KIEKVIENAS IŠTARTAS ŽODIS, KIEKVIENAS POELGIS GRĮŽTA.
IŠ TEN, KUR VISAI NESITIKĖJAI.

MARI JUNGSTEDT

Nematytas

mari jungstedt

NEMATYTAS

Romanas

Iš anglų kalbos vertė
JURGITA JĖRINAITĖ

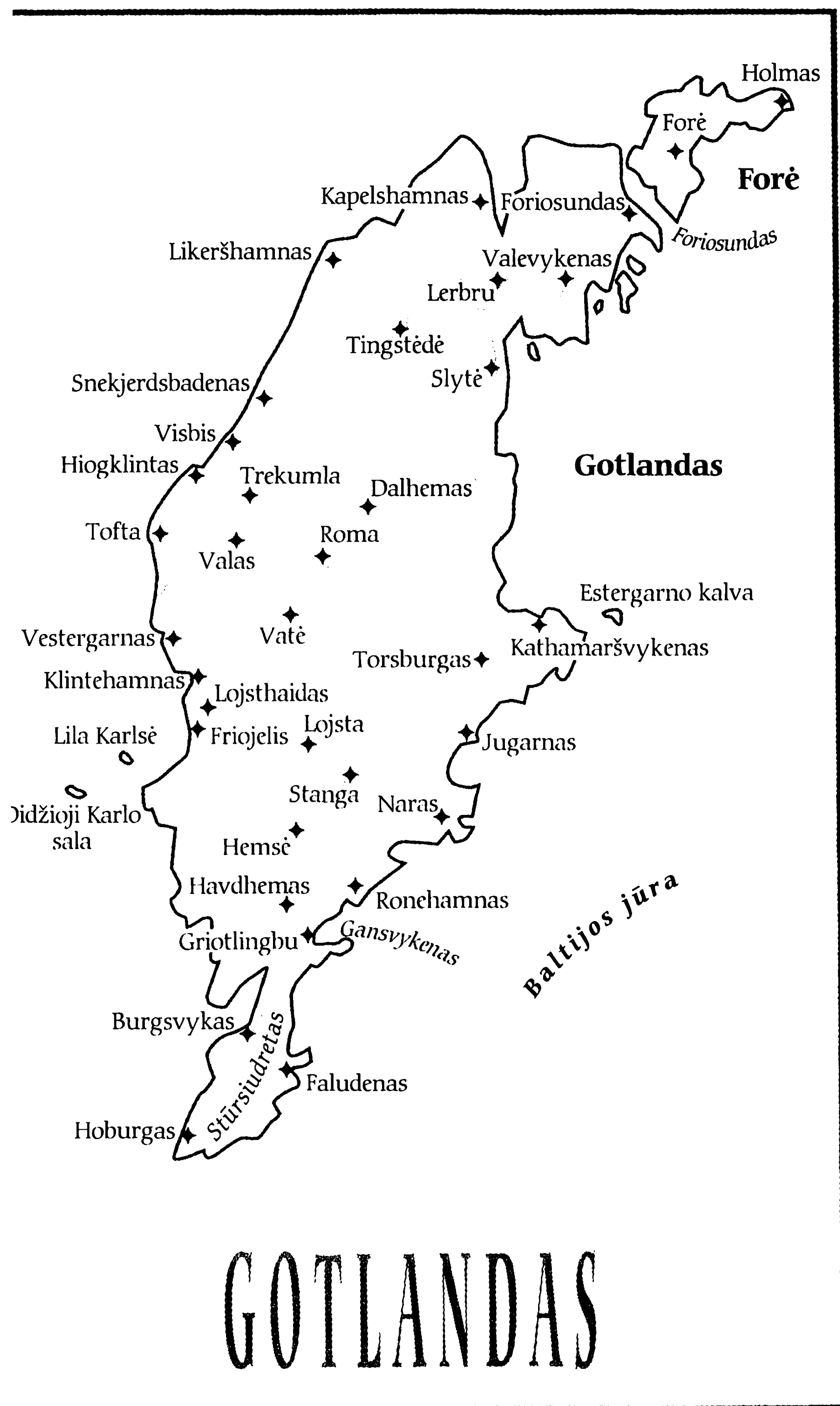
UDK 821.113.6-31
Ju-105

Versta iš: Mari Jungstedt
Unseen
2005

Ši knyga yra grožinės literatūros kūrinys, todėl visi
sutapimai su realiais asmenimis, gyvais ar mirusiais,
išskyrus istorinius faktus, yra atsitiktiniai.

ISBN 978-609-04-0013-5

Skiriu savo mamai Kerstin Jungstedt, kuri išmokė mane matyti pozityvius dalykus savyje ir gyvenime.

Holmas
Forė
Forė
Kapelshamnas
Foriosundas
Foriosundas
Likeršhamnas
Valevykenas
Lerbru
Tingstėdė
Slytė
Snekjerdsbadenas
Visbis
Hiogklintas
Trekumla
Dalhemas
Gotlandas
Tofta
Valas
Roma
Estergarno kalva
Vestergarnas
Vatė
Torsburgas
Kathamaršvykenas
Klintehamnas
Lojsthaidas
Lila Karlsė
Friojelis
Lojsta
Jugarnas
Stanga
Naras
Didžioji Karlo
sala
Hemsė
Havdhemas
Ronehamnas
Baltijos jūra
Griotlingbu
Gansvykenas
Burgsvykas
Stūrsiudretas
Faludenas
Hoburgas
GOTLANDAS

Pirmadienis, birželio 4-oji

Vakarėlis pavyko geriau, nei tikėtasi. Žinoma, iš pradžių ji šiek tiek nervinosi, nes buvo ilgokai nesimatę, bet dabar susirūpinimas atlėgo. Po itin stipraus gėrimo stikliuko pasitinkant, vėliau baltojo vyno su užkanda, kelių taurių raudonojo su pirmuoju patiekalu, portveino prie deserto visi aplink stalą buvo linksmos nuotaikos. Kristianas papasakojo naują juokelį apie savo bosą, ir seno kalkakmenio namo sienos nuaidėjo juoku.

Kitapus lango plaukė javų laukai, laukymėse brinko aguonų pumpurai. Už laukų paskutiniuose saulėlydžio spinduliuose žibėjo jūra.

Sekminių savaitę Helena ir Peras pasiėmė kelias išeigines ir nuvyko į savo trobelę Gotlande. Vieną dieną per tas atostogas jie paprastai skiria susitikti su Helenos vaikystės draugais. Šiais metais, antrąją Sekminių savaitės dieną, visi buvo laisvi, todėl nutarė susibėgti.

Šįmet Sekminės pasitaikė neįprastai šaltos, tik apie dešimt laipsnių šilumos. Medžių viršūnėse stūgavo ir švilpavo smarkus vėjas.

Helena garsiai nusijuokė Perui užplėšus gotlandietišką dainą, satyrinę baladę, apie lauko pelę iš žemyno, persekiojusią atostogaujančias mergaites Gotlande, kurios pati jį išmokė.

Perui pritarė visa užstalė: geriausia Helenos draugė Ema su vyru Ule, kaimynai Eva ir Rikardas ir Beata su naujuoju vyru Džonu Danmaru, atsikrausčiusiu iš Valstijų ir tapusiu paskutiniu jų būrelio nariu. Vienintelis Kristianas vis dar neturėjo poros. Gražus vaikinas atrodė pasmerktas vienišauti. Jis iki šiol net negyveno su jokia moterimi, nors jam jau buvo trisdešimt penkeri. Helena ne kartą svarstė, kodėl taip yra.

Švieslangiuose, kaltinėse žvakidėse liepsnojo žvakės, atvirame židinyje pleškėjo malkos. Ant akmeninių grindų patiesto kailinio kilimo gulėjo Helenos šuo Spenseris ir laižėsi letenas. Paskui jis garsiai atsiduso ir susiraitė sušildytas žvakių ir židinio.

Helena nuėjo į virtuvę atkimšti dar poros butelių vyno. Ji mėgo šią kukliai apstatytą trobelę, kurioje vasarodavo nuo vaikystės. Tiesą sakant, jiems su Peru reikėjo laiko pabūti vieniems. Pasikalbėti, pagyventi be mobiliųjų, kompiuterių ir žadintuvų po karštligiško ir įtempto pavasario. *Vis dėlto mintis papietauti su senais bičiuliais buvo nebloga*, – pagalvojo Helena, supratusi, kaip jų visų pasiilgo.

Iš apmąstymų ją pažadino kažkas, perbraukęs pirštu per nugarą.

– Kaip sekasi? – išgirdo kimų ir nuginkluojantį Kristiano balsą.

– Puikiai, – gręždamasi ir šiek tiek dirbtinai nusijuokdama atsakė ji.

– Kaip sekasi su Peru? – Jis spragtelėjo jai į nosį. – Ar tebesi su juo laiminga, a?

– Na, žinoma. Jeigu mergina negauna tavęs, turi griebti antrą geriausią, – atsakė Helena ir išėjo priešais Kristianą iš virtuvės.

– Gerai, metas pašokti, – paskelbė kaip reikiant įsilinksminusi Beata. Ji puolė nuo stalo ir ėmė kuisti kompaktinius diskus. Viena iš nedaugelio naujovių trobelėje buvo stereogrotuvas, be kurio Peras neištverdavo nė dvidešimt keturių valandų.

Netrukus iš garsiakalbių ėmė lietis Hokano Helstriomo balsas. Peras pasekė Beatos pavyzdžiu ir ėmė suktis aplink ją. Likusieji nieko nelaukę pakilo ir prisijungė prie šokėjų, kad net grindys drebėjo.

Vėliau nė vienas neprisiminė, kada viskas pakrypo į bloga.

Staiga Peras išplėšė Heleną iš Kristiano glėbio ir dingo su ja verandoje. Šokiai trobelėje tebesitęsė.

Po kurio laiko atsilapojo verandos durys, įlėkė delnais veidą užsiėmusi šeimininkė ir puolė į vonios kambarį. Iš viršutinės lūpos sruvo kraujas. Vakarėlio nuotaika tuoj pat subjuro.

Džonas išjungė muziką. Kambarį prislėgė tyla. Buvo girdėti tik šuns, atsistojusio prie vonios durų ir urzgusio ant kiekvieno, mėginančio prisiartinti, lojimas, kol Helena pravėrė plyšį ir įsileido Spenserį vidun.

Kristianas išėjo pasikalbėti su Peru, o kiti paskui jį. Smūgis buvo toks netikėtas, kad Kristianas nespėjo sureaguoti. Peras pataikė jam tiesiai į tarpuakį.

Rikardas su Džonu sugriebė Perą, kol tas nepadarė ko nors daugiau. Ištempė jį iš verandos ant pievelės, permirkusios vakaro

rasa. Vėjas jau buvo nurimęs, tvenkėsi rūkas. Ema su Beata liko laukti Helenos. Eva padėjo Kristianui nusišluostyti kraują ir uždėjo ledo, kad mažiau sutintų. Ulė iškvietė taksi. Vakarėlis nelauktai baigėsi.

Antradienis, birželio 5-oji

Kitą rytą, praplėšusi akis pusę septynių, Helena suprato, kad siaubingai skauda galvą. Pagiringa ji visuomet pakirsdavo itin anksti. Dabar gulėjo išsitiesusi ant lovos, prispaustomis prie šonų rankomis – lyg gavusi komandą „ramiai“, tik kad ne stovėjo, o gulėjo. Atrodė, lyg naktį būtų bijojusi pajudėti, nenorėdama prisiliesti prie Pero, gulinčio per kelis centimetrus nuo jos. Vyras ramiai ir giliai alsuodamas miegojo, visiškai susisukęs į dygsniuotą antklodę. Kyšojo tik juodos garbanos.

Namuose tylą drumstė tik lengvas Spenserio šnopavimas. Šuo dar nepajuto, kad ji nubudusi. Helenos kūnas buvo įsitempęs, ją pykino. Tysojo spoksodama į baltas lubas ir prireikė valandėlės prisiminti, kas nutiko iš vakaro.

Ne, – galvojo ji, – *ne, ne, ne*. Peras ir anksčiau ne kartą buvo pratrūkęs pavydu. Per paskutinius metus, reikia pripažinti, viskas lyg ir aprimo, o štai dabar vėl. Tarytum plotumeisi pilvu į vandenį. Pasidarė skaudu supratus, kas nutiko, ne tik tarp jos ir Pero, bet ir draugų. O vakarėlis prasidėjo taip šauniai.

Po vakarienės visi šoko. Tikra tiesa, kad Kristiano ranka nusileido šiek tiek per žemai susiglaudus šokant lėtą šokį. Ji pagalvojo, jog reikėtų ją patraukti, bet jautėsi per daug apgirtusi, kad rimtai imtų į galvą.

Staiga buvo išplėšta be perspėjimo. Peras tvirtai sugriebė ją už žasto ir šiurkščiai išsivedė į verandą. Apstulbusi ji net nesugebėjo jam pasipriešinti. Verandoje apipylė ją kaltinimais, o kai ji įsiuto ir ėmė šaukti ant jo, papurtė. Helena skėlė jam antausį, įdrėskė ir įkando. Viskas baigėsi atsakomuoju antausiu, po kurio ji nulėkė į vonią.

Šokiruota atsistojo priešais veidrodį ir įsmeigė akis į jame sustingusią bežadę grimasą. Laikė delnu užėmusi perskeltą ir jau spėjusią sutinti viršutinę lūpą. Peras niekada anksčiau nėra pakėlęs prieš ją rankos.

Ji girdėjo už durų kalbantis draugus. Balsai prislopinti, bet sujaudinti. Girdėjo, kaip ramina Perą, maldo Kristianą, kviečia taksi. Ema su Ule pasiliko. Jie neišėjo tol, kol Peras neužmigo, o ir pati Helena ėmė snūduriuoti.

Nepaisant visko, jie dabar guli vienoje lovoje.

Gulėdama šalia negalėjo suprasti, kaip viskas galėjo pakrypti tokia linkme. Ji spėliojo, kokia bus ši diena. Kaip jie užglaistys tą nutikimą? Pagiežingą kivirčą, pasibaigusį muštynėmis. Elgėsi kaip nesubrendėliai, nesugebantys išgerti vyno ir smagiai praleisti laiką su draugais. Kam to reikėjo? Gėda įsitaisė pilve kaip sunkus akmuo.

Helena atsargiai išlipo iš lovos, bijodama pažadinti vyrą. Įsmuko į vonią, nusišlapinusi veidrodyje apžiūrėjo blankų veidą. Bevil-

tiškai ieškojo vakarykščio sumušimo ženklų – nerado. Patinimas atslūgo. *Galbūt ne taip jau ir smarkiai man užtvojo,* – pagalvojo ji. Lyg tai būtų kokia paguoda. Nuėjusi į virtuvę nugėrė pusę koka kolos skardinės. Tada grįžo į vonią ir išsivalė dantis.

Basa vaikščiojo vėsiomis grindimis iš kambario į kambarį. Spenseris sekiojo iš paskos kaip šešėlis. Helena apsirengė ir išėjusi į koridorių apsiavė bėgimo batelius, tuo akivaizdžiai pradžiugindama augintinį.

Pravėrus duris, užliejo šaltas ir išlaisvinantis rytmečio oras.

Ji pasirinko taką jūros link. Spenseris turseno šalia aukštai iškėlęs uodegą, nardė po šalia tako augančią žolę vis pakeliui žymėdamasis. Protarpiais atsigręždavo ir patikrindavo šeimininkę. Blizgantis juodas retriveris buvo puikus sarginis šuo ir nuolatinis jos kompanionas. Ji kvėpavo giliai, pripildydama oro visus plaučius, o akys nuo ryto žvarbos ašarojo.

Vos tik pasiekė kopos viršų ir pakrantę už jos, paniro į pilkšvai baltą rūką. Įsimurkdė kaip į cukraus vatą. Šuo pranyko minkštoje tyloje. Horizonto nebuvo matyti. Kiek galėjo įžiūrėti, vanduo plieno spalvos ir visiškai ramus. Buvo nepaprastai tylu. Tik kažkur virš jūros nuskardeno vienišos žuvėdros klyksmas. Helena nutarė nubėgti palei visą pakrantę ir atgal, nors matomumas buvo prastas. *Kol nepamesiu iš akių vandens linijos, viskas bus gerai,* – mąstė ji.

Galvos skausmas malšo. Helena buvo įsitikinusi, kad nenori gyventi su niekuo daugiau, kaip tik su Peru. Ji buvo tikra, kad draugas ją myli. Kitą mėnesį jai sueis trisdešimt penkeri, tad su-

prato, kad jis laukia atsakymo, apsisprendimo. Jau seniai Peras norėjo paskirti tuoktuvių datą, kad ji galėtų liautis gėrusi piliules. Pastaruoju metu jiems pasimylėjus jis vis sakydavo, kad norėtų pradėti kūdikį. O ji kiekvieną kartą jausdavosi nepatogiai.

Nepaisant visko, Helena dar niekada nesijautė tokia saugi ir mylima. Galbūt nieko kito ir negalėjo tikėtis; galbūt atėjo metas apsispręsti jai pačiai. Praeityje meilės reikalai sekėsi ne per geriausiai. Ji niekada nesijautė tikrai įsimylėjusi, nežinojo, ar myli, ir dabar. Gal nesugeba mylėti?

Helenos mintis nutraukė šuns amsėjimas. Spenseris skalijo taip, kaip aptikęs vieną iš tų smulkių triušių, kurių pilnas Gotlandas.

– Spenseri! Pas mane! – pašaukė.

Šuo klusniai priturseno prie jos nuleidęs nosį į žemę. Ji pritūpė paglostyti šunį. Mėgino įžiūrėti jūrą, bet vandens juosta tapo visai neaiški. Giedromis dienomis galėjai aiškiai matyti Didžiosios ir Mažosios Karlo salų uolų kontūrus. Dabar buvo neįmanoma net įsivaizduoti.

Heleną nupurtė šiurpas. Gotlando pavasaris paprastai būna šaltas, bet toks žvarbus oras neįprastai nusitęsė iki pat birželio. Šaltis ir drėgmė skverbėsi vienas sluoksnis po kito. Ji vilkėjo sportinę liemenėlę, marškinėlius ir bluzoną, bet tai nepadėjo. Apsisukusi nuskubėjo ten, iš kur atbėgo. *Tikiuosi, kad Peras bus atsibudęs, ir galėsime pasikalbėti*, – mąstė Helena.

Po mankštelės jautėsi geriau, net ėmė svarstyti, kad ne viskas prarasta. Šiandien paskambins draugams, ir netrukus viskas bus

pamiršta, gyvenimas vėl tekės sena vaga. Peras nėra jau toks nepataisomai pavydus. Be to, draskytis ir muštis pradėjo ji.

Kai Helena pasiekė paplūdimio pabaigą, rūkas dar labiau sutirštėjo. Kad ir kur pasisuktum, balta, balta, balta. Ji suprato, kad jau kurį laiką nemato Spenserio. Aiškiai įžiūrėjo tik pusiau į smėlį įsmigusius sportinius batelius. Helena kelis kartus šūktelėjo, palaukė. Šuo neatbėgo. Kaip keista.

Tada pagrįžo kelis žingsnius, dairydamasi rūke.

– Spenseri! Pas mane!

Nieko. Prakeiktas šuo. Nors taip elgtis jam nebūdinga.

Kažkas čia ne taip. Ji sustojo ir įsiklausė. Buvo girdėti tik bangų pliaukšėjimas. Nugara nubėgo šiurpas.

Staiga tylą perskrodė trumpas viauktelėjimas ir tylantis inkštimas. Spenseris.

Kas čia vyksta?

Stovėjo nustilkusi ir stengėsi nepasiduoti krūtinėje augančiai panikai. Ją gaubė tirštas rūkas. Stovėjo kaip kokiame vakuume. Helena suriko tiesiai į miglą:

– Spenseri! Pas mane!

Tada pajuto judesį už savęs ir suprato, kad kažkas yra labai arti. Ji atsisuko.

– Ar čia kas nors yra? – sušnibždėjo.

Regioninių žinių redakcijos patalpose Švedijos nacionalinėje televizijoje viešpatavo atsipalaidavimas. Rytinis susirinkimas baigėsi. Reporteriai sėdėjo šen bei ten su puodeliais kavos. Vienas

spaudė prie ausies telefoną, kitas spoksojo į kompiuterio ekraną, pora tyliai kažką kuždėjosi suglaudę galvas. Fotografai abejingai vartė vakarinius ir rytinius laikraščius.

Kur tik pažiūrėsi – kalnai dokumentų, nereikalingų laikraščių, pustuščių plastikinių kavos puodelių, telefonų, kompiuterių ir krepšių su faksais, bylomis bei aplankais.

Prie naujienų stalo, redakcijos patalpos centro, taip anksti ryte galėjai rasti tik redaktorių Maksą Grenforsą.

Niekas nežino, kaip jiems čia gerai, mintijo jis barškindamas dienos planą kompiuterio klaviatūra. Po ilgojo savaitgalio pelnytai tikėjosi daugiau energijos ir entuziazmo, o ne tokios vangios apatijos. Negana, kad žurnalistai neatsinešė savo idėjų tokį niūrų antradienį, bet dar ir bambėjo dėl reikiamų atlikti darbų. Grenforsas mąstė, kad daugumai reporterių trūksta azarto ir entuziazmo, kuriuo jis degė prieš atsidurdamas už redaktoriaus stalo.

Maksui Grenforsui ką tik suėjo penkiasdešimt, bet jis darė, ką sugebėjo. Buvo smarkiai pražilęs, todėl reguliariai dažė plaukus pas vieną talentingiausių miesto kirpėjų. Formą palaikė ilgai liedamas prakaitą kompanijos treniruoklių salėje. Priešpiečiams mieliau rinkdavosi varškę ar jogurtą prie kompiuterio vietoj riebių patiekalų triukšmingoje televizijos valgyklėlėje su ne mažiau triukšmingais kolegomis.

Kaip redaktorius, turėjo parinkti transliacijų turinį: kokias istorijas nušviesti ir kiek eterio laiko joms skirti. Jis mėgdavo prisidėti prie istorijos pateikimo formos ir dėl to dažnai siutindavo žurnalistus, tačiau jam tai nerūpėjo, nes redaktoriaus žodis paskutinis.

Galbūt nuovargis, pakibęs virš redakcijos kaip priplėkusi vilnonė antklodė, dėl ilgą šaltą žiemą pakeitusio drėgno ir žvarbaus pavasario. Atrodė, kad taip ilgai laukta vasaros šiluma nepasiekiama.

Grenforsas sugalvojo pavadinimus suplanuotiems siužetams ir sudėliojo tinklelį. Svarbiausia dienos naujiena buvo katastrofiška Akademinės ligoninės Upsaloje finansų situacija, po jos ėjo streikas Osterakerio kalėjime, naktinis susišaudymas Siodertelјėje ir katė Elzė. Du dvylikamečiai berniukai išgelbėjo ją iš vieno Albio daugiabučio atliekų rūšiavimo patalpos. Tikras žmogiško atidumo pavyzdys, galvojo redaktorius, kuriam laikui pamiršęs blogą nuotaiką. Siužetai apie vaikus didvyrius ir gyvūnus visuomet pritraukia žiūrovus.

Akies kampeliu pastebėjo, kaip į redakciją įžengė diktorius. Metas peržvalgai ir amžinai diskusijai, kokį svečią kviestis į studiją tą vakarą, diskusijai, kuri, jeigu jis neįsikiš, virš ginču ar net rietenomis.

Pirmą jis aptiko šunį. Invalidumo pensiją gaunantis šešiasdešimt trejų metų Erikas Andersonas gyveno Ekstoje, centrinėje salos dalyje. Dabar svečiavosi pas seserį Friojelyje. Jie mėgo išeiti ilgai pasivaikščioti prie jūros bet kokiu oru, netgi per tokį rūką, kaip šis.

Šiandien sesuo nusprendė kartu neiti, kadangi peršalusi bjauriai kosėjo. Erikas pasivaikščiojimo atsisakyti neketino. Abu pavalgė žuvienės ir jo iškeptos bruknių duonos. Tada jis apsimovė

guminius botus, užsitraukė skrandą kailiu apkraštuotu gobtuvu ir išėjo.

Rytinis rūko kilimas jau buvo spėjęs pakilti. Abipus siauro žvyro takelio vėl aiškiai matėsi laukai ir pievos. Buvo šalta ir drėgna. Pasitaisęs kepurę nutarė paėjėti iki vandens. Po kojomis, kaip įprasta, grikšėjo rupus smėlis. Jam žingsniuojant pro šalį ganykloje galvas pakėlė juodos avys. Trys varnos tupėjo ant senų, sutrūnijusių vartų palei paskutinį miško lopinėlį priešais pakrantę. Žmogui priartėjus nepatenkintos sinchroniškai pakilo ir kranktelėjusios nulėkė.

Bekabinant aprūdijusį skląstį akis užkliuvo už kažko keisto griovio pakraštyje. Priminė gyvūno fragmentą. Erikas priėjo arčiau griovio ir pasilenkė pasižiūrėti. Letena, kruvina letena. Per stambi, kad būtų triušio. Gal kokios lapės? Ne, po sukepusiu krauju juodi plaukai.

Erikas nusekė akimis kruviną pėdsaką. Truputį atokiau pamatė stambų juodą šunį. Tas gulėjo ant šono plačiai atmerktomis akimis. Jo galva buvo keistai persukta, o kailis kiaurai permirkęs krauju. Uodega prie to sumaitoto lavono atrodė keistai stora ir blizganti. Priėjęs arčiau pastebėjo, kad šuns galva beveik nupjauta nuo kaklo.

Vyrą apėmė šleikštulys. Giliai kvėpuodamas jis prisėdo ant akmens ir prie burnos prisidėjo delną. Širdis pašėlusiai daužėsi. Buvo siaubingai tylu. Po kurio laiko šiaip ne taip pakilo ir apsidairė. Kas čia nutiko? Erikas Andersonas staiga pastebėjo ją. Negyvą moterį, iki pusės uždengtą pušų šakomis ir ūgliais. Ji buvo nuo-

ga. Kūnas nusėtas didelių kruvinų žaizdų, lyg subadytas. Tamsios garbanos krito jai ant kaktos, lūpos atrodė bespalvės. Moteris gulėjo prasižiojusi, priartėjęs pamatė, kad tarp lūpų įkištas audinio gumulas.

Visbio nuovadą skambutis pasiekė dvi minutės po pirmos. Po trisdešimt penkių minučių du policijos automobiliai kaukiančiomis sirenomis įlėkė į Svejos Johanson kiemą Friojelyje. Dar po penkių minučių atvyko medikai pasirūpinti pagyvenusiu vyru, kuris lingavo virtuvės kėdėje pirmyn atgal. Jo vyresnioji sesuo parodė miško pakraštį, kur brolis užtiko radinį.

Policijos vyriausiasis inspektorius Andersas Knutas su kolege policijos inspektore Karina Jakobson pėsti išskubėjo takeliu į pamiškę. Jiems ant kulnų lipo nusikaltimo vietos tyrėjas Erikas Sūlmanas ir dar keturi policininkai su šunimis.

Šalia tako, griovyje, netoli paplūdimio, gulėjo nužudyto šuns lavonas. Šuns perpjauta gerklė, be vienos priekinės letenos. Žemė aplink buvo nutaškyta krauju.

Sūlmanas pasilenkė prie šuns.

– Papjautas, – konstatavo jis. – Žaizdos, atrodo, paliktos ginklo aštriais ašmenimis, greičiausiai kirvio.

Karina Jakobson sudrebėjo. Ji labai mylėjo gyvūnus.

Netoli šuns jie rado sumaitotą moters kūną. Lavoną apžiūrėjo tylėdami. Buvo girdėti tik į krantą lūžtančios bangos.

Auka gulėjo nuoga po medžiu. Kur nebuvo prikepę kraujo, bolavo baltos odos lopinėliai. Gilios kirstinės žaizdos bjaurojo

kaklą, krūtinę ir pilvą. Akys plačiai atmerktos, lūpos sausos ir suskeldėjusios. Atrodė, lyg žiovautų. Knuto skrandį sugniaužė šleikštulys. Jis pasilenkė apžiūrėti iš arčiau.

Nusikaltėlis subruko nuplėšto audinio skiautę jai į burną. Greičiausiai apatines kelnaites.

Nieko netaręs Knutas iš vidinės kišenės išsitraukė mobilųjį ir paskambino Solnos teismo ekspertizės skyriui. Reikia, kad kuo greičiau iš žemyno atskristų teismo medicinos ekspertas.

Pirmas pranešimas iš agentūros atėjo septynios minutės po keturių popiet. Informacija buvo lakoniška.

Visbis (TT)

Gotlando vakarinės pakrantės paplūdimyje rastas moters lavonas. Pasak policijos pareigūnų, moteris buvo nužudyta. Policija kol kas nekomentuoja, kaip įvykdytas nusikaltimas. Visi apylinkės keliai užblokuoti. Policija šiuo metu apklausia vieną vyrą.

Užteko dviejų minučių, kad Maksas Grenforsas pastebėtų žinutę savo ekrane.

Jis pakėlė telefono ragelį ir surinko Gotlando policijos departamento budėtojo numerį. Nieko daugiau nepešė, policija tik patvirtino, jog netoli Gustavso, baptistų vasaros stovyklos Friojelio parapijoje, vakarinėje Gotlando pakrantėje, rastas 1966 metais gimusios moters kūnas. Moteris identifikuota kaip Stokholmo gyventoja. Jos gyvenimo draugas šiuo metu apklausiamas. Vieto-

vė apžiūrima su šunimis, policija lanko artimiausius kaimynus ir ieško galimų liudininkų.

Tą pačią akimirką paskambino tiesiogine žurnalisto Johano Bergo linija. Jis buvo vienas iš žinių redakcijos senbuvių. Johanas atėjo į televiziją prieš dešimt metų ir dėl gryno atsitiktinumo iškart tapo kriminalinių siužetų reporteriu. Pirmą jo darbo dieną Hamarbio įlankoje rasta nužudyta prostitutė. Johanas buvo vienintelis tuo metu redakcijoje buvęs žurnalistas, todėl gavo tą istoriją ir tą patį vakarą ji tapo karščiausia naujiena. Dėl tos priežasties jis pasiliko dirbti kriminalų skiltyje ir tebegalvojo, kad tai įdomiausia žurnalisto darbo sritis.

Suskambus telefonui, jis buvo įsigilinęs į siužetą apie streiką Osterakerio kalėjime, šlifavo tekstą kompiuterio ekrane. Netrukus siužetas bus pradėtas montuoti, reikia viską paruošti prieš sėdant dirbti su redaktoriumi, prieš vaizdo medžiagos montavimą, reikia parengti tekstą vedėjui ir atrinkti garsų intarpus. Susikaupęs jis pakėlė ragelį.

– Johanas Bergas, „Regioninės žinios“.

– Gotlande rado nužudytą moterį, – į ausį sušvokštė balsas. – Sukapotą, greičiausiai mėsininko kirviu, o į burną sugrūstos kelnaitės. Laisvėje šlaistosi beprotis.

Skambino vienas geriausių Johano informatorių, į pensiją išėjęs policininkas, gyvenantis Nynašamne. Po gerklės vėžio operacijos jam teko kvėpuoti pro gerklėje kyšantį vamzdelį.

– Ką čia mali, po galais?

– Ją rado šiandien Friojelio paplūdimyje, vakarinėje pakrantėje.

– Tu įsitikinęs? – paklausė Johanas jausdamas, kaip tankėja pulsas.

– Šimtu procentu įsitikinęs.

– Ką dar žinai?

– Ji kilusi iš Gotlando, bet seniai išsikėlusi į žemyną. Atvyko į salą praleisti kelių dienų su draugu. Jį kaip tik dabar apklausia.

– Kas ją rado?

– Kažkoks praeivis. Seniokas, kurį išvežė į ligoninę. Greičiausiai šokas. Daugiau nieko nežinau. Pats turėsi išsiaiškinti.

– Ačiū. Lieku skolingas porą alaus, – stodamasis baigė Johanas ir padėjo ragelį.

Atsipalaidavimas redakcijoje užleido vietą karštligiškam sujudimui. Johanas viską, ką išgirdo, perdavė redaktoriui, tas greitai nutarė, kad Johanas su operatoriumi pirmu lėktuvu vyksta į Gotlandą. Kalėjimo streiko istoriją pabaigs kas nors kitas. Dabar svarbiausia pirmiems nusigauti į vietą.

Iš tikro Maksas Grenforsas privalėjo informuoti vyriausiąjį redaktorių centrinėje būstinėje, kuris buvo atsakingas už visas televizijos naujienas, bet tai palauks. *Reikia išsiveržti į priekį*, – mąstė jis, dalydamas trumpus nurodymus. Pagrindinę transliacijos antraštę nukėlė žemiau. Kam dabar rūpi Akademinės ligoninės finansai?

Johanas išsiuntė elektroniniu paštu viską, ką žinojo, kolegei, kuri skubiai sukurpė pirminį pranešimą žinių vedėjui. Ji taip pat parengė interviu telefonu su Visbio policijos departamento budinčiu pareigūnu, galėjusiu patvirtinti, kad tikrai rasta negyva moteris ir įtariama žmogžudystė.

Užteko kelių minučių, kad apie regioninių žinių redaktoriaus stalą sulėktų visi valstybinės televizijos naujienų programų redaktoriai.

– Kodėl siunti reporterį į Gotlandą? Kuo ši žmogžudystė ypatinga? – paklausė vyriausiasis centrinės redakcijos redaktorius.

Kaip ir visi, jis perskaitė pranešimą, o dabar štai išgirdo, kad „Regioninių žinių“ redakcija išsiunčia komandą į Gotlandą. Į Grenforsą klausiamai žiūrėjo keturios poros akių, ir jam teko papasakoti, kad moteris buvo žiauriai užpulta, greičiausiai su kirviu, o į burną sugrūstos kelnaitės.

Kadangi ta diena buvo skurdoka žinių, visi redaktoriai stipriai sureagavo. Pagaliau siužetas, išgelbėsiantis laidą! Visi jautė, kad tai nebus paprasta žmogžudystė, todėl pratrūko kalbėti vienu metu.

Po aptarimo vyriausiasis redaktorius nusprendė, kad Gotlande užteks vieno reporterio. Visi sutiko, kad Johanu Bergu galima pasikliauti. Jo, kol paaiškės daugiau detalių, tikrai užteks.

Johanui liepta pasiimti operatorių Peterį Bilundą, su kuriuo sutarė geriausiai. Jie dar spės į lėktuvą, išskrendantį į Visbį ketvirtis po aštuntos.

Važiuodamas taksi namo Johanas pajuto pažįstamą jaudulį atsidūrus įvykio epicentre. Faktas, kad moteris buvo makabriškai nužudyta, ir visas siaubas, susijęs su tuo įvykiu, užleido vietą troškimui išsiaiškinti, kas nutiko, o tada parengti reportažą. *Žmogus kartais keistai reaguoja,* – mąstė jis, kol taksi važiavo per Vaster-

broną, žvelgė į Ridarfjerdeno vandenis, įspraustus tarp miesto rotušės ir Gamla Stano, senamiesčio. *Tenka nustumti į šalį visas įprastas žmogiškas emocijas ir leisti pasireikšti profesionalumui.*

Jis prisiminė tą 1994 metų rugsėjo naktį, kai Baltijos jūroje nuskendo keleivinis keltas „Estonia". Kelias dienas po tos siaubingos nelaimės, kai gyvybes prarado per aštuonis šimtus žmonių, jis lakstė kaip išprotėjęs Vertano terminale ir kalbino šeimų narius, Estijos laivų kompanijos vadovus, išsigelbėjusius keleivius, politikus ir gelbėjimo komandas. Namo grįždavo tik numigti. Būdamas įvykių centre klausėsi visų tų žmonių istorijų, bet liko tarsi nuošalyje. Savo jausmus užgniaužė. Emocijos prasiveržė daug vėliau. Pirmi išgriebti iš jūros ir į Švediją atgabenti kūnai buvo nešami procesija nuo Arlandos oro uosto į Ridarholmo bažnyčią Gamla Stane pagerbti žuvusiųjų prieš paskutinę jų kelionę į gimtuosius miestus. Išgirdęs žurnalisto reportažą tiesiai iš bažnyčios per Stokholmo radiją, perduodamą itin liūdnu balsu, pratrūko. Sukniubo savo bute ant grindų, akis išverkė. Jam prieš akis išplaukė visi tie vaizdai, apie kuriuos girdėjo pasakojant: laivo viduje plūduriuojantys kūnai, klykiantys keleiviai, po atsikabinusiais stalais ir lentynomis įstrigę žmonės, panika ant denio. Atrodė, kad subyrės į gabalėlius. Johanas pasistengė nuvyti tuos prisiminimus.

Grįžęs namo apsižiūrėjo, kaip smarkiai apsileido. Paskutiniu metu neturėjo laiko namų ruošai dviejų kambarių bute Siodermalme, Heleneborgso gatvėje, pirmame aukšte. Iš vidaus niekaip nebūtum atspėjęs, kad Ridarfjerdeno vandenys visai prie namo, nes buto langai išėjo į vidinį kiemą, bet tai jam nekliudė. Džiau-

gėsi, kad gyvena centre, viskas, ką miestas gali pasiūlyti – parduotuvės ir restoranai – pasiekiami pėsčiomis. Žalia Longholmo sala su takeliais ir stambiais akmens luitais, tobulai tinkančiais degintis prie vandens, irgi buvo kone panosėje. Geresnės vietos nerastum.

Bet šiuo metu jo butas buvo anaiptol ne geriausios būklės. Ant virtuvės spintelių išaugo neplautų indų stirtos, skalbinių dėžė virto per viršų, ant svetainės grindų mėtėsi kelios senos picų dėžės. Klasikinė viengungio irštva. Kvapas taip pat atitinkamas. Johanas suprato, kad susiruošti turi tik pusvalandį, bet reikėjo bent kiek apsitvarkyti. Kol jis lakstė po butą, plovė indus, vėdino kambarius, šluostė stalą, nešė šiukšles, laistė gėles ir krovėsi daiktus, dukart skambėjo telefonas, tačiau jis nesivargino atsiliepti.

Įsijungė autoatsakiklis. Jis išklausė motinos, vėliau Vanjos pranešimų. Nors tarp jų viskas baigta daugiau kaip mėnesį, ji, atrodo, neketina nuleisti rankų. Bus gera pabėgti.

Toli nuo tos vietos per mišką skuba vienišas žmogus. Jo žvilgsnis paklaikęs ir įsmeigtas į žemę. Ant kupros nešasi maišą. Juodą šiukšlių maišą. Sušlapę plaukai krinta ant kaktos. Kelio atgal nėra. Visiškai. Jis susijaudinęs, nors tuo pat metu jaučia vidinę ramybę. Traukia į ypatingą vietą. Į aiškų tikslą. Pasimato ir jūra. Gerai. Jis beveik vietoje. Ten pirtis. Papilkėjusi, pūvanti. Atšiauraus vėjo nugairinta. Audrų ir lietaus nuplakta. Šalia jos guli prakiurusi valtis. Dugne skylė, kurią jis vieną dieną užtaisys. Bet pirmiausia turi atsikratyti savo nešulio. Ilgai vargsta su aprūdijusia spyna. Raktu daug metų

niekas nesinaudojo. Galop jis pasisuka, spyna prasižioja. Iš pradžių galvoja maišo turinį užkasti. Bet kokių galų? Čia juk niekas neužsuka. Be to, jis dar nesijaučia pasirengęs tų daiktų atsisakyti. Tegu lieka čia. Pasiekiami, kad galėtų ateiti į juos pasižiūrėti. Pauostyti.

Pirtyje stovi senas virtuvės suolas su dėže po apačia. Jis pakelia dangtį. Dėžėje randa senų laikraščių ir telefonų knygą. Maišo turinį išverčia ant viršaus ir nuleidžia dangtį. Dabar jis laimingas.

Visbio policijos nuovada įsikūrusi tiesiog senojoje miestą juosiančioje sienoje. Neįtikimai bjauriame pastate. Tas ilgas, melsva skarda apkaltas stačiakampis labiau primena Sibiro žuvies konservų fabriką nei šio gražaus viduramžius menančio miesto policijos skyrių. Vietiniai pastatą pakrikštijo „Mėlynuoju piliakalniu“.

Viename tardymo kambaryje Peras Bergdalas palinkęs virš stalo, pasirėmęs veidą delnais. Peleninė priešais pilna nuorūkų, nors paprastai jis nerūko. Plaukai styro viename šone, jis nesiskutęs ir trenkia senu, prarūgusiu vynu.

Į duris pasibeldus policijai vyras labai nenustebo. Šiaip ar taip, dingo jo mergina. Policija nusprendė nieko nedelsdama išvežti jį apklausti. Dabar jis pagiringas ir apgailėtinas sėdi čia, drebančiais pirštais laikydamas cigaretę. Gal netgi ištiktas šoko.

Nors iš tiesų neįmanoma pasakyti, ar taip yra iš tikro, – pagalvojo detektyvas inspektorius Knutas, sėdėdamas kitoje stalo pusėje. Šiaip ar taip, nužudyta Bergdalo mergina, jis neturi jokio alibi, o ant kaklo, rankų ir veido matyti įdrėskimai.

Karina Jakobson atsisėdo ant kėdės šalia Knuto. Tyli, bet itin susikaupusi.

Bergdalas pakėlė galvą ir pažvelgė pro vienintelį patalpos langą. Rėmą talžė lietaus šuorai. Vėjas įsismarkavo. Kitoje Šiaurinės Hansės gatvės pusėje, kitapus automobilių stovėjimo aikštelės, buvo galima įžiūrėti akmens sienos netoli Rytinių vartų ruožus. Pralėkė raudonas volvas. Bergdalui viskas atrodė taip toli, lyg Mėnulyje.

Andersas Knutas įjungė ant stalo gulėjusį diktofoną ir atsikrenkštęs spustelėjo įrašymo mygtuką.

– Pero Bergdalo, nužudytosios Helenos Hilerstriom gyvenimo draugo, apklausa, – pradėjo valdingu tonu. – Laikas: birželio penktoji, dešimt minučių po šešioliktos valandos. Apklausą atlieka detektyvas vyriausiasis inspektorius Andersas Knutas, liudininkė – detektyvė inspektorė Karina Jakobson.

Jis niūriai dėbtelėjo į Bergdalą, kuris sukumpęs ir palinkęs į priekį spoksojo į stalą.

– Kada supratote, kad Helena dingo?

– Pabudau prieš pat dešimtą. Lovoje jos nebuvo. Atsikėliau, bet namie irgi neradau. Tada pagalvojau, kad išėjo pavedžioti šuns. Paprastai ryte Spenserį išveda ji. Miegu kietai, negirdėjau, kada ji išėjo.

– Ką darėte tada?

– Užkūriau malkinę krosnelę ir paruošiau pusryčius. Tada atsisėdau, išgėriau kavą ir perskaičiau vakarykščius laikraščius.

– Nesistebėjote, kur ji dingo?

– Kai radijas ėmė transliuoti vienuoliktos valandos žinias, šmėkštelėjo mintis, kad keista, jog Helena dar negrįžo. Išėjau į verandą. Iš mūsų namo matyti visas kelias iki pat vandens, bet šiandien buvo toks tirštas rūkas, kad mačiau tik kelis metrus. Tada apsirengiau ir išėjau jos ieškoti. Nuėjau iki pakrantės, šaukiau, bet neradau nei jos, nei Spenserio.

– Kiek laiko jos ieškojote?

– Gerą valandą, paskui pagalvojau, kad per tą laiką galėjo grįžti į trobelę, todėl nuskubėjau atgal. Namą radau tuščią, – baigė jis ir nutilo. Susiėmė delnais veidą.

Andersas Knutas su Karina tylėdami laukė.

– Ar galime tęsti? – paklausė inspektorius.

– Tiesiog negaliu patikėti, kad ji negyva, – sukuždėjo Bergdalas.

– Kas nutiko, kai grįžote į namą?

– Jis buvo tuščias, todėl pagalvojau, kad galbūt išėjo aplankyti netoliese gyvenančių mūsų draugų. Paskambinau jiems, bet ten taip pat jos nebuvo.

– Pasakykite jų pavardes.

– Larsonai. Eva ir Rikardas, jos vyras. Eva yra sena Helenos draugė, jos draugauja nuo vaikystės. Jie gyvena netoli mūsų namo visus metus.

– Ar jie numanė, kur Helena galėjo išeiti?

– Ne.

– Kas atsiliepė telefonu?

– Eva.

– Ar jos vyras tuo metu irgi buvo namuose?

– Ne, jie turi ūkį, tikriausiai buvo išėjęs dirbti.

Bergdalas prisidegė dar vieną cigaretę, užsikosėjo ir giliai užtraukė.

– Ką veikėte vėliau?

– Atsiguliau ant lovos ir svarsčiau, kur dar ji galėjo nueiti. Tada toptelėjo, kad galbūt galėjo pargriūti ir susižeisti. Galbūt ji negali atsistoti. Todėl vėl išėjau jos ieškoti.

– Kur?

– Į pakrantę. Rūkas šiek tiek prasisklaidė, todėl smėlyje galėjau įžiūrėti jos pėdsakus. Ieškojau ir miške, bet neradau. Tada grįžau namo.

Jis susiraukė ir tyliai, nejudėdamas pravirko. Skruostais tekančios ašaros mišo su snargliais, tačiau Peras nekreipė dėmesio. Karina nežinojo, ko imtis. Nusprendė nekliudyti. Vyras nurijo kelis vandens gurkšnius ir susiėmė.

Knutas tęsė apklausą:

– Kur apsidraskėte kaklą?

– Ką? A, čia? – sutrikęs Bergdalas palietė gerklę.

– Taip, čia. Primena įdrėskimus, – tarė inspektorius.

– Na, suprantate, išvakarėse rengėme vakarėlį. Pasikvietėme keletą draugų. Teisybę pasakius, Helenos draugų. Vakarieniavome, šokome, smagiai leidome laiką. Visi per daug išgėrė. Aš turiu vieną nelabai gerą savybę – esu labai pavydus. Kartais mane apima itin stiprus pavydas, būtent taip nutiko ir vakar. Šokant vienas iš vaikinų pristojo prie Helenos.

– Paaiškinkite detaliau.

– Kelis kartus pagrabaliojo... nederamai. Buvau įkaušęs. Jeigu atvirai, alkoholis suveikė kaip buliui raudonas skuduras. Išsitempiau Heleną į lauką ir pasakiau, ką apie tai manau. Ji baisiai pasiuto. Manau, irgi buvo padauginusi. Ėmė šaukti ir puolė mane, ko gero, tada ir apdraskė.

– Kas nutiko vėliau?

– Aš trenkiau jai antausį. Delnu. Tada ji nubėgo į vonią ir užsirakino. Anksčiau niekad nesu jai sudavęs, – patikino jis, maldaujamai žiūrėdamas į Knutą. – Tada su manimi pasikalbėti išėjo Kristianas. Būtent su juo šoko Helena. Jam irgi žiebiau. Progos atsiteisti jis negavo, nes įsikišo kiti. Paskui viskas nurimo ir draugai išsiskirstė namo.

– Ką darėte tada?

– Pasiliko tik geriausia Helenos draugė Ema su vyru Ule. Ulė pasirūpino, kad eičiau miegoti, ir liko prie manęs, kol užmigau. Daugiau nieko neprisimenu.

– Kodėl apie tai mums iš karto nepapasakojote?

– Nežinau.

– Kas dalyvavo tame vakarėlyje?

– Daugiausia Helenos vaikystės draugai. Ema ir Ulė Vinarvės, kaip minėjau, ir mūsų kaimynai Eva ir Rikardas Larsonai. Helena jau daug metų juos pažįsta. Dar buvo Beata su savo vyru Džonu, Dunmarai. Jie gyvena Valstijose, todėl anksčiau nebuvome susitikę. Ir dar tas mane taip įsiutinęs Kristianas. Jis vienišas, senas Helenos pažįstamas. Man atrodo, kurį laiką jie buvo kartu.

– Ką turite omenyje „buvo kartu“?

– Na, man rodos, jie galėjo keletą kartų permiegoti. Helena neigia, bet nuojauta sako, kad esu teisus.

– Nemanote, kad taip kalbate iš pavydo?

– Ne, nemanau.

– Kiek laiko jūs pora su Helena?

– Šešerius metus.

– Tai visai nemažai. Kiek jums metų?

– Trisdešimt aštuoneri.

– Kodėl nesusituokėte ar neturite vaikų?

– Seniai noriu, tačiau Helena vis dvejojo. Ji gana vėlai pradėjo studijuoti, todėl norėjo padirbėti prieš susilaukdama vaikų. Tačiau apie vedybas galvojome. Kalbėjome.

– Ar jautėtės nesaugiai dėl santykių? Todėl buvote toks pavydus?

– Ne. Nežinau. Viskas ėjo tik į gera. Jau seniai nesu taip pasiutęs. Vakar tiesiog kažkas manyje sprogo.

– Gal žinote, ar ji su kuo nors saloje nesutarė? Gal kas nors jos nemėgo?

– Ne, ji buvo iš tų, kurias mėgsta visi.

– Ar negavo kokių nors grasinimų?

– Ne.

– Ar turite kitų draugų čia, Gotlande, kurių vakarėlyje nebuvo?

– Tik kelis Helenos giminaičius. Jos tėvo seserį, gyvenančią Alvoje, kelis pusbrolius Hemsėje. Šiaip mes paprastai būdavome vieni. Atvykdavome čia pailsėti, suprantate... pabėgti nuo namų streso... ir štai nutinka toks dalykas!

Daugiau kalbėti jis nebegalėjo.

Knutas matė, kad nėra prasmės tęsti, todėl apklausą nutraukė.

Baigęs pokalbį su Peru Bergdalu, Andersas Knutas nuėjo į savo kabinetą visko apmąstyti. Sunkiai sudribo senoje, iki blizgesio nutrintoje biuro kėdėje. Pagaminta iš ąžuolo, aukšta atkalte, minkšta oda aptraukta sėdyne, ji lydėjo inspektorių visus tuos metus. Jis apsisuko švelniai siūbuodamas atkaltę. Kėdė per tarnybos metus tarsi prisitaikė prie jo kūno formų. Geriausių minčių kildavo sėdint būtent šioje kėdėje.

Knutas, Visbio kriminalinio padalinio vadovas, visad pasirūpindavo rasti tokio laiko. Tai ypač svarbu, kai atsiduri tokios dramos sūkuryje kaip šiandien. Ilgametė patirtis įspėjo atkreipti dėmesį į kiekvieną smilktelėjusią nuojautą tyrimo pradžioje. Priešingu atveju, lengva per užsidegimą praleisti galbūt svarbius arba netgi esminius ženklus. Jis ėmė kimšti pypkę.

Mintimis grįžo prie įspūdžių, kilusių nužudymo vietoje. Kruvinas kūnas. Kelnaitės burnoje. Nukankintas šuo. Ką sako ta makabriška scena? Sunku pasakyti, ar nužudymas buvo planuotas, ar ne, tik, be abejo, įvykdytas apėmus siaubingam įtūžiui.

Po pietų iš Stokholmo atskrido teismo medicinos ekspertas ir jau išvyko į įvykio vietą. Knutas nutarė apsilankyti ten kitą dieną, kai viskas aprims.

Jo mintis nutraukė beldimas į duris.

Galvą įkišo Karina Jakobson:

– Visi susirinko. Ateisi?

– Žinoma, – pakildamas atsakė Knutas.

Visbyje dirbo dvylika policijos tyrėjų. Šiuo metu dauguma išvykę į Friojelį, renka liudininkų parodymus ir stengiasi apsaugoti visus nusikaltimo vietos įkalčius. Knutas su artimiausiais kolegomis susitinka su prokuroru Birgeriu Smitenbergu aptarti, kiek verta atskleisti žiniasklaidai, o ką reikia palikti ateičiai. Visi sėdėjo prie aptrinto pušinio stalo pasitarimų kambaryje tiesiai priešais Knuto kabinetą. Stiklinė kambario siena jungė patalpą su koridoriumi, todėl galėjo stebėti visus, kas praeina, kol buvo užtrauktos medvilninės geltonos užuolaidos.

Knutas įsitaisė stalo gale ir įdėmiai nužvelgė kolegas. Jis mėgo šitą grupelę. Karina Jakobson buvo artimiausia bendradarbė ir geriausia idėjų generatorė, vieniša, protinga, nedidukė trisdešimt septynerių metų moteris rudomis akimis. Šalimais sėdėjo Tomas Vitbergas, dešimčia metų jaunesnis, bet labai gabus tyrėjas, pagarsėjęs savo tardymo metodais. Kažkaip jam pavykdavo daugiau išpešti iš apklausiamų žmonių, nei visiems kitiems. Larsas Norbis, išsiskyręs, du sūnus auginantis vyras. Šis milžinas buvo beveik metro devyniasdešimties centimetrų ūgio ir malonios išvaizdos, tobulai tinkančios bendraujant su spauda. Erikas Sūlmanas, grupės nusikaltimo vietos tyrėjas, buvo energingas ir temperamentingas, gal net karštakošis. Birgeris Smitenbergas, visko matęs vyriausiasis Gotlando apygardos prokuroras, buvo kilęs iš Stokholmo. Jis vedė dainininkę iš Gotlando ir, pamilęs tiek ją, tiek jos salą, gyveno čia jau dvidešimt penkerius metus. Knutas džiaugėsi vaisingu bendradarbiavimu su juo.

– Kol kas tik trumpas pasitarimas, – pradėjo paskubomis sušauktą susirinkimą Knutas. – Visas pastangas dedame į žmogžudystės tyrimą, bet, deja, teks bendrauti ir su žiniasklaida. Jau ėmė skambinėti tiek vietinė, tiek žemyno žiniasklaida. Neįtikėtina, kaip greitai sklinda tokios žinios. – Jis papurtė galvą. – Visada stebiuosi, kaip tai nutinka. Bet kokiu atveju, neatskleisime aukos tapatybės, nors spauda ją anksčiau ar vėliau išsiaiškins. Pranešime, kad visi požymiai liudija buvus žmogžudystę, tačiau detalių neviešinsime. Nieko nepasakosime apie šunį, kelnaites ir kirstines žaizdas. Nekalbėsime apie galimą nužudymo įrankį. Nepateiksime jokių užuominų. Tai tikriausiai privers reporterius skambinti įvairiems skyriaus darbuotojams siekiant gauti smulkesnės informacijos. Nukreipkite visus pas mane arba Larsą. Niekas nieko nesakys 89 proc. Visiškai nieko. Gerai?

Pasigirdo pritariamas murmesys.

– Po šio pasitarimo išsiuntinėsiu vidinį priminimą su nurodymais, – tarė Norbis. – Laikysimės pagrindinės taisyklės: laikyti reporterius per atstumą. Jie persekios jus tiek mieste, tiek čia. Nieko jiems nepasakokite.

– Beje, norėčiau, kad susitiktume mano kabinete tuoj po spaudos konferencijos ir palygintume užrašus, – tęsė Knutas. – Pasistenkite ko nors užvalgyti, kad ištvertumėte. Teks dirbti visą naktį. Susisiekėme ir su Nacionaline kriminaline policija. Jie rytoj atsiųs kelis žmones. Jeigu žudiko greitai nesugausime, viskas kainuos daug laiko ir išteklių.

Nors toks žiaurus nusikaltimas kėlė siaubą, pilve jautė spurdantį jaudulį. Tas tvinksėjimas jam buvo pažįstamas. Nuojauta,

kad pastversi kažką rimta. Kaip galėtų tai pavadinti? Mėgavimusi savo darbu? Šito paradokso jis negalėjo paaiškinti netgi sau.

Galbūt tai geriausia jo motyvacijos forma.

Visbio oro uoste po devintos vakaro nusileidus lėktuvui vis dar buvo šviesu. Kelionė taksi praėjo greitai, nes oro uostas nuo Visbio vos už poros mylių į šiaurę.

– Nieko sau stora siena!

Peteris anksčiau niekada nesilankė Gotlande.

– Ji pastatyta tryliktame amžiuje, – paaiškino Johanas. – Ilgis – daugiau kaip trys kilometrai, ir šiaip viena geriausiai išsilaikiusių apsauginių miesto sienų Europoje. Matai, kiek daug bokštų? Netrukus įvažiuosime pro Šiaurinius vartus, ten mūsų viešbutis. Yra keli. Didieji pavadinti kompaso krypčių vardais: Rytiniai, Pietiniai ir Šiauriniai vartai. Vakarinių vartų niekada nebuvo, nes vakaruose jūra ir Visbio uostas.

Jis parodė pro langą.

– Čia Šv. Marijos katedra. Taip pat pastatyta tryliktame amžiuje.

Danguje juodavo trys niūrūs bokštai.

Laimė, jie pietavo lėktuve. Viešbutyje tik numetė lagaminus ir patraukė tiesiai į policijos būstinę, kur 22.00 buvo rengiama spaudos konferencija.

Taksi Johanas skubiai surašė, ką pavyko sužinoti. Jie galės paruošti reportažą išlikusiose vietos televizijos patalpose, nors Švedijos TV Gotlando skyrius buvo uždarytas prieš šešis mėnesius. Senoji technika liko ir yra jų paslaugoms, bent jau kolei kas.

Policijos būstinėje pirmyn atgal koridoriais zujo žmonės. Ore kibirkščiavo jaudulys. Keli vietinės žiniasklaidos žurnalistai ir fotografai – Gotlando radijas, *Gotlands Tidningal* ir *Gotlands Allehanda* – jau buvo čia. Johanas ir Peteris pasisveikino su kolegomis, o tada buvo metas traukti į spaudos konferencijos patalpą. Detektyvas vyriausiasis inspektorius Andersas Knutas ir detektyvė inspektorė Karina Jakobson atsisėdo stalūgalyje.

– Sveiki atvykę, – atsikrenkštęs pradėjo Knutas. – Gustavso paplūdimyje, Friojelio parapijoje, radome moters kūną. Tiems, kurie ne vietiniai, patikslinu: tas paplūdimys yra vakarinėje Gotlando pakrantėje, maždaug keturiasdešimt kilometrų į pietus nuo Visbio. Lavoną rado atsitiktinis praeivis šiandien apie vidurdienį, tiksliau, tarp 12.30 ir 12.45. Auka gimusi 1966 metais. Ji kilusi iš Gotlando, bet šeima prieš penkiolika metų išsikraustė iš salos ir įsikūrė Stokholme.

Knutas gurkštelėjo vandens ir permetė akimis savo užrašus.

– Moteris lankėsi Gotlande su savo gyvenimo draugu, atvyko kelioms dienoms atostogų į vasarnamį, kurį šeima tebeturi saloje, – tęsė jis. – Šį rytą ji išėjo su šunimi pasivaikščioti, tačiau buvo nužudyta.

– Kaip ji buvo nužudyta? – paklausė Gotlando radijo reporterė.

– Bijau, kad negaliu informuoti, – atsakė vyriausiasis inspektorius.

– Kokiu ginklu ji buvo nužudyta?

– Negaliu komentuoti, kadangi vyksta tyrimas.

– Iš kur tiksliai žinote, kad ji buvo nužudyta? – pasidomėjo *Gotlands Allehanda* žurnalistas.

– Žaizdas, kurias patyrė auka, galėjo padaryti tik kitas asmuo. Mirties priežastis dar nėra patvirtinta, bet mes darome prielaidą, kad moteris nužudyta.

– Ar ji buvo seksualinio nusikaltimo auka? – paklausė Johanas.

– Per anksti komentuoti.

– Ar turite kokių nors liudininkų? – pasidomėjo *Gotlands Tidningar* atstovas.

– Šiuo metu apklausiame daugybę žmonių, kurie gyvena toje vietovėje arba turėjo kokį nors kontaktą su auka per pastarąsias jos gyvenimo dienas. Policija labai prašo gyventojų pranešti, jeigu ką nors žino. Jeigu kas nors matė ar girdėjo ką nors neįprasta toje apylinkėje arba netoliese paskutines dvidešimt keturias valandas, arba turi kitokios informacijos, kuri galbūt yra naudinga ieškant nusikaltėlio, turi nedelsdamas susisiekti su policija.

– Iš kur žinote, kad nusikaltimą padarė vienas žmogus? – teiravosi vietos radijo darbuotojas.

– Aišku, kad nesame tuo įsitikinę, – šiek tiek sunerimęs atsakė Knutas.

– Ji buvo apsistojusi vasarnamyje su savo gyvenimo draugu. Ar jis įtariamas? – pasiteiravo Johanas.

– Aukos draugas buvo apklaustas policijos. Jis yra ištiktas šoko ir šiuo metu gydomas Visbio ligoninėje. Kol kas jis nėra įtariamasis. Jo apklausa bus tęsiama rytoj iš ryto. Šią popietę ir vakarą padalinys su šunimis apieško žmogžudystės vietovę, pareigūnai

lanko vietinius gyventojus ir ieško galimų liudininkų. Ketiname tęsti paieškas. Manau, kol kas tai viskas, ką galime pasakyti. Ar dar norite ko nors paklausti?

Vyriausiasis inspektorius kaip galėdamas atsakė į žurnalistų klausimus. Nebuvo labai ką ir pridurti.

Johanas Bergas iš „Regioninių žinių“ redakcijos nutarė pasilaikyti informaciją apie kirvio žaizdas ant moters kūno ir kelnaites burnoje. Kol kas jis vienintelis tai žino.

Spaudos konferencijai pasibaigus, Johanas priėjo prie Anderso Knuto asmeniškai pasikalbėti. Pirma pasiteiravo įprastų klausimų apie tai, kas nutiko, ką šiuo metu veikia policija ir kokių įkalčių rado. Tada užklausė tiesiai: „Kokias išvadas darote iš fakto, kad ji patyrė daugybinius sužeidimus, greičiausiai kirviu?“

Andersas Knutas krūptelėjo.

– Ką norite pasakyti?

– Žudikas sukapojo ją kirviu ar į jį panašiu ginklu. Taip pat į burną sugrūdo kelnaites. Ką tai liudija?

Knutas nesąmoningai apsidairė į kairę ir dešinę, tarsi laukdamas kolegų pagalbos. Kameros lempa spigino į veidą ir akino.

– Šiuos faktus perdavė patikimas šaltinis, – spyrėsi Johanas.

– Šito patvirtinti negaliu, – atkirto Knutas ir nustūmė šalin mikrofoną.

– Išjunk kamerą, – paliepė Johanas Peteriui. Jis sugavo vyriausiąjį inspektorių už rankos ir pasakė: – Aš žinau, kad tai tiesa. Ar nebūtų geriau, jeigu patvirtintumėte informaciją?

Knutas rūsčiai nužvelgė žurnalistą.

– Aš nei patvirtinsiu, nei paneigsiu tai, ką sakėte, ir patariu jums kurį laiką susilaikyti nuo spekuliacijų. Mes turime reikalų su žudiku ir dabar visą dėmesį reikia sutelkti į jo sulaikymą, o ne ką kita, – iškošė jis. – Tikiuosi, kad gerbsite tokį sprendimą.

Iš griežto Anderso balso buvo nesunku suprasti, ką jis mano apie žurnalistus. Inspektorius apsisuko ant kulno ir skubiai nudrožė koridoriumi.

Johanui ir Peteriui Knuto reakcija buvo patvirtinimas, kad jų informacija teisinga. Kilo klausimas, kiek jos galima viešinti. Johanas, važiuodamas taksi į televizijos studiją rengti reportažo, paskambino Maksui Grenforsui. Nors laikė jį slunkium redaktoriumi, jo žurnalistine nuojauta pasitikėjo. Kiek pasitarę apsisprendė neužsiminti apie kelnaites burnoje ir taip atiduoti pagarbą aukos šeimai, tačiau nutarė paskelbti, kad nužudymo įrankis greičiausiai buvo kirvis.

Vėlyvose vakaro žiniose Švedijos TV buvo pirmoji, pranešusi, kaip įvykdytas nusikaltimas. Reportažas pradėtas nuo policijos būstinės vaizdų, vėliau parodytas nusikaltimo vietos žemėlapis, galiausiai ekrane pasirodė Johanas.

– Esame Visbio policijos būstinėje, kur ką tik vyko spaudos konferencija. Policija patvirtina faktą, kad moteris buvo nužudyta, bet nenori atskleisti su jos mirtimi susijusių aplinkybių. Policija dar neskelbia, kaip moteris buvo nužudyta. Anot informacijos, kurią šią popietę iš patikimo šaltinio gavo „Regioninių

žinių" redakcija, auka greičiausiai užkapota kirviu. Ant jos kūno rasta daugybė kirstinių žaizdų. Kol kas neaišku, ar moteris patyrė seksualinį smurtą, bet ji rasta nuoga. Drabužiai iki šiol neaptikti. Kūnas bus išvežtas į Solnos teismo ekspertizės skyrių autopsijai. Nepaisant intensyvių paieškų su šunimis, kurios tęsėsi visą popietę ir vakarą, policija vis dar neturi informacijos, kaip atrodė žudikas.

Vėliau buvo rodomas trumpas pokalbis su išbalusiu ir ryžtingu Knutu, o reportažas pabaigtas ta menka žinoma informacija apie nužudytąją.

Visbio policijai ta darbo diena buvo labai ilga. Šviesi birželio naktis darbą pakrantėje palengvino. Jie beldėsi į kaimynų duris iki vėlaus vakaro. Tuo pat metu apklausti visi, svečiavęsi Helenos Hilerstriom vasarnamyje iš vakaro, išskyrus Kristianą Nordstiomą, išskridusį į Kopenhagą aplankyti tėvų. Policija susisiekė su juo ir sutarė, kad grįš į Visbį antradienio ryte.

Pagrindinės apklausos baigtos beveik pirmą nakties. Vakare Knutas paskambino žmonai Linai ir įspėjo grįšiąs vėlai. Kaip paprastai, ji suprato ir paklausė, ar galėtų palaukti jo su puodeliu karštos arbatos. Jis nenoriai atmetė žmonos pasiūlymą, kadangi neįsivaizdavo, kada grįš.

Dabar, traukdamas namo Visbio gatvėmis, gailėjosi atsisakęs. Būtų malonu kurį laiką pasėdėti ir pasidalyti dienos įspūdžiais. Jam visada buvo į naudą pasidalyti mintimis su žmona. Jai, kaip nedirbančiai tiriamojo darbo, neretai tie patys dalykai atrodydavo kitaip. Ne kartą ji pakreipdavo jo mintis kita linkme ir taip

padėdavo išspręsti bylą. Knutas pajuto širdį užliejančią šilumą. Nieko labiau už žmoną nemylėjo. Išskyrus vaikus, žinoma. Dvynius, berniuką ir mergaitę. Petrą ir Nilsą. Šią vasarą jiems sukaks dvylika.

Grįžęs jis nuėjo pas juos. Dvyniai kol kas dalijosi vienu kambariu, bet rudenį kiekvienas turės po atskirą. Kaip tik dabar darbo kambarį bandė paversti miegamuoju. Darbo kambarys bus iškeltas į rūsį. Vis tiek retai juo naudojasi.

Vaikai ramiai kvėpuodami kietai miegojo. Palikęs šiek tiek praviras jų kambario duris, Knutas nuėjo į savą miegamąjį.

Lina gulėjo išsitiesusi per dvigulės lovos vidurį, pasikišusi rankas po galva. *Tik pasižiūrėk, kiek vietos ji užima,* – pagalvojo jis. Žmona visada visko imdavosi labai energingai: ar miegojo, ar valgė, dirbo, juokėsi ar mylėjosi, viską darė kupina jėgų. Buvo panirusi į gyvenimą iki kaklo. Kad ir ko imdavosi, atlikdavo tinkamai. Jeigu kepdavo pyragus, viena skarda neapsieidavo. Ne, jai reikėdavo dviejų šimtų cinamono bandelių. Kai sugalvodavo rimtai apsipirkti, atrodydavo, jog ruošiasi karui. Visad prigamindavo per daug maisto, tad šaldytuvas lūžo nuo likučių. Tas aistringas gyvybingumas buvo viena iš savybių, dėl kurių mylėjo Liną. Dabar ji neramiai miegojo vilkėdama ilgus medvilninius oranžinius marškinėlius su stambia gėle ant krūtinės. Plaukai susivėlę, skruostai įraudę. Rankos nusėtos strazdanėlių. Gražiausia jo pažįstama moteris.

Lina pasirinko savo charakteriui labai tinkamą specialybę. Buvo pribuvėja. Kiek kūdikių ji padėjo ateiti į pasaulį? Lina dirbo puse etato Visbio ligoninės gimdymo skyriuje ir mėgavosi

savo darbu. Įpratusi prie nelauktų įvykių ir to, kad ne viskas vyksta, kaip tikiesi, buvo be galo kantri. Kiek kartų ji likdavo su nėščiąja pasibaigus pamainai tik todėl, kad būdavo skaudu ją palikti arba tiesiog iš smalsumo. Jeigu kelias valandas praleisdavo prie gimdyvės, neišeidavo tol, kol moteris nepagimdydavo. Kartais tai erzindavo kolegas. O Linai kas? Ji buvo nuostabiausia ir stipriausios valios moteris, kokią jam teko sutikti.

Atsargiai uždaręs duris jis nusileido laiptais į virtuvę, įsipylė stiklinę pieno ir įkišo ranką į sausainių maišelį. Ištraukęs saują atsisėdo prie virtuvės stalo. Knutui po įtemptos dienos neretai sunkiai sekdavosi užmigti. Jis paglostė katę, kuri užšokusi ant stalo ėmė meiliai glaustytis. *Ji labiau primena šunį*, – pagalvojo inspektorius. Ištikima ir amžinai ištroškusi draugijos. Ir dar labai mėgo atnešti mėtomus žaislus. Kelis kartus nusviedė jai porėtos gumos kamuoliuką. Murklė nubėgusi vis grįždavo su juo dantyse. *Koks juokingas tu padaras*, – pagalvojo Knutas ir nuėjo į lovą. Priešingai nei visada, užmigo iš karto.

Trečiadienis, birželio 6-oji

Johaną Bergą pažadino atkakli, linksma mobiliojo telefono melodija. Iš pradžių jis niekaip negalėjo suprasti, kur esąs. Melodija nutilo. Pasirąžęs pastebėjo pastelines tapetų gėles. Tylu. Jokio kurtinančio eismo, kurį buvo pratęs girdėti už savo lango. *A, teisingai.*

Visbio viešbutis pajūryje. Žmogžudystė. Žvilgsnis užkliuvo ties elektroniniu žadintuvu šalia lovos. Pusė šešių ryto. Tada jo mobiliojo melodija vėl pragydo. Aimanuodamas išvirto iš lovos atsiliepti.

Skambino rytinių žinių redaktorius:

– Sveikas, pažadinau? Atsiprašau, kad taip anksti, bet mums šį rytą norisi gauti šviežienos. Jeigu nerasi nieko naujo, gal galėtume paimti interviu telefonu?

– Aišku, – vangiai atsiliepė Johanas. – Nežinau nieko daugiau, nei žinojau vidurnaktį, bet budinčiam pareigūnui visada galiu paskambinti.

– Gerai. Kiek laiko tau reikia? Tarkim, po valandos?

– Užteks. Susisieksiu.

Greitai užkandęs jis išlėkė į akmenimis grįstą gatvelę ir pasuko į TV aparatinę. Naktį lijo; tai vienur, tai kitur blizgėjo balos. Oras kvepėjo jūra.

Ankšta „Regioninių žinių" redakcija buvo įsikūrusi netoli Gotlando radijo pastato miesto centre. Johaną tiesiog siutino mintis, kad vietinė komanda buvo atleista Švedijos TV sugalvojus apkarpyti kaštus. Milžiniškas jos deficitas turėjo pasidengti mažinant regioninių redakcijų skaičių. Po reorganizacijos atsakomybė informuoti apie įvykius Gotlande teko Stokholmui, o nebe Noršiopingo žinių skyriui. Naujoji Švedijos TV vadovybė jautė, kad gotlandiečiai turi daugiau sąsajų su Stokholmo, o ne Noršiopingo piliečiais. Johanas iš esmės sutiko su tuo, bet gėda, kad atleido vietos reporterius ir operatorius, žmones, buvusius arti savo žiūrovų. Kartu jis džiaugėsi, kad yra čia. Jam visad labai patiko Gotlandas.

Liesas senyvo amžiaus vyras prie viešbučio kabino Švedijos vėliavas. *A, teisingai, šiandien nacionalinė Atminimo diena*, – pagalvojo Johanas. Birželio šeštoji.

Atrodo, šventei kliuvo graži diena. Saulė glostė viduramžių laikų pastatus, nebuvo jokio vėjelio. Miestas praktiškai ištuštėjęs. TV patalpas pasieks per porą minučių. Dabar jis jau apgailestavo, kad kelias toks trumpas.

Nors laiko daug neturėjo, Johanas nutarė leisti sau šiek tiek pasivaikščioti. Vos už kelių metrų už pastatų jis išvydo nusidriekusį šiaurinį miesto sienos sparną. Šioje senojo Parako bokšto, kuris anksčiau buvo gynybinis įtvirtinimas, pusėje siena nutrūku-

si. Johanas mėgavosi reginiu tol, kol įsuko į Rostoko alėją. Traukė pro neaukštus akmeninius pastatus, aplipusius vijoklinių rožių pumpurais, ir lentų tvoras, slepiančias sodelius. Daugelio namų langai buvo vos per pėdą ar dvi nuo žemės. Durys į gatvę tokios žemos, kad augesnis nei pusantro metro praeidamas turėjo palenkti galvą.

Pro atvirą kepyklos langą plyšojo radijas, Johanas įtraukė šviežiai keptos duonos aromato. Šalia kepyklos, ant įvijų laiptų, tupėjo juoda katė ir stebėjo jį praeinantį.

Jis iš kišenės išsitraukė mobilųjį ir paskambino budinčiam policininkui.

– Labas rytas, čia Johanas Bergas iš Švedijos TV Regioninių žinių redakcijos. Ar yra kokių naujienų, susijusių su moters žmogžudyste Friojelyje?

– Taip, prokuroras nusprendė suimti moters partnerį. Jis įtariamas nužudymu.

– Mėšlas. Kokiu pagrindu?

– Neturiu įgaliojimo pasakyti. Jums teks susisiekti su tyrimą atliekančiu pareigūnu, Andersu Knutu.

– Ar jis vietoje?

– Ne, pasirodys apie aštuntą, bet tada numatytas susirinkimas.

– Kur dabar nužudytosios draugas?

– Jis ligoninėje. Ryte kažkuriuo metu bus išrašytas ir suimtas.

– Kas šios bylos prokuroras?

– Vyriausiasis prokuroras Birgeris Smitenbergas.

– Kada jis nutarė suimti aukos partnerį?

– Šį rytą ketvirtą, priešingu atveju negalėtų ilgiau jo sulaikyti.

– Gal žinote, ar Andersas Knutas šiandien lankysis nusikaltimo vietoje?

– Negaliu atsakyti. Turėsite susisiekti su juo pačiu.

– Gerai. Dėkui.

Johanas puolė į TV studiją.

Radijo pastatą puošė tiek Gotlando radijo, tiek Švedijos TV iškabos. Ryto saulėje mėlynos ir baltos markizės virš langų atrodė keistokai. Kieme stovėjo keli vietos radijui priklausantys automobiliai. Johanas pastebėjo, kad viena vieta rezervuota „Regioninėms žinioms“. Tuščia kaip praverta burna ji tarsi kvietė jį. Praeityje čia buvo laikomas vietinės TV furgonėlis, bet jis, žinoma, taip pat nebeegzistuoja. Johanui gėda darėsi pagalvojus, kaip prastai „Regioninės žinios“ pastaruoju metu informuoja apie salą. Dažniausi būdavo pranešama apie turizmą, išsiliejusios naftos dėmes ir eismą.

Johanas studijoje sumetė šiek tiek daugiau kaip minutę truninkantį pranešimą rytinei programai. Su paprastais tekstais jis puikiai susitvarkydavo pats. Viską baigęs, persiuntė pasakojimą elektroniniu paštu naująja kompiuterio sistema. Po kelių minučių jie galės atsidaryti failą Stokholme. Jis taip pat davė interviu telefonu Madeleinei Hagai, vienai iš mėgstamiausių Švedijos TV reporterių.

Rytinės žinios gavo tai, ko norėjo. Buvo po pusės aštuonių, tad Johanas nusprendė dar kartą pamėginti pasikalbėti su Knutu. Vyriausiasis inspektorius atsiliepė pats.

– Girdėjau, kad naktį buvo išduotas arešto orderis aukos draugui, – pradėjo žurnalistas. – Kodėl?

– Negaliu komentuoti.

– Juk ką nors pasakyti tikrai galite?

– Ne.

– Ar šiandien vyksite į nusikaltimo vietą?

– Taip, dar šį rytą. Maždaug apie dešimtą.

– Kiek laiko ten užtruksite?

– Manyčiau, kelias valandas.

– Ar galėčiau ten gauti iš jūsų neilgą interviu?

– Manau, taip.

– Gerai, sutarta. Dėkui. Susitiksime ten.

Knutas, išjungęs mobilųjį telefoną, pagalvojo, kad šį kartą pokalbiui bus pasirengęs. Iš pusiausvyros neišmuš jokie nemalonūs klausimai.

Kai pakirdo, kambaryje tvyrojo kone aklina tamsa. Žaliuzės užtrauktos, bet pro jas vis tiek smelkiasi baltos nakties šviesa. Langus skalbė lietus. Kūną skaudėjo, liežuvis prikepė prie gomurio. Jis sunkiai pakilo iš lovos. Už sienų šniokštė jūra. Atsuko čiaupą prisipilti vandens. Kliūstelėjęs šaltas vanduo aptėškė keraminės kriauklės dugną nespėjus pakišti stiklinės. Išmaukęs vandenį dideliais gurkšniais įsistojo į medines klumpes ir išėjo laukan. Šlapimo čiurkšlė pataikė tiksliai į skylę akmeninėje namą juosiančioje tvoroje, jis visada ten taikėsi. Gaivi nakties vėsa maloniai vėsino pliką odą. Nebuvo šalta, nors vilkėjo tik pižamines kelnes.

Jis sapnavo ją. Kaip sekė ją pakrante. Kaip ji išsigando jam atsistojus už nugaros rūke. Jis buvo susitelkęs. Visiškai

susikaupęs. Jai atsigręžus, neapykanta sprogo galvoje kaip raudonas fejerverkas. Spėjo pasimėgauti siaubu jos akyse ir kirto. Jai nukritus ant žemės, jautėsi kaip užkariautojas. Kapojo. Nors ir suprato, kad daro kai ką siaubingo, kai ką nepakeičiamo, dar niekada nesijautė taip gerai.

Pakilią nuotaiką sugadino šuo. Paaiškėjo, kad tas padaras nenugaišęs, nors pirmas kirtis nusileido tiesiai į galvą. Kai susidorojo su ja ir vilko lavoną į miškelį, išgirdo inkštimą. Faktas, kad tas šlykštus šuva vis dar gyvas, pripildė jį įsiūčio.

Paprastai, kai nutikdavo kas nors dramatiška, Andersas Knutas likdavo policijos būstinėje ir telkdavo savo pajėgas kaip voras voratinklyje. Tačiau tokios žmogžudystės Gotlande iki šiol nėra buvę, todėl jis norėjo dar kartą tyliai ir ramiai apsilankyti nusikaltimo vietoje. Štai dabar jis Friojelyje, stovi ant Hilerstriomų šeimai priklausančio vasarnamio laiptelių. Apsirengęs kaip įprastai, mėlynais džinsais ir polo marškinėliais, avi minkštus vaikščioti skirtus batus. Striukę paliko automobilyje. Tarp medžių įžiūrėjo mirgant vandens lopinėlius. *Tai štai kur ji pradėjo vakar rytą*, – pagalvojo.

Jis nutarė sekti maršrutu, kuriuo greičiausiai bėgo Helena Hilerstriom.

Iš karto už namą supančio kiemo prasidėjo siauras žvyro takelis, vedantis prie vandens už kelių šimtų metrų. Netoli kranto stovėjo keli policijos automobiliai.

Nusikaltimo vietos juosta plaikstėsi vėjyje. Inspektorius liko už jos nenorėdamas kliudyti medicinos ekspertų darbo. Nuo

namo iki paplūdimio vos kelios minutės. Persirito per kopą ir prie vandens.

Šiandien jūra dantyta. Bangos lūžo, vanduo putojo. Virš keterų klykaudamos būriais plasnojo žuvėdros. Iš jūros kyšančios Mažoji ir Didžioji Karlso salos iš tos vietos atrodė itin egzotiškai. Aiškiai matyti uolos, bent jau Mažosios Karlo salos. Didžioji slėpėsi už Mažosios, buvo kiek plokštesnė ir toliau.

Knutas nužvelgė pakrantę. Šviesaus smėlio pliažas neilgas, daugiausia aštuoni šimtai metrų. Siauras, kopos apžėlusios žole ir meldais. Tobula užuovėja norintiems pasideginti, nes pats pajūris paprastai būna vėjuotas.

Knutas dirstelėjo į laikrodį. Devynios trisdešimt.

Jis nužingsniavo palei vandenį, tolo nuo aptvertosios vietos. Moteris nieko neįtardama ėjo palei krantą su šunimi. Vakar iš ryto laikėsi tirštas rūkas, todėl žudikui nebuvo sunku likti nepastebėtam. Sūlmanas raportavo pakrantėje aptikęs keletą batų pėdsakų. Jie pasirūpino Helenos paliktais įspaudais; kiti, rasti nužudymo vietoje, turėjo priklausyti žudikui. Kraujo klanai ir pėdsakai smėlyje liudijo, kad moteris nužudyta paplūdimyje, o vėliau nutempta į giraitę. Technikai tiria pėdsakus aptvertoje teritorijoje. Viskas, ką ras įdomaus ir susijusio su nusikaltimo vieta, bus išsiųsta į Švedijos kriminalistikos laboratoriją (ŠKL) Linšiopinge analizei.

Jis pasiekė pliažo galą nieko ypatinga nepastebėjęs ir pasuko atgal. Viskas rodo, kad žudikas pirmiausia pribaigė šunį. Nieko keisto, juk Spenseris buvo sargus šuo, todėl suprantama, kad turėjo jį pribaigti. Tiksliau tariant, jeigu šuva jo nepažinojo. Priešin-

gu atveju, visai kitas reikalas. Nusikaltėlis galėjo būti pažįstamas su auka. Taip dažniausiai būna nužudymų bylose. Knutas beveik buvo įsitikinęs, kad aukos partneris su tuo nesusijęs, bet kol kas niekam apie tai neprasitarė. Labiausiai tikėtinas variantas buvo vienas iš vakarėlyje dalyvavusių žmonių. Kristianas Nordstriomas?

Jis buvo vienintelis, su kuriuo Knutui dar neteko kalbėtis. Apklausa numatyta kitą dieną. Vyriausiasis inspektorius netikėjo, kad Helena Hilerstriom tik atsitiktinai tapo auka, kad dėl nelaimingo atsitiktinumo ramiame paplūdimyje dar gerokai iki turistų sezono pradžios susidūrė su kirvį nešančiu žudiku. Žmogžudystė itin žiauri, buvo įtūžio požymių, kuriuos būtų galima sieti su kerštu. Žinoma, tai visiškai nereiškia, kad prie to prisidėjusi Helena. Galbūt žudikas keršijo moterų giminei apskritai.

Taip svarstydamas Knutas grįžo į vietą, iš kur pradėjo maršrutą pakrante, taip nieko naujo ir nesužinojęs.

Kelyje automobilių beveik nesutiko. Šiek tiek po devintos valandos ryte Johanas su Peteriu važiavo į pietus. Ryto saulės šviesoje abipus kelio driekėsi plokščias peizažas. Dešinėje pusėje retsykiais suboluodavo jūros lopinėlis, kairėje dirbamus laukus kartais pakeisdavo ganyklos.

Žaliose lankose žolę šlamštė galvijų bandos. Johanas spėliojo, kodėl Gotlando avys juodos, o bemaž visos karvės – baltos. Žemyne priešingai: baltos avys ir juodos arba rudos karvės.

Jie pravažiavo Toftos šaudyklą ir bažnyčią mediniu bokštu, paskui sumažinę greitį aplenkė Vestergarno kaimelį ir pravažia-

vo Klintehamną. Už keliasdešimt kilometrų pakelėje subolavo baltai tinkuota Friojelio bažnyčia. Toje vietoje jūra buvo matyti daug geriau. Kieme risnojo keli bėriai. Javų laukai vis dar buvo labiau žali nei gelsvi. Netoli medžių juostos, besileidžiančios iki vandens, jie pastebėjo policijos automobilius ir nusikaltimo vietos apsaugos juostą. Automobilį pasistatė greta kitų.

Knutas kalbėjosi su kolege. Artinantis žurnalistams, pažvelgė į juos ir perspėjo, kad interviu skirs penkiolika minučių, į užkardytą zoną jų neįleis.

Buvo aptverta maždaug keli šimtai kvadratinių metrų. Johanas žvelgė į giraitę, smėlio kopas ir jūrą. Štai tokioje idiliškoje aplinkoje įvykdyta žvėriška žmogžudystė. Jis mintijo, kaip viskas vyko, svarstė, ar moteris spėjo išsigąsti.

Jie nuėjo į pakrantę. Aptvertoje teritorijoje pora pareigūnų, greičiausiai nusikaltimo vietos tyrėjų, vaikščiojo ratais ir tyrinėjo žemę. Protarpiais kažką pakeldavo ir įkišdavo į plastiko maišelį.

Nejaugi draugas prisėlino prie jos ir taip aršiai susidorojo? – pagalvojo Johanas. Šiaip ar taip, suimtas jis. Nors patirtis sakė, kad retsykiais prokurorai suima asmenis remdamiesi labai menkais įrodymais.

Jo mintis staiga nutraukė Peteris.

– Ei, gal pasitrauksi? – sušuko pasislėpęs už kameros, sutelkęs dėmesį į kadrą. Jis buvo pasistatęs didįjį filmavimo aparatą ant trikojo, o žurnalistas užstojo ketinamą filmuoti vaizdą.

Vienuolikta valanda. Vidurdienio žinių redaktorius apsieis su rytine medžiaga, todėl dėl to jaudintis neverta.

– Manau, mums reikėtų aplankyti to senuko, kuris rado kūną, seserį, – pasiūlė Johanas, kai juodu susėdo į automobilį. – Sveja Johanson gyvena šalimais. Galime pamėginti paimti iš jos interviu.

– Žinoma, – atsakė Peteris, visada pasirengęs bendradarbiauti.

Sveja Johanson atidarė duris tik pasibeldus ketvirtą kartą. Juos pasitiko ką tik iškeptų cinamono bandelių kvapas.

– Taip? Ir kas čia galėtų būti? – smalsiai juos nužvelgdama paklausė su melodingu Gotlando akcentu,.

Vyrams dar niekad neteko sutikti tokios smulkutės senutės. Balti plaukai buvo susukti į kuodelį. Veidas raustelėjęs, nusėtas smulkių raukšlelių, nosies galiukas miltuotas. Pasirišusi dryžuotą medvilninę prikyštę. *Tikrai ne aukštesnė nei metro keturiasdešimties*, – sužavėtas pagalvojo Johanas. Juodu su Peteriu prisistatė.

– Na ką, gerai, užeikit į vidų, – pakvietė Sveja, įleisdama į ankštą, tamsų koridorių. – Kaip tik kepu bandeles, todėl jums teks pasėdėti virtuvėje.

Vyrams susėdus ant virtuvės suoliuko, po akimirkos ant stalo prieš juos jau garavo kavos puodeliai.

– Išgersite kavos, tiesa? – sumurmėjo moterytė nelaukdama svečių atsakymo. – Jums pasisekė, kadangi netrukus iškeps pirma bandelių skarda.

– Nuostabu, – vienu balsu atsakė vyrai.

Johanas dirstelėjo į kiemą ir suprato, kad interviu šiek tiek užtruks.

– Ar galėtumėte papasakoti, kaip brolis rado tą negyvą moterį? – pradėjo Johanas.

– Aišku, galiu, – atsakė senutė, traukdama iš orkaitės bandeles su cinamonu. – Jis labai nusiminė, vargšelis. Vis dar ligoninėje. Gydytojai paliko jį dar dienai. Šį rytą kalbėjausi su broliu, atrodė visai linksmas.

– Kaip jis rado ją?

– Na, mes turėjome eiti pasivaikščioti. Paprastai einame kiekvieną dieną, bet vakar aš nenorėjau, kadangi perštėjo gerklę, siaubingai kosėjau. Šiandien jaučiuosi kur kas geriau, – paaiškino ji, sužnybdama kaklo odą.

– Taigi, jis išėjo apie vienuoliktą, kaip papratęs. Prieš tai kaip visada kartu užkandome. Išėjo vienas. Aš likau namuose, pasiuvinėjau. Netrukus brolis grįžo ir puolė belsti į duris, nors palikau jas neužrakintas. Buvo labai susijaudinęs, kalbėjo apie negyvą moterį, negyvą šunį ir tai, kad turi paskambinti policijai.

Johanas sukluso.

– Negyvą šunį? Gal galite daugiau papasakoti?

– Taip, atrodo, kad buvo nužudytas ir šuo. Nukirsta galva, atrodė kraupiai, – sielojosi ji purtydama galvą.

Johanas su Peteriu susižvalgė. Kažkas naujo.

– Ar šuo buvo tos nužudytos moters? – paklausė Johanas.

– Taip, reik manyt, ji visur vaikščiojo su tuo šunimi. Taip sakė policija.

Po pusės valandos reporteris su operatoriumi paliko Svejos Johanson ūkį. Išvažiavo įrašę interviu su senute.

Ema Vinarvė pakirdo sukaitusi ir šlapia nuo prakaito. Burnoje jautė bjaurų poskonį, o pilvas iš baimės susigniaužė. Niekaip ne-

galėjo pamiršti košmaro. Jos su Helena vaikštinėjo pajūryje, kaip darė tai šimtus kartų. Helena ėjo šiek tiek priekyje. Ema pašaukė ją, kad palauktų, bet atsako nesulaukė. Tada paspartino žingsnį ir vėl pašaukė draugę. Ši neatsigręžė. Ema mėgino bėgti, tačiau niekaip negalėjo pasivyti. Jos kojos kilnojosi kaip sulėtintame filme, ir nors stengėsi kiek įmanydama, niekaip nepavijo. Taip ir pabudo šaukdama.

Supykusi nubloškė ant josios užkritusią Ulės antklodę, nes būtent dėl to jai tapo per karšta. Norėjosi verkti. Moteris nusikratė sapno ir atsikėlė. Saulė smelkėsi pro plonos medvilnės užuolaidas ir apšvietė erdvų didelį miegamąjį.

Ji namuose, nors iki mokslo metų pabaigos liko tik dvi dienos ir darbo buvo marios. Nenorėjo palikti mokinių bėdoje, bet šiuo metu negalėjo į juos žiūrėti. Pamėgins iš namų pasirūpinti neatidėliotinais reikalais prieš uždarant mokyklą vasarai. Direktorius ją suprato. Šokas. Sielvartas. Ema ir Helena. Helena ir Ema. Jos buvo geriausios draugės.

Ema mechaniškai pradėjo ryto rutiną. Dušo vanduo perliejo įkaitusį kūną, bet negaivino. Oda tarsi virto storu šarvu, toli nuo to, kas jos viduje. Ryšys tarp jos išorės ir vidaus buvo nutrūkęs.

Ulė prieš darbą nuvedė vaikus į mokyklą. Jis siūlėsi likti namie, bet Ema griežtai atmetė vyro pasiūlymą; ji norėjo likti viena. Užsitraukusi megztinį ir džinsus basa nuėjo į virtuvę. Ji dažnai vaikščiodavo namie basa, netgi žiemą. Po stiprios kavos puoduko ir poros skrebučių pasijuto geriau, bet vis tiek neapleido nerealumo jausmas. Kaip šitai galėjo atsitikti? Jos geriausia draugė nužudyta

pajūryje, kur abi kadaise žaidė su kibirėliais ir kastuvėliais; kur lenktyniavo ant arklių, kai buvo pamišusios dėl arklių dvylikametės; kur vaikštinėjo paauglės ir kalbėdavosi apie savo problemas; kur važinėjo motociklais ir pirmą kartą prisigėrė. Ji net nekaltybę prarado kopose.

Jos mintis nutraukė telefono skambutis. Skambino vyriausiasis inspektorius Knutas.

– Apgailestauju, kad turiu jus trukdyti, bet būtų gerai kuo greičiau pasikalbėti. Taip pat norėčiau pranešti, kad šį rytą buvo suimtas Peras Bergdalas. Ar galiu atvažiuoti susitikti su jumis po pietų?

Emą nusmelkė šaltis. Peras suimtas? Tai neįmanoma. *Policija jau sužinojo apie muštynes,* – pagalvojo ji.

– Kodėl jis suimtas?

– Yra kelios priežastys, kurias galėsiu nurodyti susitikus.

Nors giliai sukrėsta ir sutrikusi, ji mažiausiai norėjo savo pragare dar kokio nors policininko. Geriau susitikti neutralioje erdvėje.

– Ar galėtume susitikti policijoje? Apie antrą?

– Būtų puiku. Kaip jau sakiau, apgailestauju, kad turiu jus trukdyti, bet tai svarbu, – pakartojo Knutas.

– Nieko tokio, – abejingai atsakė Ema.

Knutas maktelėjo kavos iš vietinės *AIK* futbolo komandos emblema dekoruoto porcelianinio puodelio, brolio dovanos. Jis siutindavo kolegą Eriką Sūlmaną, nuo gimimo didžiausių jų varžovų – Jurgordeno komandos – sirgalių.

Vyras pažvelgė į kabantį ant sienos laikrodį. Be penkiolikos dvylikta. Sugurgė skrandis. Jis nespėjo išsimiegoti ir, kaip visada, turėjo kompensuoti tai valgymu. Netrukus bus pats metas pietauti.

Tyrėjų komanda susirinko peržvelgti to, kas iki šiol išaiškėjo. Dalyvavo ir bylą tiriantis prokuroras.

Patalpoje buvo karšta ir ankšta. Vitbergas atvėrė langą į policijos nuovados automobilių stovėjimo aikštelę. Saulės zuikučiai žaidė liestynes žaliuose medžių vainikuose. Vėjas plaikstė Švedijos vėliavą. Birkos gatve pralėkė gerklojančių abiturientų su baltomis studentų kepuraitėmis prigriuvęs sunkvežimis. Baigėsi mokslo metai, vyko nacionalinė šventė, o jie duso patalpoje ir kalbėjo apie bene baisiausią Gotlande įvykusią žmogžudystę.

– Susirinkome apibendrinti situaciją, – pradėjo Knutas. – Helena Hilerstriom buvo nužudyta vakar maždaug tarp 8.30 ir 12.30. Batų pėdsakai, kraujas ir vilkimo žymės pajūryje rodo, kad žmogžudystė įvykdyta netoli Gustavso baptistų vasaros stovyklos. Tai reiškia, kad kūnas nebuvo atvežtas čia iš kitur. Preliminari patanatomo ataskaita sako, kad moteris mirė nuo galvos traumos. Galvos žaizdos padarytos aštriaašmeniu įrankiu, greičiausiai kirviu. Kirviu padarytos daugybinės žaizdos visame kūne. Be to, nusikaltėlis aukai į burną sukišo jos pačios kelnaites. Helena Hilerstriom rasta nuoga. Dar nežinome, ar ji buvo išžaginta. Išorinių seksualinės prievartos žymių nematyti, nesukapoti ir jos lytiniai organai. Kūnas išgabentas į teismo ekspertizės laboratoriją Solnoje. Preliminarią autopsijos ataskaitą gausime po kelių dienų. Kelnaitės nusiųstos į ŠKL ištirti. Ant jų ir ant kūno medicinos

ekspertai spermos pėdsakų nerado, tačiau teks palaukti tyrimų rezultatų. Kiti jos drabužiai nerasti.

– O žmogžudystės įrankis? – paklausė Vitbergas.

– Jo taip pat nėra, – įsikišo Sūlmanas. – Apieškojome vietovę, kurioje rasta nužudytoji. Nieko ypatingo neradome, tik kelias nuorūkas, kurias taip pat išsiuntėme į ŠKL. Apklausėme netoliese gyvenančius kaimynus, niekas nieko nepastebėjo, nieko negirdėjo. Vienintelis tikras mūsų turimas įkaltis yra batų pėdsakai. Tie patys pėdsakai rasti ir paplūdimyje, ir giraitėje. Nežinomo gamintojo sportiniai batai, vienuolikto su puse dydžio. Jie galėjo priklausyti žudikui.

Sūlmanas atsistojo. Nerangiai išvyniojo žemėlapį ir pritvirtino prie sienos. Tai buvo Gustavso pliažo ir apylinkių žemėlapis. Sūlmanas nosine nusišluostė nuo kaktos prakaitą ir bakstelėjo į nusikaltimo vietą.

– Čia buvo rastas kūnas. Pėdsakai rodo, kad auka ėjo pakrante šia kryptimi. Tada ji apsisuko ir grįžo tuo pačiu keliu atgal. Pliažo gale, toje vietoje, iš kurios pajudėjo, žolė sutrypta. Tai reiškia, kad ten žudikas stovėjo ir laukė jos. Jis galėjo žinoti, kuriuo maršrutu moteris grįš, ir sukliudė jai pasiekti kelią. Nėra jokių padangų žymių, todėl žudikas turėjo ateiti pėsčias. Greičiausiai čia ją ir nužudė. Kraujo dėmės ant žemės apie tai liudytų. Tada nuvilko kūną į miškelį.

– O kaip šuo? – paklausė Karina Jakobson.

– Juo buvo nusikratyta pirmiausia. Pasak aukos draugo, tai buvo budrus ir sargus šuo, nesitraukdavęs nuo Helenos ir visada pasirengęs ją ginti. Šuniui smogta kirviu į galvą, o tada kaklą.

Galva praktiškai nukirsta. Viena letena taip pat nukirsta. Galim tik spėlioti, kodėl.

Susirinkusieji neramiai pasimuistė. Jakobson perkreipė lūpas.

– Kiek žmonių žinojo, kad moteris atvykusi į salą? – pasiteiravo Norbis.

– Maždaug trisdešimt, jeigu gerai suskaičiavome, – pavarčiusi savo užrašus atsakė Jakobson. – Šeima, bendradarbiai ir keli draugai iš Stokholmo, draugė Ema Vinarvė, artimiausi kaimynai ir, žinoma, tie, kurie dalyvavo vakarėlyje.

– Kodėl manote, kad tai galėjo padaryti jos vaikinas? – paklausė Vitbergas, atsigręždamas į prokurorą.

– Per vakarėlį juodu su Helena susimušė, jis trenkė jai per veidą, – paaiškino Smitenbergas. – Iš pavydo. Ji, atrodo, šoko su senu mokyklos laikų draugu, Kristianu Nordstriomu. Bergdalas įsitikinęs, kad Kristianas glamžė Heleną, o ji leidosi. Jis išsitempė draugę į lauką, jie susikivirčijo, tada vyras skėlė antausį. Helena puolė jį nagais ir įkando. Muštynės truko vos porą minučių. Tada su Bergdalu išėjo pasikalbėti Nordstriomas ir gavo smūgį į veidą. Įsikišus draugams muštynės baigėsi. Visi tvirtina, kad jiems paliekant draugų namus viskas buvo ramu. Bergdalas miegojo, Helena taip pat nuėjo miegoti . Įtariame jį todėl, kad jis paskutinis matė ją gyvą ir kad žmogžudystės išvakarėse juodu susimušė. Man tai pasirodė pakankamas pagrindas skirti areštą esamomis aplinkybėmis. Kita vertus, norėdamas apkaltinti jį įvykdžius nusikaltimą, turiu rasti svaresnių įkalčių. Jeigu negausime naujų įrodymų iš teismo medicinos, turėsime jį paleisti. Turime dvi dienas.

– Ką žinome apie Heleną? – paklausė Jakobson. – Apie jos gyvenimą?

Knutas permetė akimis savo užrašus.

– Helenos gyvenimas atrodo įprastas. Gimė 1966 metų liepos penktą dieną, taigi buvo trisdešimt ketverių. Kitą mėnesį būtų suėję trisdešimt penkeri. Gimė ir augo Gotlande. Su visa šeima persikėlė į Stokholmą 1986 metais, kai buvo dvidešimties. Šeima pasiliko vasarnamį prie Friojelio ir atvažiuodavo ten keletą kartų per metus. Vasarodavo ten kiekvienais metais. Stokholmo universitete baigė informatikos mokslus, paskutinius trejus metus dirbo kompiuterių kompanijoje. Turėjo daugybę draugų. Prieš Bergdalą, atrodo, nėra turėjusi jokių ilgalaikių meilės santykių. Susituokusi ir susižadėjusi nebuvo. Anot Bergdalo, kažkas kadaise yra buvę tarp jos ir Kristiano, dalyvavusio tame vakarėlyje. Nors tai gali būti ir iš piršto laužta. Kaip jau žinote, jos vaikinas kenčia nuo pavydo. Niekas iš draugų negalėjo patvirtinti, kad tai tiesa, o bent vienas kuris tikrai būtų ką nors žinojęs. Nordstriomo dar neapklausėme, nes kitą dieną po vakarėlio jis išskrido į Kopenhagą. Ten gyvena jo tėvai. Kalbėjausi su juo telefonu, jis grįžta rytoj.

– Ar apie Heleną Hilerstriom yra kokių nors įrašų kartotekoje? – paklausė Vitbergas.

– Ne. Dabar klausimas, ko imtis toliau. Dar kartą apklausime vakarėlyje dalyvavusius žmones. Labiausiai noriu pasikalbėti su Kristianu Nordstriomu. Kam nors teks nuvažiuoti į Stokholmą ir pasikalbėti su Helenos šeima, bendradarbiais, draugais bei kitais pažįstamais. Tai reikia padaryti kuo greičiau. Turim žvelgti

plačiai. Nesame įsitikinę, kad kaltas Bergdalas. Jeigu ne jis, tada neaišku, ar žudikas yra iš salos, ar atsekė ją iš žemyno. Galbūt jis netgi nepažinojo jos, tiesiog pasipainiojo po ranka.

– Mielai nuskrisiu į Stokholmą, – tarė Jakobson. – Reikia kuo greičiau pasišnekėti su jos pažįstamais. Galiu išvykti šiandien po pietų.

– Pasiimk ką nors. Stokholme daug darbo, reikia apklausti daug žmonių. Esu įsitikinęs, kad padės Nacionalinė kriminalinė policija, bet turėtumėt keliauti dviese.

– Aš galiu, – pasisiūlė Vitbergas.

Jakobson atsakė dėkinga šypsena.

– Gerai. Vadinasi, nuspręsta. Beje, laukiame atsakymo iš ŠKL. O kol kas reikia apibrėžti Helenos pažįstamų ratą čia, saloje. Su kuo leisdavo laiką atvykusi? Be geriausių draugų, turiu omenyje. Reikia dar kartą apklausti kaimynus. Ketinu rimčiau pasikalbėti su Ema Vinarve. Ką Helena veikė kelias dienas prieš žmogžudystę? Su kuo kalbėjo mobiliuoju telefonu? Kieno elektroninius laiškus gavo? Jos draugas sako, kad išlipę iš kelto visada abu išsijungdavo mobiliuosius. Kaip mėginsime ieškoti jos drabužių? Reikia išplėsti nusikaltimo vietos plotą tiek apieškant apylinkes, tiek apklausiant kaimynus. Komentarų bus? – baigė Knutas.

Niekas neprieštaravo, tad policininkai pasidalijo užduotis.

Po vėlyvų pietų Johanas su Peteriu nuėjo į policijos nuovadą paimti papildomo interviu iš vyriausiojo inspektoriaus. Iki bus parengtos vakarinės naujienos jie norėjo įsitikinti, ar informacija apie šunį tiksli.

Traukdamas stiklines policijos kriminalinio skyriaus duris Johanas susidūrė su moterimi. Smėlio spalvos pečius siekiančiais plaukais, tamsiomis, veriančiomis akimis. Ji mandagiai pasisveikino ir nužingsniavo koridoriumi per petį persimetusi krepšį – aukšta, patraukli, vilkinti nuskalbtus mėlynus džinsus ir kaubojiškus aulinius.

– Kas čia tokia? – nespėjęs pasilabinti su Knutu paklausė reporteris.

– Aukos draugė, – burbtelėjo inspektorius. – Užeikite.

Knutas sudribo už stalo ir pavargusiu balsu paklausė:

– Tai ko dabar norite? Aš labai užsiėmęs.

– Kodėl nieko neminėjote apie šunį?

Knuto veido išraiška nepasikeitė:

– Kokį šunį?

– Žudikas nukirto tos moters šuniui galvą. Jis buvo rastas greta jos kūno.

Ant Knuto kaklo išryškėjo raudonos dėmės.

– Negaliu to patvirtinti.

– Prie kokių išvadų priėjote remdamiesi šia informacija?

– Kadangi nei patvirtinu, nei paneigiu jūsų žodžius, negaliu pateikti ir jokių išvadų.

– Mes jau iš dviejų šaltinių girdėjome, kad moteris buvo nužudyta kirviu. Ši informacija paskelbta visuose laikraščiuose. Ar nebūtų geriau ir jums ją patvirtinti?

– Nesvarbu, kiek šaltinių turite, apie tyrimą nekalbėsiu. Turėsite su tuo susitaikyti, – tramdydamas nekantravimą atsakė inspektorius.

– Vienaip ar kitaip, noriu gauti dar vieną interviu.

– Žinoma, bet nepasakysiu nieko daugiau, kaip tik tai, ką pasakiau. Šiuo metu nesame pasirengę atskleisti nieko daugiau. Kol kas įtariamajam kaltinimai nepateikti, prokuroras nepateikė apygardos teismui prašymo jį užkardyti. Dėl tos priežasties, atsižvelgdami į tyrimą, negalime patvirtinti to, ką pasakėte apie šunį. Gali būti, kad nusikaltėlis laisvėje, o jeigu taip, svarbu, kad tam tikra informacija nepasklistų. Tikiuosi, jums užteks nuovokos nieko neskelbti ir palaukti, kol žinosime daugiau, – griežtai į juos pasižiūrėdamas pareiškė Knutas.

Po ganėtinai varginančio interviu abiem pusėms Johanas ir Peteris nuskubėjo į redakciją. Porą valandų susikaupę dirbo. Klijavo tris gana skirtingus vakaro reportažus, siekdami patenkinti įvairius TV redakcijos redaktorius. Dieve gink, naujienų programos negali būti panašios!

Pasikonsultavę su Grenforsu, jie nusprendė pranešti apie nužudytą šunį ir paskelbti interviu su Sveja Johanson. Ta informacija atrodė svarbi, nes atskleidė žudiko portretą. Išklausyti, ką kalba vyro, radusio auką, sesuo, žiūrovams taip pat bus neabejotinai įdomu.

Grenforsas džiaugėsi, kad jiems pavyko įrašyti pokalbį su Sveja, nes jis neabejotinai gaus leidimą transliuoti reportažą per TV. Kai Johanas įspėjo ją apie didžiulę televizijos įtaką, senutė tik pasakė, jog buvo kaip buvo, ir žmonės turi žinoti, kas atsitiko. *Ta senučiukė gimusi būti žurnaliste*, – pagalvojo Johanas.

Kai jau buvo pasiruošę, jis paskambino inspektoriui Knutui ir paaiškino, kad ketina transliuoti interviu su Sveja Johanson ir kad ji papasakojusi jiems apie šunį. Johanas puikiai žinojo, kaip svarbu turėti policiją savo pusėje, kad ateityje nebūtų keblumų gauti informacijos. Knutas nesupyko, atrodė su tuo susitaikęs. Kaip kompensaciją Johanas pažadėjo reportaže pabrėžti, kad policija visuomenei būtų dėkinga už bet kokią su žmogžudyste susijusią informaciją.

Švelnią vasaros popietę jie paliko redakciją. Peteris pasiūlė pasivaikščioti ir užkąsti kurioje nors lauko kavinėje, užuot skubėjus atgal į viešbutį.

Johanui Gotlandas buvo gerai pažįstamas. Nesuskaičiuojamas vasaras praleido šioje saloje, ypač ant dviračio, kuriais buvo taip madinga važinėti devintajame dešimtmetyje. Vasarą išvažinėti salą dviračiais praktiškai teko kiekvienam: su šeima, mokinių klasėmis, paauglystėje, įsimylėjus. Jis spėliojo, kodėl dabar dviračiai nebėra tokie populiarūs? Juk sala ir dabar puikiai pritaikyta jais važinėti. Plokščia, žydinčiomis pakelėmis, ilgais smėlėtais paplūdimiais palei kelią.

Jie pasiekė Kranto gatvę ir pro ertmę miesto sienoje išlindo į Almedaleną, didelę aikštę su suoliukais, fontanais, vejos plotais ir scena, suręsta politikams, kurie paprastai čia rėždavo kalbas per tradiciškai politikai skirtą savaitę liepos mėnesį. Vasarą parke knibždėjo saulės voniomis besimėgaujančių turistų ir šeimų su vaikais.

Dabar aikštė buvo tuščia. Johanas su Peteriu nuėjo per parką ir apsuko uostą, kur nuo jūros pūtė vėjas. Uoste rado vos vieną kitą jachtą. Dauguma lauko kavinių ir restoranų dar buvo uždaryti. Po dviejų trijų savaičių jie bus sausakimši beveik kiekvieną vakarą.

Miestas be turistų ordų atrodė visiškai kitaip. Johanas ir Peteris užkopė Bažnyčios laiptais apžiūrėti vaizdingų Klinteno pastatų. Prieš juos apačioje atsivėrė Visbio panorama su namų labirintais, senais griuvėsiais ir siauromis gatvelėmis, susispaudusiomis už miesto sienos, už kurios mėlynavo jūra.

Kai traukė per Rakarbakeną, pro katedrą, į miestą nusileido sutemos. Katedroje repetavo choras. Pro medines duris sklido malonūs švediškos giesmės garsai.

Vėlai vakare, grįždami į viešbutį, jie sutarė rytoj pamėginti gauti Helenos Hilerstiom draugės interviu.

Ketvirtadienis, birželio 7-oji

Namas stovėjo senųjų namų kvartale Romoje, Gotlando centre, visai šalia Romos mokyklos ir sporto aikščių. Jį supo vilos su išpuoselėtais sodais. Visas rajonas alsavo idiliška ramybe. Johanas jau iššniukštinėjo Helenos draugės pavardę, su kuria kaktomuša susidūrė policijos nuovados koridoriuje, ir jai paskambino. Iš pradžių ji dvejojo dėl pokalbio, bet Johanui sekėsi įtikinėti žmones, todėl po neilgo pokalbio moteris nenoriai pažadėjo susitikti su juo ir Peteriu.

Jie pasistatė automobilį prie peraugusių alyvų gyvatvorės. Balti ir violetiniai žiedai buvo vos pradėję skleistis. Sodas su erdviais vejos lopais ir gėlių, kurių Johanas net pavadinimo nežinojo, klombomis buvo įspūdingas. Šiaurėje telkėsi juodi debesys. Dar nesulaukus pietų ims lyti.

Ema Vinarvė atidarė duris vilkėdama baltus marškinėlius ir minkštas pilkas kelnes. Ji buvo basa. Pečius dengė drėgni plaukai. *Kokia ji graži,* – pagalvojo Johanas, mėgindamas susikaupti. Pauzė išsitempė ir moters akyse pasirodė susirūpinimas.

– Sveiki. Johanas Bergas iš Švedijos televizijos Regioninių žinių redakcijos. Čia Peteris Bilundas, mano operatorius. Kaip miela, kad sutikote priimti.

– Sveiki, aš Ema Vinarvė, – prisistatė šeimininkė, spausdama jiems rankas. – Užeikite.

Ji nulydėjo juos į svetainę tamsiomis kietmedžio grindimis, baltai tinkuotomis sienomis ir dideliais langais, atsiveriančiais į sodą. Baldų buvo nedaug. Prie vienos sienos stovėjo dvi pilkšvai mėlynos sofos. Jie susėdo ant vienos. Ema nutūpė ant kitos ir klausiamai pažiūrėjo. Išbalusi, paraudusia nosimi.

– Nežinau, ką galėčiau jums papasakoti.

– Mes norėtume išgirsti apie jūsų santykius su Helena, – pradėjo Johanas. – Ar gerai ją pažinojote?

– Ji buvo geriausia mano draugė, nors paskutinius kelerius metus kartu praleisdavome mažai laiko, – atsakė su minkštu gotlandietišku akcentu. – Kartu mokėmės mokykloje, pažinojome viena kitą nuo darželio laikų. Po devintos klasės atsidūrėme skirtingose klasėse, bet tai nekliudė mums praleisti kartu tiek pat laiko, kaip prieš tai. Tuo metu abi gyvenome tame pačiame Visbio vienbučių namų rajone, Rutės gatvėje, netoli *Ericsson* kompanijos. Dabar jau *Flextronics*.

– Ar ir užaugusios daug laiko praleisdavote kartu?

– Helenos šeima išsikėlė į Stokholmą praėjus maždaug metams po gimnazijos. Beje, tą vasarą jai suėjo dvidešimt. Prisimenu, nes čia, Gotlande, surengėme didelį vakarėlį jos dvidešimtojo gimtadienio proga. Jie išsikraustė į Danderiudą, bet mes toliau

bendravome ir susiskambindavome po keletą kartų per savaitę. Dažnai važiuodavau į Stokholmą jos aplankyti. Ji visada grįždavo čia vasaroti. Jie tebeturi vasarnamį netoli Gustavso.

– Kokia Helena buvo kaip žmogus?

– Ji beveik visada būdavo laiminga. Gyvybinga, sakytum. Visiška ekstravertė. Jai visad buvo paprasta susipažinti su naujais žmonėmis. Begalinė optimistė. Visur įžvelgdavo šviesiąją pusę.

Ema staiga atsistojo ir išėjo iš kambario. Sugrįžo su stikline vandens ir ritinėliu popierinių rankšluosčių.

– O kaip Helenos vaikinas? – paklausė Johanas.

– Peras? Jis tikrai puikus. Mielas, rūpestingas, dievino Heleną. Esu tikra, kad jis nekaltas.

– Kiek laiko jie kartu?

Ema nurijo gurkšnį vandens. *Ji žavinga,* – pagalvojo Johanas.

– Jau beveik šešeri metai, nes pradėjo susitikinėti tą pačią vasarą, kai aš ištekėjau.

– Vadinasi, jie sutarė gerai? – tęsė Johanas, smilktelėtas nusivylimo, kad ji paminėjo savo santuoką. Aišku, kad ištekėjusi. Didelis namas, smėlio dėžė ir maži triratukai kieme. *Mulkis,* – keikė save. – *Liaukis vertinti ją kaip kitą partiją!*

– Taip, manau, taip. Žinoma, retsykiais nuo jo pavargdavo, abejodavo, ar tikrai jį myli. Man regis, daug ilgai kartu gyvenančių žmonių taip jaučiasi. Nors manau, kad Helena buvo įsitikinusi, jog Peras jai skirtas. Žinau, nes keletą kartų sakėsi, jei kada nors turės vaikų, tai tik su Peru. Su juo jautėsi saugi.

– Ar galėčiau užduoti jums kelis klausimus prieš kamerą? Naudosime tik tuos kadrus, kuriems jūs pritarsite.

– Nežinau. Nežinau, ką turėčiau kalbėti.

– Tai gal tiesiog pamėginkim? Jeigu atrodys, kad per daug nepatogu, nutrauksime.

– Gerai.

Peteris atsinešė savo kamerą. Nesirūpino nei trikoju, nei papildomu apšvietimu. Situacija ir taip buvo jaudinanti. Johanas persėdo ant sofos šalia Emos. Galėjo užuosti ką tik išplautų plaukų aromatą.

Interviu pavyko. Ema pasakojo apie Heleną, apie jų draugystę, savo baimę ir kaip ta žmogžudystė sukrėtė jos gyvenimą.

– Leiskite palikti savo vizitinę, jeigu sugalvotumėte, kad norite ką pridurti, ar tiesiog norėtumėte pasikalbėti, – prieš išeidamas tarė Johanas.

– Ačiū.

Ji pasidėjo jo kortelę ant komodos net nepažvelgusi.

Atsidūręs ant žvirgždo prie namo, Johanas giliai įkvėpė.

– Kokia moteris, – sudejavo ir atsigręžė į Peterį, žingsniavusį įkandin su kamera ant peties.

– Tokios gražuolės jau seniai nemačiau, – pritarė kolega. – Koks žavingas akcentas. Ir tos akys. O kokia figūra. Įsimylėjau.

– Tu irgi? Kaip gaila, kad ji ištekėjusi ir turi vaikų.

– Tokia jau mano laimė, – kreivai šyptelėjo Peteris. – Reikia padaryti kelis kadrus lauke. Duok man kelias sekundes. – Ir pranyko už namo kampo.

———

Automobilių stovėjimo aikštelė šalia *OBS* parduotuvės *Östercentrum* prekybos centre buvo beveik tuščia. *Po poros savaičių čia nebus galima apsisukti*, – pagalvojo Knutas, sėdėdamas kabinete prie savo stalo. Kalbėjosi su žmona telefonu. Su kokiu užsidegimu ji pasakojo, kaip tą dieną padėjo ateiti į šį pasaulį dvyniams. Tai nuteikė ją pakiliai, nes pati buvo dvynių motina. Pozityvus žmonos nusiteikimas persidavė ir Andersui, tačiau tik trumpam. Šilumą, apėmusią kalbantis su ja, greitai pakeitė maudžiantis nerimas dėl Helenos Hilerstriom žmogžudystės.

Iki šiol Gotlandas nužudymais negarsėjo. Nuo 1950 metų saloje įvykdytos tik dvi dešimtys žmogžudysčių, pusė iš jų įvyko dešimtajame dešimtmetyje. Tas augimas inspektorių glumino. Beveik visos žmogžudystės susijusios su šeimyniniais konfliktais. Dažniausiai pavydas ir muštynės padauginus alkoholio. Dvi bylos liko neišnarpliotos. Pirma buvo senyvos moteriškės žmogžudystė lazda jos pačios namuose Friojelyje 1954 metais, kita Visbio viešbutyje 1996 metais, kai nužudyta darbuotoja, greičiausiai sukliudžiusi įsilaužimui. Ta žmogžudystė įvyko jau Knutui esant Kriminalinio skyriaus galva. Nepaisant to, kad NKP atvyko ankstyvojoje stadijoje ir trys jų tyrėjai liko Gotlande pusei metų po įvykio, taip ir nesugebėjo išnarplioti nusikaltimo.

Nesėkmė vis dar maudė kaip senas pašinas, bet inspektorius stengėsi apie tai negalvoti. Žmogžudystė viešbutyje ir taip atėmė iš jo daug naktų.

Jis išsitraukė savo pypkę ir ėmė rūpestingai kimšti.

Dabar šitai. *Juk tai visai kas kita*, – mąstė jis. Žvėriškai nužudyta jauna moteris, į burną subruktos kelnaitės.

Ryte pasirodė du inspektoriai iš NKP, tada buvo surengtas pirmasis pasitarimas. Draugiškas, linksmas ir garsiakalbis detektyvas vyriausiasis inspektorius Martinas Kilgardas atrodė net per daug smarkus. Anksčiau Knutui teko girdėti apie jį, žinojo, kad kompetencijos jam netrūksta, tačiau nepaisant to su kolega jautėsi šiek tiek nejaukiai. Be abejo, ilgainiui apsipras. Kilgardo padėjėjas, detektyvas inspektorius Bjornas Hansonas, paliko formalesnio ir pedantiškesnio žmogaus įspūdį, Knutui jis patiko kur kas labiau.

Helenos Hilerstriom kūnas buvo išsiųstas į Solnos teismo ekspertizės skyrių, bet prieš tai teismo medikų komanda apžiūrėjo kūną nusikaltimo vietoje. Inspektorius buvo už tai dėkingas. Patirtis sakė, kad vilčių ištirti žmogžudystę smarkiai padaugėja, kai lavoną vietoje apžiūri pati kriminalistikos ekspertų komanda. Be to, aptverta didelė teritorija iškart radus lavoną. Tai irgi suprato per ilgametę patirtį: kuo didesnis plotas apsaugomas, tuo geriau.

Pagrindinė problema, kad nėra liudininkų. Niekas nieko nematė ir negirdėjo. Arti pakrantės pastatų nėra. Arčiausi namai stovi gerokai toliau, ant šlaito.

Nerastas ir nužudymo įnagis, jokių kitokių reikšmingų įkalčių. Vieninteliai dalykai, už kurių gali užsikabinti, tai kelios galbūt ir seniausiai nuorūkos ir keletas batų pėdsakų. Iš esmės, jie buvo tikri tik dėl didelių žudiko pėdų.

Jau apklausti visi, dalyvavę nelemtame vakarėlyje, išskyrus Kristianą. Nieko naudingo nepaaiškėjo. Knutas beveik buvo įsitikinęs, kad Peras Bergdalas nekaltas. Daugelį metų dirbdamas policijoje atliko tiek apklausų, kad jau galėjo pasikliauti savo nuojauta. Bergdalas atsakinėjo tiesiai ir nuoširdžiai. Patvirtinta, kad kaklą jam apdraskė Helena, o teismo medikai aptiko kraujosruvą ant mirusiosios skruosto ir už ausies, liudijančią, jog buvo sumušta dar iki mirties. Kita vertus, jie žinojo, kad Peras su Helena susimušė. Faktas, jog Bergdalas prisipažino ne iš karto, pakankamai suprantamas. Dabar jiems greitai reikėjo rasti ką nors naujo.

Knutas pasisuko kėdėje ir pažvelgė pro langą. Niūriai pilka diena. Kol kas nieko gero iš vasaros sezono pradžios. Vakarykštė saulutė buvo maloni permaina, bet šiandien debesys sugrįžo.

Karina Jakobson ir Tomas Vitbergas jau Stokholme. Jie apklausinėja žmones, pažinojusius Heleną Hilerstriom, todėl greičiausiai užtruks ten dar kelias dienas. Knutas visada pasigesdavo Karinos. Suprantama, neblogai sutarė ir su kitais tyrimo grupės nariais, bet juos su Karina siejo ypatingas ryšys. Kai atvyko keleirus metus praleidusi kaip kursantė Stokholme, lengvai rasdavo bendrą kalbą. Netrukus jis ėmė visiškai Karina pasikliauti. Pradžioje, kai ėmė pažinti vienas kitą, Knutas netgi tarėsi ją įsimylėjęs, bet kaip tik tada susipažino su savo būsima žmona ir žaibiškai ją įsimylėjo.

Karina Jakobson, kiek jis žinojo, vaikino neturėjo. Ir nors buvo labai artimi bendradarbiai, ji retai kada kalbėdavo apie asmeninį savo gyvenimą.

Trečią valandą po pietų Johanas su Peteriu baigė redaguoti interviu su Ema Vinarve ir išsiuntė į Stokholmą. Grenforsas paskambino po dešimties minučių. Pagyrė juos už siužetą, kuris bus parodytas per visas to vakaro žinių programas. Bet redaktorius, niekada nebūdavęs iki galo patenkintas, norėjo, kad juodu pasišnekėtų su tos apylinkės gyventojais. Juk žmogžudystė, šiaip ar taip, įvyko jų galiniame kieme.

– Bet mes juk kalbėjome su ta senute iš Friojelio, – šiaušėsi Johanas. Balsas iš nepasitenkinimo net trūkinėjo.

Peteris sėdėjo krėsle ir jį stebėjo.

– Ketvirtas kanalas vidurdienį transliavo jų kaimynus, – pabrėžė redaktorius.

– Tai ir mes turime juos rodyti? – niršo Johanas.

– Turi pripažinti, kad verta pasišnekėti su bet kuo, kas gyvena žmogžudystės vietos kaimynystėje.

– Aišku, tik nesu garantuotas, kad spėsime vakarinėms naujienoms.

– Mėginkite, – paragino Grenforsas. – Jeigu ką, panaudosime vėlesnėms programoms.

– Taip, žinoma.

Jie vėl nieko nelaukę išvyko į Klintehamną, paskui pasuko Friojelio kryptimi. Po nužudymo praėjo vos dvi dienos, tačiau Johanui atrodė, kad kur kas daugiau. *Iš tiesų neįtikėtina, kiek daug gali padaryti žmogus*, – pagalvojo jis.

Jie sustojo prie pirmo ūkio už posūkio į Gustavsą, netoli raudono namo su tvartu ir vištide. Aptvare žemę kapstė linksmai kudakuojančios vištos. Jų pasitikti uodegą vizgindamas išbėgo šuo. Matyt, nekoks sargas.

Jie paskambino varpeliu. Iškart duris pravėrė moteris šviesiais garbanotais plaukais ir įtariu žvilgsniu.

– Taip? – įsmeigė į juos klausiamą žvilgsnį.

Ilgaplaukis katinas meiliai trynėsi jiems į kojas. Iš namo vidaus sklido vaikų balsai.

Johanas pristatė operatorių ir prisistatė pats.

– Kalbamės su vietos gyventojais dėl įvykdytos žmogžudystės. Ar pažinojote nužudytąją moterį?

– Ne, negaliu pasakyti, kad pažinojau. Aišku, žinojome tą šeimą, bet mažai su jais bendraudavome.

– Kaip vertinate tai, kas nutiko?

– Baisu, kad taip nutiko. Aš labai tikiuosi, kad tą žmogų sugaus kaip įmanoma greičiau. Labai liūdna. Negaliu liautis apie tai galvojusi. Ir dėl vaikų, suprantate, nenuleidžiu nuo jų akių. Turime penkis.

Moteris šūktelėjo vaikams, tada uždarė lauko duris ir atsisėdo verandoje ant suolelio. Ji pasiėmė *snufo* * skardinę, išsitraukė maišelį ir užsikišo už lūpos. Pasiūlė vaišintis ir Johanui su Peteriu, bet abu atsisakė.

---

* Angl. *snuff* – tabakas mažais paketėliais, pakišamas po lūpa, veikia tiesiogiai per gleivinę.

– Vakar naktį prisiminiau vieną dalyką. Policija čia jau lankėsi, klausinėjo. Daugiausia kalbino mano vyrą, tačiau vakar negalėjau užmigti ir staiga kai ką prisiminiau.

– Ir ką gi? – paragino Johanas.

– Man būna sunku užmigti, todėl naktį dažnai guliu lovoje ir nemiegu. Praėjusį pirmadienį girdėjau į mūsų gatvę įsukantį automobilį. Pro čia niekada naktį niekas nevažinėja, todėl man pasirodė keista. Atsikėliau pasižiūrėti, kur jis nuvažiavo, bet dirstelėjusi pro langą nieko nepastebėjau. Tarsi skradžiai žemę pranyko. Pasirodė keista, nes kelias eina jūros link. Būtinai turėjau išeiti ir pasižiūrėti. Vos tik pravėriau laukujes duris, vėl jį išgirdau. Prašvilpė pro mūsų namą. Gatvė čia pat užsisuka, todėl taip ir nespėjau pamatyti, koks ten automobilis.

– Pastebėjote dar ką nors?

– Įsidėmėjau garsą. Variklis... sakyčiau... plerpė senoviškai. Ne kaip šiuolaikinių automobilių.

– Ar ten galėjo būti kuris nors jūsų kaimynas?

– Ne. Šiandien visus apklausiau, kadangi labai keista, jog kažkas sugalvojo važiuoti pro šalį vidurnaktį. Iš kaimynų niekas nevažiavo, be to, iš garso pažįstu visų kaimynų mašinas.

– Kiek jūsų čia gyvena?

– Na, mes ir veterinaras gretimame ūkyje. Tada Jonsonų šeima, ūkininkai, jiems priklauso laukai čia aplinkui. Turi didelį ūkį kairėje kelio pusėje tolėliau, pravažiavus pro veterinarą. Dar gyvena šeima su vaikais, Larsonai, jie arčiausiai vandens dešinėje kelio pusėje.

– Ar prisimenate, kokiu metu girdėjote tą automobilį?

– Man atrodo, buvo maždaug trečia valanda nakties.

– Ar pasakojote apie tai policijai?

– Taip, šį rytą jiems paskambinau. Šiandien daviau parodymus.

– Aišku, – tarė Johanas. – Ar galėtume užduoti jums kelis klausimus prieš kamerą?

Po neilgų įkalbinėjimų moteris sutiko. Likę tos apylinkės žmonės griežtai atsisakė.

Johanui nenoriai teko pripažinti, kad Grenforsas buvo teisus. Gera mintis išvažiuoti pasikalbėti su kaimynais.

Jie ir vėl sėdėjo Regioninių žinių redakcijoje ir rezgė dviejų minučių trukmės reportažą, kuris, didžiam redaktoriaus pasitenkinimui, buvo išsiųstas į Stokholmą likus penkioms minutėms iki pagrindinių žinių transliacijos pradžios.

Kristianas Nordstriomas atvyko į policijos nuovadą lygiai penktą valandą popiet, kaip ir žadėjo. *Jis gerai atrodo*, – spausdamas ranką pastebėjo Knutas. Buvo nusprendęs apklausą atlikti savo kabinete dalyvaujant detektyvui inspektoriui Larsui Norbiui.

– Norėtumėt kavos? – pasiūlė Norbis.

– Taip. Su pienu, jei galima. Aš tiesiai iš oro uosto, o kava lėktuve kaip katės šlapimas.

Nuo kaktos nusibraukęs plaukus jis atsilošė kėdėje ir sukryžiavo elegantiškomis kelnėmis apmautas kojas. Šiek tiek įsitempęs

šypsojosi vyriausiajam inspektoriui, kuris išsitraukė diktofoną ir padėjo ant stalo priešais.

– Ar tikrai to reikia?

– Deja, būtina, – atsakė Knutas. – Tikiuosi, labai jūsų nevaržys.

– Na, šiek tiek blaško dėmesį.

– Įsivaizduokite, kad jo čia nėra. Kaip jau minėjau telefonu, tai visiškai įprasta apklausa. Kalbėjomės su visais, dalyvavusiais tame vakarėlyje, išskyrus jus. Štai kodėl buvote čia pakviestas.

– Suprantu.

Norbiui grįžus su kava, pradėjo kalbėtis.

– Ką veikėte birželio ketvirtąją, antrąją švenčių dieną?

– Kaip jau žinote, vakarieniavau pas seną savo draugę Heleną Hilerstriom ir jos draugą Perą Bergdalą. Mes su Helena pažįstami daugelį metų. Kartu mokėmės.

– Atėjote vienas?

– Taip.

– Papasakokite mums apie tą vakarą.

– Iš pradžių buvo labai smagu. Vaišinomės, gėrėme daug gero vyno. Jau metai, kai visa šutvė buvo nesimačiusi. Po vakarienės pradėjome šokti. Niekam rytoj nereikėjo į darbą, todėl, manau, visi tikėjosi gerai paošti.

– Kaip prasidėjo muštynės tarp jūsų ir Pero Bergdalo?

Nervingai nusijuokęs Kristianas paglostė trumpą, dailiai pakirptą barzdelę, tiksliau, šerius.

– Na, taip, buvo tikrai kvaila. Nežinau, kas jam užplaukė. Elgėsi kaip koks prakeiktas neandertalietis. Prasidėjo nuo to, kad

šokome su Helena. Staiga pripuola kaip viesulas Peras ir atplėšia ją nuo manęs. Net nespėjau sureaguoti. Tik pamačiau, kad mauna pro verandos duris. Tiksliau, į galinę verandą. Nekreipiau dėmesio. Ėmiau šokti su Beata. Po kurio laiko įbėgo Helena ir verkdama nulėkė į vonią. Neišlindo. Daugiau jos tą vakarą nemačiau.

Daugiau tu jos niekada nematei, – pagalvojo Knutas, bet nieko nepasakęs paklausė:

– O kas nutiko vėliau?

– Išėjau pasikalbėti su Peru, bet vos tik išėjęs gavau smūgį į veidą. Prakeiktas mulkis, – purtydamas galvą pusiau sau burbtelėjo Kristianas.

– Ar smogėte atgal?

– Tikrai būčiau, jeigu kiti nebūtų išlėkę ir mūsų atskyrę. Aišku, po viso to vakarėlis baigėsi. Jis tikrai pasistengė viską sugadinti.

– Kur ėjote vėliau?

– Sėdau į taksi su Beata ir Džonu. Jie gyvena Visbyje, o aš – Brisunde.

– Tai jie išlipo iš taksi, o jūs nuvažiavote namo vienas?

– Taip.

– Ar gyvenate vienas?

– Taip.

– Merginą turite?

– Ne.

– Kodėl ne?

Apklausiamojo reakcija į tą klausimą juos nustebino. Kristianas Nordstriomas staiga smarkiai išraudo.

– Koks jūsų suknistas reikalas?

– Viskas yra mūsų reikalas, – ramiai atsakė Knutas, – bent jau tol, kol tęsiasi šios žmogžudystės tyrimas. Atsakykite į klausimą.

– Neturiu atsakymo.

– Ar jūs gėjus?

Nordstriomas dar labiau išraudo.

– Ne.

– Nagi, – įkalbinėjo Knutas, – gerai atrodote. Esu tikras, kad prisižiūrite. Atrodo, turite gerą darbą, esate vienišas, pačiame jėgų žydėjime. Ar kada turėjote ilgalaikių santykių?

– Kam visa tai, po velnių? Kokia visų šitų klausimų prasmė? Jūs gal psichologai?

– Ne, mes esame policininkai. Ir norime išgirsti atsakymą.

– Niekada nebuvau vedęs ar susižadėjęs, niekada su niekuo negyvenau. Dėl darbo keliauju du šimtus penkiasdešimt dienų per metus. Tad gal nėra nesuvokiama, kad tai atsiliepia, – sarkastiškai atsakė Kristianas. – Jeigu norite išgirsti, ar esu seksualiai aktyvus, tai atsakymas „taip“. Galima užsiimti seksu įvairiais būdais, ir man šiuo gyvenimo etapu daugiau nieko nereikia.

Jis susiruošė stotis.

– Jau pakaks? Ar dar ką nors norite sužinoti? Gal kokios pozos man patinka labiausiai?

Norbį ir Knutą nustebino tokia smarki reakcija.

– Nusiraminkite ir atsisėskite, – paragino inspektorius.

Nordstriomas atsisėdo ir nosine nuo kaktos nusišluostė prakaitą. *Jautruolis*, – pagalvojo Knutas. – *Teks elgtis atsargiau.*

– Kokie buvo jūsų santykiai su Helena Hilerstriom?

– Geri. Buvome geri draugai. Pažinojome vienas kitą nuo vidurinės.

– Ar tarp jūsų be draugystės buvo kas nors daugiau?

– Ne, niekada nebuvo.

– Ar jautėte jai ką nors daugiau, ne tik draugiškus jausmus?

– Aišku, ji man atrodė graži. Visiems ji buvo graži. Juk patys matėte.

– Tarp jūsų niekada nieko nebuvo?

– Ne.

– Kodėl ne, kaip manote?

– Neįsivaizduoju. Tiesiog nebuvo.

– Anot Pero Bergdalo, tarp jūsų su Helena kažkas vyko. Kurį laiką ir labai seniai.

– Nesąmonė.

– Kaip manote, iš kur jis tai ištraukė?

– Nežinau. Jis toks prakeiktas pavyduolis. Prisigalvoja visokių dalykų.

Per pirmą apklausą iš Kristiano Nordstriomo jie daugiau nieko neištraukė. Jam leista grįžti namo išgavus pažadą pranešti, kai sugalvos palikti salą. Po apklausos policininkai sėdo prie kavos puodelių susumuoti savo įspūdžių.

– Reikia nepaleisti to vyruko iš akių, – tarė Knutas.

– Taip, atrodo, kad jam padai svyla. Tikras karštakošis, – susimąstęs pritarė Norbis. – Mums reikia apklausti daugiau to ratelio žmonių, kad patvirtintų jo žodžius.

Knutas buvo tos pačios nuomonės.

– Nedelsdamas paskirsiu ką nors juo pasidomėti.

Penktadienis, birželio 8-oji

Ema Vinarvė ruošėsi paskutinei mokslo metų dienai nedidukėje Kirko mokykloje Romoje. Už lango juodavo medinis Romos bažnyčios bokštas. Žydėjo obelys, netoli mokyklos pono Matono avys godžiai pešė jauną vasaros žolytę.

Klasę, išpuoštą beržų ir alyvų šakelėmis, greitai užplūs šešiolika nekantraujančių aštuonmečių, kurių laukia ilgos vasaros atostogos.

Ema kelias dienas praleido namuose ir norėjo pabūti viena, kol susirinks mokiniai.

Nuo Helenos žmogžudystės praėjo trys nerealios dienos. Ji negalėjo suprasti, kas iš tikro atsitiko. Verkė ir kalbėjo, kalbėjo ir verkė, paskui vėl kalbėjo. Su Ule, su bendrais savo ir Helenos draugais, su visais, dalyvavusiais vakarėlyje, su Helenos tėvais ir kaimynais, su bendradarbiais iš mokyklos. O Peras Bergdalas liko areštinėje Visbyje ir su niekuo negalėjo pasikalbėti.

Ema susisiekė su policija ir prokuroru. Ji prašė ir karštai maldavo leisti pasikalbėti su Peru, bet veltui. Jie nenusileido. Jam už-

gintas kontaktas su išoriniu pasauliu dėl su nusikaltimo tyrimu susijusių priežasčių.

Ema buvo įsitikinusi, kad Peras nekaltas. Ji svarstė, kaip jis, šitaip apšmeižtas žiniasklaidos, gyvens, kai visa tai baigsis. Kiekvienas abejos dėl jo, bent jau tol, kol suras tikrąjį žudiką. Ir kas jis galėtų būti? Moteris suvirpėjo apie tai pagalvojusi. Ar Helena susidūrė su juo atsitiktinai? Ar jis koks nors pažįstamas, apie kurį Helena jai nepasakojo?

Žinoma, jos su Helena gerai pažinojo viena kitą, viską viena kitai pasakodavo. Bent jau ji taip manė. O gal Helena turėjo paslapčių, kuriomis nesidalijo su drauge? Tokios ir panašios mintys kankino Emą, vargino ir erzino ją gedinčią. Ji pykosi su Ule, nes jai atrodė, kad sulaukia per mažai užuojautos iš vyro. Ema garsiai jį aprėkė ir ant grindų taip tėškė pieno pakelį, kad pienas ištiško po visą virtuvę, netgi ant lubų sijų, kaip įsitikino kitą rytą viską valydama.

Viskas atrodė tarsi nerealus košmaras. Nuo palangės nurinko apgeibusius augalus vazonėliuose. *Parsinešiu namo ir pamėginsiu atgaivinti*, – pagalvojo. Dar kartą žvilgtelėjo į laikrodį. Beveik devynios. Metas atverti klasės duris.

Vaikai droviai sveikinosi virsdami į klasę ir sėsdamiesi į suolus. Suprantama, jie visi žinojo, kad nužudytoji moteris buvo geriausia mokytojos draugė. Ema pasisveikino ir susijaudino pamačiusi, kaip jie stengėsi gražiai atrodyti paskutinę mokslo metų dieną. Šviesūs drabužėliai ir išplauti plaukučiai, nublizginti batukai ir gėlės plaukuose.

Ema atsisėdo prie pianino.

– Ar visi pasiruošę? – paklausė, vaikai palinksėjo. Tuomet klasę pripildė skardūs vaikų balseliai. *Sužydo pievos ir laukai*, – traukė jie pritariant Emos pianinui. Viskas kaip įprasta paskutinę mokslo metų dieną. Ema leido sau užsisvajoti, klausydama taip puikiai pažįstamų eilučių.

O taip, vasaros atostogos. Pati ji neturėjo jokių lūkesčių. Dabar buvo svarbu išlaikyti savitvardą ir nesubyrėti. Reikia pasirūpinti savo vaikais. Sara ir Filipu. Jie turi teisę į šlovingas vasaros atostogas ir nekantriai laukia visko, ką sugalvos šeima. Žygiai ir maudynės, pusbrolių lankymas, ekskursija į mažąją Gotska Sandiono salelę, gal net kelionė į Stokholmą. Iš kur ji ras visam tam jėgų? Aišku, šokas praeis. Sielvartas nutols, bet Helenos netektis tokia skausminga. Ji taip lengvai širdgėlos neatsikratys. Kaip jai įsisąmoninti visa tai, kas atsitiko? Geriausia jos draugė nužudyta taip, kaip rodo tik filmuose, arba atsitinka kažkur toli, kitoje vietoje.

Buvo paskelbta Helenos laidotuvių diena. Ceremonija vyks Stokholme. Apie tai pagalvojus akyse susitvenkė ašaros, bet ji jas nurijo.

Staiga Ema pastebėjo, kad vaikai nutilo. Ji nežinojo, kiek laiko dar grojo pasibaigus dainai.

Johanas buvo įsitikinęs, kad Gotlande jam nebėra ką veikti. Bent jau kol kas. Jis tarėsi su Grenforsu, ar jam verta pasilikti saloje. Policija slapsto visą su tyrimu susijusią informaciją. Atrodo, kad nepaaiškėjo jokių naujų faktų ir pasakojimų. Aukos partneris sulaikytas, greičiausiai jam bus pateikti kaltinimai. Jie vis dar ne-

žino, kodėl Peras laikomas įtariamuoju. Žinių apie žmogžudystę karštinė atslūgo, ji liko verta tik kelių eilučių žinių reportažuose. Šiandien penktadienis, „Regioninės žinios“ savaitgaliais nedirbdavo. Nacionalinių žinių programos nebuvo suinteresuotos laikyti reporterį vietoje, jeigu nėra naujų tyrimo posūkių. Jie sutarė, kad Johanas su Peteriu grįš į Stokholmą kitą rytą.

Johano laukė kelios laisvos dienos. Pirmiausia susitvarkys namus ir išsiskalbs drabužius, paskui aplankys motiną ir praleis su ja šiek tiek daugiau laiko. Ji vis dar gedėjo prieš metus nuo vėžio mirusio jo tėvo. Visi keturi broliai kaip išmanydami stengėsi jai padėti, bet Johanas buvo vyriausias, jam atrodė natūralu prisiimti didžiausią atsakomybę. Jis pamėgins mamą prablaškyti, nusives į kiną ar kur nors pavalgyti. Tada pats pailsės. Ką nors paskaitys. Paklausys muzikos. Sekmadienį Rosundoje Hamarbio futbolo komanda žaidžia su *AIK**. Draugas Andreasas gavo bilietus į mačą.

Iš Gotlando skyriaus reikėjo susirinkti daiktus, bet Johanas nusprendė dar pasivaikščioti po miestelį. Gatves drėkino lengvas lietutis. Jis nesuko galvos dėl lietsargio. Užvertė galvą į dangų, užsimerkė ir leido lašams tekėti skruostais. Johanui visad patiko lietus. Jis ramino. Lijo ir kai laidojo tėtį, Johanas prisimena, kad dėl lietaus jautėsi geriau, kažkaip iškilmingiau ir ramiau.

Išėjęs į Arklių gatvę pamatė ją pro didelį kavinės langą kitoje gatvės pusėje. Ji viena sėdėjo už staliuko vitrinoje ir vartė žurnalą. Priešais stovėjo aukšta stiklinė, greičiausiai su latės kava.

---

* Švedijos futbolo klubas.

Johanas neryžtingai stabtelėjo. Dar turi laiko iki susitikimo su operatoriumi žinių skyriuje. Neįsivaizduodamas, kaip prieis ir ką sakys, nutarė įeiti.

Kavinė buvo beveik tuščia. Johaną apstulbino madingas interjeras: gražios aukštos lubos, baro kėdės tiesiomis kojomis, tviskantys kavos aparatai. Šalia itališkų sūrių ir dešros griežinėlių sukrautos bandelių stirtos. Ant padėklų pūpso milžiniški šokoladiniai keksiukai. Už kasos aparato stovėjo sultingai atrodanti mergina dailiai į mazgą susuktais plaukais. Tikra itališka kavinukė.

Kaip neįtikima rasti tokią vietelę mažame Visbyje, – pagalvojo jis. Prieš kelerius metus saloje duris atvėrus koledžui, pridygo naujų verslų ir miestelyje pasibaigus atostogų sezonui prasidėdavo naujas gyvenimas.

Ema sėdėjo tolimajame kavinės kampe. Johanui prisiartinus, ji pakėlė galvą.

– Sveiki, – pasisveikino galvodamas, kaip juokingai turi atrodyti jo šypsena. Kodėl ši moteris jį taip veikia? Ema klausiamai į jį pažiūrėjo. Viešpatie, ji net jo neprisimena! Po akimirkos moters išraiška pasikeitė, Ema nusibraukė nuo veido plaukus.

– A, sveiki. Jūs iš televizijos, taip. Johanas?

– Tikrai taip. Johanas Bergas, iš „Regioninių žinių“. Ar galiu prie jūsų prisėsti?

– Žinoma, – tarė ir į šalį padėjo žurnalą.

– Nueisiu kavos. Gal galiu kuo pavaišinti? – paklausė jis.

– Ne, ačiū. Man užtenka.

Johanas užsisakė dvigubą espreso. Kol laukė prie prekystalio, negalėjo atitraukti nuo Emos akių. Plaukai tiesūs ir tankūs, laisvai krinta ant pečių. Vilki baltus marškinėlius ir džinsinį švarkelį. Šiandien ir vėl nuskalbtais džinsais. Ryškūs antakiai ir didelės tamsios akys. Prisidegusi cigaretę pasisuko į jį pasižiūrėti. Johanas pajuto raustąs. Po velnių!

Susimokėjęs už kavą įsitaisė priešais Emą.

– Nemaniau, kad dar susitiksime.

– Taip, tikrai, – ji įdėmiai pasižiūrėjo ir užsirūkė.

– Kaip jaučiatės? – paklausė jausdamasis kaip paskutinis kvailys.

– Nieko gero, bet gerai bent tiek, kad prasidėjo vasaros atostogos. Aš mokytoja, – paaiškino ji. – Šiandien buvo paskutinė mokslo metų diena, popiet mokykloje rengiamas vakarėlis vaikams ir jų tėvams. Neturiu jėgų ten eiti. Dėl Helenos mirties ir visko, kas su tuo susiję, jaučiuosi prastai. Vis dar negaliu patikėti, kad tai tiesa. Nesiliauju apie ją galvoti. – Ji vėl užsirūkė.

Johanas pajuto jai tokią pačią trauką, kaip ir anksčiau. Labiau už viską norėjo apkabinti, priglausti ir nuraminti, tačiau susivaldė.

– Taip sunku suprasti, kas iš tikro įvyko, – tęsė Ema.

Moteris išsiblaškiusi spoksojo į cigaretę, galiausiai mostelėjo peleninės link ir nukratė kelias pelenų kruopeles.

– Vis mąstau, kas galėjo taip pasielgti. Tada apima didžiulis pyktis. Kažkoks niekšas atėmė ją iš manęs. Jos daugiau nebėra. Tuomet apima gėda, kad taip savanaudiškai galvoju. Negana to,

policija nežino, ką daro. Aš nesuprantu, kaip jie gali laikyti Perą Bergdalą suėmę.

– O kodėl ne?

– Jis mylėjo Heleną labiau už viską pasaulyje. Manau, kad jie planavo susituokti. Greičiausiai policija laiko jį žudiku dėl tų muštynių. Aišku, nemalonu, bet tai visai nereiškia, kad jis nužudė Heleną.

– Kokių muštynių?

– Helenos nužudymo išvakarėse keliese buvome susirinkę pas ją ir Perą vakarienės.

– Kas nutiko?

– Perui sukilo pavydas pamačius Heleną šokant su vienu vaikinu, Kristianu. Jis kirto jai pakankamai stipriai, net paleido kraują, o vėliau smogė ir Kristianui. Buvo taip kvaila. Jie nieko blogo nedarė. Šoko kaip visi kiti.

– Ir tai nutiko naktį prieš žmogžudystę?

– Taip, jūs ką, nežinojote?

– Ne, nenumaniau, – burbtelėjo Johanas.

Tai štai kur šuo pakastas, – pagalvojo jis. Tai paaiškinimas, kodėl Bergdalas suimtas.

– Tai taip siaubinga... nerealu. – Ji užsidengė veidą delnais.

Johanas negrabiai paplekšnojo jai per plaštaką. Emos pečiai trūkčiojo. Rauda veržėsi garsiais kūkčiojimais. Johanas atsargiai atsisėdo šalia jos ant sofos ir padavė popierinę nosinę. Moteris garsiai išsipūtė nosį ir padėjo galvą jam ant peties. Vyras ramindamas apkabino per pečius.

– Nežinau, ką darysiu, – verkė Ema. – Tiesiog noriu iš čia išvažiuoti.

Kai Ema nusiramino, jis palydėjo ją prie automobilio, kurį buvo pastačiusi šoninėje gatvelėje. Sekė per kelis žingsnius atsilikęs nuo jos, įsmeigęs akis į sulinkusius pečius. Kai jie pagaliau pasiekė jos mašiną, minutei stabtelėjo, kol Ema knitė rankinę ieškodama raktelių. Kai tarė: „Iki pasimatymo" ir pasilenkė atrakinti durelių, jis suėmė ją už žasto. Labai švelniai. Lyg norėdamas paklausti. Ji atsisuko ir pažvelgė į jį. Johanas paglostė jai skruostą, Ema palinko į priekį. Vos vos, tik tiek, kad jis išdrįso ją pabučiuoti. Atsargus bučinys truko vos sekundę, nes Ema staigiai atstūmė jį.

– Atsiprašau, – tyliai sumurmėjo Johanas.

– Nieko tokio, nereikia atsiprašinėti.

Ema įsėdo į automobilį ir pasuko raktelį. Nustėręs Johanas stovėjo lietuje ir spoksojo į ją pro automobilio langą. Tada moteris išsuko iš kelkraščio ir nuvažiavo. Johano lūpos tebedegė bučiniu, jis bukai spoksojo į gatvę.

Kliurkt, kliurkt. Guminiai 2,5 ir 3,5 dydžio botukai klumšeno per pažliugusią pievą. Matildai su Joana patiko tas garsas, kai purvas mėgino nutraukti joms nuo kojų batus. Kur ne kur avys buvo padariusios nedidelius ežeriukus, po kuriuos mergaitės ir taškėsi. Pliaupė lietus, rausvi mergaičių veideliai buvo paraudę iš pasitenkinimo. Jos tvirtai klampojo per purvą ir traukė kojas

iš balos. Kliurkt, kliurkt. Dvi neperšlampamais kostiumėliais apsirengusios mergaitės bežaisdamos nuklydo nuo namų. Joms iš tikro taip toli eiti buvo neleidžiama, bet mama nepastebėjo. Ji sėdėjo prie sergančio mažojo broliuko, panirusi į diskusiją apie neištikimybę per Opros pokalbių šou.

– Žiūrėk! – sušuko vyresnė ir labiau nuotykius mėgstanti Matilda. Ji kažką pastebėjo po krūmu lauko gale ir iš visų jėgų stengėsi pakelti rastą daiktą. Ten buvo kirvis. Matilda atkišo radinį seseriai.

– Kas čia? – paklausė išpūtusi akis Joana.

– Kirvis, kvailute, – atsakė Matilda. – Parodykime mamai.

Kadangi kirvis atrodė suteptas krauju ir mergaitės aptiko jį netoli nužudymo vietos, motina nieko nelaukusi paskambino policijai.

Knutas pirmasis išgirdo apie radinį. Jis nušuoliavo policijos nuovados koridoriais ir laiptais į ekspertizės skyrių. Šiandien nutiko daug visokių dalykų. Preliminarioje autopsijos ataskaitoje, gautoje šį rytą, rašoma, kad Helena Hilerstriom, kaip jie ir manė, mirė nuo kirvio smūgio į galvą, bet išžaginta nebuvo. Kita vertus, jos panagėse iš tiesų rasta Bergdalo odos fragmentų, kas nė kiek nekeista, nes jie žino apie kivirčą. Jis taip pat kalbėjo su ŠKL ir išsiaiškino, kad ant kelnaičių spermos pėdsakų nėra.

Knutas šniokštuodamas įvirto pro stiklines duris kaip tik tada, kai Erikas Sūlmanas gavo kirvį popieriniame maiše.

– O, sveikas, – pasisveikino jis su Knutu.

– Ką tik jį gavai? – inspektorius pasilenkė virš maišo.

– Aha, – atsiliepė Sūlmanas, tempdamasis lateksines pirštines. – Pasižiūrėkim.

Jis įjungė dar porą fluorescensinių lempų virš tyrimų stalo ir atsargiai atvėrė maišą, užklijuotą lapeliu su užrašu: „Rastas 2001-06-06, maždaug 15.30, lauke, Lindarvių ūkyje, Friojelyje. Rado Matilda ir Joana Lorelės iš Lindarvių ūkio Friojelyje. Tel. 0498-515-776."

Sūlmanas pradėjo fotografuoti kirvį. Atsargiai pavertė vienaip, kitaip, kad pagautų įvairiais kampais. Baigęs apžergė kėdę šalia tyrimų stalo.

– Dabar pažiūrėkim, gal pavyks rasti ką nors įdomaus, – pasakė stumteldamas akinius aukščiau ant nosies. – Matai šitą ant ašmenų?

Andersas Knutas patyrinėjo sunkius kirvio ašmenis. Aiškiai matė tamsias dėmes.

– Kraujas?

– Panašu į tai. Į ŠKL nusiųsime DNR analizei. Blogiausia, kad tai visada užtrunka siaubingai ilgai. Kol gausime atsakymą, gali prireikti kelių savaičių, – bambėjo Sūlmanas.

Pasiėmęs lupą susikaupęs ėmė tyrinėti kirvio rankeną.

– Mums pasisekė. Kadangi kotas nudažytas ir blizgantis, daugiau šansų rasti pirštų atspaudus.

Po minutėlės švilptelėjo.

– Pažiūrėk štai čia.

Knutas vos nenugriuvo kildamas nuo savo kėdės.

– Kas ten?

– Štai, ant koto. Matai?

Inspektorius paėmė Sūlmano pasiūlytą didinamąjį stiklą. Ant koto buvo matyti piršto atspaudas. Pasuko lupą ir pamatė net kelis atspaudus.

– Matyti, kad jie palikti bent dviejų skirtingų žmonių, – paaiškino Sūlmanas. – Matai, skirtingų dydžių. Vienas didelis, kitas mažas. Taigi reikės gauti abiejų mergaičių, kurios rado kirvį, atspaudus, kad galėtume palyginti. Kirvis turėjo būti kažkaip apsaugotas, nes lietus būtų nuplovęs atspaudus.

– Manai, čia gali būti nužudymo įrankis?

– Esu tuo įsitikinęs. Dydis ir tipas atitinka paliktas žaizdas.

Sūlmanas ištraukė juodų miltelių dėžutę ir teptuku ištepė kirvio kotą. Paskui paėmė dvi tūteles, sumaišė jų turinį į tąsią pastą ir aptepė kotą nedidele plastiko mentele.

– Reikia leisti sustingti. Užtruks dešimt minučių.

– Gerai, – sumurmėjo Knutas, gniaužtdamas nekantrumą. – Per tą laiką paimsiu Bergdalo pirštų atspaudus.

Atsakymą jie turėjo po keturiasdešimt penkių minučių. Piršto atspaudas ant kirvio koto pasirodė priklausantis Perui Bergdalui.

Tai štai kaip yra vis dėlto, – nusivylęs pagalvojo Knutas. Bergdalas bus nužudęs savo merginą paplūdimyje. Jie negalėjo būti visiškai tikri, kol negavo kraujo DNR atsakymo, bet jeigu ant kirvio Helenos kraujas, abejonių nelieka. Žudikas yra moters

partneris. *Greičiausiai senstu*, – pagalvojo inspektorius. – *Mano nuojauta ima skysti.*

Jis pakvietė visus tyrimo komandos narius į savo kabinetą ir pranešė rezultatus.

– Po velnių, puiku, – tarė Norbis.

– Tai verta atšvęsti, – šūktelėjo Sūlmanas. – Einam į miestą pelnyto alaus. Aš visiems statau po pirmą.

Linksmai šnekučiuodamiesi visi pakilo.

Andersas Knutas nedelsdamas informavo apygardos policijos komisarą ir prokurorą Smitenbergą. Jis paskambino Karinai Jakobson ir Tomui Vitbergui į Stokholmą ir pasakė, kad abu gali grįžti. Perui Bergdalui bus pateikti kaltinimai dar tą patį vakarą. Teismas išduos kaltinamąją išvadą savaitgalį.

Ši žinia perduota laikraščiams, radijui ir televizijai, byla pradėta vertinti kaip išaiškinta. Gotlandas galįs ramiau atsikvėpti.

Pirmadienis, birželio 11-oji

Johanui savaitė buvo sunkesnė, nei galvojo. Vos tik pirmadienį įkėlė koją į redakciją, buvo pakviestas į Grenforso kabinetą.

– Šauniai padirbėjai Gotlande.

– Ačiū, – šiek tiek įtariai atsakė žurnalistas. Jis visad nujausdavo, kad iš jo ko nors tikimasi, kai redaktoriai pradėdavo pokalbį nuo pagyrų.

– Manau, ten viskas baigta. Vienaip ar kitaip, žudikas, atrodo, jos vaikinas, – tęsė Grenforsas.

– Galbūt.

– Reikalas tas, kad mes sėdime mėšle.

– Tikrai? Atrodo, girdžiu ne pirmą kartą? – sausai pastebėjo Johanas.

Redaktorius apsimetė negirdėjęs jo tono.

– Turim sukurpti pagrindinį siužetą penktadienio naujienoms. Jokių idėjų. Esi minėjęs, kad prikaupei minčių apie gangsterių karą Stokholme. Manai, užteks laiko baigti?

Johanas suprato redaktoriaus bėdą, todėl nenorėjo likti abejingas, nors labai tikėjosi bent vienos ramios dienelės po kelionės į salą. Visą savaitgalį jo mintis buvo užėmusi Ema Vinarvė, net užmigti sunkiai sekėsi. Jis niekaip nesuprato, kas jam užėjo. Ištekėjusi moteris, jauna mama iš Gotlando, jis beveik jos nepažįsta. Juokinga. Johanas pasižiūrėjo į Grenforsą.

– Na, tikiuosi, kad užteks. Turiu nemažai seniau įrašytos medžiagos. Nemanau, kad jau laikas padaryti pilną reportažą, bet septynias aštuonias minutes suklijuosiu.

Redaktoriui, atrodo, palengvėjo.

– Gerai. Taip ir padarykime. Žinojau, kad galiu tavimi pasikliauti.

Grįžęs į savo kabiną redaktorių skyriuje ėmė peržiūrinėti medžiagą. Susišaudymas Varberge – trimis šūviais į galvą tiesiog gatvėje paklotas vyras su kriminaline praeitimi. Grynas ir paprastas susidorojimas. Prieš du mėnesius auka buvo įsivėlusi į picų kepėjo iš Hiogdaleno, kuris nušautas savo mašinoje automobilių stovėjimo aikštelėje, žmogžudystę. Savo ruožtu, picų kepėjas buvo itin daug skolingas neįvardytam restorano savininkui iš Stokholmo nusikaltėlių pasaulio, kuris, visų žiniomis, buvo susijęs su rusų mafija. Be to, jis buvo siejamas su Farstos sporto klubo savininko, nušauto Tiorbio hipodrome prieš keletą metų, mirtimi. Ir taip toliau. Susišaudymai, ginkluoti apiplėšimai, netgi žmogžudystės Stokholme jau nieko nebestebino. Naujienų skyrius liovėsi pranešinėti apie visus ginkluotus plėšimus. Jų buvo tiek daug, kad

tapo nebeverta transliuoti į eterį. Visas žmogžudystes ir sunkius nusikaltimus Stokholme vykdė nedidelė užkietėjusių nusikaltėlių klika. Šiuo kampu Johanas ir ketino pakreipti savo pasakojimą.

Johanui pavyko užmegzti ryšius su vieno iš paskutinių šių metų aukų mergina. Jis surinko jos telefono numerį. Mergina žadėjo duoti interviu.

Dabar metas priminti tą pažadą.

Penktadienis, birželio 15-oji

Ilgais, galingais mostais plaukdamas krūtine Knutas karpė baseino vandenį. Iškėlė galvą į viršų įtraukti daugiau oro ir vėl paniro. Vandenyje jautėsi besvoris, nepavaldus laikui. Vanduo nuskaidrindavo mintis.

Buvo septinta valanda ryto. Jis vienas plaukiojo Solbergo pirčių dvidešimt penkių metrų baseine. Praėjo beveik savaitė, kaip Peras Bergdalas apkaltintas žmogžudyste. Nors Helenos Hilerstriom žmogžudystė laikoma išaiškinta, jis negalėjo pamiršti bylos. Bergdalas pasirodys prieš Gotlando apygardos teismą rugpjūčio 15 dieną ir bus teisiamas už savo merginos nužudymą. Jis atkakliai neigia savo kaltę, o Knutas buvo linkęs juo tikėti. Neužtikrintumas persekiojo jį kaip įkyrus danties maudimas. Jis vakar kalbėjosi su ŠKL iš Linšiopingo. Išaiškinta, kad kraujas ant kirvio iš tiesų Helenos. Vadinasi, jie gali patvirtinti, kad nužudymo įrankis buvo kirvis, ir tikrai ant jo rasta Bergdalo pirštų atspaudų. Tačiau inspektorius vis dar negalėjo nusikratyti nuojautos, kad tas vyras nekaltas.

Jis apsivertė ant nugaros.

Pasak Bergdalo, kirvis priklausė Hilerstriomams, jis greičiausiai buvo pavogtas iš nerakinamos vasarnamio pašiūrės. Jie turėjo tą kirvį kelerius metus, Peras Bergdalas ne kartą juo kapojo malkas. Tad nieko keista, kad ant koto atsispaudė jo pirštai.

Knutas per vieną pokalbį išsakė savo abejones bylos prokurorui Smitenbergui. Prokuroras buvo protingas vyras, visada laikęsis požiūrio, kad objektyvumas svarbiausia. Jis paragino inspektorių nenuleisti rankų ir aiškintis faktus. Aišku, reikia pripažinti, kad fiziniai įrodymai įtikinami, bet jeigu Bergdalo versiją parems naujos aplinkybės, tai jis nestovės skersai kelio. Deja, Knutui nesisekė. Faktas, kad Peras nešiojo vienuolikto su puse dydžio batus, atitikusius nusikaltimo vietoje rastą pėdsaką, reikalų nepataisė. Kita vertus, policijai nepavyko rasti bato, priklausančio Bergdalui ir galėjusio palikti tuos pėdsakus. Tai, kad Helena Hilerstriom nebuvo išprievartauta ir nepatyrė kokios nors kitos seksualinės prievartos, inspektorių glumino. Klausimas: ką reiškia kelnaitės aukos burnoje, jeigu žudikas neturi seksualinių motyvų? *Kažkas čia nesueina*, – galvojo Knutas ir sukaupė visą savo energiją paskutiniams grybšniams baseine.

Nuplaukęs savo mylią jautėsi patenkintas. Šiek tiek pasikaitinęs saunoje nusiprausė po šaltu dušu ir pasijuto tarsi naujai gimęs. Drabužinėje atsistojo priešais veidrodį per visą sieną po negailestingu apšvietimu ir kritiškai apžiūrėjo savo kūną. Pilvas paskutiniu metu tikrai padidėjo, rankų raumenų irgi nebeverta

demonstruoti. Gal reikėtų pradėti kilnoti svarmenis? Policijoje yra nedidelė salytė. Jis perbraukė pirštais per plaukus. Pražilę, bet vis dar tankūs ir blizgantys.

Grįžęs į kabinetą pusryčiams suvalgė šviežių sūrio suktinukų su kava.

Grįžę iš Stokholmo Karina Jakobson ir Tomas pateikė detalią ataskaitą apie artimųjų apklausas. Apie Helenos Hilerstriom gyvenimą neišgirdo nieko ypatinga.

Kelis kartus per savaitę ji lankė dziudo pamokas *Friskis & Svettis* sporto klube, draugai ją laikė pamišusia dėl sporto. Be to, paskutinius kelerius metus intensyviai domėjosi šunimis. Dažnai nueidavo į šunų dresavimo pamokas su savo trumpaplaukiu retriveriu Spenseriu, kuris nesitraukė nuo jos, kai būdavo ne darbe. Visi vienbalsiai tvirtino, kad šuva buvo puikiausias sargas.

Nedaug ką davė ir susitikimas su Helenos tėvais. Abu vis dar buvo neatsigavę nuo sukrėtimo, todėl sunkiai spaudė žodžius. Motiną teko išvežti į Danderiudo ligoninės psichiatrinio skyriaus priimamąjį, ji liko ten keletą dienų. Kai Vitbergas su Jakobson aplankė tėvus, Helenos motina buvo ką tik grįžusi namo. Ji atsakinėjo trumpai. Tėvas nepastebėjo Helenos gyvenime nieko keista. Jokių pavydžių buvusių vaikinų, jokių grasinimų ar dar ko nors, kas galėtų sudominti žmogžudystę tiriančius kriminologus.

Helenos broliai, draugai ir kolegos – visi piešė panašų moters portretą. Rami, karjeros siekianti moteris. Protinga ir sociali. Turėjo daug draugų, bet lengvai bet ko neprisileisdavo. Artimiau-

sios atrodė su Ema Vinarve, nepaisant fakto, kad gyveno toli viena nuo kitos.

Pero Bergdalo tėvai, žinoma, buvo apimti nevilties, kad sūnus apkaltintas žmogžudyste. Dauguma jį pažinojusių ir parodymus davusių žmonių buvo tikri, kad jis nekaltas. Vienintelis, kuriam Bergdalo kaltė nekėlė abejonių, buvo Kristianas Nordstriomas. *A, taip, Nordstriomas,* – pagalvojo Knutas. Jis kažkoks slidus. Inspektorius negalėjo tiksliai pasakyti, kas kelia įtarimą, bet kažką jautė. Jis manė, kad Nordstriomas ne viską jiems papasakojo.

Rytą inspektorius paskyrė dokumentų krūvai tvarkyti. Kelias valandas jis vijo iš galvos mintis apie Helenos Hilerstriom žmogžudystę. Jo kabinetas buvo gana didelis, bet gerokai apšiuręs. Dažai aplink langus keliose vietose atšoko ir ėmė luptis, per daugybę metų pagelto tapetai. Siena už jo nugaros pasislėpė už oranžinių, žalių ir geltonų segtuvų. Šalia į automobilių aikštelę išeinančio lango, aplink apvalų nedideliems susirinkimams skirtą stalelį, stovėjo keturios kėdės. Ant jo gulėjo kelios brošiūros apie bendruomenės policijos padalinius. Kiek dirbo, savo kabinetui Knutas skyrė mažai dėmesio, ir tai jau buvo matyti plika akimi.

Nuotrauka ant darbo stalo liudijo apie jo gyvenimą už policijos būstinės durų. Lina su vaikais juokiasi išsitiesę ant Toftos paplūdimio smėlio. Ant palangės žydėjo vienintelis augalėlis, ištverminga balta pelargonija, su kuria jis pasišnekėdavo ir kurią palaistydavo praktiškai kiekvieną dieną. Prieš keletą metų gim-

tadienio proga ją padovanojo Karina Jakobson. Knutas įprato ryte su gėle pasilabinti, paklausti, kaip sekasi, bet apie savo įprotį niekam nepasakojo.

Priešpiečiauti išėjo vienas. Kaip gera pajusti lauke laisvę. Beveik pats vasaros pikas. Mieste jau matyti artėjančio turizmo sezono ženklai. Duris atveria vis daugiau restoranų, plūsta turistai, vakarais Visbyje daugiau gyvenimo ir bruzdesio. Šiuo metų laiku į Gotlandą atvažiuoja daug moksleivių, konferencijų dalyvių.

Po priešpiečių jis užsidarė kabinete su puodeliu kavos. Su kolegomis kalbėtis nenorėjo, šį penktadienį policijoje buvo ramu. Jis pervertė Hilerstriom bylos dokumentus ir patyrinėjo nuotraukas.

Mintis nutraukė drovus barbenimas į duris. Galvą įkišusi Karina plačiai nusišypsojo apnuogindama tarpelį tarp priekinių dantų.

– Tu dar čia? Penktadienis, dėl Dievo meilės, po penkių. Man reikia sustoti prie gėrimų parduotuvės. Gal tau irgi ko nors reikia?

– Važiuosiu su tavim, – stodamasis nuo kėdės atsakė Knutas.

Gera vakarienė su buteliu raudonojo vyno tikrai pataisys nuotaiką.

Užeiga buvo sausakimša. *Vienuolio rūsys* populiarumo neprarado. Ši senovinė užeiga su viduramžiškomis arkomis veikė gerus tris dešimtmečius ir tapo savotiška Visbio vizitine kortele. Žiemą dirbdavo tik mažesnysis baras ir dalis restorano. Tada savaitgalio

vakarais prisirinkdavo minios lankytojų. Sezono metu *Vienuolis* tapdavo malonumų rūmais su keliais restoranais, barais ir šokių aikštelėmis, taip pat scena gyviems pasirodymams. Šį penktadienio vakarą keli mažesni barai – *Salsos, Vinilo* ir jaukusis *Alaus* – jau buvo atidaryti. Į visus net uodas nosies neįkištų.

Frida Lind su grupele draugių sėdėjo aplink apskritą stalą *Vinilo* bare. Jos įsitaisė taip, kad gerai matytų visą patalpą ir pačios būtų matomos.

Triukšmo ir šurmulio netrūko. Iš garsiakalbių *Doors* visu garsu plyšojo „Riders on the Storm". Žmonės iš didelių bokalų gėrė alų ir kėlė tostus. Ant vieno stalelio keli jauni vaikinukai žaidė triktraką.

Frida jautėsi maloniai apgirtusi. Vilkėjo aptemptą glaustinukę ir prigludusį juodą trumpą sijonėlį. Jautėsi graži, seksuali ir kupina energijos.

Kaip gera pasiausti su naujomis draugėmis. Ji atsikraustė į Gotlandą su šeima tik pernai. Kurį laiką Visbyje nieko nepažinojo, bet per vaikų darželį ir darbą grožio salone susipažino su daugybe moterų, susidraugavo ir labai jas pamėgo. Jos turėjo tradiciją kelis kartus per metus kartu išeiti pasilinksminti. Šiandien išėjo trečią kartą. Visos už stalelio buvo puikios nuotaikos. Frida mėgavosi susidomėjusiais žvilgsniais nuo baro, ieškančiais jų akių. Ji garsiai nusijuokė iš pokšto ir akies kampeliu pastebėjo nepažįstamąjį. Prie baro prisėdo aukštas tamsus blondinas. Tamsūs antakiai, tankūs plaukai, platūs pečiai, vilki polo marškinėliais. Tokiu sudėjimu pasižymi daug buriuojantis vyras.

Blondinas buvo vienas. Apsidairė bare ir jų žvilgsniai susitiko. *Tikras saldainiukas*, – pagalvojo ji. Vyras nugėrė alaus gurkšnį ir vėl sugavo jos žvilgsnį, šįkart pažiūrėjo ilgiau ir nusišypsojo. Frida nukaito, pajuto kūnu nusiritančią karščio bangą. Jai darėsi sunku susikaupti ir klausytis, ką kalba už stalo sėdinčios draugės.

Draugės mėgdavo pasišnekučiuoti įvairiomis temomis – pradedant knygomis ir filmais, baigiant valgių receptais. Dabar visos įsitraukusios į diskusiją, kiek mažai namuose joms padedantys vyrai. Visos buvo bendros nuomonės, jog vyrams trūksta vaizduotės ir įžvalgos suvokti, kad vaikas negali eiti į darželį su purvinais marškinėliais ar kad skalbinių krepšys lipa per viršų. Frida klausė puse ausies, siurbčiojo vyną ir protarpiais dirsteldavo į šviesiaplaukį už baro. Kai pokalbis už stalo pasisuko apie vaikų darželio problemas ir per dideles grupes, ji apskritai prarado susidomėjimą. Moteris nutarė paėjėti iki moterų tualeto, kad galėtų praeiti pro pat nepažįstamąjį.

Kai Frida žingsniavo atgal, vyras palietė petį ir paklausė, ar gali pasiūlyti jai kokio gėrimo. Ji laiminga atsakė „taip" ir klestelėjo šalia jo už baro.

– Kuo tu vardu? – paklausė.

– Frida. O tu?

– Henrikas.

– Tu juk ne vietinis?

– Nejaugi taip matyti? – nusišypsojo jis. – Aš gyvenu Stokholme.

– Atvažiavai atostogauti?

– Ne. Man su tėvu priklauso keli restoranai, galvojame atidaryti vieną Visbyje. Šniukštinėju situaciją.

Jo beveik nenatūraliai žalios akys prietemoje į ją spiginte spigino.

– Kaip šaunu. Ar teko anksčiau lankytis Gotlande?

– Ne, esu čia pirmą kartą, tačiau tėtis dažnai atvyksta. Jis nori atidaryti užeigą su geru švedišku maistu ir gyva muzika vakarais. Žmonėms, kurie nori gerai pavalgyti ir papramogauti neidami į klubą. Ir ne tik vasarą, bet tokią, kuri dirbtų visus metus. Kaip jums ši mintis?

– O, skamba gerai. Čia žiemą nėra taip nyku, kaip dauguma žmonių galvoja.

Draugės jau buvo pastebėjusios, kas vyksta. Jos spoksojo į porelę už baro. Žvilgsniuose buvo galima įžvelgti nuostabą, džiugesį ir pavydą.

Frida patempė sijoną žemyn ir gurkštelėjo vyno. Slapčia dirstelėjo į vyrą greta. Skeltu smakru, iš arčiau netgi geriau atrodo.

– O kuo tu užsiimi? – paklausė jis.

– Aš kirpėja.

Nevalingai vyro ranka perbėgo plaukais.

– Čia, mieste?

– Taip, *Ostercentrum* prekybos centro salone *Hairline*. Užsuk, jei reikės apsikirpti.

– Ačiū. Turėsiu omenyje. Pastebėjau, kad neturi gotlandietiško akcento.

– Ne, aš atsikrausčiau maždaug prieš metus. Kiek laiko čia būsi?

Ji skubiai pakeitė temą vengdama aiškinti, kodėl atsikėlė, ir minėti vyrą bei vaikus. Frida mokėjo traukti vyrus ir tai žinojo. Jai patiko flirtas, todėl stengėsi išlaikyti šio gardaus kąsnelio susidomėjimą. Bent jau kol kas. Tik todėl, kad smagu.

– Nežinau. Žiūrint, kaip seksis, – atsakė žaliaakis. – Gal savaitę. Jeigu rasiu gerą vietą, galbūt praleisiu čia visą vasarą.

– Aišku. Kaip miela. Tikiuosi, kad ką nors rasi.

Frida vėl gurkštelėjo vyno. Koks jaudinantis vyras.

Henrikas apsidairė, o kai pasuko galvą, Frida įsitikino: jis su peruku. *Kažin kodėl,* – spėliojo ji. – *Gal plaukai išretėję? Neatrodo labai senas. Maždaug jos metų. Gana daug žmonių anksti netenka plaukų. Viešpatie, vyrukai irgi turi teisę gerai atrodyti.* Šias mintis nutraukė šviesiaplaukio klausimas.

– Apie ką galvoji?

– Ai, nieko, – atsakė ji jausdama, kaip rausta.

– Kokia tu meilutė, – tarstelėjo vyras, suspausdamas jai kelį.

– Tikrai taip manai? – kvailai sukvaksėjo ir patraukė jo ranką.

Maždaug po valandos merginos ėmė ją kviestis, tad Frida nutarė grįžti prie draugių staliuko. Henrikas vis tiek jau rengėsi išeiti, tačiau prieš tai paprašė jos telefono numerio. Štai tada ji ir nutarė išsklaidyti kerus. Papasakojo jam, kad yra ištekėjusi, todėl sulaukti jo skambučio nelabai norėtų.

Apie pirmą valandą barą uždarė, tad moterų grupelė išsiskyrė. Išsiglėbesčiavo lauke ir pasižadėjo greitai vėl susibėgti. Frida vienintelė gyveno Sioderverno rajone, maždaug už kilometro nuo miesto sienos. Ji sėdo ant dviračio ir viena numynė ta kryptimi.

Kai riedėjo pro Pietinius vartus, Fridą pasitiko šaltas vėjas. Už sienos visad būdavo šalčiau. *Kaip gerai, kad bent jau šviesu*, – pamanė ji. Beminant pedalus, viena pėda nuslydo ir pedalas nubraukė koją. Žaizdą perštėjo.

Prakeikimas. Frida suprato, kad apgirto labiau, nei manė. Bet nesustojo, trokšdama kuo greičiau parkakti namo.

Pasukusi į kairėje esančią automobilių stovėjimo aikštelę, numynė pro Gutavaleno sporto centrą, kirto gatvę ir pasuko į viršų ilgu, stačiu šlaitu šalia vandens bokšto. Pusiaukelėje jai teko nulipti nuo dviračio. Toliau minti jautėsi per daug išsekusi.

Kairėje kelio pusėje buvo kapinės. Paminklai stovėjo išrikiuoti kaip kraupiame parade už žemos akmenų tvoros. Nors ir apkvaitusi nuo alkoholio, Frida pajuto nerimą. Kodėl ji užsispyrė važiuoti dviračiu? Stefanas mėgino įtikinti ją grįžti namo taksi, ypač po Helenos Hilerstriom žmogžudystės, nuo kurios praėjo vos dvi savaitės. Ji atsisakė, nes, esą, per brangu. Jie negalį išlaidauti. Įsigijus namą vos durstė galus. Be to, žudikas sugautas. Paaiškėjo, kad tai aukos vaikinas.

Dabar gailėjosi savo sprendimo. Po galais, kokia buvo kvaila. Kelionė taksi nebūtų kainavusi nė šimto kronų. Ir tikrai būtų jų verta.

Ji visai viena kelyje. Kiek akys mato, nė vieno žmogaus. Girdėti tik jos aukštakulnių kaukšėjimas. Nuo jų pėdas siaubingai maudė.

Kapinės driekėsi dar šimtą metrų. Reiks pro jas praeiti.

Kai Frida nukėblino pusę atstumo, už nugaros išgirdo žingsnius. Sunkius ir tvirtus. Įsiklausė. Labai norėjo atsigręžti, bet nedrįso, todėl tik paspartino žingsnį.

Žingsniai vis garsėjo. Moteris aiškiai jautė, kad vejasi ją. O gal ji tik išsigalvoja? Pamėgino sustoti. Žingsniai nutilo. Akimoju galva išblaivėjo. Kelias vis dar kyla į viršų, todėl jokios prasmės šokti ant dviračio. Vienoje kelio pusėje kapinės. Kitoje stovi namai su didžiuliais šešėliuotais kiemais. Visi langai tamsūs.

Ji ėjo iš visų jėgų, nebejausdama jokio šalčio. Tegu būna prakeiktas tas trumpas sijonas ir kojas žalojantys batai.

Ji galvojo mesti dviratį ir pasileisti į kieno nors kiemą, bet pradėjo bėgti. Persekiotojas irgi pasileido vytis. Persigandusi skuodė, kiek jėgos leido. Kelias išsilygino ir ėmė leistis žemyn.

Frida jau ketino šokti ant dviračio, bet dvi stiprios rankos sugriebė už sprando iš nugaros ir pirštais sugniaužė kaklą. Negalėdama įkvėpti paleido iš rankų dviratį. Jis garsiai driokstelėjo ant žemės.

Šeštadienis, birželio 16-oji

Stefanas Lindas apie žmonos dingimą pranešė šeštadienio rytą. Jis pabudo aštuntą, į miegamąjį atėjus jauniausiam vaikui. Fridos lovos pusė buvo tuščia. Iš pradžių pagalvojo, kad žmona vonioje, bet netrukus išsiaiškino, jog jos apskritai nėra namuose. Iš karto paskambino jos draugėms, tačiau nė pas vieną iš jų nerado. Tada nesėkmingai ieškojo ligoninėje ir policijoje. Budintis pareigūnas pasiūlė palaukti dar kelias valandas.

Kai Frida negrįžo namo iki pietų, jis susisodino vaikus į automobilį ir nuvažiavo iki *Vienuolio rūsio*. Pervažiavo visą maršrutą, kuriuo Frida turėjo grįžti dviračiu. Antrą valandą po pietų nebeištvėrė ir apimtas susirūpinimo paskambino policijai. Knutas, atsižvelgdamas į tai, kad vos prieš nepilnas dvi savaites nužudyta moteris, nutarė sušaukti tyrėjų komandą. Kol laukė kolegų, paskambino nevilties apimtam sunerimusiam vyrui, meldusiam padėti. Jo žmona niekada anksčiau nebuvo šitaip dingusi.

– Nusiraminkite, – sumurmėjo Knutas. – Šiuo metu turime neilgą pasitarimą, po jo iškart aš pats arba mano kolegos užvažiuos pas jus. Sakykim, po valandos, gerai?

Jis padėjo ragelį. Vienas po kito susirinkę kolegos susėdo prie mažojo stalelio: Karina Jakobson, Tomas Vitbergas ir Larsas Norbis.

– Dingo moteris, – pradėjo Knutas. – Frida Lind, trisdešimt ketverių metų amžiaus, ištekėjusi, trijų vaikų motina. Šeima gyvena Sioderverne, tiksliau, Obelų gatvėje. Ji dingo vakar naktį, pavakarojusi su kitomis trimis moterimis. Jos buvo *Vienuolio rūsyje* pavakarieniauti, paskui įsitaisė viename iš barų ir gėrė alų, kol barą uždarė. Kaip pasakoja vyras, draugės atsisveikino prie užeigos durų šiek tiek po pirmos valandos nakties. Frida vienintelė gyvena į pietus nuo centro, todėl ji atsiskyrė ir viena nuvažiavo dviračiu namo. Nuo tada niekas jos nebematė. Tokią informaciją gavome iš jos vyro. Kadangi ji yra pareiginga mažų vaikų motina, neatrodo, kad dingo savo noru. Vyras teigia, kad niekada anksčiau nebuvo šitaip užtrukusi.

– Ar negalėjo nueiti pas ką nors į svečius? – kreivai šyptelėjo Norbis. – Pas ką nors šaunesnį nei vyras?

– Žinoma, tokia galimybė yra, bet jau būtų grįžusi, ar ne? Jau beveik pusė penkių, o ta moteris turi tris mažus vaikus, dėl Dievo.

– Sakytum, taip, nors šiame darbe niekada nenustoji stebėtis, – burbtelėjo Norbis.

– Nemanai, kad per daug jautriai reaguoji? – paklausė sukdamasis į Knutą Vitbergas. – Neatrodo šiek tiek dramatiška su-

kelti aliarmą tik todėl, kad išgerti nuėjusi moteris iškart negrįžo namo?

Tomas perbraukė ranka tankius, tamsius, garbanotus plaukus, paskui patrynė šerius ant veido. Priešais save jis pasistatė pusiau nugertą koka kolos buteliuką.

– Toks paniuręs, nes kamuoja pagirios? A? – paerzino Karina, kumštelėdama jam į šonkaulius.

– Visai ne, – išsigynė Tomas.

Knutas atrodė sunerimęs.

– Atsižvelgiant į tai, kad prieš dvi savaites nužudyta moteris, manau, reikia nedelsiant imtis veiksmų. Pirmiausia išsiaiškinsime, ką gali papasakoti kitos merginos. Karina, gali pakalbinti moterį, gyvenančią Bogės gatvėje? Kitos dvi iš Čelvaro gatvės. Jūs abu galėsite su jomis pasikalbėti, – tarė jis, pasisukdamas į Vitbergą su Norbiu. – Aš aplankysiu dingusiosios vyrą. Vėliau susitiksime čia. Sakykim, kokią aštuntą?

Visiems pakilus nuo stalo, girdėjosi per grindis besibrūžinančių kėdžių garsas. Norbis su Vitbergu bambėjo: „Po velnių, kvailystė. Atsitempia savaitgalį dėl tokio nieko. Dėl moters, apgaudinėjančios vyrą." Jie abu purtė galvas ir dūsavo.

Knutas apsimetė negirdėjęs.

Jis iki pat juosmens stovėjo šaltame vandenyje. Net kūnas tirpo, bet jam tai patiko. Priminė vaikystę, kai eidavo paplaukioti su tėvu ir seserimi netoli vasarnamio. Pirmas panėrimas į vis dar nespėjusią sušilti jūrą. Kaip jie juokdavosi

ir krykšdavo. Tai buvo vienas iš nedaugelio laimingų vaikystės prisiminimų.

Mama, aišku, kartu niekada neidavo. Ji niekada nesimaudydavo. Amžinai užsiėmusi kuo nors kitu. Plauna indus, skalbia, verda, kloja lovas, tvarko namus. Jis prisimena svarstydavęs, kodėl tai atima tiek daug laiko. Juk jie tik keturi, tėvas irgi daug prisidėdavo prie namų ruošos. Kažkodėl atrodydavo, kad motinos darbai neišsenka. Ji niekada neturėjo jiems laiko. Pažaisti.

Radusi laisvą minutėlę motina spręsdavo kryžiažodžius. Amžinai tie prakeikti kryžiažodžiai. Kartais jis mėgindavo jai padėti. Atsisėsdavo greta ir siūlydavo sprendimus. Motina mesdavo, kad jis atimąs iš jos visą malonumą. Ji nenorinti niekieno pagalbos. Ir atstumdavo jį. Kaip visada.

Jis pažvelgė į pilką, sustingusią jūrą. Visai kaip dangus. Kaip dvasinga. Viskas tyku. Tarytum laikas ir erdvė būtų sustoję. Ir štai jis. Jau apsipratęs su lediniu vandeniu. Sutelkė drąsą ir panėrė.

Vėliau sėdėjo nuogas ant seno virtuvės suolo dangčio ir ilgai džiovinosi. Jautėsi apsišvarinęs. Dėžė po juo vėl pripildyta. Jis iškvėpė viską, kas slėgė jį visus tuos metus. Atrodo, kuo daugiau kraujo išlieja, tuo švaresnis jaučiasi.

Siodervernas yra maždaug už kilometro dviejų šimtų metrų nuo miesto sienos. Tai daugiausia dvidešimtojo amžiaus pradžios privačių namų rajonas, nors pasitaiko ir vienas kitas šiuolaikinės

statybos. Lindų šeima gyveno viename iš jų. Vieno aukšto pastatas baltų plytų fasadu, dailiu kiemeliu ir amerikietiško stiliaus pašto dėžute. Gatvėje keli vaikigaliai žaidė su žolės riedulio lazdomis. Jie paeiliui mušė į vartus, pastatytus ant šaligatvio. Knutas paliko savo mersedesą prie baltai nudažytos medinės tvorelės. Jis pastebėjo lipdukus ant langų, kad namą saugo viena didžiausių saugos tarnybų. Gotlande tai kiek neįprasta.

Paspaudęs durų skambutį, išgirdo jį skambant viduje. Stefanas Lindas beveik iškart atvėrė duris. Jo akys buvo paraudusios ir nelinksmos.

– Kur ji gali būti? Girdėjote ką nors? – užvertė klausimais net nepasisveikinęs.

– Manau, pirmiausia mums reikia atsisėsti ir pasikalbėti, – tarė Knutas ir nuėjęs į svetainę atsisėdo ant gėlėtais apmušalais aptrauktos svetainės sofos, nesivarginęs nei nusiauti, nei nusivilkti striukės. Išsitraukė užrašinę.

– Kada supratote, kad Frida negrįžo namo?

– Maždaug aštuntą ryte, kai mane pažadino Svantė. Mūsų dvimetis pagrandukas.

Jis prisėdo ant pintos kėdės šalia vyriausiojo inspektoriaus.

– Nuvežiau vaikus pas savo tėvus. Nenoriu, kad būtų namie, kai taip nerimauju. Turime dar du, penkerių mergaitę ir ketverių berniuką.

– Ką darėte supratęs, kad žmonos nėra namie?

– Mėginau skambinti jai į mobilųjį, bet neatsiliepė. Tada paskambinau jos draugėms. Nė viena nieko nežinojo. Tuomet įspė-

jau policiją. Vėliau nuvažiavau į *Vienuolio rūsį* tuo pačiu keliu, kuriuo ji turėjo važiuoti, bet nieko nepamačiau.

– Ar kalbėjotės su žmonos tėvais ar kitais šeimos nariais?

– Ji iš Stokholmo. Jos tėvai ir broliai su seserimi gyvena čia, bet mes mažai su jais bendraujame. Jie nelabai artimi. Frida su savo tėvais, turiu galvoje. Todėl ir nekalbėjau. Seseriai neskambinau, nes nenoriu jos be priežasties liūdinti.

– Kur gyvena jūsų tėvai?

– Jie gyvena Slytėje, rytinėje salos pusėje. Atvažiavo vaikų pasiimti maždaug prieš valandą.

– Kiek laiko čia gyvenate?

– Maždaug metus. Anksčiau gyvenome Stokholme. Praėjusią vasarą persikraustėme į salą. Aš čia gimiau ir augau, visa mano giminė Gotlande.

– Kokia Frida vakar išėjo iš namų? Mane domina jos nuotaika.

– Tokia kaip visada. Linksma, pasirengusi pasiausti. Išsipustė. Ji taip džiaugiasi, kad susirado draugių. Na, aš, žinoma, irgi džiaugiuosi. Čia atsikėlus iš pradžių jai buvo nelengva.

– Suprantu. Atleiskite, kad klausiu, bet kokie buvo jūsų su Frida santykiai? Kaip jūs sutarėte?

Stefanas Lindas pasimuistė. Sėdėjo užmetęs vieną koją ant kitos. Dabar sukeitė jas vietomis, šiek tiek nuraudo.

– Hm, viskas gerai. Aišku, visada gali būti geriau. Trys vaikai atima didžiąją dalį mūsų laiko. Kitiems dalykams beveik nelieka laiko. Manau, gyvename panašiai kaip dauguma. Didelių problemų nėra, bet ir padebesiais neskraidome.

– Ar paskutiniu metu buvote susipykę?

– Ne, kaip tik priešingai. Manau, paskutiniu metu mūsų santykiai pasitaisė. Persikrausčius buvo sunku, bet dabar Frida pražydo. Vaikams sekasi, jiems darželyje patinka.

– Ar paskutiniu metu nepastebėjote nieko keisto? Kokių nors keistų pokalbių telefonu, gal žmona susipažino su kuo nors ir jums papasakojo? Galbūt darbe?

– Nemanau, – lyg dvejodamas atsakė Lindas, suraukęs antakius. – Nieko, ką dabar prisiminčiau.

– Kokį darbą ji dirba?

– Ji kirpėja. Dirba salone priešais *OBS*, *Ostercentrum* prekybos centre.

– Vadinasi, susipažįsta su daug žmonių. Gal minėjo kokį naują klientą? Ką nors keista?

– Ne. Aišku, ji pasakojo apie daugybę išprotėjusių klientų, bet paskutiniu metu nieko keistesnio, verto dėmesio.

– Pastebėjau, kad namuose esate įsirengę apsaugos sistemą. Kam?

– Frida taip norėjo. Ji bijo tamsos ir be apsaugos jaučiasi nesaugiai. Dėl darbo man dažnai tenka keliauti, kartais išvykstu keliems dienoms. Kai įsirengėme apsaugą, viskas daug geriau.

Knutas padavė Stefanui Lindui savo vizitinę kortelę.

– Jeigu Frida grįš namo ar susisieks su jumis, paskambinkite man tiesiogiai. Galite ir į mobilųjį. Aš visada atsiliepiu.

– Ką dabar darysite? – paklausė Lindas.

– Pradėsime paiešką, – stodamasis atsakė Knutas.

Vyriausiasis inspektorius grįžo tiesiai į savo kabinetą. Kiti rinkosi vienas po kito. Po devintos vakaro pas Knutą sugrįžo visi. Visi išgirdo daugmaž panašią istoriją: Frida bare susipažino su vyru ir kalbėjosi su juo apie valandą. Nė viena iš draugių anksčiau nėra jo mačiusios. Apibūdina jį kaip aukštą ir gerai atrodantį, tankiais medaus spalvos plaukais, maždaug trisdešimt penkerių metų. Viena iš moterų pastebėjo, kad tądien buvo nesiskutęs. Frida gana atvirai flirtavo su nepažįstamuoju, kurį laiką jis laikė ją už rankos.

Draugės pagalvojo, kad ji iš proto išsikraustė. Ištekėjusi, trijų vaikų motina! Ką žmonės pasakys? Visbis yra mažas miestelis, užeigoje pilna pažįstamų veidų.

Draugės ėjo namo kartu, nes gyveno netoli viena kitos, o Frida numynė dviračiu viena. Jos buvo įsitikinusios, kad Frida, nors ir mėgo flirtuoti, nebūtų važiavusi pas kažkokį nepažįstamą vyrą. Dėl šito visos vienbalsiai sutarė.

Suskambo Knuto telefonas. Pokalbio metu, per kurį inspektorius tik niūriai murmėjo patvirtinimus, jo veidas papilkėjo. Knutui padėjus ragelį, visų akys buvo susmigusios į jį. Tyla kambaryje atrodė apčiuopiama.

– Kapinėse rasta negyva moteris, – liūdnai pasakė jis, siekdamas striukės. – Visos aplinkybės liudija apie žmogžudystę.

Jaunuolis, radęs moterį, vedžiojosi šunį be pavadžio. Kai ėjo pro kapines, šuo nėrė pro tvorą tiesiai į krūmus.

Atvykus tyrėjų komandai, prie kapinių jau būriavosi grupelė žmonių. Keli policininkai tvėrė nusikaltimo vietą juosta, kad smalsuoliai nelįstų artyn. Vienas iš pareigūnų palydėjo grupelę į žmogžudystės vietą. Moters kūnas buvo paslėptas po krūmais taip, kad nekrito į akis. Knutas su siaubu žiūrėjo į liekną figūrėlę ant žemės. Moteris buvo nuoga, tysojo ant nugaros. Kaklas apkepęs krauju, nutekėjusiu iki krūtų. Žaizdos, kelios kone dešimties centimetrų, bjaurojo pilvą, šlaunis ir vieną petį. Rankos, aptaškytos purvu, buvo prispaustos prie šonų. Ant kojų aiškiai matyti nudrėskimai. Veidas siaubingai išblyškęs. *Atrodo kaip vaškinė lėlė*, – pagalvojo Knutas. Lyg būtų išvarvintas kraujas. Oda gelsvai balta, matinė, akys plačiai išplėstos, nereginčios. Kai Knutas pasilenkė apžiūrėti jos galvos, tarsi ledinis raištis ėmė veržti kaktą. Jis užsimerkė, tada vėl atsimerkė. Iš aukos burnos kyšojo nėrinių audinio kampelis.

– Matai? – kreipėsi į Jakobson.

– Taip, matau. – Jo kolegė stovėjo užsidengusi delnu burną.

Už jų išdygo Sūlmanas.

– Medikai pakeliui. Kaip tyčia savaitgalį lankėsi Visbyje. Kartais ir mums laimė nusišypso. Dar nepatvirtinome aukos tapatybės. Ji neturi jokios rankinės, piniginės ar asmens kortelės, bet greičiausiai tai Frida Lind. Atitinka amžius ir apibūdinimas, o moters dviratis rastas krūmuose kitoje kelio pusėje.

– Kaip šiurpu, vos keli šimtai metrų iki namų, – tarė Knutas.

Milžiniškas TV centro koridorius Stokholme, Jerdeto apygardoje, buvo sausakimšas žmonių. Vyko kasmetis Švedijos te-

levizijos vasaros vakarėlis, į kurį buvo sukviesti visi darbuotojai. Susirinko per penkis šimtus svečių, jie sukiojosi didžiulėse studijose palei fojė. Paprastai jose būdavo įrašinėjami pramoginiai šou ir muilo operos, tačiau dabar vienam vakarui studijos virto šokių aikštelėmis ir vieta paūžti. Pati fojė buvo paversta milžiniška kokteilių erdve, kurioje įsikūrė keletas skirtingų barų.

Štai ten savimi pasitikintis meteorologas leipo juokais su negailestingiausiais reporteriais. Programos vedėjas klaidžiojo apsiblaususiomis akimis, tarsi ieškodamas figūringos, glotniaodės praktikantės, į kurią galėtų suleisti savo dantis. Šauni pramogų padalinio šutvė raitė kulnis šokių aikštelėje, laikydamiesi būryje ir akivaizdžiai nekreipdami dėmesio į žmones aplinkui.

Johanas su Peteriu stovėjo šalia kolegų iš Regioninių žinių redakcijos prie vieno iš barų ir gėrė meksikietiškus atsuktuvus: tekila su gazuotu limonadu, žaliųjų citrinų sultimis, šviežiai spaustomis paprastomis ir žaliosiomis citrinomis ir gausybe ledo.

Johanas nurijo didelį gurkšnį savo gėrimo. Paskutines kelias dienas rankoves pasiraitojęs rengė reportažą apie gangsterių karą Stokholme. Užtruko ilgiau, nei tikėjosi, visą savaitę krapštėsi iki vėlumos. Baigė reportažą likus penkiolikai minučių iki eterio.

Ta užduotis jį išsunkė, todėl dabar buvo smagu atsipalaiduoti ir nusiplauti visą sunkų praėjusios savaitės vargą. Tačiau net užsivertęs darbu negalėjo pamiršti Emos ir dėl to save keikė. Jis neturi teisės lįsti prie jos ir galbūt sugadinti jai gyvenimą, bet ji sužadino tokią ugnį, kurios jam niekaip neišėjo užgesinti.

Kadangi nužudytos moters byla kaip ir išaiškinta, Gotlande apsilankyti daugiau nebus progų. Bent jau artimiausioje ateityje. Todėl geriausia Emą pamiršti. Štai apie ką jis mažiausiai šimtą kartų pagalvojo praėjusią savaitę. Mintinai žinojo jos telefono numerį ir kelis kartus vos susilaikė nepaskambinęs. Puikiai suvokė, kokią klaidą būtų padaręs. Blogiau būti negalėjo.

Dar kartą siurbtelėjęs nuslydo žvilgsniu per besilinksminančius. Netoliese pastebėjo Madeleinę Hagą. Ji šnekučiavosi su keliais reporteriais iš centrinės redakcijos. Smulkutė, tamsi ir miela, pasipuošusi juodais džinsais ir tviskančia alyvinės spalvos palaidinuke. Johanas nutarė prie jos prieiti.

– Labas, kaip sekasi? – paklausė.

– Gerai, – mergina jam nusišypsojo. – Tik jaučiuosi šiek tiek pavargusi. Visą dieną redagavau. Įpusėjau didelį darbą. O kaip tu?

– Puikiai. Nori pašokti?

Madeleinei ėmus dirbti centrinėje redakcijoje, jis buvo ja susidomėjęs. Daili, nors ir griežto grožio, trumpais plaukais ir didelėmis rudomis akimis. Nerimą kėlė tik tai, kad jie visad prasilenkdavo. Dažnai dirbdavo skirtingu grafiku, o kai pagaliau susitikdavo, ji visuomet atrodė užsiėmusi. Kartais netgi neturėdavo laiko pasisveikinti.

Dabar Johanas mėgavosi stovėdamas tiesiai priešais ją. Ji šoko ritmingai, pusiau primerkusi akis, banguodama klubais. Protarpiais įdėmiai į jį pasižiūrėdavo. Jie nutarė pasiimti alaus ir kur nors atsisėsti. Kur nors nuošaliau, vylėsi Johanas.

Kai iš baro paėmė du šalto alaus butelius, suskambo Johano mobilusis. Jis dvejojo, ar atsiliepti, bet vis tiek atsiliepė. Iškart pažino tą girgždantį balsą.

– Gotlande rado dar vieną negyvą moterį. Visbio kapinėse. Ji buvo nužudyta.

– Kada? – paklausė Johanas, mesdamas žvilgsnį į Madeleinę. Ji jau stovėjo atsukusi jam nugarą ir su kažkuo kalbėjosi.

– Šį vakarą, apie devintą, – girgždėjo jo šaltinis. – Žinau tik tiek, kad ji rasta nužudyta ir tikrai negalėjo pragulėti ten ilgai. Ir atkreipk dėmesį: jos burnoje taip pat buvo kelnaitės.

– Jūs tuo tikras?

– Šimtu procentų. Policija jau kalba apie serijinį žudiką.

– Ar žinote, kaip ji nužudyta?

– Ne, bet, manyčiau, panašiai kaip Friojelio mergšė.

– Gerai. Labai ačiū, – tarė Johanas.

Jam vakarėlis jau baigėsi.

Ema sėdėjo prie virtuvės stalo ir šliurpė kefyrą. Šliurpė – tikslus žodis. Ji kėlė šaukštą iki burnos, automatiškai prasižiodavo, suversdavo kefyrą ir nuleisdavo šaukštą į dubenį. Smulkūs balti lašelyčiai tiško aplinkui. Iki burnos, žemyn į dubenį, aukštyn, žemyn. Dar ir dar kartą, mechaniškai, nekeičiant ritmo. Ji spoksojo į dubenį jo nematydama. Vaikai miega. Ulė išėjo su draugais pagerti alaus. Vyras pavargo nuo jos ir to, kad jo vengia. Taip ir pasakė šiandien prieš išeidamas. Buvo šeštadienio vakaras, o ji net neturėjo noro įsijungti televizorių.

Lauke pūtė vakaris vėjas. Ema nematė, kaip už lango linko ir siūbavo liekni berželiai.

Šiuo metu ji nieko nematė. Paskutinę savaitę praleido susisukusi į savo pasaulį. Nuo visko nutolusi. Ji glaudė vaikus, mylavo ir bučiavo juos nieko, visiškai nieko nejausdama. Žvelgė į laimingus jų veidelius, lietė švelnias rankytes. Ji virė valgyti, skalbė, šluostė nosis, suruošdavo kuprines į darželį, klojo lovas, lankstė patalynę, skaitė pasakas, bučiuodavo migdydama, bet viską darė atsainiai. Buvo toli toli nuo jų.

Dar labiau nutolo nuo Ulės. Jis mėgino su žmona pasikalbėti, paguosti, apkabinti. Viskas, ką kalbėjo, Emai atrodė kvaila, beprasmiška ir niekaip jos neveikė. Ulė netgi mėgino su ja mylėtis. Ema pasijuto įžeista ir jį atstūmė. Praktiškai jautėsi taip, tarsi gyventų už galybės šviesmečių. Kaip dabar gali rūpėti seksas?

Ema visą laiką galvojo apie Heleną. Tai, ką veikė kartu. Ką Helena kalbėdavo. Kaip atmesdavo plaukus. Kaip siurbčiodavo kavą. Kaip jos nutolo, kai Helena išsikėlė iš salos, nepaisant to, kad nuolat bendravo. Ji nebežinojo apie draugę tiek, kiek anksčiau. Apie ką mąstė jos draugė? Kaip ji jautėsi? Kokie iš tikro buvo jų santykiai su Peru? Nepaisant visų svarstymų, Ema buvo tikra, kad jis nekaltas.

Jie su Ule ginčijosi ir dėl to. Jam pirštų atspaudai atrodė įtikimi įrodymai, ypač prisiminus muštynes per vakarėlį. *Tas vyrukas – kaip granata ištrauktu žiedu*, – mestelėjo jis pažvelgdamas su užuojauta, kai ji ėmė tvirtinti, jog Peras niekada to nepadarytų.

Lyg būtų maža problemų, dar tas žurnalistas užvaldęs mintis. Johanas.

Ema nesuprato, kas jai užėjo toje kavinėje. Tos akys. Mirtinos. Tos rankos. Sausos ir šiltos. Jis pabučiavo ją. Tik pakštelėjo, bet nuo bučinio sutvinksėjo visas kūnas. Kaip kadaise.

Ji buvo patyrusi tai anksčiau. Iki susipažinimo su Ule turėjo daugybę vaikinų. Kai tik santykiai tapdavo rimti ir ji pasijusdavo priklausoma, išsiskirdavo.

Ulė buvo bičiulis, vienas iš gerų draugų šutvės. Iš pradžių, kai jis kelis kartus nerangiai mėgino pakviesti ją į pasimatymą, jai buvo visai neįdomu, bet pradėjus susitikinėti nejučia praėjo metai. Šalia jo buvo patogu ir ramu. Gera tiesiog dviese.

Ema pavargo nuolat įsimylėti. Laukti skambučio ar pačiai skambinti besidaužančia širdimi, susitikinėti jaukiuose mažuose restoranėliuose, eiti kartu miegoti, jausti sekso drėgmę tarp kojų. *Ką jis galvoja? Ar aš jam patikau? Ar mano krūtys jam neatrodo per mažos?*

Paskui kitas etapas su trumpomis laimės akimirkomis, reikalavimais, nusivylimais ir galop abejingumu, kol viskas daugiau ar mažiau užgęsta.

Su Ule jai buvo smagu, jautėsi saugi. Ilgainiui karštai jį pamilo ir daug metų tarp jų viskas buvo gerai, tačiau paskutiniu metu jausmai atvėso. Ema nebejautė jam aistros. Laikė labiau draugu, nei vyru. Johanas įžiebė visai kitą jausmą.

Ema įsijungė radiją ir virtuvę užliejo jausmingi Aretos Franklin garsai. Ją traukė užsirūkyti, bet nenorėjo išeiti į kiemą ant

laiptų. Mintys nuklydo pas Johaną. Vaikinas iš Stokholmo, greičiausiai jau niekada nebepasirodysiantis Gotlande. Gal ir gerai. Galbūt tądien ji buvo per daug neatspari, nes jautėsi pervargusi. Pirma diena mokykloje po žmogžudystės ir beveik paskutinė prieš atostogas. Ji grįžo į darbą dar porai dienų, kad pasirūpintų viskuo, kuo reikia, prieš prasidedant vasaros atostogoms.

Dabar Ema troško laiko sau, galimybės atgauti pusiausvyrą ir sutelkti mintis. Laimė, vaikai porą savaičių praleis stovykloje.

Ema jautėsi susirgusi apatija. Šis metų laikas paprastai būna toks žavingas, bet ji jaučiasi tik ankstesnės savęs šešėliu. Tiesiog neliko energijos. Netgi išnešti šiukšles buvo vargas.

Moteris pažvelgė į laikrodį ant sienos. Beveik vienuolika. *Gal reikėtų įjungti skalbyklę prieš einant miegoti? Susikaupk, po velnių*, – piktai pagalvojo.

Su glėbiu nešvarių drabužių pasilenkė prie skalbimo mašinos ir staiga sustingo. Pranešėjas per radiją skelbė, kad Visbio kapinėse rasta nužudyta moteris.

Sekmadienis, birželio 17-oji

Sekmadienio popietę prie *Strand* viešbučio iš taksi lipančius Johaną ir Peterį pasitiko šaltas vėjo gūsis. Vėjas tik pradėjo įsismarkauti. Vyrai važiuodami iš oro uosto netgi jautė, kaip mėto taksi. Tirtėdami smuko vidun, prie registracijos stalo. Tai, kad abu buvo pagiringi, reikalų visai nepataisė.

Jie gavo tuos pačius kambarius kaip ir pirmą kartą. *Įdomu, sutapimas ar kai kas daugiau*, – pagalvojo Johanas, kišdamas raktą į spyną.

Jis pasuko Knutui, o tas paaiškino, kad jie apgulti žurnalistų, todėl spaudos konferencija įvyks trečią valandą popiet. Iki to laiko jis neturįs ką pasakyti.

– Kai ką pasakyti galite, – spyrėsi Johanas. – Ar moteris buvo nužudyta?

Knuto balsas buvo prikimęs iš nuovargio.

– Taip.

– Kaip?

– Negaliu jums pasakyti, kaip ji buvo nužudyta.

– Koks ginklas panaudotas?

– Ir to negaliu atskleisti.

– Ar moters tapatybė jau nustatyta?

– Taip.

– Kokio amžiaus ji buvo?

– Gimusi 1967-aisiais, vadinasi, trisdešimt ketverių.

– Ar anksčiau turėjo kokių nors reikalų su policija?

– Ne.

– Ar ji iš Visbio?

– Taip. Kol kas tiek užteks. Turėsite palaukti spaudos konferencijos.

– Paskutinis klausimas. Ar tą vakarą ji lankėsi bare?

– Taip, moteris buvo *Vienuolio rūsyje* su draugėmis. Jos lauke atsisveikino ir ji išvažiavo dviračiu namo.

– Spėju, kad buvo nužudyta pakeliui namo?

– Galite padaryti tokią išvadą, – nekantriai atsakė Knutas. – Daugiau laiko neturiu.

– Dėkui. Susitiksime spaudos konferencijoje. Iki.

Johanas su Peteriu nuvažiavo į kapines Peder Hardings Vege pafilmuoti nusikaltimo vietos ir surasti ką nors, kas sutiktų duoti interviu. Vieta, kur rastas lavonas, policijos buvo aptverta, bet netoliese jie rado pareigūną, saugojusį, kad niekas nepažeistų draudimo. Mėgino pakalbinti policininką, tačiau netrukus paaiškėjo, kad pastangos bergždžios. Pareigūnas atsisakė atsakyti į klausimus.

Johanas žingsniavo apie kapines mėgindamas įsivaizduoti, kas įvyko, operatorius filmavo aplinką. Moteris, išėjusi iš baro, dvira-

čiu važiuoja namo. Ar ten ji susipažino su žudiku? Helena Hilerstriom nužudyta mažiau nei prieš dvi savaites. Kaltinimai pateikti jos partneriui, bet, jeigu Johano šaltinis gerai įvertino situaciją, policija mano, kad siautėja tas pats žudikas. Vadinasi, ieškoti reikia serijinio žmogžudžio, kuris bet kada vėl gali smogti. Čia, mažučiame Gotlande. Neįtikima.

Šaltinis mėgins išgauti daugiau informacijos. Nors policija tiki, kad žudikas tas pats, jis abejojo, ar sutiks tai patvirtinti. Per dvi savaites žiauriai nužudytos dvi moterys. Tiesiog prieš sezono pradžią. Policija žūtbūt sieks pasilaikyti informaciją sau.

Jis yrėsi ramiais, tvirtais grybšniais. Irklų spynos girgždėjo. Reikia sutepti. Jau seniai neplaukiojo valtimi. Keliolika metų. Skylę valties dugne užtaisė. Tada nuvilko valtį į vandenį. Žinojo, kur plaukia. Pasuks į iškyšulį. Bus gera vieta. Kruopščiai ją parinko. Ta mintis atėjo naktį. Tiesiog gulėjo ir mąstė. Daugiau nedarys ankstesnės klaidos. Tada prarado savitvardą. Svaigo iš triumfo, sumišusio su baime. Nustebęs savimi ir savo galia, tuo, kad iš tikro gali įvykdyti planą. Buvo išdidus ir išsigandęs. Labiau išdidus. Dabar apėmė kitokia ramybė. Jis žinojo, ką sugeba. Šį kartą nužudymo įrankio jie nesuras.

Pasisekė, kad jūra tokia rami. Svarstė, ar nepasiėmus meškerės, kad turėtų paaiškinimą kiekvienam, jį pastebėjusiam. Bet ne, tai nebūtina. Kam rūpi, ką jis veikia savo valtyje? Juk niekam neturi aiškintis. Tegu skrandžiai visus žmones, neįtariančius, ką jis sugalvojęs. Tegu skradžiai visas likęs pasaulis.

Šiaip ar taip, niekam nerūpi. Niekas nesupranta. Jis vienas. Visada buvo vienas. O dabar yra stiprus. Šildė dosnūs saulės spinduliai. Jis vilkėjo tik šortais, bet irklavo taip smarkiai, kad mušė prakaitas. Žvilgtelėjo į plaukuotą ir raumeningą besikilnojančią krūtinę. Jis lengvai su tuo susitvarkys. Jautėsi neįveikiamas. Garsiai nusijuokė. Jį išgirdo tik žuvėdros.

Policijos kriminalinio skyriaus konferencijų salėje kybojo begalinė įtampa. Jau po pietų pagrindiniai tyrėjai prieš spaudos konferenciją susirinko aptarti paskutinės informacijos, susijusios su nauja žmogžudyste. Dalyvavo apygardos policijos komisarė. Ji sėdėjo šalia Knuto kietai suspaudusi lūpas. Sūlmanas, Vitbergas, Jakobson ir Norbis įsitaisė vienoje stalo pusėje, kitoje sėdėjo prokuroras Smitenbergas su vyriausiuoju inspektoriumi Martinu Kilgardu ir Bjornu Hansonu iš NKP.

– Situacija iš esmės pasikeitė ir tapo labai rimta, – pradėjo Knutas. – Atrodo, kad turime reikalų su tuo pačiu žudiku. Dėl tos priežasties Helenos Hilerstriom draugas, Peras Bergdalas, nebėra įtariamasis jos nužudymo byloje. Birgeris nusprendė, kad jis nedelsiant turi būti paleistas.

Prokuroras pritardamas linktelėjo.

Knutas tęsė:

– Yra rimtų motyvų manyti, kad abi žmogžudystes įvykdė tas pats žudikas. Tai rodo daug panašumų. Moterys užpultos lauke, abiem į burnas sukimštos kelnaitės. Kita vertus, žudikas naudojosi skirtingais įrankiais, o tai, kaip visi žinome, serijinių žmogžudysčių atveju retai pasitaiko. Šis dalykas vienintelis prieštarauja versi-

jai, kad žudikas tas pats. Pirmoji auka, Helena Hilerstriom, buvo sukapota kirviu. Mirė nuo pirmo smūgio į galvą. Vėliau žudikas dar keletą kartų kirto į įvairias jos kūno vietas, panašu, apimtas nevaldomo įniršio. Antroji auka, Frida Lind, preliminariais teismo medikų komandos vertinimais, mirė perpjovus miego arteriją. Vėliau žudikas daug kartų subadė jos kūną. Mažiausiai dešimt durtinių žaizdų. Nė vienas smūgis nebuvo taikytas į lytinius organus. Nužudymo įnagis – kažkoks aštrus įrankis, greičiausiai peilis. Jis nerastas. Kaip žinote, Helena Hilerstriom seksualiai neišniekinta, nėra jokių duomenų, kad ir antroji auka būtų. Žinoma, nebūsime įsitikinę tol, kol nebus parengta preliminari Fridos Lind autopsijos ataskaita. Teks kelias dienas palaukti. Kaip jau minėjau, abi aukos rastos su kelnaitėmis burnose. Ant Helenos Hilerstriom kelnaičių spermos pėdsakų neaptikta. Fridos Lind kelnaitės nusiųstos į ŠKL ekspertizei. Dabar peržiūrėkim kelias nuotraukas.

Šviesos buvo užgesintos, Knutas nuspaudė mygtuką ir vieną po kitos parodė nuotraukas. Niekas iš susirinkusių kabinete nekomentavo.

– Pirmiausia Helenos Hilerstriom, nužudytos birželio penktą dieną, nuotraukos. Kaip matote, kūnas liudija žiaurų smurtą. Nė į vieną kūno dalį nesitaikyta labiau, smūgiai nebuvo nukreipti į jos lytinius organus.

Ekrane pasirodė Helenos Hilerstriom kūnas iš arti.

– Prakeikimas, – sumurmėjo Morbis.

– O čia antroji auka, – toliau dėstė Knutas. – Frida Lind, nužudyta vakar anksti ryte. Praėjus dešimčiai dienų po pirmosios žmogžudystės. Jos kūnas rastas kapinėse. Frida Lind taip pat iš-

rengta. Šiuo atveju, kaip matote, auka neteko daugiau kraujo. Jos kūnas taip pat keliose vietose sužalotas. Ir vėl nėra akivaizdžių seksualinio užpuolimo požymių.

– Ką galėtų reikšti kelnaitės burnoje? – pusbalsiu lyg pats savęs paklausė Vitbergas. – Kodėl jis taip elgiasi?

– Velniškai keista, – sutiko Kilgardas. – Ar žudikas pažinojo tas moteris? Ar juos siejo seksualiniai ryšiai? Kada nors buvo išsiskyręs ir norėjo atkeršyti? O gal tai žudikas, apskritai nekenčiantis moterų?

Kilgardas nutilo ir už žando susikimšo šokoladinį saldainį. Ant atlapo nubiro keli trupinėliai.

Knutą apėmė pasišlykštėjimas: kaip žmogus gali valgyti tokiomis aplinkybėmis? Jis išjungė projektorių.

– Turime išsiaiškinti, ar abi aukos kaip nors susijusios. Jeigu susijusios.

Ir toliau kalbėjo tamsoje:

– Kol kas žinome, kad abi moterys turėjo stiprių ryšių su Stokholmu ir Gotlandu. Helena Hilerstriom gimusi ir augusi čia, Gotlande, jos šeima tebeturi saloje vasarnamį, kuriame ji lankydavosi mažiausiai porą kartų per metus. Taip pat čia gyvena daug jos draugų ir giminių. Frida Lind atsikėlė iš Stokholmo, bet yra ištekėjusi už gotlandiečio. Maždaug prieš metus su šeima persikraustė čia ir įsikūrė Sioderverne. Anot jos sutuoktinio, jie sugalvojo pamėginti gyventi Gotlande, nes jis iš čia kilęs ir saloje tebegyvena jo giminės. Mes dar nežinome, ar abi aukos buvo pažįstamos. Abi įpusėjusios ketvirtą dešimtį. Tarp jų tik metų skirtumas. Abi patrauklios. Kol kas žinome tiek.

– Dabar noriu, kad suformuotume darbo grupę apibrėžti abiejų moterų gyvenimus, įtraukiant žmones, kuriuos jos pažinojo. Antroji grupė gauna užduotį patikrinti visus Švedijoje žinomus žudikus ir užpuolikus, sutelkiant dėmesį į Stokholmą. Ar kuris nors iš jų turi ryšių su Gotlandu? Šiuo metu į mus susmeigtos visos tautos akys. Jau nekalbant apie žiniasklaidą. Taigi dabar visas pastangas sutelksime sugauti šitą žudiką, kol neįvykdė naujos žmogžudystės. Paprašiau NKP pastiprinimo iš Stokholmo. Pasidalysime į dvi komandas: vietinę ir išorinę. Kilgardas su Hansonu padės mums, ypač atliekant apklausas ir ieškant smurtautojų policijos registruose. Keliems mūsų pareigūnams teks vėl vykti į Stokholmą. Žudikas gali slėptis tiek ten, tiek čia.

– Labiau tikėtina, kad jis gyvena Stokholme, – tarė Vitbergas. – Helena Hilerstriom atvykdavo į salą tik porą kartų per metus, o ji buvo užpulta praėjus vos kelioms dienoms nuo atvažiavimo. Frida Lind dar prieš metus gyveno Stokholme. Visai gali būti, kad moterys susipažino su juo tenai. Galbūt turėjo nespėjusį nutrūkti romaną. Gal žinome, ar Frida Lind kada nors buvo grįžusi į sostinę? Kiek kartų ji lankėsi ten jau persikrausčiusi? Gal lankė giminaičius ir su kuo nors turėjo romaną?

– Tokiu atveju žudikas apdairiai pasirinko nužudyti jas čia. Jis nukreipia dėmesį į Gotlandą ir tykiai ramiai gali grįžti į Stokholmą, – įsiterpė Norbis.

– Ar esame tikri, kad ji anksčiau nebuvo susipažinusi su tuo vyru iš *Vienuolio rūsio*? Gal tik dėl draugių apsimetė, kad jo nepažįsta. Kas, jeigu tarp jų anksčiau buvo romanas? – spėjo Sūlmanas.

– Jis galėjo būti ir jos klientas, – įsikišo Jakobson. – Frida Lind dirbo grožio salone *Ostercentrum*, vienoje iš galerijų šalia *OBS* universalinės. Galėjo su juo susipažinti darbe. Kirpėjos labai pažeidžiamos. Kiekvienas beprotis gali jas šnipinėti ilgą laiką aukai net neįtariant.

– Tai, žinoma, įmanoma, – pripažino vyriausiasis inspektorius Knutas. – Mes dar nepasikalbėjome su jos kolegėmis kirpykloje. Ar gali tai patikrinti?

Jakobson linktelėjo brūkšteldama pastabą savo bloknote.

– Mano įsitikinimu, neatmestinas ir bepročio, atsitiktinai pasirenkančio aukas, variantas, – tarė Kilgardas. – Galbūt Helenai Hilerstriom tiesiog žiauriai nepasisekė, kad pasipainiojo Gotlande tuo metu, kai psichopatas nutarė žudyti. Kur nors ją pastebėjo, atsekė ir laukė geros progos. Paprasta.

– Tokiu atveju situacija nepavydėtina, – pareiškė Jakobson. – Tai reiškia, kad jis gali bet kada pulti bet kokią moterį.

Kambaryje stojo nemaloni įtampa. Visi pagalvojo apie savo žmonas, merginas, seseris ir drauges. Nė viena nėra saugi.

– Mes galim sėdėti ir spėlioti čia amžinai, – burbtelėjo Knutas. – Tačiau dabar tiesiog reikia imtis faktų. – Jis pažiūrėjo, kiek valandų. – Gerai, kol kas šioje vietoje ir sustosime. Kaip visi žinote, trečią valandą rengiame spaudos konferenciją. Susitiksime po jos ir aptarsime, kaip paskirstyti darbus. Tarkim, penktą?

Karina Jakobson ir Andersas Knutas nuėjo į piceriją už kelių kvartalų nuo policijos skyriaus. Pavalgė greitai ir tylėdami. Kartu išdirbę bemaž penkiolika metų, jie gerai suprato vienas kitą. Kar-

tais pajuokaudavo, kad yra daug dirbančių sutuoktinių pora, nors tarp jų buvo didelis metų skirtumas. Karinai Jakobson šiais metais sukaks trisdešimt aštuoneri, o Andersas Knutas buvo keturiasdešimt devynerių metų. Karina jam visada atrodė žavi. Didelis tarpas tarp priekinių dantų nekliudė jai greitai prajukti. Daug metų dirbdamas kartu jis pagalvojo, kad būtent tas juokas ir gelbėjo Kariną. Su kolegomis vyrais ne visada lengva sutarti, ypač naujokei. Tai, kad ji nepaprastai mažutė, vos metro penkiasdešimt penkių, irgi negelbėjo. Tik skatino kolegas vyrus elgtis su ja globėjiškai. Tačiau Karina įrodė, kad yra protinga ir rimta policininkė, todėl greitai išsikovojo jų pagarbą.

Karina nurijo paskutinį picos kąsnį.

– Apie ką mąstai? – pasiteiravo.

– Apie tą vyrą užeigoje. Frida Lind prisėdo ir prašnekėjo su juo daugiau kaip valandą. Klausimas: kas jis? Išgirdęs apie žmogžudystę, jis turėtų atsiliepti.

– Ar jie išėjo kartu?

– Ne. Iš visko sprendžiant, jis paliko restoraną pusvalandžiu anksčiau, nei kiti. Pasak draugių, Frida viena užsėdo ant dviračio ir išmynė namo.

– Kaip tau mintis, kad Helena ir Frida galėjo turėti romaną su tuo pačiu vyru? Gal net tuo pačiu, kurį Frida susitiko *Vienuolyje*?

– Žinoma, tai įmanoma. Nors jos neatrodo išprievartautos, motyvas gali būti seksualinis. Tai rodo kelnaitės. Bet keista, kad pasirinkti skirtingi ginklai. Pirma kirvis, paskui peilis. Įdomu kodėl.

– Nesuvokiama, – sutiko Jakobson. – Galbūt jis stengiasi supainioti tyrimą.

Knutas atsilošė kėdėje.

– Svarstau, ar nevertėtų mums sutelkti dėmesio į Stokholmą. Jos tikrai ten galėjo susipažinti su žudiku. Tada jis nusprendžia nužudyti jas Gotlande, kad pamestume pėdsaką. Žudikas nori, kad ieškotume čia.

– Vis vien reikia patikrinti Fridos klientus, – pabrėžė Jakobson. – Gali būti vienas iš jų. Ji čia dirba neseniai, manau, penkis ar šešis mėnesius, ir gyvena nepilnus metus. Visi pažįstami nauji. Aišku, žudikas gali būti iš Stokholmo, bet vis tiek turėjo šiek tiek laiko praleisti saloje, kad išsniukštinėtų, kur moterys gyvena, kokia jų dienotvarkė, kur jos paprastai lankosi. Man regis, viskas labai gerai suplanuota.

– Sutinku. Tikrai manau, kad nusikaltimai buvo apgalvoti, bet negalime atmesti ir kitų galimybių. Lengva prisirišti prie vienos versijos. Visa byla velniškai nemaloni, – papurtė galvą Knutas. – Turi laiko atsigerti kavos?

– Žinoma, ačiū. Su pienu. Be cukraus.

– Žinau, – užvertė akis inspektorius. Kartu gėrė kavą tūkstančius kartų.

Johanas ilgiau neištvėrė. Nors kuo puikiausiai žinojo, kad neturėtų to daryti, vis tiek jai paskambins. Priešingai, nei manė, jis ir vėl Gotlande. Per daug laiko galvojo apie Emą, kad užgniaužtų norą paskambinti. Jausmai per stiprūs. Jis sėdėjo ant viešbučio lovos ir kankinosi. *Tai juk nebūtinai ką nors reiškia,* – mąstė. – *Galbūt tiesiog pasišnekėsime. Nieko pavojingo.* Netrukus jis eis į

spaudos konferenciją, o po jos dirbs neatsikvėpdamas visą dieną ir vakarą. Gerai tai žinojo.

Jis paėmė telefoną ir surado Vinarvės numerį.

Suskambo kartą, du.

Velnias, – keikė save, – *velniop visa tai. O jeigu atsilieps jos vyras?* Bet telefono nepadėjo.

– Ema Vinarvė.

Išgirdus Emos balsą kūną perliejo smagi šiluma.

– Labas, čia aš. Johanas Bergas. Iš „Regioninių žinių“. Kaip jūs?

Trys sekundės tylos. Jis sukando dantis, kad nesupanikuotų.

– Viskas gerai. Jūs Gotlande? – paklausė Ema.

Johanui pasirodė, kad balse nugirdo malonaus netikėtumo gaidelę.

– Ką tik grįžau. Dėl antros žmogžudystės, juk žinote. Ką dabar veikiate? Gal trukdau?

– Ne, visai ne, nesijaudinkite. Ulė išsivežė vaikus į baseiną. Kaip jums sekasi?

– Galvojau apie jus, – sulaikęs kvapą tarė jis.

– Tikrai? – dvejodama atsiliepė Ema.

Galėjo nusikąsti liežuvį. *Mėšlas.*

– Aš irgi apie jus galvojau, – pridūrė ji.

Johanas vėl galėjo įkvėpti.

– Ar galėtume susitikti? – paklausė.

– Nežinau, ar galiu.

– Tik trumpam.

Dabar, įsižiebus vilčiai, jis vėl pasijuto savimi, atkakliu ir kryptingu.

– Gal vėliau šiandien vakare?

– Ne, negaliu. Galbūt rytoj. Vis tiek reikės važiuoti į miestą.

– Puiku, tada rytoj.

Kai likus kelioms minutėms iki konferencijos pradžios pasirodė Andersas Knutas ir Karina Jakobson, salė, kurioje turėjo būti surengta spaudos konferencija, sprogo nuo žmonių. Šį kartą atstovus atsiuntė ne tik vietos žiniasklaidos priemonės, bet ir šalies rytiniai laikraščiai, vakariniai laikraščiai, TT skaitmeninė televizija, *Eko* radijo žinios, keli komerciniai televizijos kanalai ir valstybinė Švedijos TV. Johanas Bergas ir Peteris Bilundas iš „Regioninių žinių" taip pat dalyvavo.

Salytė skambėjo nuo balsų. Reporteriai taisėsi kėdžių eilėse, spragsėjo šratinukais, šiureno užrašus. Kai kurie buvo pasirūpinę radijo įranga. Vaikinai su didžiulėmis televizijos kameromis užėmė strategines vietas ir derino savo aparatūrą. Ant pakylos vienas po kito išrikiuoti mikrofonai.

Žurnalistų antplūdis tyrimo komandą privertė paskutinę minutę pakeisti patalpas. Jie sėdėjo didžiojoje konferencijų salėje kitame policijos skyriaus korpuse. Skambučiu, kad atvyksianti, įspėjo apygardos gubernatorė Eva Erikson.

Įdomu, ką ji čia veikia? – braudamasis per minią galvojo Knutas. Ant pakylos jau sėdėjo Martinas Kilgardas ir apygardos policijos komisaras.

Knutui pasveikinus susirinkusius, šurmulys salėje nuščiuvo. Jis prisistatė ir supažindino su greta sėdinčiais kolegomis, o tada trumpai informavo apie naujausią žmogžudystę. Policija stengė-

si dosniai dalytis turima informacija. Tuo pat metu buvo svarbu neatskleisti jokių detalių, kurios galėtų kliudyti tyrimui. Viską suderinti buvo be galo sudėtinga.

Kai baigė, vyriausiasis inspektorius pasiūlė užduoti klausimų.

– Ar tarp šios žmogžudystės ir Helenos Hilerstriom nužudymo yra panašumų? – paklausė pirmas reporteris.

– Taip, tam tikrų panašumų yra, bet bijau kol kas negalįs konkretizuoti.

– Akivaizdu, kad žudikas negalėjo pasinaudoti tuo pačiu ginklu, – užtikrintai pastebėjo vietos laikraščio reporteris. – Bet ar pasinaudojo tokios paties *rūšies* ginklu? Ar ši auka taip pat užmušta kirviu?

– Ne. Pastaroji žmogžudystė įvykdyta aštriu įnagiu.

– Turite galvoje peilį? – paklausė Johanas.

– Dar per anksti pasakyti, koks tai buvo įrankis.

– Ar turite liudininkų? – domėjosi *Gotlands Tidningar* žurnalistas.

– Šį kartą, atrodo, niekas nieko nematė ir negirdėjo. Šiuo metu apklausiame daugybę žmonių.

– Ar įtariate tą patį žudiką kaip ir anksčiau?

– Ir taip, ir ne. Yra požymių, galinčių reikšti, kad žudikas kitas, pavyzdžiui, faktas, kad jis naudojosi kitu ginklu. Kitos aplinkybės liudija apie tą patį žudiką, todėl šiuo metu nieko konkretaus pasakyti negalime. Žinoma, tokios galimybės atmesti negalime.

– Ar radote kokių nors sąsajų tarp abiejų aukų, be tos, kad abi aukos buvo maždaug vienodo amžiaus?

– Dėl tyrimo specifikos negaliu daug komentuoti, bet galiu pasakyti, kad abi moterys turėjo sąsajų su Gotlandu ir Stokholmu.

– Ar žudikas galėjo būti iš Stokholmo?

– Žinoma.

– Tai kodėl ten jo neieškote?

– Ieškome.

– Kur?

– Negaliu atsakyti. Manau, suprantate kodėl.

– Ar tarp žudikų *modus operandi** yra panašumų?

– Negaliu to komentuoti.

Tarp žurnalistų kilo didelis nepasitenkinimas, bet Knutas nusileisti neketino. Tyrėjų komanda sutarė neatskleisti, kaip buvo nužudyta Frida Lind. Tai davė pagrindą spekuliacijoms.

– Ar turime reikalų su serijiniu žudiku? – paklausė moteris iš Gotlando radijo.

– Per anksti daryti tokias išvadas. Mes nežinome, – atsakė Knutas.

– Bet to neatmetate?

– Žinoma, ne.

– Kas bus su pirmosios aukos vaikinu? – tęsė reporterė iš vietinės radijo stoties.

– Jis bus paleistas iš areštinės, kadangi nebėra įtariamasis.

Per salę nusirito murmėjimas.

– Kodėl? – nerimo reporterė.

– Bijau, kad negaliu to komentuoti.

---

* Lot. *veikimo būdas.*

– Kodėl esate tokie tikri, kad jis nekaltas?

– Negalime atskleisti priežasčių, kodėl jį paleidžiame. Tik galiu patvirtinti, kad aukos partneris nebeįtariamas kaip nors susijęs su Friojelyje įvykdyta žmogžudyste, – pakartojo Knutas, kurio veidas jau ėmė rausti iš susierzinimo.

– Tai turi reikšti, kad esate įsitikinę, jog žmogžudystės yra vieno žmogaus darbas, – garsiai padarė išvadą Johanas. – Žmogžudystės kapinėse Peras Bergdalas įvykdyti negalėjo, nes sėdėjo Visbio areštinėje.

– Kaip jau sakiau kelis kartus, nesileisime į nusikaltimų aplinkybių detales, – ramindamas save atsakė Knutas.

Johanas metė žudiko temą.

– O kaip nužudymo įrankis? Ar jis rastas? – paklausė jis.

– Ne.

– Ką šiuo metu veikia policija? – paklausė žmogus iš *Eko*.

– Pas mus atvyksta pastiprinimas iš Nacionalinės kriminalinės policijos. Aktyviai ieškome ir analizuojame saitus tarp abiejų aukų.

– Ar nužudytosios buvo pažįstamos? – teiravosi kitos televizijos reporteris.

– Ne, sprendžiant iš dabar turimos informacijos. Šiuo metu tikriname galimas sąsajas.

Beveik po valandos, kai žurnalistų klausimai išseko, Knutas išlėkė iš konferencijų salės. Už rankos jį sugavo gubernatorė.

– Turite minutę?

– Žinoma, – vangiai atsiliepė inspektorius.

Jis pirmas nuėjo į savo kabinetą ir uždarė duris gubernatorei įėjus.

– Situacija labai rimta, – pradėjo Erikson, guvi maždaug penkiasdešimt penkerių metų moteris. Paprastai ji būdavo linksma ir labai mėgo bendrauti. Dabar veide buvo matyti didelis susirūpinimas. Atsidususi susmuko ant lankytojų sofos Knuto kabinete, nusiėmė akinius ir nusišluostė kaktą nosine.

– Situacija labai rimta, – pakartojo ji. – Birželio vidurys. Visi viešbučiuose, stovyklose, jaunimo viešbučiuose, privačiame sektoriuje pasiraitoję rankoves pluša ruošdamiesi turizmo sezonui. Plūsta užsakymai. Bent jau kol kas. Klausimas, kas bus dabar. Jeigu tai serijinio žudiko byla, turistų tikrai nepritrauks. Bijau, kad tos dvi žmogžudystės atbaidys žmones.

– Žinau, – sutiko Knutas, – bet nieko pakeisti negalime. Niekas nenori, kad nusikaltėlis liktų laisvėje.

– Ko planuojate imtis dabar? Kokius resursus naudojate? Esu įsitikinusi, kad suvokiate, kaip svarbu sugauti tą žmogžudį kuo greičiau.

– Miela gubernatore, – atsakė inspektorius, nepajėgdamas nuslėpti susierzinimo, – darome, ką galime, ypač atsižvelgiant į ribotus resursus. Visas mano skyrius – o tai dvylika pareigūnų, paliktų Kriminaliniame skyriuje po apkarpymų ir reorganizacijų – prie šios bylos dirba visą parą. Taip pat pasikvietėme keturis tyrėjus iš Nacionalinės kriminalinės policijos, jie liks pas mus tiek, kiek reikės. Užklausiau, ar galėčiau gauti porą žmonių iš vietos policijos, nors ir ten striuka. Mus apguls šeši šimtai tūkstančių turistų, su kuriais visoje saloje turės tvarkytis aštuoniasdešimt trys parei-

gūnai. Dar priskaičiuokime ir Forės salą. Galite pati įsivaizduoti, kokie mūsų pajėgumai. Daugiau nėra iš kur paimti, – jis rūsčiai pažiūrėjo į Erikson.

– O, aš žinau. Suprantu. Tik nuogąstauju dėl pasekmių. Ir užimtumo situacijos. Tiek daug žmonių pragyvena iš turistų.

– Duokite mums šiek tiek laiko, – paprašė Knutas. – Dar nepraėjo nė keturiasdešimt aštuonios valandos nuo antrosios žmogžudystės. Galbūt pavyks sugauti žudiką per kelias dienas. Tada viskas baigsis. Neskubėkim galvoti apie blogiausia.

– Dievaži, tikiuosi, kad jūs teisus, – atsiduso gubernatorė.

– Šūdas.

Knutas ką tik iš automato nusipirko sprangų sumuštinį ir kąsnis įstrigo gerklėje, sukeldamas ilgą kosulio priepuolį. Kolegos, susirinkę žiūrėti sekmadienio žinių virtuvėlėje, ragino nutilti.

Vyriausiajam inspektoriui ėmė tvinksėti smilkiniuose. Reportaže apie pastarąją žmogžudystę buvo pernelyg daug informacijos.

– Iš kur jie gali tiek žinoti? Ir apie peilio žaizdą? Ir kelnaites? – sušuko kosėti baigęs Knutas.

Jo veidas nuo kosulio ir pykčio buvo skaisčiai raudonas.

– Kaip tai nutiko? Kaip, po šimts, mums tirti tokiomis sąlygomis! Kas nutekino informaciją žiniasklaidai?

Visi nustebę susižvalgė. Vienur kitur pasigirdo tylus neigimas. Žmonės purtė galvas. Kai kurie nutarė nesikišti.

Knutas nudrožė į savo kabinetą ir taip trenkė durimis, kad virš staktos net stiklas sutirtėjo. Jis iškuitė Johano Bergo vizitinę kortelę. Žurnalistas atsiliepė po poros skambučių.

– Ką, po šimts, manaisi darąs? – sugriaudėjo Knutas nesiteikęs prisistatyti.

– Ką norite tuo pasakyti? – paklausė Johanas, nors gerai žinojo kas ir kaip.

– Kaip galite skelbti per televiziją tokią informaciją? Nejaugi nesuvokiate, kad tai kliudo mūsų darbui? Mes medžiojame žudiką! Kokių įrodymų turite? Kur traukiate tą informaciją?

– Suprantu, kodėl jūs nusiminęs, – Johanas kalbėjo stengdamasis kuo labiau nuraminti, – tačiau privalote pasižiūrėti į situaciją iš mūsų pusės.

– Kokia dar sumauta pusė gali būti? Mes vykdome nužudymo tyrimą!

– Visų pirma, nebūtume skelbę jokios informacijos, jeigu nebūtume šimtu procentų tikri, kad ji teisinga. Aš esu tikras, kad viskas yra taip, kaip nupasakojome reportaže. Antra, mes laikome savo pareiga pranešti, kad visi faktai rodo veikiant serijinį žudiką. Kelnaitės burnoje yra įtikimiausias to įrodymas, ir ši informacija yra tokia svarbi visuomenės labui, kad ją privalėjome paviešinti.

– Kas manote esąs, kad galite priimti tokį sprendimą? Visuomenės labui!

Knutas tuos žodžius tiesiog išspjovė. Johanas galėjo įsivaizduoti, kaip jo seilės aptaško mikrofoną.

– Gerai, puiku, – tęsė Knutas. – Tik suvokite faktą, kad visa ši informacija tiesiogiai ištransliuota ir žudikui – apie tai nė velnio negalvojate!

– Žmonės turi teisę žinoti, kad laisvėje šlaistosi serijinis žudikas. Mes tiesiog atliekame savo darbą. Aš nuoširdžiai apgailes-

tauju, jeigu tai kliudo jūsų darbui, tačiau turiu galvoti ir apie savo darbą.

– Ir kas tau sako, kad visa ta informacija yra teisinga? Iš kur gali būti tikras?

– Savaime suprantama, negaliu jums to atskleisti, bet turiu labai patikimą šaltinį.

– Patikimą šaltinį, sakai. Tai gali būti tik kas nors iš policijos biuro. Vienas iš artimiausių mano kolegų. Turi pasakyti, kas, nes nebegalėsime daugiau dirbti kaip komanda.

Vyriausiasis inspektorius kalbėjo ramiau, bet Johanas jautė, kad jo kantrybė baigia išsekti.

– Kaip policijos pareigūnas, turėtumėte pakankamai išmanyti įstatymus ir nereikalauti iš manęs tokio dalyko, – priekaištaudamas atsakė. – Neturite jokios teisės aiškintis mūsų šaltinius, bet kadangi gerbiu jūsų darbą, galiu šį tą pasakyti. Tai nėra vienas iš artimiausių jūsų kolegų ar iš pačios tyrėjų komandos. Bent jau aš informaciją gaunu ne iš ten. Daugiau atskleisti negaliu. Turėkite galvoje, kad jei mes, žurnalistai, ką nors išsiaiškiname, dar nereiškia, kad skelbiame tai iš karto. Viskas priklauso nuo to, ar informacija patikrinta. Apie kelnaites žinojau iškart po Helenos Hilerstriom žmogžudystės, bet tik dabar buvo prasminga tą informaciją paviešinti.

Knutas atsiduso.

– Tikiuosi, kad bent įspėsi mane, kai kitą kartą sugalvosi skelbti jautrią ir konfidencialią informaciją. Noriu išvengti širdies smūgio.

– Žinoma, pažadu. Viliuosi, kad suprantate ir mane.

– Na, ko gero, turite dirbti, tik neprašykite suprasti, kaip jūs, žurnalistai, mąstote, – baigė Knutas ir padėjo ragelį.

Jau buvo po aštuonių vakaro. Tik dabar Knutas suprato, koks yra pavargęs. Jis atsilošė kėdėje. Kas, po velnių, nutekina informaciją? Savo kolegomis jis pasitikėjo, bet dabar nežinojo ką ir galvoti. Vis dėlto tikėjo Johano Bergo žodžiais, kad tai ne tyrėjų komandai priklausantis žmogus.

Žmogžudystės tyrimo metu tas reporteris kelis kartus jį sunervino, bet Knutas jautė, kad Johanas Bergas rimtai žiūri į savo darbą. Ne kaip tie kiti žurnalistai, neklausantys, kas pasakyta, ir neatlyždami klausinėjantys nekomentuojamų dalykų. Jis užsiuto ant Johano ne dėl jo elgesio, o dėl to, kad buvo taip gerai informuotas. Nenoriai inspektorius turėjo pripažinti, kad gali suprasti, ką Johanas mąsto. Tik kaip jis sugeba tiek išsiaiškinti? Žinoma, Knutui buvo ne naujiena, kaip lengva paskleisti informaciją. Reikia ko nors imtis. Kas skelbiama per policijos radiją? Jiems teks kontroliuoti, kiek ir ko skelbiama. Gotlando policija neturi didelės patirties tokiu plačiu mastu bendrauti su žiniasklaida.

Kažkas pasibeldė į duris.

Galvą įkišo Jakobson.

– Atėjo Malina Bakman, Fridos Lind draugė.

– Ateinu, – atsistodamas atsakė Knutas.

Malina Bakman buvo paskutinė aukos draugė, su kuria jie dar nebuvo susitikę. Viena iš dviejų, gyvenančių Tjelbarvagene. Vitbergas ir Norbis vakar kalbėjosi su visomis, tačiau tada dar

nežinojo, kad Frida Lind nužudyta. Dabar aplinkybės visiškai pasikeitė ir Knutas norėjo susitikti su aukos draugėmis asmeniškai. Malina Bakman netgi dirbo kartu su Frida Lind kirpykloje. Apklausos, kurias atliko su kitomis draugėmis iš ryto, nieko naujo neatskleidė.

Karina Jakobson taip pat nutarė dalyvavo pokalbyje. Jie nuėjo į pasitarimų kambarį.

– Prašome sėstis, – pakvietė Knutas.

Malina Bakman atsisėdo ant kėdės priešais jį.

– Atleiskite, kad taip vėlai. Mano vyras buvo išvažiavęs į miestą ir grįžo tik vakare. Neturėjau kam palikti vaikų.

Knutas numojo ranka.

– Tai visiškai suprantama. Mes dėkingi, kad radote laiko ateiti. Kaip susipažinote su Frida Lind?

– Mes dirbome tame pačiame grožio salone.

– Kiek laiko ją pažįstate?

– Nuo tada, kai atėjo pas mus dirbti. Man regis, apie šešis mėnesius. Taip, teisingai, ji pradėjo dirbti po Kalėdų. Sausio pradžioje.

– Ar gerai ją pažinojote?

– Gana gerai, kasdien susitikdavome darbe, taip pat retkarčiais kartu kur nors išeidavome.

– Ar paskutiniu metu ji nebuvo kitokia?

– Ne, tokia pat kaip visada. Labai guvi ir linksma.

– Ar neminėjo ko nors ypatinga, kas nutiko paskutiniu metu? Kokio nors nemalonaus kliento?

– Ne, nemanau.

– Ar jums nepasirodė, kad kas nors keistai su ja elgiasi arba jai grasina?

– Ne, mūsų klientai paprastai labai mieli. Daugumą jų pažįstame.

– Bet kartais juk pasitaiko, kad ateina anksčiau nematytų žmonių? – įsiterpė Jakobson.

– Na, taip, žinoma. Būna atsitiktinai užklydusių. Kiekvieną šeštadienį.

– Ar prisimenate kokį nors klientą iš praėjusio šeštadienio?

– Ne, tą šeštadienį aš nedirbau.

– Kas dirbo tą dieną?

– Frida ir moteris, kuriai priklauso tas salonas, Brita. Šeštadieniais mūsų būna tik dvi.

– Iki kelių dirbate?

– Šeštadieniais iki trijų. Darbo dienomis iki šešių. O sekmadieniais apskritai nedirbame.

– Noriu, kad būtumėte visiškai atvira su mumis. Ar Frida neturėjo meilės romano? Su kuo nors susitikinėjo?

– Ne, neturėjo. Ji būtų man pasisakiusi. Nemanau, kad būtų tam kada pasiryžusi.

– Kokia ji būdavo darbe?

– Frida buvo tikrai gera kirpėja, klientai ją labai mėgo. Ji tokia patraukianti. Linksma, lengvai bendraujanti.

– Kaip manote, ar kokiam klientui negalėjo pasirodyti, kad flirtuoja su juo?

– Nežinau. Aišku, ji daug kalbėdavo ir juokdavosi. Ko gero, tai galima klaidingai suprasti.

– Ar galite papasakoti apie vakarą *Vienuolio rūsyje*?

– Mes vakarieniavome restorane. Vėliau nuėjome į *Vinilo* barą. Jis buvo pilnas žmonių, smagiai leidome laiką. Frida susipažino su vienu vyru, prisėdo prie jo ir ilgokai šnekėjosi.

– Ar jis prisistatė jums visoms?

– Ne, jie visą laiką prasėdėjo prie baro.

– Kaip jis atrodė?

– Šatenas. Aukštas. Atrodė labai atletiškas. Kelias dienas neskusti šeriai. Man regis, labai tamsios akys.

– Kaip jis buvo apsirengęs?

– Polo marškinėlius ir džinsus. Gerai atrodė.

– Kiek laiko jie kalbėjosi?

– Kokią valandą. Tada Frida grįžo prie stalelio ir pasakė, kad jis jau išeina.

– Ar ką nors apie jį pasakojo?

– Kad jis iš Stokholmo. Jie su tėvu ketinantys pirkti restoraną Visbyje. Atseit, jiems priklauso kelios kavinės sostinėje.

– Ar minėjo, kuo jis vardu?

– Taip, Henrikas.

– Pavardės nesakė?

– Ne.

– Kur jis apsistojo Gotlande?

– Nežinau.

– Kiek ketino likti?

– Šito irgi nepasakysiu.

– Ar jis sutiko pažįstamų *Vienuolyje*?

– Nemanau. Nepastebėjau, kad būtų kalbėjęsis su kuo nors be Fridos.

– Jis jums pasirodė nematytas?

– Ne.

– Ką dar apie jį pasakojo Frida?

– Jis atrodė jai labai patrauklus. Paprašė jos telefono numerio, bet ji nedavusi.

– Kada jis išėjo iš *Vienuolio*?

– Jis išėjo, kai Frida grįžo prie mūsų staliuko. Mes dar likome kokį pusvalandį bare. Iki uždarymo.

– Ar pastebėjote, kaip jis išėjo?

– Ne, Frida pasakė, kad jam reikia eiti.

– Kokia buvo Frida, kai su ja atsisveikinote?

– Kaip visada. Atsisveikinome ir ji nuvažiavo į namus savo dviračiu.

– Ar buvo girta?

– Nelabai. Mes visos šiek tiek įkaušome.

Jakobson nutarė šiek tiek pakeisti temą.

– Kaip Frida sutarė su savo vyru?

– Manau, puikiai. Na, bent jau apie jokias dideles problemas nesipasakojo. Jokie santykiai nebūna tobuli, patys žinote. Turint vaikų visada yra kas veikti.

– Dar vienas klausimas. Gal įsivaizduojate, kas galėjo norėti ją nuskriausti?

– Ne. Net neįsivaizduoju.

Pirmadienis, birželio 18-oji

Antroji žmogžudystė buvo gardus kąsnelis bulvariniams laikraščiams. O tai, kad abiem aukoms į burnas sugrūstos kelnaitės, nusikaltimus darė dar sensacingesnius. Sekmadienio žinioms paskelbus naują informaciją, visa žiniasklaida kibo į šią istoriją. Natūraliai užplūdo spekuliacijos apie serijinį žudiką. Jos rėkė didelėse pirmųjų puslapių antraštėse jau pirmadienio rytą. Fridos Lind veidas šmėkščiojo visoje bulvarinėje spaudoje:

GOTLANDE SIAUTĖJA SERIJINIS ŽUDIKAS
ŽUDIKAS ATOSTOGŲ ROJUJE
ŽMOGŽUDYSTĖ PO VASAROS DANGUMI

Televizijos naujienų programose reportažai apie žmogžudystes buvo svarbiausia tema. Sprendimą paskelbti informaciją apie kelnaites priėmė televizijos vadovybės vadybininkai. Visi sutarė, kad tai buvo teisingas sprendimas. Kai pasveri aukų šeimoms sukeltą nepatogumą su viešuoju interesu, svarstyklės nusveria žmo-

nių teisės žinoti pusėn. Rytinių pokalbių laidų diskusijose dalyvavo kriminologai, psichologai ir įvairių moterų grupių atstovai.

Radijas irgi kurstė liepsnas, kartodamas detales per vieną žinių programą po kitos.

Gotlande žmogžudystės tapo pagrindine pokalbių tema. Žmonės aptarinėjo jas darbe, autobusuose, parduotuvėse, kavinėse ir restoranuose. Žudiko baimė smelkėsi į namus. Žmonės jau buvo spėję susipažinti su Frida Lind. Labai graži ir linksma moteris. Trijų vaikų mama. Kas galėjo šitaip su ja pasielgti? Žmogžudystės Gotlande buvo retos, o apie serijinius žudikus žmonės žinojo tik iš spaudos.

Johanas ir Ema išsirinko itališką restoranėlį, įsikūrusį šiek tiek nuošaliau, vienoje iš gatvių, einančių nuo Didžiosios aikštės.

Kadangi turizmo sezonas dar neprasidėjo, restoranas buvo pustuštis. Jie atsisėdo prie staliuko restorano gale. Ema jautėsi kalta, nors tarp jų nieko nebuvo. Ji nesakė vyrui, kad pietaus su Johanu. Pamelavo, kad susitiks su drauge. Melas tik sustiprino kaltės jausmą. Ema visada buvo sąžininga su Ule.

Visai prieš pasimatymą Ema vos nepaskambino Johanui ir neatšaukė susitikimo, tačiau netgi suvokdama, kad neria į gilius vandenis, neprisivertė to padaryti. Nugalėjo susidomėjimas žurnalistu iš Stokholmo.

Kai ji leido jam atitraukti kėdę, pajuto, kad yra žuvusi.

Abu užsisakė skirtingą makaronų patiekalą. Padavėjas atnešė gėrimus. Abiem baltojo vyno ir vandens.

Man reikia vyno taurės, – nervingai mąstė Ema. Ji prisidegė cigaretę ir pažvelgė į Johaną.

– Džiaugiuosi tave matydamas, – tarė Johanas.

– Tikrai? – nesusilaikė nenusišypsojusi.

Johanas atsakė šypsena. Duobutės skruostuose pagilėjo. Bauginamai žavinga. Rudos Johano akys buvo sutelktos į Emą. Ji pasistengė per ilgai neužlaikyti žvilgsnio.

– Nekalbėkim apie žmogžudystes. Bent jau kol kas, – paprašė jis. – Noriu geriau tave pažinti.

– Gerai.

Jie pasipasakojo apie save. Johanui rūpėjo tiek ji, tiek jos vaikai. *Atrodo, jis nuoširdžiai susidomėjęs,* – pagalvojo Ema.

Ema pasiteiravo jo apie darbą. Kodėl jis tapo žurnalistu?

– Mokydamasis vidurinėje, buvau ant visko supykęs, – paaiškino Johanas. – Ypač dėl visos tos socialinės neteisybės. Mačiau ją tiesiogiai, netgi priemiestyje, kur augau. Geležinkelio bėgiai rajoną kirto skersai ir dalijo jį į dvi puses. Vienoje pusėje buvo gražus rezidencijų rajonas pasiturintiems žmonėms. Kitoje nebuvo nieko, tik didžiuliai daugiabučiai su sienomis, nuterliotomis graffičiais, ir iškultais rūsių langais. Daugiausia ten gyveno narkomanai ir bedarbiai. Du skirtingi pasauliai. Bjauru. Visi vidurinės mokyklos amžiaus mokiniai lankė tą pačią mokyklą. Tai privertė mane atsitokėti.

– Kuria prasme? – paklausė Ema.

– Aš susidraugavau su vaikais iš tų daugiabučių. Supratau, kad ne visų galimybės vienodos. Keliese pradėjom leisti mokyklos laikraštį, rašėm straipsnius apie neteisybę. Viskas nuo to ir pra-

sidėjo, nuo aistros ir idealizmo. Ir štai aš čia, eilinis kriminalinės žurnalistikos reporteris.

Ema nusijuokė ir papurtė galvą.

– Pradėjęs mokytis žurnalistikos, kaip dauguma, norėjau būti laikraščio reporteris, bet praktiką atlikau televizijoje ir galiausiai ten pasilikau. O kaip tu? Kaip tapai mokytoja?

– Deja, neturėjau tokio aistringo pašaukimo, kaip tu. Klasikinis atvejis. Abu mano tėvai mokytojai. Ko gero, didžiąja dalimi norėjau jiems įtikti. Mokykla man visad patiko ir vaikus labai mėgstu, – paaiškino ji galvodama apie savo vaikus, priekaištingą priminimą, kad apskritai neturėtų čia sėdėti.

Johanas pastebėjo moters veidu nuslenkantį šešėlį. Jis greitai pakeitė temą.

– Ką manai apie šią naują žmogžudystę?

– Beprotybė. Tiesiog nesuvokiama. Mažame Gotlande? Nieko nesuprantu. Pirma Helena, dabar vėl.

– Ar pažinojai Fridą Lind?

– Ne. Ji čia tik metai, tiesa? Nors man jos veidas atrodo kažkur matytas.

– Ji dirbo grožio salone *Ostercentrum*. Gal sutikai ją ten?

– O, tu teisus. Porą kartų vedžiau ten apkirpti savo vaikus.

– Kaip manai, ar Helena galėjo ją pažinoti?

– Neįsivaizduoju. Svarstau, ar jos nužudytos atsitiktinai, ar yra koks nors ryšys. Negaliu nustoti galvojusi apie Heleną. Stengiausi įsivaizduoti, kas gali slypėti už šito nusikaltimo, kas galėjo taip pasielgti. Važiavau į Stokholmą, į jos laidotuves, susipažinau su

daugybe žmonių, pažinojusių Heleną. Jos tėvai, broliai, draugai. Pero tėvai, žinoma, taip pat dalyvavo laidotuvėse. Niekas nė minutės nepagalvojo, kad žudikas jis. Vėliau susitikau su tais, kurie tą vakarą dalyvavo vakarėlyje Pero ir Helenos namuose. Nieko neišmąstėme. Spėlioju, gal ji susipažino su kokiu nauju vyru, apie kurį niekas iš mūsų nežinojo, užmezgė romaną su kokiu nors bepročiu?

Ema lėkštėje knaibė šakute maisto likučius.

– Gal ji norėjo nutraukti tuos santykius supratusi, kad myli Perą, ir tą kitą apėmė beprotiškas pavydas?

– Galbūt, – atsakė Johanas. – Taip, tokia tikimybė yra. Ar Helena kada nors buvo neištikima Perui?

– Taip. Bent jau vieną kartą, prieš kelerius metus. Viename vakarėlyje ji su kažkuo susipažino ir atsidūrė lovoje. Turėjo kelias savaites trukusį romaną. Tuo metu abejojo dėl Pero. Nežinojo, ką pati jaučia. Jai ėmė atrodyti, kad į santykius atėjo rutina. Buvo pamišusi dėl to kito vyruko. Apie nieką daugiau nekalbėjo, sakydavo, kad jis kaip raminamieji. Helena netgi kelis kartus išsmuko iš darbo, kad su juo susitiktų. Tai jai nebūdinga.

– Kuo jis buvo vardu?

– Nežinau, to ji man nesakė. Maniau, kad elgiasi juokingai. Atsisakė išduoti, kas jis, kuo užsiima ir kur gyvena.

– Kodėl?

– Neįsivaizduoju. Aišku, mėginau iškvosti, bet ji buvo nepalenkiama. „Greitai sužinosi“, – sakė man.

– Ir kas nutiko tada?

– Vieną dieną pareiškė, kad viskas baigta. Nežinau, kas nutiko, nežinau, kodėl. Tik pasakė, kad baigta, ir nusprendė likti su Peru.

– Kada tai nutiko?

– Hm... prieš kelerius metus. Atrodo, prieš trejus ar ketverius.

– Ar kada nors vėliau apie jį užsimindavo?

– Ne. Laikas bėgo, aš visai išmečiau jį iš galvos. Iki dabar.

– Reikia patikrinti, – nusprendė Johanas. – Kas nors turėjo apie tai žinoti. Ar kalbėjai apie tai su kitais savo draugais, kai lankeisi Stokholme?

– Ne, nesikalbėjau. Nepagalvojau.

Ji žvilgtelėjo į laikrodį. Pusė trijų. Liko pusantros valandos iki reikės pasiimti vaikus. Jautė, kad vynas ima veikti, bet nurijo dar gurkšnelį ir pažvelgė į Johaną.

– Privalau stebėti, kiek valandų, kad spėčiau į autobusą ir nevėluočiau iš darželio pasiimti vaikų.

– Galiu pavežti. Išgėriau tik taurę. Viskas bus gerai.

Per miestą jie važiavo tylėdami. Ema atsilošė ir užsimerkė jausdama palengvėjimą, kokio labai ilgai nejautė.

Ji atsimerkė ir pažvelgė į Johaną.

Viešpatie, – mąstė, – *nejaugi imu įsimylėti? Tai kvailystė.* Ir kartu negalėjo nesidžiaugti ta akimirka. Johano draugijoje atsipalaiduodavo, pralinksmėdavo ir būdavo kalbesnė nei pastarąsias savaites. Ji nužvelgė jo rankas ant vairo. Labai įdegusios ir vyriškos. Trumpi, švarūs nagai.

Jis pasisuko į ją.

– Į ką žiūri?

Ema nuraudo.

– Į nieką. – Šypsena išlenkė lūpas.

Neįspėjęs jis išsuko iš pagrindinio kelio į Romą ir sustojo žvyrkelyje miško pakraštyje. Ji nenustebo ir neišsigando, tik pilve suplazdėjo.

Nieko netaręs Johanas pasilenkė ir pabučiavo ją. Ji atsakė bučiniu. Johaną nustebino reakcijos stiprumas. Jis glostė jos plaukus, rankas, šlaunis. Ema jautė, kaip kyla aistra. *Dar kelias minutes*, – galvojo, jų liežuviams pradėjus švelnias imtynes. *Dar truputį*. Kol jo ranka nuslydo po marškinėliais. Ema jį atstūmė.

– Reikia liautis. Negalime šitaip elgtis.

– Dar truputuką, – meldė Johanas.

Bet Ema liko tvirta. Į smegenis sugrįžo nuovoka.

Likusi kelionė į Romą truko tyloje.

Kai pasiekė darželį, Johanas pasisuko į Emą.

– Kada vėl galėsiu tave pamatyti?

– Dabar atsakyti negaliu. Vaikai laukia. Man reikės apie tai pagalvoti. Paskambinsiu.

Pamačius Sarą mojant iš žaidimų aikštelės apėmė palengvėjimo jausmas.

Artėjant prie mokyklos pilvą ėmė skaudėti dar smarkiau. Su kiekvienu žingsniu. Kai įsuko į Briomsebru gatvę ir pamatė Norbakos mokyklos raudonų plytų fasadą, pajuto pa-

žįstamą spaudimą krūtinėje, nuo kurio kvėpuoti darėsi dar sunkiau. Jis stengėsi nuginti šalin tą jausmą. Dabar reikia būti savimi. Vaizduoti, lyg nieko nebuvo. Ana ten eina Jonas su Pele. Čiauška, spardo akmenėlius, stumdosi ir erzina vienas kitą. Visiškai natūraliai ir užtikrintai. Vos prieš kelis mėnesius jis buvo vienas iš jų, o dabar viskas pasikeitė. Jie pasiekė žaidimų aikštelę vienu metu. Jis išsitiesė ir nusispjovė ant kelio. Slapčia dirstelėjo į klasės draugus. Berniukai nekreipė į jį dėmesio. Jautė, kaip muša karštis į veidą, ir nuleidęs galvą greitai kirto aikštelę. Pilve plėtėsi nevilties jausmas. Kaip viskas galėjo taip staiga pasikeisti? Mokykla virto dideliu, juodu neapykantos objektu. Absoliučia tamsa. Ar tai kada nors praeis?

Kaip jis troško atsukti laikrodį atgal! Grąžinti viską, kas buvo praeitą rudenį. Tada lankė mokyklą ir žaidė su draugais, lyg tai būtų natūraliausias dalykas pasaulyje. Per pertraukas žaisdavo futbolą ir ledo ritulį. Tada mokykla buvo smagiausia jo gyvenimo dalis. Ta, kurios jis ilgėdavosi grįžęs namo. Mokykloje viskas buvo normalu. Visi aplinkui laimingi ir geri. Ne kaip namie, kur jis nepajėgė perprasti keistų nuotaikų ir nežinojo, kaip turėtų į jas reaguoti. Namie neretai jautėsi vaikštąs ant kiaušinių lukštų, kad tik įtiktų mamai. Nekelk problemų. Jis priprato, kad tėvai beveik niekada nebekalba, prie keistos atmosferos vakarieniaujant. Svarbiausia buvo kuo greičiau išsmukti nesukėlus niekieno rūstybės. Anksčiau namie nebūdavo taip pavojinga. Tada jis turėjo draugų, kuriuos aplankydavo. Vaikų, su kuriais galėjo

išeiti pažaisti. Dabar nebe. Štai kodėl slogi nuotaika namie atrodė dar slogesnė. Jis nebeturėjo kur eiti. Dabar bėgdavo tik į savo kambarį. Į save. Skaitė knygas. Sprendė sudėtingus ir painius galvosūkius, kuriuos įveikti reikėdavo laiko. Itin kruopščiai ruošė namų darbus. Gulėdavo lovoje ir spoksodavo į lubas. Dažniausiai jausdavosi vienišas ir niekam tikęs. Niekas negeidė jo draugijos. Niekas jo nesiteiravo. Nebuvo laukiamas nei namie, nei mokykloje. Sesuo turėjo savo draugų ir didžiąją laiko dalį leisdavo žirgyne. Kas norės būti su juo?

Jis pasiekė klasės duris. Ant kablio pasikabino striukę ir kuprinę.

Kai nuskambėjo skambutis į pertrauką, pajuto palengvėjimą. Nors žinojo, kad tas jausmas labai laikinas.

Įžengusi į grožio saloną Karina Jakobson nugirdo gilumoje grojant *Radio Mix megapol* reklamą. Vienintelė klientė tądien buvo pusamžė ponia, kurios garbanas kirpėja suko į foliją.

Viename kampe krepšyje ant grindų gulėjo gauruotas šunytis, pamatęs Jakobson jis vikstelėjo uodega.

Kirpėja vilkėjo nedažyto lino kostiumėlį ir raudonus batelius. Kojos buvo lieknos ir įdegusios. Policininkei įžengus, ji pasisuko į duris.

– Sveiki, – tarė klausiamai žiūrėdama į Jakobson.

Karina prisistatė.

– Aš tuojau pat baigsiu, – draugiškai atsiliepė kirpėja. – Prašau prisėsti. – Mostelėjo rudos sofos link.

Jakobson atsisėdo ir ėmė vartyti visokiausių šukuosenų nuotraukų žurnalą blizgiais viršeliais. Kirpykla nedidelė. Prie sienos trys juodos odos kėdės salono klientams. Vieną užėmusi moteris vis smalsiai žvilgčiojo į pareigūnę. Šviesiai dažytos salono sienos buvo tuščios, dekorui neišlaidauta. Tik veidrodžiai ir laikrodis. Labiau primena spartietišką ir šiek tiek senamadišką vyrų kirpyklą. Po kelių minučių kirpėja baigė dažyti moters plaukus. Pasodino ją po šildykle, parūpino kavos ir kelis žurnalus, o tada pamojo Karinai ateiti už užuolaidos.

– Kuo galėčiau padėti? – paklausė abiem susėdus už nedidelio kavos staliuko.

– Norėčiau, kad papasakotumėte apie Fridą Lind.

– Gerai, bet ką galėčiau pasakyti? Ji čia dirbo šešis mėnesius. Rizikavau ją samdydama. Atvyko iš Stokholmo, todėl ne ką apie ją žinojau. Vienintelė jos darbo patirtis buvo dveji metai puse etato viename salone Stokholme, ir tai seniai, todėl turėjau abejonių. Tačiau paaiškėjo, kad Frida yra didelis laimikis, bent jau finansiškai. Talentinga, dirbo greitai, buvo linksma ir maloniai aptarnaudavo klientus. Jiems ji tikrai patiko. Frida išsinuomojo darbo vietą mano salone ir po kelių savaičių užpildė savo dienotvarkę užsakymais. Netgi atvedė naujų klientų, kuriais pasirūpindavome mes, jeigu ji neturėdavo laiko apsiimti.

– Ką pati apie ją manote?

– Jeigu atvirai, man ji nelabai patiko. Galbūt tiesiog todėl, kad per daug flirtuodavo su klientais vyrais. O pas ją ir užsirašydavo daugiausia vyrai.

– Kodėl taip reagavote?

– Na, aš, žinoma, tikiu, kad su klientais reikia palaikyti gerus santykius, bet Frida nemokėjo nubrėžti ribos. Ji kikendavo ir garsiai tarškėdavo visokiausiomis temomis, man neretai pasirodydavo, kad leidžiasi su jais į asmeniškumus. Kirpykloje neįmanoma negirdėti, ką kiti kalba, ir kartais tai trikdydavo. Ji paprasčiausiai nueidavo per toli.

– Kuria prasme?

– Pavyzdžiui, kartais ji su klientu leisdavosi į juokelius su visokiomis seksualinėmis užuominomis. Nemanau, kad tai padoru. Visbis yra mažas miestelis, daug žmonių čia pažįsta vieni kitus.

– Ar kada nors kalbėjote su Frida apie tai?

– Iš tiesų, taip, prieš kokią savaitę. Frida su klientu vyru taip įsijuokavo, kad kvatodama net negalėjo kirpti jam plaukų. Buvo šeštadienis, atėjo tiek daug neužsiregistravusių klientų, kad žmonės stovėjo eilėje laukdami, o ji elgėsi taip, lyg jų nematytų. Klientas taip įsijautė, kad niekaip negalėjo nutilti. Tą vyrą ji kirpo ilgiau kaip valandą. Tada su ja ir pasikalbėjau.

– Kaip Frida reagavo?

– Ji atsiprašė ir pažadėjo man, kad tai daugiau nepasikartos. Aš ja patikėjau.

– Kada visa tai nutiko? Sakėte, prieš savaitę?

– Taip, praėjusį šeštadienį.

– Ar tas klientas buvo pažįstamas?

– Ne, mačiau jį pirmą kartą. Naujas.

– Ar galite jį apibūdinti?

– Man atrodo, kad buvo šiek tiek už ją vyresnis. Aukštas ir patrauklus. Galbūt todėl ji šitaip elgėsi.

– Manote, kad jis gotlandietis?

– Ne, jis kalbėjo be Gotlando akcento. Pastebėjau, nes jie įsijautė ir sukėlė daug triukšmo. Tartis buvo stokholmietiška.

– Ar jie atrodė pažįstami?

– Nemanau.

– Galbūt netyčia prisimenate, kaip jis buvo apsirengęs?

– Ne, neprisimenu. Ko gero, tvarkingai, nes būčiau pastebėjusi, jeigu kaip nors išskirtinai.

– Ar neregistruotų klientų vardų nepasižymite?

– Ne. Deja, ne.

– Ar dar kada nors matėte tą klientą?

– Ne.

– Ar pastebėjote dar ką nors salone? Kas rodė išskirtinį susidomėjimą Frida?

– Ne. Aišku, ji buvo labai populiari, bet nieko ypatingo nepastebėjau. Galiu paklausti Malinos. Ji taip pat čia dirba.

– Mes jau kalbėjome su ja. O daugiau darbuotojų yra?

– Ne, tik mes trys. Na, dabar jau dvi.

Tą akimirką iš salono pasigirdo čirškimas. Įsijungė šildyklės laikmatis.

Kirpėja atsistojo.

– Turiu atsiprašyti, man metas prie darbo. Dar kas nors?

– Ne, – atsakė policininkė. – Jeigu ką nors prisiminsite, nesivaržykite paskambinti. Čia mano vizitinė kortelė.

– Ar yra kokia nors priežastis, dėl kurios mes su Malina turėtume bijoti? Manote, kuris nors mūsų klientas gali būti žudikas?

– Kol kas nėra preteksto taip manyti, tačiau nepakenktų būti budrioms, jeigu kas nutiktų. Jei pamatysite ar išgirsite ką nors įtartina, paskambinkite mums.

Knutas sėdėjo kabinete ir kimšosi pypkę. Dar kartą perkratė mintyse tai, ką žinojo apie abi žmogžudystes. Du dalykai kėlė didžiausią galvos skausmą: nužudymo įrankiai ir kelnaitės.

Helena Hilerstriom buvo nužudyta šeimai priklausančiu kirviu. Žudikas pavogė jį iš pašiūrės, kaip ir tvirtino Bergdalas. Kaip tai nutiko? Kiek jis buvo artimas Helenai? Turėjo kurį laiką ją šnipinėti. Aišku, jei jis nėra jos pažįstamas, pavyzdžiui, kuris nors vakarėlio svečias.

Frida Lind nužudyta peiliu. Kodėl žudikas pasinaudojo dviem skirtingais ginklais? Gal nenorėjo vaikščioti po miestą nešiodamasis kirvį? Peilį kur kas lengviau paslėpti. Tarkim, patykojo jos prie kapinių. Tai reiškia, jog žinojo, kur ji gyvena. Koks nors jos pažįstamas? Paslaptingas vyras iš *Vienuolio rūsio* dar neatsiliepė.

Barmenas gana gerai jį prisiminė, bet negalėjo pasakyti, ar yra matęs anksčiau, beje, po to vakaro irgi. Kitų darbuotojų, tą penktadienio vakarą dirbusių bare, apklausos rezultatų nedavė. Jeigu žudikas kurį laiką šnipinėjo Fridą ir nutarė nužudyti, kodėl pasirinko tą momentą? Jis smarkiai rizikavo žudydamas ją vidury miesto, kur galėjo būti lengvai pastebėtas. Taip pat didelė rizika, kad kūnas bus greitai aptiktas.

Galiausiai kelnaitės. Knutas peržiūrėjo panašius incidentus Švedijoje ir plačiau. Kiekvienoje byloje, kur žudikas padarė ką nors panašaus, auka būdavo išžaginta ar patirdavo kitokią seksu-

alinę prievartą. Ar Frida Lind buvo išprievartauta, nesužinos iki preliminarios autopsijos ataskaitos, tačiau nėra išorinių tai liudijančių požymių.

Grupė Nacionalinės kriminalinės policijos ekspertų renka informaciją apie ankstesnius panašiai veikusius žmogžudžius. Jo komanda – Vitbergas, Norbis, Jakobson ir Sūlmanas – atlieka apklausas ir pildo ataskaitas apie jau įvykdytas apklausas. Solnos teismo ekspertizės skyrius išduos preliminarią ataskaitą apie Fridą Lind, jie vis dar laukia atsakymo iš ŠKL. Viskas užsukta, bet Andersas nerado sau vietos. Kad ir kaip viską suko ir vartė, prieidavo prie vienos išvados. Visos aplinkybės kiša prielaidą, kad aukos pažinojo žudiką. Žmogžudysčių atveju taip būna dažniausiai.

Frida Lind Gotlande turėjo labai menką pažįstamų ratelį. Aišku, ją pažinojo daug žmonių, bet tikrų draugų ratas buvo mažas. Visai nemaža tikimybė, kad su žudiku ji susipažino grožio salone.

Helena Hilerstriom Gotlande taip pat neturėjo daug draugų. Be giminių, jos pažįstami apsiribojo daugiausia tais, kurie dalyvavo vakarėlyje. Ir vėl prieš akis pasirodė Kristiano Nordstriomo veidas. Nordstriomas kartą apklaustas, bet Knutas norėjo dar kartą su juo pasikalbėti. Nutarė nuvažiuoti ir jį aplankyti. Neįspėjęs.

Buvo ketvirta valanda popiet. Pagaliau atėjo tikras, negailestingas vasaros karštis. Dvidešimt aštuoni ir nė menkiausio vėjelio. Jo mersedesas laukė įprastoje vietoje prie policijos nuovados. Knutas nusivylė pamatęs, kad kaip tyčia stovi pačioje saulėkai-

toje. Atvėręs dureles pasijuto lipąs į sauną. Numetė švarką ant galinės sėdynės, atsisėdęs vos neprikepė. Automobilyje oro kondicionieriaus nebuvo. Andersas iki galo nuleido langą, skersvėjis šiek tiek padėjo, tik džinsai prilipo prie kojų. *Reikėjo apsimauti šortus*, – pagalvojo. Karštis erzino ir kliudė susikaupti. Jis išsuko į Šiaurinės Hansės gatvę ir po kelių minučių išvažiavo iš miesto. Lėkė keliu į šiaurę, į Brisundą, už šešių mylių nuo Visbio.

Pasiekęs Kristiano Nordstriomo namus liko priblokštas apylinkės grožio. Modernus medinis namas didingai stovėjo ant aukštos uolos palei jūrą ir seną žvejų kaimelį Brisundą. Pastatas puslankiu atkartojo kalvos linkį, atrodė, kad ropščiasi šlaitu į viršų. Sienose iš visų šonų vėrėsi milžiniški langai, į kranto pusę išėjo didžiulė medinė terasa. Prie namo stovėjo naujo modelio automobilis, tamsiai žalias „Jeep Cherokee".

Vyriausiasis inspektorius plūsdamas prakaitu išlipo iš automobilio, išsitraukė pypkę ir neprisidegęs įsikišo tarp dantų. Pėsčias nuėjo iki mėlynai dažytų durų. *Kaip kokioje Graikijoje*, – pagalvojo spausdamas skambutį. Jau seniai nebuvo išvažiavęs į užsienį. Girdėjo, kaip melodija nuaidi namo viduje. Palaukė. Nieko. Paskambino dar kartą. Palaukė. Čiulpė pypkės kotą.

Nutarė apeiti aplink namą. Apačioje tyki jūra. Spiginanti saulė. Staiga ore pasigirdo šiurenimas. Prisidengęs ranka, pažvelgė į saulę. Iš dangaus pratrūko lyti tūkstančių juodų taškelių debesis. Šlykštoka. Knutas pažvelgęs žemyn suprato, kad krinta boružės. Pievelė priešais namą sumirgėjo nuo mažyčių dievo karvyčių taškuotais sparneliais. Atrodė, kad nutūptas kiekvienas žolės lapas.

Kaip keista. Jis vėl pasižiūrėjo į saulę. Vabaliukai primena krintančias snaiges. Taip ir yra, boružėlės-snaigės.

Jis užlipo ant medinės terasos priešais namą. Namas atrodė tuščias ir apleistas. Andersas dirstelėjo pro vieną vitrininį langą.

– Kuo galiu padėti?

Knutas vos neišdrėbė pypkės ant šviežiai impregnuotų terasos lentų. Kristianas Nordstriomas išlindo iš už namo kampo.

– Sveiki, – tarė Knutas, tiesdamas ranką pasisveikinti. – Noriu su jumis pasikalbėti.

– Gerai. Gal einam į vidų?

Knutas nusekė aukštą vyrą į namą. Vestibiulyje buvo vėsu.

– Ko nors išgersite? – pasiūlė Nordstriomas.

– Stiklinę vandens. Lauke velniškai karšta.

– Aš išgersiu ko nors stipriau.

Kristianas Nordstriomas įsipylė *Carlsberg Elephant* alaus, o inspektoriui padavė didelę taurę vandens su ledu. Susėdo į odos krėslus netoli vitrinos į pakrantę. Knutas išsitraukė apšiurusią užrašų knygutę ir šratinuką.

– Žinau, kad jau pasakojote anksčiau, bet kaip gerai pažinojote Heleną Hilerstriom?

– Gana gerai. Mes buvom pažįstami nuo paauglystės. Man Helena visad patiko.

– Kiek laiko praleisdavote kartu?

– Vidurinėje abu priklausėme paauglių grupei, kurie viską darė kartu mokykloje ir laisvalaikiu. Kai kurie iš vakarėlyje dalyvavusių draugų taip pat yra iš tos grupės. Kartu ruošdavome namų

darbus, eidavome į kiną, susitikdavome po pamokų, šeštadienio ir sekmadienio vakarais. Sakyčiau, tais laikais kartu praleisdavome daug laiko.

– Ar tarp jūsų su Helena be draugystės buvo dar kas nors?

Kristianas atsakė greitai. *Gal net per daug greitai*, – pagalvojo Knutas.

– Ne. Kaip jau sakiau, man ji atrodė graži, bet tarp mūsų nieko nebuvo. Kai aš neturėdavau poros, ji su kuo nors susitikinėdavo, arba atvirkščiai. Niekada vienu metu nebuvome vieniši.

– Ką jai jautėte?

Kristianas prieš atsakydamas pasižiūrėjo inspektoriui tiesiai į akis. Balse buvo justi akivaizdus susierzinimas.

– Jau sakiau. Man ji atrodė puiki. Graži mergina, bet man nieko ypatingo nereiškė.

Knutas nutarė keisti taktiką.

– Ką žinote apie ankstesnius jos vaikinus?

– O, tikrai ne kažin ką. Per tuos metus ji daugybę jų turėjo. Helena visad su kuo nors susitikinėdavo. Dažniausiai ne ilgiau kaip du tris mėnesius. Su kuo nors iš mokyklos, kartais susipažindavo kur nors kitur. Su vaikinais, iš žemyno atvykdavusiais į Gotlandą vasaroti. Užmegzdavo romaną kelioms savaitėms, o paskui iškeisdavo į kitą. Paprastai santykiai nutrūkdavo jos iniciatyva. Manau, ji sudaužė nemažai širdžių.

Knutas Kristiano balse pajuto kartėlį.

– Paskui dar tas mokytojas, su kuriuo slapčia susitikinėjo.

Knutas suraukė antakius.

– Koks mokytojas?

– Kūno kultūros. Kokia ten jo pavardė?.. Hagmanas. Gioranas? Ne, Janas. Janas Hagmanas. Jis buvo vedęs, todėl apie tai daug kalbėta.

– Kada tai nutiko?

Kristianas susimąstė.

– Galėtų būti antraisiais gimnazijos metais, nes pirmaisiais turėjome kitą mokytoją, vėliau išėjusį į pensiją. Mes su Helena buvome bendraklasiai, pasirinkome socialinių mokslų pakraipą.

– Kiek laiko truko tie santykiai?

– Gerai nežinau, nors truko gana netrumpai. Mažiausiai pusmetį. Man atrodo, prasidėjo prieš Kalėdas, nes Helena papasakojo Emai, kad susitiks su juo per kalėdines atostogas. Ema, per vakarėlį padauginusi vyno, viską man išplepėjo. Nemanau, kad jai derėjo prasitarti, bet, kita vertus, tikriausiai bijojo dėl Helenos. Jos buvo geriausios draugės, juk žinote. Mokytojas buvo vedęs, turėjo vaikų, daug vyresnis. Prisimenu, kad prieš prasidedant vasaros atostogoms kartu važiavo į mokinių ekskursiją, į Stokholmą. Hagmanas su keliais kitais mokytojais važiavo kartu. Kažkas pastebėjo, kaip naktį Helena įsmuko į jo kambarį, ir išpasakojo kitiems mokytojams. Kai grįžome iš kelionės, apie juos pasipylė paskalos. Paskui prasidėjo vasara ir visi išvyko atostogauti. Vėliau bent jau aš nieko apie tai negirdėjau. Prasidėjus rudeniui, mokytojas mūsų mokykloje nebedirbo.

– Ar kada nors kalbėjotės su Helena apie jos santykius su tuo mokytoju?

– Ne, nekalbėjau. Visi pastebėjome, kad jai buvo tikrai sunku. Prisimenu, kad vasarą su Helena nesusitikome, o kai po atostogų grįžo į mokyklą, atrodė numetusi kokius devynis kilogramus. Buvo išblyškusi ir vangi, o kiti atrodė sveiki ir įdegę. Esu tikras, kad visi tai prisimena, nes buvo visai nepanaši į save.

– Kodėl anksčiau apie tai nepasakojote?

– Nežinau. Nepagalvojau. Juk tai nutiko taip seniai. Daugiau kaip prieš penkiolika metų.

– Ar įsivaizduojate, kas galėjo ją nužudyti? Gal po praėjusio pokalbio kilo kokių minčių?

– Ne, – atsakė Kristianas. – Net neįsivaizduoju.

Kristianas Nordstriomas palydėjo Knutą iki durų. Išėjęs iš vėsaus namo jis tarsi atsimušė į karščio sieną. Lauke gamta vilkėjo švelnios žalumos kostiumą.

Šviesią popietę grįžtant į Visbį Knuto galvoje sukosi įvairios mintys. Ką reiškia pasakojimas apie mokytoją? Kodėl niekas anksčiau apie tai nepasakojo, netgi geriausia draugė Ema.

Tai nutiko taip seniai. Bet vis dėlto...

Pasiekęs policijos būstinę Knutas pajuto žvėrišką alkį. Neverta netgi galvoti apie vakarienę namuose. Gavęs šios naujos informacijos jis norėjo iškart sušaukti pasitarimą. Surinko namų numerį pranešti, kad grįš vėliau.

Prie visko pripratusi žmona žinią sutiko ramiai. Metams bėgant ji tiesiog atsisakė minties darbo dienomis sulaukti jo laiku

ir kartu pavakarieniauti. *Galbūt todėl mūsų santuoka tokia nusisekusi,* – pagalvojo Knutas, lipdamas laiptais į kriminalinį skyrių. Tai, kad jie abu turi savo vaidmenis gyvenime ir nesitiki kartu praleisti kiekvienos sekundės, išties palengvina gyvenimą.

Skyriuje buvę policininkai paskambino į piceriją ir užsakė maisto. Valgydamas Knutas perpasakojo pokalbį su Kristianu Nordstriomu ir apie Helenos Hilerstriom romaną su kūno kultūros mokytoju Janu Hagmanu.

– Sakai, Hagmanas? – aiktelėjo Karina Jakobson. – Visai neseniai su juo kalbėjausi. Mes lankėmės jo name Griotlingbu. – Ji pasisuko į Tomą Vitbergą. – Prisimeni? Jo žmona nusižudė.

– A, tikrai. Tai nutiko prieš kelis mėnesius. Pasikorė. Tas vyrukas atrodė keistas. Intravertas, sunkiai bendraujantis. Prisimeni, mums pasirodė keista, kad neatrodė nusiminęs ir netgi nustebęs, jog žmona atėmė sau gyvybę, – atsiliepė Vitbergas.

– Aišku, mes atlikome tyrimą, – tęsė Jakobson. – Viskas liudijo apie savižudybę, o kai gavome skrodimo rezultatus, versija pasitvirtino. Ji pasikorė sodyboje esančioje daržinėje.

– Reikia jį patikrinti, – tarė Knutas.

– Bet kodėl Hagmanas turėtų būti susijęs su šiomis žmogžudystėmis? – nusistebėjo Vitbergas. – Romanas buvo prieš dvidešimt metų. Nesuprantu, kam gaišti laiką tokiai senai istorijai. Draugystė su gimnazijos mokytoju? Helena nužudyta trisdešimt penkerių, dėl Dievo meilės.

– Sutinku, kad per toli siekiam, – pritarė Norbis.

– Gali būti, bet vis vien manau, kad verta pakalbinti Hagmaną, – atsakė Knutas. – Kaip galvoji, Karina?

– Taip, žinoma. Neturime už ko konkrečiai užsikabinti. Nors keista, kad nė vienas iš žmonių, su kuriais kalbėjomės, neužsiminė apie tą kūno kultūros mokytoją. Kodėl Kristianas Nordstriomas sugalvojo prisiminti jį būtent dabar?

– Sakė, kad tiesiog nešovė galvon, – atsakė Knutas. – Senas įvykis. Ir daugiau niekas iš likusių apie jį neužsiminė. – Jis nustūmė į šoną savo picos dėžę.

– Jeigu grįžtume į dabartį, ar apie aukas žinoma kas nors naujo? – paklausė Jakobson.

– Na, taip, grupė, analizuojanti jų gyvenimą, sunkiai dirba. Kilgardas iš Nacionalinės kriminalinės policijos pakeliui čionai. Kai paskambinau, jis miegojo, – tarė Knutas. – Pokaičio snauduliukas, kaip pats pavadino.

Norbis užvertė akis.

– Taip, kurgi ne. Džiaugiuosi, kad kai kurie žmonės randa laiko pailsėti.

Murmesį nutraukė durų virstelėjimas.

Stambus, didelis Kilgardo kūnas užstojo visą tarpdurį.

– Ei, persiprašau, kad vėluoju. – Jis godžiai nužvelgė picų dėžes. – Man ko nors liko?

– Štai, imk mano. Nesuvalgau visos, – Jakobson pastūmė jam savo dėžę.

– Ačiū, – sukdamas viską, kas liko, į ritinėlį padėkojo ir atsikando. – Gera, – išspaudė kramtydamas. Kiti nutilo ir susižavėję jį stebėjo. Kurį laiką netgi pamiršo, ko buvo susirinkę.

– Ar tu ne ką tik po vakarienės? – paklausė Knutas.

– Žinoma, bet picos kąsnelis visada ne pro šalį, – sukikeno Kilgardas, prieš kąsdamas antrą kąsnį. – Tai kur baigėte? Papasakokite man tą istoriją su mokytoju.

Knutas dar kartą perpasakojo savo pokalbį su Kristianu Nordstriomu.

– Hm. Aišku. Kaip tik dabar analizuojame abiejų moterų gyvenimus, kol kas tokia istorija neiškilo, – tarė Kilgardas. – Kad ji turėjo daug romanų, teisybė, bet ne su mokytojais, kiek žinau. Spėju, kad viskas vyko gerokai anksčiau, gimnazijoje?

– Taip. Jie pradėjo romaną rudens semestre, antraisiais Helenos mokslo metais. Pasak Nordstriomo, jie kūrė planus susitikinėti kalėdinių atostogų metu. Santykiai tęsėsi visą pavasarį, baigėsi tik kažkuriuo metu vasarą. Mokytojas Janas Hagmanas buvo vedęs, turėjo vaikų ir, matyt, nutarė likti su žmona. Atėjus rudeniui, jis persikėlė mokyti į kitą mokyklą.

– Kas žino, ar jis tebegyvena saloje? Tas mokytojas, turiu galvoje? – paklausė Kilgardas, rentgeno žvilgsniu tirdamas kitas picų dėžes ant stalo. Gal kur liko koks kraštelis.

– Taip, jis gyvena pietinėje Gotlando dalyje. Jakobson su Vitbergu lankėsi pas jį prieš kelis mėnesius, kadangi nusižudė jo žmona.

– Tikrai? – pakėlė antakius Kilgardas. – Vadinasi, tas vyrukas našlys. Kokio jis amžiaus?

– Hagmanui galėjo būti kiek daugiau nei keturiasdešimt, tai reiškia, kad jis buvo daugiau nei dvigubai vyresnis už Heleną. Šiandien jam turėtų būti apie šešiasdešimt.

Vakaro saulė liejosi virš virtuvės suolų, sužibdama auksu vaikų plaukuose. Ema pasilenkė prie Filipo ir su malonumu įtraukė jo kvapo. Minkšti sūnaus plaukučiai kuteno nosį.

– Mmmm, kaip tu kvepi. Mamos saldainiukas, – meiliai kalbino ji, paskui palinko prie dukters. Saros plaukai buvo tankesni ir tamsesni. Ji ir vėl giliai įkvėpė. Nosį vėl pakuteno.

– Mmmm, – pakartojo ji. – Kaip tu gardžiai kvepi, mieloji. – Ji paglostė dukrai galvelę. – Mano mylimukai, abudu.

Ema sėdėjo šalia jų prie spintelių didelės atviros virtuvės viduryje. Ši vieta jai buvo jaukiausia visame name. Juodu su Ule patys viską pasidarė. Grindys buvo išklotos klinkerio plytelėmis, siena virš kriauklės išklijuota gražiomis plytelėmis, o virš didelės virtuvinės salos, virš kaitlentės, kabojo gartraukis. Emai patikdavo stovėti ten ir gaminti valgyti. Tuo pat metu ji galėjo mėgautis vaizdu į sodą. Virtuvės saloje užteko vietos net keturioms kėdėms, ant kurių buvo galima greitai papusryčiauti ar su draugais pagurkšnoti gėrimų prieš vakarienę. Palipus porą laiptelių žemiau buvo valgomasis su alyvuotos pušies grindimis, storomis sijomis lubose ir didžiuliu senoviniu stalu. Į visas puses atsiveriantys langai lėmė, kad kambariniai augalai klestėjo ir mėgavosi erdve kaip ir pati šeimininkė.

Vaikai, užsirangę ant aukštų baro kėdžių, gėrė šokoladinį pieną ir kimšo šiltas cinamonines bandeles. Tai buvo kompensacija už akis griaužusį šampūną ir vandenį, kuris buvo tai per šaltas, tai per karštas, kai duše maudė mama. Ema stebėjo juos valgančius.

Septynerių Sara ką tik baigė pirmąją klasę. Linksma, populiari, gera mokinė, tamsiaakė ir raudonskruostė. *Viskas kol kas gerai*, – mąstė ji su dėkingumu. Jos akys nukrypo į Filipą, šešerių metų sūnų. Baltapūkis, šviesaus gymio, mėlynų akių, su duobutėmis skruostuose, geraširdis, bet triukšmadarys. Vos kiek daugiau nei metų skirtumas. Dabar ji džiaugėsi, nors pradžia su kūdikiais ant abiejų rankų buvo nelengva. Gimus Filipui, Sara dar nemokėjo vaikščioti, o Ema dar buvo nebaigusi mokslų. Ji uoliai dirbo paskutiniaisiais metais mokytojų koledže su vienu kūdikiu prie krūties, o kitu – pilve. Dabar negalėjo suprasti, kaip jai pavyko, bet viskas išdegė, žinoma, Ulei padedant. Tuo metu jis taip pat buvo paskutiniame kurse, rašė magistro darbą iš ekonomikos, todėl jie paeiliui prižiūrėdavo mažylę ir mokydavosi. Kančia buvo derinti vaikus, mažas pajamas ir sunkius mokslus. Tada jie gyveno mažame nuomojamame butuke Stokholme. Ema nusišypsojo prisiminusi, kaip tampydavo dvigubą vaikišką vežimėlį, pirkdavo sumaigytus pomidorus pigioje *Rimi* parduotuvėje ir kaip naudojo merlinius vystyklus su lipniąja juosta. Taip jie taupė pinigus ir saugojo aplinką. Vakare Ulė sėdėdavo ir lankstydavo palutes, žiūrėdamas žinias per televizorių, o ji žindydavo kūdikį. Kaip tada buvo sunku, nors tuo metu jų meilė žydėjo, jie dalijosi ir džiaugsmais, ir vargais.

Tada Ema galvojo, kad juodu amžinai liks kartu, tačiau dabar nebebuvo tokia tikra.

Sara saldžiai nusižiovavo. Aštuonios valandos. Metas į lovą. Kai vaikai išsivalė dantukus, Ema paskaitė jiems trumpą pasakai-

tę ir išbučiavo linkėdama labos nakties. Tada prisėdo ant sofos svetainėje. Ji nesivargino įjungti televizorių, tiesiog žiūrėjo pro langą. Saulė vis dar aukštai danguje. *Keista, kaip keičiasi žmogaus požiūris su saule,* – galvojo. Dabar, kai sodas maudosi šviesoje, atrodo absurdiška guldyti vaikus miegoti. Gruodį jau ketvirtą popiet atrodo metas miegeliui.

Ema įsipylė sau kavos ir susisuko sofos kamputyje. Mintimis sugrįžo į praeitį.

Žinoma, tarp jų su Ule ilgą laiką viskas buvo gerai. Kai vaikai buvo mažiukai, ji skrupulingai rūpinosi, kad jie jaukiai pavakarieniautų penktadienio vakarais, nors kūdikiai verkšlendavo arba reikėdavo keisti palutes. Ne kartą vakare prie stalo su uždegtomis žvakėmis vienas migdydavo glėbyje kūdikį, o kitas skubiai valgydavo, kol maistas neataušo. *Bet pasitaikydavo, ir kad viskas pavykdavo, tos akimirkos neįkainojamos,* – galvojo ji.

Vienas kito vien todėl, kad susilaukė vaikų, jie nepamiršo. Šią klaidą daro daug jų draugų, o vėliau nutaria skirtis. Bet Emai ir Ulei buvo smagu, abu juokaudavo ir krėsdavo pokštus, bent jau pirmuosius kelerius metus. Tada Ulė dažnai dovanodavo jai gėlių ir sakydavo, kokia ji graži. Niekas kitas nesuteikė jai tokio pilnatvės jausmo. Net ir kai priaugo beveik dvidešimt devynis kilogramus laukdamasi pirmojo kūdikio, susižavėjęs žiūrėdavo į ją nuogą ir sakydavo: „Brangioji, tu taip seksualiai atrodai."

Ema juo tikėjo. Eidama per miestą jausdavosi be galo graži, kol nepagaudavo savo atvaizdo parduotuvės vitrinoje ir nesuprasdavo, kad yra triskart storesnė už savo vyrą.

Jie labai ilgai rūpestingai saugojo savo meilę. Tačiau pastarieji dveji metai buvo kitokie. Ji negalėjo pirštu bakstelėjusi parodyti, kada viskas pasikeitė, tiesiog pajautė, kad kažkas pasikeitė.

Viskas prasidėjo nuo lovos. Seksas darėsi vis nuobodesnis ir nuspėjamas. Ulė darė, ką galėjo, bet jai būdavo vis sunkiau pajusti tikrą aistrą. Aišku, jie dar mylėdavosi, bet vis rečiau ir rečiau. Dažniausiai ji labiau troško apsivilkti minkštus naktinius ir skaityti gerą knygą iki akys pačios užsimerks. Giliai širdyje ėmė griaužti nepasitenkinimas. Ar kada nors grįš jų ankstesnis seksualinis gyvenimas? Ema labai abejojo.

Pasikeitė ir kiti dalykai. Pastaruoju metu Ulė įjunko dirbti kaip arklys visą savaitę. Jis, atrodo, nebegalvojo, ką smagaus abu galėtų nuveikti kartu. Jeigu išeidavo kur nors pavalgyti ar į kiną, išvyką organizuodavo ji. Ulė mėgavosi namais. Tulpių puokštės ir mieli komplimentai taip pat tapo reti. Tai buvo didelė permaina lyginant su pirmaisiais metais.

Ema vėl pažvelgė pro langą. Ulė išvykęs į konferenciją žemyne. Jo nebus tris dienas. Šiandien skambino du kartus, atrodė sunerimęs. Klausė, kaip ji jaučiasi. Aišku, Emai buvo malonus vyro rūpestis, bet šiuo metu ji troško tik ramybės.

Mintys nuskriejo pas Johaną. Daugiau susitikinėti su juo negali. Tai neįmanoma. Viskas ir taip nuėjo per toli. Bet kokius jausmus jis pažadino! Jau buvo pamiršusi, kad galima jausti tokią laukinę aistrą. Ir kažkodėl ji atrodė visiškai teisėta. Tarsi Ema būtų sutverta taip jaustis ir visas jos kūnas trokštų taip degti. Johanas leido jai vėl pasijusti gyvai, pilnakraujei.

Realybė buvo skaudi.

Antradienis, birželio 19-oji

Knutas, uždusęs nuo skubėjimo ir pavėlavęs penkiolika minučių, įžengė į konferencijų salę ir greitai pasisveikino su kolegomis. Šįryt jis pramiegojo. Pažadino tik Kolgardo skambutis.

Skubiai atsisėdęs ant kėdės vos neapvertė kavos puodelio, pastatyto priešais jį ant stalo.

– Taigi, ką išsiaiškinote apie Hagmaną?

Kilgardas sėdėjo viename stalo gale su puodeliu kavos ir milžinišku sūrio sumuštiniu per mažoje lėkštutėje. Knutas negalėdamas patikėti spoksojo į sumuštinį ir mąstė, kad vyrukas pamiršo perpjauti bandelę pusiau.

– Na, mes šį tą atkapstėme, – atkandęs nemažą kąsnį ir garsiai nuplovęs jį kava tarė Kilgardas. – Jis dirbo Savės gimnazijoje iki 1983 metų pavasario semestro. Paskui, pasak direktoriaus, tebedirbančio ten, išėjo savo noru. Mums tai buvo laimingas lūžis, – su pasitenkinimu reziumavo Kilgardas ir vėl kibo į maistą.

Susirinkusieji kambaryje nekantriai laukė, kol jis sužiaumos ir nuris.

– Žinia, kad jis turi romaną su mokine, greitai pasklido, tad Hagmanui tapo riesta. Žmonėms, aišku, liežuvių neužriši. Kaip jau žinote, Janas buvo vedęs, turėjo du vaikus. Jis susirado darbą kitoje mokykloje ir persikraustė su visa šeima į Griotlingbu, į Gotlando pietus, – paaiškino Kilgardas, lyg pamiršęs, kad iš visų susirinkusių tik jis nėra gotlandietis.

Inspektorius dirstelėjo į savo užrašus.

– Jis mokytojavo Ejos mokykloje, netoli Burgsvyko. Hagmanas dirbo ten iki išankstinės pensijos, į kurią išėjo prieš dvejus metus.

– Ar Hagmanas figūruoja policijos duomenų bazėje? – pasidomėjo Knutas.

– Ne, netgi neturi baudų už greičio viršijimą, – atsakė Kilgardas. – Bet jis iš tikro turėjo romaną su Helena Hilerstriom. Direktorius tai patvirtino. Visi mokytojai apie tai žinojo. Hagmanas išėjo pats, mokyklai nespėjus imtis prieš jį priemonių.

Kilgardas atsilošė su sumuštiniu rankoje ir klausiamai apsidairė.

– Tuoj pat važiuojam su juo pasikalbėti, – pasiūlė Knutas. – Karina, norėčiau, kad vyktum su manim. Tinka?

– Žinoma.

– Ar neprieštarausite, jeigu ir aš važiuosiu? – paklausė Kilgardas.

– Ne, žinoma, – nustebo Knutas. – Mielai prašom.

Johanas su Peteriu baigė rengti gana ilgą reportažą apie nuotaiką saloje po paskutinės žmogžudystės. Jie gavo kelis gerus in-

terviu: nervingos mamos, restorano savininko, kuris jau pastebėjo verslo smukimą, ir kelių jaunų merginų, vakare bijančių išeiti iš namų. Tačiau net ir tai nenudžiugino redaktoriaus. To Makso Grenforso. Jo niekas niekada nedžiugina, jeigu nebūna tokio formato, kokį pats būtų suteikęs. *Šunsnukis,* – širdo Johanas. Gerai dar, kad leido pasilikti kelias dienas, nors nieko nevyko. Reikia nuveikti daug dalykų. Johanas sutarė rytoj paimti interviu iš vyriausiojo inspektoriaus Anderso Knuto siekdamas išsiaiškinti paskutines nužudymų tyrimo naujienas.

Likęs saloje Johanas turėjo daugiau šansų susitikti su Ema. Tiksliau tariant, jeigu ji norėtų su juo susitikti. Johanas nuogąstavo, kad paskubėjęs ją bus išgąsdinęs. Be to, graužė kaltės jausmas. Ji, šiaip ar taip, ištekėjusi. Nepaisant to, praktiškai vien apie ją tegalvojo, net garsiai tarė jos vardą. Ema. Ema Vinarvė. Jo lūpose tas vardas skambėjo labai gražiai. Jis privalo dar kartą su ja pasimatyti. Bent kartelį.

Johanas nutarė pamėginti. Galbūt ji namie, o vyro nėra. Ema atsiliepė po pirmo signalo, uždususi.

– Labas, čia aš, Johanas.

Pauzelė.

– Labas.

– Ar tu viena?

– Ne, su vaikais. Ir anyta.

Šūdas.

– Ar galėtume susitikti?

– Nežinau. Kada?

– Dabar.

Ji nusijuokė.

– Tu išprotėjai.

– Ar tavo anyta girdi, ką kalbi?

– Ne, jie lauke.

– Turiu tave pamatyti. Ar tu nenori susitikti su manim?

– Noriu, bet negaliu. Tai beprotybė.

– Kam rūpi, kad beprotybė. Tai likimas.

– Iš kur žinai, kad jaučiu tą patį?

– Nežinau, bet viliuosi.

– O Dieve, aš tikrai nežinau.

– Prašau. Ar negali pabėgti?

– Palauk minutėlę.

Jis girdėjo, kaip Ema padeda ragelį ir nueina. Tai užtruko maždaug minutę. Gal dvi. Jis sulaikė kvapą. Grįžusi pakėlė ragelį.

– Gerai, galiu.

– Tave paimti?

– Ne, ne. Aš nuvažiuosiu į miestą. Kur susitinkame?

– Lauksiu automobilių stovėjimo aikštelėje prie Didžiosios aikštės. Po valandos?

– Gerai.

Nesuprantu, ką darau, – dėdama ragelį galvojo Ema. – *Aš visai išprotėjau.* Bet šiuo metu jai ir nerūpėjo. Viskas pavyko lengviau, nei tikėjosi. Pasakė anytai, kad vienai draugei depresija, negali liautis verkusi, todėl turi nedelsdama ją aplankyti. „Viskas gerai“, – patikino ją anyta. Ji pasirūpins vaikais ir iškeps pietums

blynų. Aišku, kad Ema turinti nuvažiuoti. Anyta pasisiūlė likti visą vakarą ir netgi per naktį, jeigu reikės. Ulė grįš namo tik kitą dieną.

Ema puolė praustis po dušu. Jie kepė lauke visą dieną, todėl jautėsi suprakaitavusi, paaiškino jausdama, kaip galvoje mirksi avarinis signalas. Ji išsitrinko plaukus, į odą įtrynė kvapaus losjono, iš nekantravimo plakančia širdimi keliais lašais pasikvėpino. Nieko nelaukusi užsisegė geriausią liemenėlę, palaidinę ir sijoną. Pakštelėjo vaikus ir atsisveikino. Giliai įkvėpusi pažadėjo vėliau paskambinti. Sėsdama prie vairo pajuto, kad vėl muša prakaitas.

Išvažiuodama į Visbio kelią visu garsu įjungė automobilio radiją ir nuleido langą. Leidosi glamonėjama vasaros pradžios vėjo, troško, kad jis ištrauktų kaltės jausmą pro langą.

Įriedėjusi į tuščią automobilių aikštelę, pastebėjo Johaną, stovintį prie valstybinės alkoholio parduotuvės. Jis vilkėjo džinsais ir juodais marškinėliais. Galva pašiaušta.

Tai, kas nutiko vėliau, atrodė visiškai natūralu. Jiems nereikėjo net kalbėtis. Tiesiog ėjo gatve, o kojos pačios nunešė į viešbutį, kur Johanas buvo apsistojęs, lyg tai būtų savaime suprantama. Per vestibiulį, laiptais į viršų, pro duris – ir jie viduje. Pirmą kartą vieni privačioje erdvėje. Jie nebuvo ištarę vienas kitam nė žodžio. Johanas apkabino ją, vos tik uždarė duris. *Ir užrakino*, – pastebėjo Ema.

Knutas lėkė į Siudretą. Karina Jakobson ir Martinas Kilgardas sėdėjo automobilio gale. Jie nutarė pasirinkti 142 apygardos

plentą, kuris kirto salą per patį centrą, ėjo pro Trekumlą, Valą ir Hejdą, paskui skersai Lojstos viržynus, kur beveik laisvai ganosi Gotlando poniai. Jakobson, jaunystėje dirbusi gide, pasakojo Kilgardui apie ponius, kitaip dar vadinamus „miško avinais“.

– Matėte ženklą „Ponių parkas“? Jeigu važiuosite ta kryptimi kelis kilometrus, pasieksite Lojstos regioną, skirtą poniams. Jie laksto bandomis laisvėje visus metus bet kokiu oru. Yra vienas eržilas ir apie penkias dešimtis kumelių. Eržilas lieka metus ar dvejus, priklausomai nuo to, kiek patelių sugeba apvaisinti. Kiekvienais metais gimsta maždaug trisdešimt kumeliukų.

– Iš kur jie prasimano maisto? – paklausė Kilgardas, akies kampeliu stebėdamas mašinyčių formos guminukų maišelį. Jis mėgino gražiai jį praplėšti. Galiausiai pasidavė ir nuplėšė kampą dantimis.

– Žiemą atveža šieno, o šiaip jie ėda žolę ir viską, ką gali pasiūlyti miškas. Porą kartų per metus nuvežami pas veterinarą patikrinti kanopas, banda kasmet birželį sugenama ponių varžyboms.

– Koks tikslas laikyti ponius, jeigu jie visą laiką laksto po laukus?

– Siekiant išsaugoti veislę. Gotlando ponis yra vienintelė likusi vietinė Švedijos ponių veislė. Jų kilmė siekia akmens amžių. Dvidešimtojo amžiaus pradžioje jiems buvo kilusi grėsmė visai išnykti, bet tada žmonės vėl ėmė ponius auginti, ir dabar jų skaičius išaugo. Šiandien Gotlande yra pora tūkstančių ponių, dar mažiausiai penki tūkstančiai gyvena Švedijoje. Jie labai populiarūs kaip

kinkomieji arkliai, nes yra nedideli, vos metro dvidešimt dviejų ties petimi: idealiai tinka vaikams, ypač dėl savo temperamento. Gotlandukai yra švelnūs, darbštūs ir labai ištvermingi arkliai. Jie taip pat labai tinka žirgų lenktynėms. Mano brolis turi čia arklių. Atėjus varžybų metui, paprastai važiuoju su juo. Susirenkame anksti ryte, maždaug trisdešimties grupė, ir padedame suvaryti ponius. Nuostabi patirtis, – nostalgiškai baigė Jakobson.

Važiuodami mašina jie plepėjo toliau. Kilgardas pasiūlė savo guminukų, nors daugumą mašinyčių jau pats nugurgė. Jakobson vertino kolegos iš Stokholmo patirtį ir gerą humoro jausmą. Susižavėjimą kėlė ir mažų mažiausiai įdomūs Kilgardo valgymo įpročiai. Atrodė, kad jis visą laiką kramto, nesvarbu, kuriuo paros metu. Paprastai, jei burnoje nieko neturėdavo, buvo pakeliui valgyti arba ką tik pavalgęs. Nepaisant to, viršsvorio neturėjo. Atrodė kresnokas ir tiek.

Knutas nebuvo nusistatęs prieš Kilgardą, bet tas žmogus pradėjo jį erzinti. Toks bendraujantis ir malonus, kad policijos skyriuje tarp jo darbuotojų greitai išpopuliarėjo. Aišku, tai gerai, bet atvykėlis per daug sau leidžia. Kilgardas apie viską turėjo savo nuomonę, mėgino kištis į Knuto vadovaujamo tyrimo organizavimą. Vyriausiasis inspektorius pastebėjo, kaip jo kolega mėgina slapta sukritikuoti ar pakišti savo požiūrį. Nors nieku gyvu nebūtų pripažinęs, atvykėlis demonstravo savo pranašumą. Policija Stokholme veikiausiai mano, kad dirbti pareigūnu Gotlande yra žingsnelis atgal. Ar ten kas nors apskritai vyksta? Iš tikro, daugumą nusikaltimų saloje sudaro įsilaužimai ir girtų muštynės, ne-

palyginsi su sudėtingais Stokholmo nusikaltimais. Todėl kiekvienas, dirbantis Nacionalinėje kriminalinėje policijoje, žinoma, yra geresnis ir labiau patyręs pareigūnas. Tam tikro pasipūtimo Kilgardui niekaip nepavyko nuslėpti, nors labai stengėsi su visais bičiuliautis. Normaliomis aplinkybėmis Knutas nelaikė savęs labai įtakingu, tačiau dabar pajuto kovos dėl teritorijos požymius ir tuo visai neapsidžiaugė. Jis nutarė pakilti aukščiau visų ambicijų, laikytis teigiamo požiūrio į vyresnį kolegą, nors tai ir ne visada buvo lengva. Ypač, kai tas tipas taip atkakliai visą laiką gromuliuoja. Ir kodėl jis sėdosi su Karina į galinę sėdynę? Toks dramblys turėtų sėdėti priekyje. Atrodo, jiems ten gale smagu. Apie ką jie ten kuždasi? Knutas suirzo. Mintis nutraukė Kilgardas, atkišdamas maišelį su trimis apgailėtinomis mašinėlėmis dugne.

– Nori?

Kelias skrodė salą ties viduriu. Pro šalį lėkė ūkininkų sodybos su baltų galvijų ir juodų avių pilnomis ganyklomis. Viename kieme trys vyrai vaikėsi didžiulę kiaulę, veikiausiai pasprukusią iš gardo. Jie pravažiavo Hemsę, Alvą ir galop Griotlingbu Sundretos centre, paskui įsuko į kelią, einantį jūros ir Griotlingbu iškyšulio link.

Automobilyje pasitarė, kokios taktikos imtis atvykus. Ką jie žino apie Janą Hagmaną? Iš tikrųjų, labai nedaug. Jis anksčiau laiko išėjo į pensiją, prieš kelis mėnesius tapo našlys. Turi du suaugusius vaikus. Ir domėjosi jaunomis mergaitėmis, bent jau kadaise.

– Ar turėjo problemų su kitomis mokinėmis? – paklausė Jakobson.

– Ne, kiek žinome, bet galėjo turėti, – atsakė Kilgardas.

Plikame Griotlingbu iškyšulio kraštovaizdyje dominavo keturios didelės vėjo elektrinės. Palei kelią, išvedantį tiesiai į jūrą, ėjo žemos akmenų tvorelės. Tarp dygių kadugių ir vėjo nulenktų nykštukinių pušaičių, tarp milžiniškų riedulių kiaurus metus ganėsi ypatingos Gotlando veislės avys: tankiakailės, lenktais ragais. Hagmano ūkis buvo pačioje kelio pabaigoje, iš jo vėrėsi vaizdas per Gansvikeną. Nesunku rasti, nes čia buvo tik keli namai. Kelią rodė Jakobson, kadangi jau lankėsi čia anksčiau.

Jie atvažiavo neperspėję.

Ant pašto dėžutės buvo užrašyta: HAGMANAI. Jie sustojo kieme ir išlipo. Priešais stovėjo apšepęs baltai dažytas medinis namas pilkais apvadais ir kampiniais stulpais. Kadaise buvęs neabejotinai gražus statinys prašėsi dažų.

Netoliese riogsojo didelė daržinė, grasinanti bet kurią minutę sugriūti. *Štai kur pasikorė jo žmona,* – pagalvojo Knutas.

Artindamiesi prie namo, pastebėjo judesį už užuolaidų viename antro aukšto langų. Jie užlipo sutrešusiais verandos laipteliais ir pasibeldė. Durų skambučio tiesiog nebuvo. Tik po trečio pasibeldimo durys pagaliau atsivėrė.

Už jų stovėjo per daug jaunas, kad būtų Janas Hagmanas, vyras. Jis klausiamai į juos pažiūrėjo.

– Kuo galiu padėti?

Knutas prisistatė.

– Mes ieškome Jano Hagmano, – tarė jis.

Draugišką vyro išraišką pakeitė nerimas.

– Kas negerai?

– Nieko rimto, – raminamu tonu atsiliepė inspektorius. – Tiesiog norime užduoti jam kelis klausimus.

– Ar tai susiję su mama? Aš Jensas Hagmanas. Jano sūnus.

– Ne. Tai visai dėl ko kito, – patikino jį Knutas

– Aišku. Na, Janas kapoja malkas. Minutėlę palaukite. – Jis apsisuko ir išsitraukė porą medinių klumpių. – Eikite su manim. Jis ten.

Eidami aplink namą girdėjo ritmišką kirvio pokšėjimą. Vyras, kurio ieškojo, stovėjo palinkęs virš trinkos ir atrodė nepaprastai susikaupęs. Jis pakėlė kirvį ir nuleido. Ašmenys perskrodė pliauską perpus, medgaliai nukrito ant žemės. Tanki ševeliūra dirbant užkrito vyrui ant veido. Jis vilkėjo šortais ir medvilniniais marškinėliais. Gauruotos kojos jau buvo smarkiai įdegusios. Kai mosteldavo kirviu, išsipūsdavo rankų raumenys. Ant marškinėlių tamsavo didelės prakaito dėmės.

– Janai! Policija. Nori su tavim pasikalbėti, – šūktelėjo sūnus.

Knutas suraukė antakius galvodamas, kad keista girdėti sūnų atkakliai vadinant tėvą vardu.

Janas Hagmanas nuleidęs kirvį padėjo jį į šalį.

– Ko norite? Policija jau čia lankėsi, – suniurzgė jis.

– Mes ne dėl jūsų žmonos mirties. Dėl ko kito, – atsakė vyriausiasis inspektorius. – Ar galim užeiti vidun?

Aukštas vyras tylėdamas nudelbė juos.

– Leiskime, – paragino sūnus. – Aš paruošiu kavos.

Visi nuėjo į namą. Knutas su Jakobson atsisėdo ant sofos, o Kilgardas prasmego fotelyje. Tylėdami sėdėjo ir dairėsi. Niūrus niūraus namo kambarys. Ant grindų tamsiai ruda kiliminė danga. Sienos išklijuotos tamsiai žaliais tapetais. Ant trijų prikabinėta paveikslų, daugiausia gyvūnų gamtos fone: elnias sniege, baltieji tetervinai sniege, briedis ir kiškiai sniege. Nė vienas iš pareigūnų nesijautė meno žinovas, bet suprato, kad darbai anaiptol nesiekia Bruno Liljeforso* lygio. Ketvirta siena buvo skirta visokiausio tipo ginklams. Karina Jakobson su siaubu pastebėjo žalios ilgauodegės papūgos iškamšą ant daikto, primenančio rankų darbo dekoratyvinę nėrinių lėlę.

Namas buvo tylus, slegiantis, atrodė, kad sienos dūsauja. Sunkios užuolaidos, surištos įmantriomis juostomis, užstojo visą šviesą, sklindančią pro langus. Tamsūs, nedailūs baldai buvo matę ir geresnių laikų.

Kai Knutas pradėjo spėlioti, kaip pakils iš išduobtos sofos nepaprašęs paduoti rankos, kambaryje pasirodė Janas Hagmanas. Jis persirengė švarius marškinėlius, bet niūri veido išraiška nepasikeitė. Atsisėdo į fotelį prie lango.

Knutas atsikrenkštė.

– Mes čia ne dėl tragiškos jūsų žmonos mirties. Kche... Žinoma, užjaučiame dėl netekties, – vėl užsikosėjęs pradėjo Knutas.

* Bruno Andreas Liljefors (1860–1939) – švedų dailininkas, bene garsiausias ir įtakingiausias gamtos tapytojas XIX a. pab.–XX a. pr.

Šeimininko žvilgsnis tapo atvirai priešiškas.

– Mes čia dėl visai kito reikalo, – tęsė vyriausiasis inspektorius. – Spėju, kad girdėjote apie dvi Gotlande nužudytas moteris. Policija tiria aplinkybes, aiškinasi moterų gyvenimą. Išaiškėjo, kad devintojo dešimtmečio pradžioje, kai dirbote Savės mokykloje, turėjote santykių su viena iš jų, Helena Hilerstriom. Ar tai tiesa?

Slogi kambario atmosfera dar labiau sutirštėjo. Hagmano išraiška nepasikeitė.

Stojo ilga pauzė. Kilgardas prakaitavo ir malėsi girgždančiame fotelyje. Knutas laukė nenuleisdamas žvilgsnio nuo Hagmano veido.

Jakobson troško stiklinės vandens. Kai su kavos padėklu kambaryje pasirodė sūnus, atrodė, kad kažkas pravėrė langą.

– Pamaniau, gal norėsite kavos, – nenatūraliai ištarė ir padėjo ant stalo padėklą su puodeliais ir pirktinių sausainių su džemu lėkšte.

– Ačiū, – vienu metu sumurmėjo pareigūnai, kurį laiką, kol dalijosi kava, įtampą atleido porceliano dzingsėjimas.

– Dabar palik mus, – griežtai įsakė tėvas. – Ir uždaryk duris.

– Gerai, – neprieštaravo sūnus ir išėjo iš kambario.

– Tai kaip ten buvo su Helena Hilerstriom? – užsidarius durims dar kartą paklausė Knutas.

– Tai tiesa. Mes turėjome romaną.

– Nuo ko viskas prasidėjo?

– Ji buvo mano mokinė, per pamokas gerai sutarėme. Ji buvo tokia linksma ir...

– Ir?

– Na, dėl jos mokytojo darbas tapo smagesnis.

– Kaip užsimezgė jūsų santykiai?

– Tai nutiko per mokyklos šokius rudenį. Antraisiais jos studijų gimnazijoje metais. 1982-aisiais.

– Ką jūs ten veikėte?

– Buvau vienas iš mokytojų, paskirtų prižiūrėti renginį.

– Kas nutiko tarp jūsų su Helena?

– Tą vakarą po šokių tvarkėmės, Helena pasiliko padėti. Ji mėgo paplepėti, suprantate... – Hagmano balsas nutilo, išraiška sušvelnėjo.

– Kas buvo toliau?

– Po vakarėlio ją reikėjo pavėžėti, nes gyvenome toje pačioje miesto dalyje, tad aš ir pasisiūliau. Po to net pats nesuprantu, kas įvyko. Ji mane pabučiavo. Buvo jauna ir graži, o aš juk, pagaliau, tik vyras.

– Kas įvyko vėliau?

– Mes pradėjome slapčia susitikinėti. Buvau vedęs, turėjau vaikų.

– Kaip dažnai susitikdavote?

– Gana dažnai.

– Kiek?

– Gal du ar tris kartus per savaitę.

– O kaip jūsų žmona? Ar ji ką nors pastebėjo?

– Ne. Mes paprastai susitikdavome dieną, po pamokų. O mano vaikai jau buvo ne maži, galėjo patys savim pasirūpinti.

– Kokia buvo jūsų santuoka?

– Nieko gero. Visiškai mirusi. Dėl to ir nejaučiau kaltės. Bent jau dėl žmonos, turiu galvoje, – atsakė Hagmanas.

– Kokia Helena buvo kaip žmogus? – pasidomėjo Kilgardas.

– Ji buvo... Nežinau, ką turėčiau pasakyti, – dvejojo šeimininkas. – Ji buvo nuostabi. Jos dėka vėl pasijutau gyvas.

– Kiek ilgai truko jūsų romanas?

– Jis baigėsi vasaros atostogų pradžioje.

Hagmanas pažvelgė į savo rankas. Karina Jakobson pastebėjo, kad jis beveik nesustodamas suka vieną apie kitą nykščius. Prisiminė, kad ir praėjusį kartą, po žmonos mirties, elgėsi taip pat. *Įsivaizduokite, dar yra taip darančių žmonių*, – pagalvojo ji.

– Pavasario pabaigoje, man regis, gegužę, klasė vyko į ekskursiją Stokholme. Važiavo keli mokytojai.

– Kas atsitiko?

– Vieną vakarą po vakarienės mes su Helena pasielgėme neatsargiai. Ji nuėjo į mano kambarį kartu su manimi. Ko gero, kažkas pamatė ir pasakė kitai mokytojai. Ta mokytoja papasakojo man, ką girdėjo. Man neliko nieko kito, tik prisipažinti. Ji pažadėjo nieko nesiimti , jeigu prisieksiu daugiau su Helena nesusitikinėti. Aš pažadėjau.

– Kas nutiko vėliau?

– Kai grįžome iš kelionės, nutraukiau su Helena ryšius. Ji negalėjo to suprasti. Neilgai trukus mes ir vėl susitikinėjome. Nieko negalėjau sau padaryti. Kartą vėlų vakarą vienas iš kolegų užklupo mus drabužinėje. Tai nutiko praėjus savaitei nuo vasaros atostogų pradžios. Mes, mokytojai, savaitę dar turėjome dirbti.

– Kaip reagavo mokyklos administracija?

– Direktorius triukšmo nesukėlė. Jis surado man darbą kitoje mokykloje. Buvo daug kalbų, tačiau man leido mokyti toliau. Daugumos žmonių akyse buvau tikras nevykėlis. Žinoma, sužinojo ir žmona. Norėjau skirtis, tačiau ji nesutiko. Nutarėme išsikelti. Naujasis mano darbas buvo Ujoje, tad įsigijome šitą ūkį. Gera vieta, gana arti, galėjome pabėgti nuo paskalų. Daugiau su Helena susitikinėti negalėjau. Kai jos tėvai sužinojo apie tai, pasiuto. Jie parašė man laišką, grasindami nužudyti, jeigu dar kada nors prisiartinsiu prie jų dukros.

– Kaip reagavo Helena?

Hagmanas ilgai sėdėjo tylėdamas. Karštligiškai suko nykščius. Kai tyla tapo nepakeliama ir Knutas jau norėjo užduoti kitą klausimą, pasigirdo atsakymas:

– Daugiau nieko apie ją negirdėjau. Ji buvo tokia jauna. Manau, gyveno toliau kaip niekur nieko.

– Nebandėte su ja susisiekti?

Hagmanas pakėlė galvą ir pažvelgė Knutui tiesiai į akis:

– Ne. Niekada.

– Kada paskutinį kartą ją matėte?

– Tą vakarą. Drabužinėje.

– Ir nutarėte su žmona nesiskirti?

– Teisybė. Ji norėjo viską pamiršti ir gyventi toliau. Nežinau, kodėl. Žmona manęs niekada nemylėjo. Ir vaikų nemylėjo, – pasakė Hagmanas, dirsteldamas uždarų durų pusėn, lyg norėtų būti tikras, kad sūnus negirdi.

– Ar jūsų vaikai sužinojo, kas nutiko?

– Ne, jie nieko nepastebėjo. Jensas netgi negyveno namuose. Jis persikraustė pas mano seserį ir šešurą į Stokholmą iškart po vidurinės mokyklos. Jis norėjo ten mokytis gimnazijoje. Nuo to laiko ir gyvena Stokholme. Atvažiuoja čia tik aplankyti. Mano duktė Elina gyvena Halmstade. Po gimnazijos susirado vaikiną ir persikraustė ten.

Ir vėl ta tyla. Knutas pastebėjo boružę, kopiančią stalo koja. *Jų visur pilna*, – pagalvojo.

Tylą perplėšė Kilgardas.

– Ar turėjote santykių su kitomis mokinėmis be Helenos? – įkišo trigrašį.

Šeimininkas žaibiškai persimainė. Krumpliai, kai sugniaužė fotelio ranktūrius, net pabalo. Įtūžęs pasisuko į policininką.

– Kokias nesąmones čia tauški? – išspjovė žodžius kaip kulkas.

Kilgardas atsakė rūsčia veido išraiška.

– Aš noriu sužinoti, ar kada miegojote su kitomis mokinėmis.

– Ne. Nemiegojau. Man reikėjo tik Helenos, – Hagmanas giliai pro nosį įkvėpė.

– Jūs įsitikinęs? Jeigu turėjote santykių su kitomis mokinėmis, anksčiau ar vėliau išaiškės. Viskas būtų daug greičiau, jeigu prisipažintumėte čia ir dabar.

– Negirdėjote, ką pasakiau? Helena buvo vienintelė. Dabar užteks. Daugiau neturiu ką pasakyti.

Hagmano veidas išbalo, nepadėjo nė įdegis. Jis pakilo nuo krėslo.

Knutas suprato, kad laikas išeiti. Tas vyras toks nusiminęs, kad nieko daugiau nepavyks išpešti. Ne šį kartą.

Mokyklos skambutis pagavo jį kaip tik susiruošusį pradėti naują matematikos uždavinį. Jis buvo taip įnikęs į užduotis, kad visai pamiršo apie laiką. Matematika buvo vienintelis dalykas, galintis jį visiškai užvaldyti – ir pakeisti pasaulį taip, kad jis pamirštų laiką ir erdvę. Matematika leido jam jaustis beveik laimingam.

Bendraklasiai aplink jau kilo iš suolų. Per grindis braukė kėdžių kojos, buvo renkamos knygos, trinksėjo stalų dangčiai. Mokiniai prakalbo vienu metu. Jo ausis pagavo kelias padrikas frazes.

Kaip tas pats skambutis vieną kartą gali reikšti dangų, o kitą – pragarą? Buvo laikas, kai jis mėgo skambutį. Tas skardenimas galėjo reikšti išsivadavimą, šiltą glėbį, kuris gelbėdavo sunkią valandą ir padėdavo ištrūkti į laikiną prieglobstį klasėje. Kitą kartą jis nekentė to skambučio labiau už viską pasaulyje. Nes keldavo baimę ir vertė nerimauti. Net pradėdavo drebėti ir prakaituoti. Su siaubu laukdamas to, kas bus.

Dabar, kol lėtai rinko vadovėlius, mintys blaškėsi galvoje kaip narvelyje uždaryti paukščiai. Jis pažvelgė žemyn į stalo dangtį.

Kaip viskas pakryps per šią pertrauką? Ar jam pavyks ištrūkti? Ar geriau kuo ilgiau užgaišti? Galbūt tada pavargs jo laukti. O gal kaip įmanoma greičiau išsmukti, kad nepamatytų, kur jis slepiasi?

Automatiškai rinkdamas knygas svarstė, kaip pasielgti. Kai pasiekė klasės duris, skausmas pilve rimtai įsisiarkavo. Praktiškai ėmė pykinti. Jis nuėjo prie durų kaip pasmerktasis.

Koridorius buvo pilnas vaikų. Eilės kablių su kuprinėmis, batais, kepurėmis ir striukėmis, tamsiai mėlynais ir raudonais sporto aprangos maišais. Viskas, kas ženklino mokyklą, viskas, ko jis nekentė. Reikia į tualetą. Bėgte.

Prieš tai teko susirasti savo sporto aprangos krepšį. Žvilgsnis tyrinėjo blizgančius drabužinės kabliukus. Ilga eilė kabliukų ant raudonų plytelių sienos. Atrodo, kad nematyti nė vieno neapkenčiamo demono. Pasiekęs savo krepšį stvėrė nuo kablio, apsisuko ant kulno ir šovė į tualetą, kuris, laimė, buvo tuščias. Uždaręs duris, iš palengvėjo atsiduso. Sėdės ant unitazo tol, kol vėl nuskambės skambutis į pamoką. Žinoma, tai reiškia, kad kelias minutes pavėluos į kūno kultūros pamoką. Mokytojas, ponas Sturesonas, staugs ant jo, bet nesvarbu.

Trečiadienis, birželio 20-oji

Johanas gulėjo viešbučio numerio lovoje ir spoksojo į lubas. Jis ką tik kalbėjosi su savo motina. Tiksliau, ji daugiau verkė ir rypavo, kaip viskas sunku, o jis kaip įmanydamas ją guodė. Negana, kad ją kankino sielvartas ir tuštumo jausmas po tėčio mirties, mama ėmė pastebėti tiesiog praktiškas netekties pasekmes. Perdega saugiklis ar užsikiša vamzdis, ir ji nežino ko griebtis. Sunkiau su finansais, neišgali įsigyti net to, prie ko buvo įpratusi: tenka kruopščiai planuoti biudžetą. Raminantys giminių ir draugų apsilankymai vis retėjo, kol visai nutrūko. Sutuoktinius tebeturinčios draugės nebesikviečia pasisvečiuoti taip dažnai, kaip anksčiau. Arba apskritai nebekviečia. Johanui buvo gaila mamos, bet nežinojo, kaip galėtų pagerinti jos gyvenimą. Irzo, nes norėjo matyti ją laimingą.

Jis pats vis dar nerado laiko išgyventi tėvo netektį. Iškart po jo mirties buvo užimtas praktiniais reikalais: laidotuvėmis, testamentu, visais tais dokumentais, kuriuos reikėjo sutvarkyti. Mo-

tina buvo apimta apatijos, o į jį, kaip šeimoje vyriausią, broliai kreipėsi ieškodami paguodos, kiekvienas savaip. Gelbėjo kitus, paskui suvirto darbai televizijoje, neliko kada pačiam išgedėti tėvo mirtį.

Johanas labai jį mylėjo. Juodu galėjo kalbėtis apie viską. Kaip norėtų dabar, kai jaučiasi toks sutrikęs dėl Emos, su juo pasikalbėti. Kaip išvargino savigrauža! Kas jis toks, pagaliau? Netikėlis, negalintis susirasti laisvos merginos? Nesusisaisčiusios? Kokią teisę turi lįsti į Emos gyvenimą? Jokios. Yra vyras, mylintis Emą, besidalijantis su ja kasdieniu gyvenimu, tas vyras maždaug jo bendraamžis, mokantis puikiai pasirūpinti šeima. O ką jis – tik suvedžiojo svetimą žmoną ir jo vaikų motiną? Galbūt net mirtinai jį sužeidė arba paliko rimtas žaizdas, po kurių liks amžini randai.

Johanas neramiai žingsniuodamas po kambarėlį prisidegė cigaretę. Kas, jeigu Ema iš tiesų laiminga šeimoje? Jeigu tik patiria laikiną atšalimo periodą? Ir visai nebūtų keista žinant, kas įvyko.

Jis atsidarė minibarą ir išsiėmė alaus. Mintys nenumaldomai vijo viena kitą.

O jeigu jos santuoka nėra laiminga? Kas, jeigu ji seniai mirusi? Suledėjusi? Jeigu Ema niekada nebuvo su vyru laiminga? Galbūt vaikai kenčia, nes tėvai nuolat vaidijasi? Niūrūs veidai ir slogios nuotaikos. Pikti balsai. Rietenos dėl menkniekių. Įtampa prie pietų stalo. Ar jis nutuokia, kokie jų santykiai? Ema nieko nepasakojo. Viešpatie, jie net gerai nepažįsta vienas kito. Vos

keletą kartų susitiko. Kodėl ji užpildo visas jo mintis? Johanui darėsi baisu dėl savęs.

Iš nerimo ir jaudulio nenustygo vietoje. Trūko oro. Jis apsiavė bėgimo batelius ir išėjo į lauką.

Gatvėje vilkėdami vasariniais drabužiais vaikštinėjo žmonės ir valgė ledus, lyg pasaulyje nebūtų rūpesčių. Johanas nužingsniavo uosto link, pro jachtas. Laivų kiekvieną dieną vis daugiau. Jis prisėdo ant prieplaukos krašto ir pažvelgė į saulėje tviskančią jūrą. Giliai į plaučius pritraukė šviežio oro. Kaip gera taip arti jūros.

Kiek prasmingas jo gyvenimas? Sunkiai dirba, bet dienos daugiau ar mažiau vienodos. Pasineria į vieną istoriją po kitos. Naujas reportažas apie narkotikus ten, nauja žmogžudystė čia, plėšimai, užpuolimai ir muštynės. Metai iš metų. Gyvena mažame butuke, susitikinėja su draugais, lanko vakarėlius savaitgaliais. Dabar pirmą kartą susipažino su moterimi, kuri tikrai jį sukrėtė. Prasismelkė iki širdies gelmių. Privertė sustoti ir pagalvoti. Nuo žemyno atplaukiantis keltas išjudino klykti žuvėdras. Nauji atostogautojai pakeliui į nuostabųjį Gotlandą. Kodėl jam tiesiog nepersikrausčius čia? Gautų darbą kuriame nors laikraštyje, *Gotlands Allehanda* arba *Gotlands Tidningar*. Visad norėjo rašyti straipsnius, bet taip ir nepasitaikė proga. Iš čia jis galėtų rengti reportažus, priartėti prie vietos gyventojų.

Tik pagalvokite, dėl kiek dalykų gotlandiečiams nereikia sukti galvos, su kuo stokholmiečiai susiduria kiekvieną dieną: eismas, spūstys, stresas, metro. Viskas turi vykti greitai, labai greitai.

Netgi praėjusį kartą grįžęs iš salos aiškiai pajuto skirtumą. Vos tik iškėlė koją iš kelto Nyšamne, ėmė spėriau žingsniuoti. Jis susinervindavo, jeigu ilgai užstrigdavo parduotuvėse. Gyvenant dideliame mieste stresas yra nuolatinis tavo palydovas. Žmonės nežiūri vienas į kitą, kaip čia, Gotlande. Čia jie turi laiko persimesti žodeliu, užmegzti akių kontaktą. Gyvenimas čia lėtesnis ir švelnesnis. Svajingesnis. Be to, Gotlandas jam visad patiko. Nuostabi gamta, jūra, kad ir kur nueitum, visada arti. Ir Ema čia. Jis galėtų persikraustyti vien dėl jos. Ar ji sutiktų? Nežinia. Teks palaukti ir pažiūrėti. Svarbiausia dažniau pasimatyti.

Ketvirtadienis, birželio 21-oji

Buvo girdėti tik tekėlo sukimasis. Gunila Olson, apžergusi paprastą medinę kėdę, sunkiai triūsė, viena koja kontroliuodama rato sukimosi greitį. Iš pradžių, paėmus naują molio gabalą, labai greitai, paskui reikia lėčiau.

Vakarinė saulė švietė pro langus palei visą sieną. Vidurvasario išvakarės, šviesiausia metų diena. Lauke žąsys dar nespėjo išsiaiškinti, kad metas miegoti. Jos maklinėjo po kiemą, skabė žolės kuokštelius ir sutartinai gageno.

Gunila šleptelėjo dar vieną gotlandietiško molio gabalą ant tekėlo, sušlapino rankas panardinusi į gretimai stovintį kibirą ir švelniai, bet tvirtai prispaudė pirštus prie besisukančio molio luito.

Studija buvo pilna lentynų su keramika: puodais, ąsočiais, lėkštėmis, dubenimis ir vazomis. Lentelėmis iškaltos sienos buvo nutaškytos moliu. Ant vienos sienos kabojo dulkėtas, taškuotas, beveik nieko neatspindintis veidrodis.

Gunila ėmė niūniuoti dainelę. Išsitiesusi permetė kasas per petį. Nužies dar du puodus ir bus gana.

Užsakymas, kurį ji stengėsi pabaigti, užėmė kelias intensyvaus darbo savaites. Už jį gaus gražią sumelę, su kuria turėtų išgyventi beveik per visą žiemą. Ji nutarė leisti sau kelias dienas paatostogauti per Vidurvasario šventę. Mėgausis tyla ir ramybe su Cecilija, kolege menininke, kuri taip pat gyveno viena. Jos buvo pažįstamos vos kelis mėnesius. Susipažino meno parodoje Ljugarne per Velykas ir greitai susibičiuliavo. Dabar kartu praleis Vidurvasario naktį Cecilijos trobelėje Kathamaršvykene.

Jau daug metų Gunila nešventė švediškų Rasų. Praeitą žiemą ji sugrįžo į Švediją ir įsikūrė Nere po užsienyje praleisto dešimtmečio. Mokydamasi meno mokykloje susitiko Bernhardą, pašėlusį, laisvamanį meno studentą iš Olandijos. Metė studijas ir nusekė paskui jį į Havajų salą, Maujį, pradėti naujo gyvenimo saulėkaitoje ir laisvėje. Jie gyveno komunoje ir kūrė. Gyvenimas buvo tobulas, tačiau jai pastojus viskas pasikeitė. Bernhardas paliko ją dėl jį dievinančios aštuoniolikmetės prancūzaitės.

Gunila grįžo pasidaryti išvalymo. Slegiama niūrių minčių, likusi be draugų ji visą energiją sutelkė į darbą. Reikalai pasitaisė. Moteris surengė kelias parodas, pardavė daug dirbinių, verslas įsivažiavo. Pastaruoju metu susirado keletą naujų draugų. Cecilija buvo viena iš jų.

Iš susimąstymo ją pažadino skardus žąsies girgsėjimas lauke. Jos visos piktai girgė. *Velnias*, – mąstė ji, nenorėdama nutraukti darbo kaip tik tada, kai beveik baigia žiesti puodo apačią. *Kas joms darosi?*

Ji šiek tiek kilstelėjo ir pažvelgė pro langą. Žąsys spietėsi viename kiemo šone. Gunila apsidairė, kiek užmatė. Nieko neįprasto. Vėl atsisėdo už tekėlo, nutarusi pabaigti tuos abu puodus. Gal ir buvo svajoklė, bet visad labai disciplinuota.

Žąsys nutilo, ir vėl buvo girdėti tik ritmiškas rato sukimasis.

Moteris dirbo sutelkusi žvilgsnį į molio gabalą ant tekėlo vidurio. Puodas buvo beveik baigtas.

Staiga Gunila sustingo. Kažkas šmėkštelėjo už lango. Žmogus? Lyg šešėlis praslinko. O gal tik įsivaizduoja? Nebuvo tuo tikra. Liovėsi dirbti ir įsiklausė, nelabai žinodama, ką tikisi išgirsti.

Lėtai pasisuko ant kėdės. Nužvelgė kambarį. Pasižiūrėjo į duris. Durys į kiemą buvo šiek tiek praviros. Ji pastebėjo pro šalį skubančią žąsį. Širdyje atlėgo. Gal tik paukštis.

Moteris vėl užmynė pedalą ir tekėlas ėmė suktis.

Sugirgždėjo grindys. Dabar jau buvo tikra, kad kambaryje kažkas yra. Akys nukrypo į veidrodį ant sienos. Ar ten ji kažką pastebėjo? Vėl sustabdė tekėlą ir įsiklausė. Visos juslės įsitempė. Ji nukėlė koją nuo pedalo. Automatiškai nusišluostė rankas į prijuostę. Dar kartą girgžt. Kažkas kambaryje yra, bet nieko nesako. Patalpa alsavo pavojumi. Galvoje kaip kregždė švystelėjo mintis apie dvi nužudytas moteris. Gunila sėdėjo visiškai tyliai. Nedrįso net pakrutėti.

Tada taškuotame veidrodyje ant sienos pamatė žmogaus siluetą ir pajuto neapsakomą palengvėjimą. Iš plaučių išsiveržė sulaikytas oras. Ji giliai įkvėpė.

– A, čia tu, – nusijuokė. – Tikrai mane išgąsdinai.

Nusišypsojusi atsisuko.

– Žinai, išgirdusi triukšmą iš karto pagalvojau apie beprotį, žudantį moteris.

Tiek tespėjo pasakyti iki kirviui kertant jai į kaktą ir išverčiant iš kojų. Griūdama ji nubraukė ranka ką tik nužiestą, dar šiltą nuo jos rankų puodą.

Penktadienis, birželio 22-oji

Kai Gunila neatsiliepė telefonu antradienio vakarą ir Vidurvasario išvakarių rytą, Cecilija ėmė nerimauti. Gunila, po teisybei, kartais atrodydavo labai naivi ir lekiojanti padebesiais, bet anksčiau, kiek teko tartis, visada būdavo punktuali. Ji buvo vyturys, žadėjo išsikrapštyti prieš aštuonias. Juokavo, kad pažadins Ceciliją pusryčiais į lovą, o štai dabar ji kaip ir pavalgiusi šventės išvakarių pusryčius.

Kodėl ji neskambina? – spėliojo Cecilija. – *Žadėjo pasukti vakar vakare. Gal dirbo iki panakčių, nenorėjo trukdyti?* Cecilija galėjo ją suprasti. Pati buvo menininkė.

Cecilija jau laukė savo trobelėje Kathamaršvykene. Ji atvažiavo iš vakaro apsikrovusi maistu ir vynu. Pietums valgys silkės su bulvėmis, vakarienei žadėjo ant grilio lašišos mėsainių. Jokių šokių, jokio vakarėlio ir, svarbiausia, jokių kitų žmonių. Tik jos dvi. Išgers vyno, pakalbės apie meną, gyvenimą ir meilę. Tokia tvarka.

Moteris sukonstravo nedidelį Vidurvasario stulpą, kurį abi galės išpuošti gėlėmis ir beržų lapais. Sėdės lauke, valgys, mėgausis tyla ir ramybe. Orų pranešėjas žadėjo aukšto slėgio lauką visą savaitgalį.

Kur, po galais, ta Gunila? Jau po vienuolikos, Cecilija skambino kelis kartus. Skambino į namą, į studiją, mobiliuoju.

Kodėl ji neatsako? Gal staiga susirgo ar net susižeidė? Gal kas nors rimto atsitiko? Cecilija svarstė apie tai rengdamasi Vidurvasario šventei. Kai laikrodis išmušė dvyliktą, nutarė nuvažiuoti į draugės namus už dvidešimt keturių kilometrų.

Cecilija sėdo į automobilį nebegalėdama suvaldyti jaudulio.

Įsukus į kiemą, isteriškai gargsėdamos pirmyn atgal lakstė žąsys. Durys į keramikos dirbtuves buvo šiek tiek praviros. Cecilija pastūmė jas ir įėjo.

Pirma į akis krito kraujas. Ant grindų, ant sienų, ant puodžiaus tekėlo. Dirbtuvės viduryje Gunila gulėjo ant nugaros ištiestomis virš galvos rankomis. Riksmas įstrigo Cecilijos gerklėje.

Knutas žvelgė į žmoną švelnumo sklidinomis akimis. Glostė jos saulėje įdegusį, strazdanotą skruostą. Jis nepažinojo kito tokio strazdanėlėmis nusėto žmogaus, bet mylėjo alei vieną taškelį. Saulė įkaitino žemę, vaikai galėjo lakstyti basi. Ilgas stalas buvo padengtas mėlynomis gėlėmis pieštomis *Rörstrand* lėkštėmis, į stiklines buvo šventiškai sukaišiotos servetėlės, blizgėjo stalo sidabras. Keraminiuose ąsočiuose mirko vasarinių gėlių – ramunių,

snapučių, migdolų, skaisčiai raudonų aguonų – puokštės. Lėkštėse puikavosi visas paruoštos silkės asorti: silkė garstyčių padaže ir su *Aquavit**, marinuota silkė ir jo paties gaminta silkė su šeriu, šiek tiek deginanti liežuvį. Giliuose dubenyje garavo baltutėlės, švelnios šviežios bulvės, apibarstytos žaliais krapų lapeliais, suteikiančiais patiekalui malonų vasaros prieskonį.

Duonos pintinėlė buvo prikrauta traškios duonos, ryžių trapučių ir mamos keptos neraugintos tešlos duonos, vien dėl kurios kai kurie žmonės važiuoja į Gotlandą. Ją kepa tik jo tėvų ūkyje Kapelshamne.

Knutas nužvelgė kiemą, kur svečiai taisė Vidurvasario stulpą. Aukštas ir didingas jis kilo pievelės viduryje. Vaikai noriai padėjo jį puošti.

Atvažiavo sesuo ir brolis su šeimomis. Svečiavosi ir jo tėvai, ir uošviai, kai kurie kaimynai ir šiaip geri draugai. Juodu su žmona tradiciškai rengdavo Vidurvasario šventę savo vasarnamyje.

Kažkas pakuteno delną. Riešu nuropojo boružėlė. Jis nubraukė vabaliuką. Šios šventės jam labai reikėjo, kaip pertraukos tiriant nužudymus, ypač todėl, kad tyrimas įstrigo. Šitas akligatvis varė į neviltį dar ir todėl, kad žudikas gali įvykdyti naują žmogžudystę. *Mums reikia grįžti gilyn į praeitį*, – nedavė ramybės mintis.

Kalbėjosi apie tai su Kilgardu. Kolega griežtai laikėsi savo teorijos: jis įsitikinęs, kad su žudiku moterys susipažino visai neseniai, nors įtikinamų įrodymų kol kas nepavyko apčiuopti. Kita

* Stiprus skandinaviškas alkoholinis gėrimas, kurio gamybai naudojami kmynai arba krapai ir kitos prieskoninės žolelės.

vertus, gerasis Nacionalinės kriminalinės policijos inspektorius nesidrovėjo komentuoti Visbio policijos darbo. Kilgardas apie viską turėjo savo nuomonę, pradedant apklausos metodais, baigiant nusikaltimo tyrimo priemonėmis. Jis netgi skundėsi, kad kava iš Visbio policijos nuovados automatų yra per silpna. Juokinga. Juk dabar svarbiausia sutelkti dėmesį į žudiko medžioklę.

Tačiau ne šiandien. Reikia trumpo atokvėpio, kelių valandų nuoširdaus bendravimo su šeima ir draugais. Jis netgi planavo prisigerti. Žmogžudystės tyrimas palauks iki rytdienos. Tada jis paragins komandą giliau panaršyti aukų praeitį.

Staiga užplūdusį nerimo jausmą išvaikė žmona, atnešusi ir pastačiusi ant stalo apšarmojusius *Aquavit* butelius. Pilvas sugurgė. Knutas atsiriekė riebaus *Västerbotten* sūrio griežinėlį ir sukimšo į burną prieš skambindamas senu karvių varpeliu, kuriuo paprastai skelbdavo puotos pradžią.

– Ateikite visi ir pradėkime, – pašaukė jis.

Kai svečiai įsidėjo maisto, visi pakėlė taureles ir Knutas pasveikino visus su vasara. Vos tik priglaudė prie lūpų stikliuką, vidinėje švarko kišenėje ėmė skambėti jo mobilusis. Jis nenoriai nuleido ranką.

Kas galėtų man skambinti dabar, per pačią Vidurvasario šventę? – piktai mintijo jis. Tik kas nors iš darbo.

Vyriausiojo inspektoriaus vasarnamis stovėjo pakeliui į Likershamną, šiaurės vakarinę Gotlando dalį. Nužudytosios Gunilos Olson namai buvo Nere, pietryčiuose. Knutas atsidurs ten ne

anksčiau kaip po pusantros valandos. Buvo pirma popiet, viena iš karščiausių Vidurvasario švenčių per daugelį metų. Termometras rodė beveik dvidešimt aštuonis laipsnius. Važiuodamas pro Tingstedę, kur gyveno Karinos tėvai, jis prigriebė Kariną Jakobson ir Martiną Kilgardą. Kolegė pasikvietė Kilgardą pasisvečiuoti.

Kiti Nacionalinės kriminalinės policijos tyrėjai buvo išvykę švęsti namo. Kilgardas užsispyrė likti saloje. Juk kas nors gali nutikti.

– Kaip tik šito mums ir reikėjo, – tarė jis automobilyje, kuris švilpė per gėlėtus laukus. – Ko nors naujo, kad galėtume pajudėti toliau. Buvom aklavietėje.

Kilgardas spėjo pasivaišinti ir silke, ir nacionaliniu gėrimu, nuo jo trenkė alkoholiu. Knutas, sėdėdamas prie vairo, pabalo kaip popierius. Jis staigiai sustabdė automobilį prie šiukšlių konteinerių pakelėje. Iššoko iš mašinos, atplėšė galines dureles iš Kilgardo pusės ir ištraukė jį laukan.

– Kaip tu gali sėdėti ir taukšti tokius dalykus? Gal išprotėjai? – suriko jis.

Kilgardas taip apstulbo, kad nežinojo, kaip reaguoti. Nutarė griebtis gynybos.

– Po velnių, ką darai? Aš teisus, pats žinai. Dėl Dievo meilės, mums reikėjo ko nors, nes nejudame iš vietos.

– Kaip suprasti? – subliovė Knutas. – Po velnių, kaip tu gali stovėti čia ir pliurpti: kokia laimė, kad kažkoks išprotėjęs maniakas nužudė jauną moterį? Tau protas pasimaišė, ar ką?

Mašinoje likusi Jakobson nutarė įsikišti. Ji sugriebė Knutą, tvirtai laikiusį Kilgardą už marškinių apykaklės. Dvi sagos kažkur nulėkė.

– Gal jūs abu išprotėjote? – suriko ji. – Kaip šitaip galima? Nematote, kad žmonės žiūri?

Abu vyrai išsiskyrė ir piktai pasižiūrėjo į kelią. Kitapus jo buvo ūkis, kieme vainikais pasipuošę žmonės spoksojo į policijos automobilį ir piktus pareigūnus.

– Velnias, – burbtelėjo Knutas ir susitvardė.

Kilgardas pasitaisė drabužius, nusilenkė žiopliams ir vėl įsėdo į mašiną.

Toliau važiavo tylėdami. Knutas niršo, bet nutarė palikti šį pokalbį vėlesniam laikui. Reikia manyti, jie visi jaučiasi nusivylę negalėdami sugauti žudiko.

Jakobson sėdėjo priekinėje keleivio sėdynėje ir tylėjo. Knutas jautė, kad ji supykusi.

Kad negirdėtų Kilgardo vapėjimo, inspektorius paleido radiją, paskui nuleido automobilio langą. Dar viena žmogžudystė. Siaubinga. Dar viena moteris. Kirvio žaizdos ir kelnaitės burnoje. Kada visa tai baigsis? Jie neranda už ko užsikabinti. Šiuo klausimu jis turėjo pritarti Kilgardui. Knutas ėmė psichologiškai ruoštis vaizdui, kurį netrukus pamatys. Žvilgtelėjo į dešinę, į Kariną. Ji tyliai sėdėjo ir žiūrėjo tiesiai priešais save.

– Apie ką galvoji? – paklausė.

– Mes turime sugauti tą niekšą. Dabar pat, – ryžtingai atsakė ji. – Žmonės bus mirtinai išgąsdinti.

Policija, jiems pasiekus sodybą, jau buvo spėjusi apjuosti nusikaltimo vietą. Sūlmanas su kolegomis atsidėję rinko įkalčius.

Palikę automobilį žvyru išpiltame kieme nuskubėjo stačiais akmens laiptais. Įžengę į studiją visi trys instinktyviai atšlijo. Krauju aptėkštos sienos, grindys, lentynos. Salsvas, koktus yrančio lavono kvapas privertė užsidengti burnas. Jakobson apsisuko ir sublogavo ant laiptų.

– Tegu mane skradžiai, – iškošė Kilgardas, – nieko kraupiau nesu matęs.

Nuogas moters kūnas tysojo ant grindų kraujo klane. Ryškioje saulės atokaitoje žiojėjo gilios žaizdos gerklėje, pilve ir šlaunyse. Didžiulėmis valios pastangomis Knutas priėjo prie lavono. Tiesa, moters burnoje baltos medvilninės kelnaitės. Tarpduryje vėl pasirodė Jakobson, atsišliejo į staktą. Policijos pareigūnai žiūrėjo į nusikaltimo vietą jausdamiesi bejėgiai.

Į studiją buvo galima patekti tik vienu keliu, pro duris, pro kurias jie ir patys įėjo. Ant grindų gulėjo sudaužytas veidrodis. Šukėse žaidė saulės zuikučiai. Netoliese mėtėsi molio gabalas.

– Ji sėdėjo ir dirbo, – pradėjo Knutas. – Matote tą molio gabalą?

– Taip, – patvirtino Jakobson ir pasisukusi į Sūlmaną paklausė: – Kaip manote, kiek laiko ji negyva?

– Kūnas visiškai sustingęs. Atsižvelgiant į *rigor mortis*, spėčiau, kad mažiausiai dvylika valandų, bet ne ilgiau. Kūnas vis dar šiltas.

– Kas apie tai pranešė?

– Jos draugė. Cecilija Engstriom. Ji name.

– Einu pas ją, – tarė Knutas.

Iš lauko Gunilos Olson namas atrodė per didelis vienam žmogui. Dviejų aukštų kalkakmenio pastatas, iš pažiūros labai senas. Knutas nuėjo prie pagrindinių durų, stengdamasis nusikratyti regėto smurto vaizdo. Už virtuvės stalo panarinusi galvą sėdėjo jauna moteris. Ilgi tamsūs plaukai slėpė veidą. Ji vilkėjo lengvą dryžuotą vasarinę suknutę. Šalia moters sėdėjo policininkė ir laikė ją už rankos. Knutas pasisveikino. Pareigūnė jam buvo pažįstama. Gunilos draugė maždaug dvidešimt penkerių, spėjo inspektorius. Ji žiūrėjo į jį tarsi nieko nematydama. Veidas blizgėjo nuo ašarų.

Prisistatęs Knutas atsisėdo kitoje stalo pusėje.

– Ar galite papasakoti, kas nutiko?

– Na, Gunila turėjo šiandien pas mane atvažiuoti. Planavome kartu švęsti Vidurvasario šventę mano trobelėje Kathamaršvykene. Ji žadėjo atvažiuoti iškart po pusryčių. Kai nesulaukiau nei žinutės, nei jos pačios iki dvyliktos, pradėjau nerimauti. Kad ir kiek skambinau, ji neatsiliepė jokiu telefonu. Tada nutariau pati atvažiuoti.

– Kada atvažiavote?

– Apie pirmą.

– Kas buvo toliau?

– Durys į studiją buvo praviros, todėl įėjau. Radau ją ten. Ant grindų. Aplink pilna kraujo.

– Ką darėte toliau?

– Nuėjau į savo automobilį ir užsirakinau. Tada paskambinau policijai. Buvau išsigandusi ir norėjau išvažiuoti, bet man liepė laukti čia. Policija pasirodė maždaug po pusvalandžio.

– Ar ką nors matėte?

– Ne.

– Gal pastebėjote ką nors keista?

– Ne.

– Ar gerai pažinojote Gunilą?

– Gana gerai. Mes draugaujame porą mėnesių.

– Jūs ketinote kartu švęsti Vidurvasarį, tik judvi?

– Gunila baigė vykdyti didžiulį užsakymą. Pastarąsias kelias savaites ji labai daug dirbo, todėl norėjo tylos ir ramybės. Aš irgi panašiai jaučiausi, štai todėl ir nutarėme praleisti šventes kartu.

– Kada paskutinį kartą su ja kalbėjotės?

– Užvakar. Ji turėjo vakar man paskambinti, bet skambučio nesulaukiau.

– Gal žinote, ar ketino ką nors ypatingo vakar veikti? Ar su kuo nors susitikti.

– Ne. Ji rengėsi dirbti visą dieną ir vakarą.

– Ar žinote, kur gyvena jos šeima? Tėvai? Broliai ar seserys?

– Jos tėvai mirę. Ji turi brolį, bet nežinau, kur jis gyvena. Tik jau ne Gotlande.

– Ar ji turėjo vaikiną?

– Ne, kiek aš žinau. Ji visai neseniai grįžo namo. Daug metų gyveno užsienyje. Man regis, sugrįžo į Švediją sausį.

– Aišku. – Knutas paplekšnojo Cecilijai Engstriom per ranką ir paprašė kolegos nuvežti moterį į ligoninę. – Pasikalbėsime kada nors vėliau, – tarė jis Cecilijai. – Palaikom ryšį.

Jis išėjo iš virtuvės ir perėjo namą. Pažvelgus pro langą, drąsa nusirito į kulnis. Kiek akys užmato, nė vieno kaimyno. Svetainė didelė ir šviesi. Ant sienų kabo spalvingi jam nežinomų menininkų paveikslai. Viršuje, miegamajame, stovėjo plati, viliojanti lova. Už gretimų durų buvo iš pažiūros nenaudojamas svečių kambarys, paskui studija, didelė vonia ir kabinetas.

Bent jau iš pirmo žvilgsnio nepastebėjo nieko neįprasto. Kiek matė, niekas nesulaužyta ir nesugadinta. Sūlmanas pereis namą vėliau, todėl jis nenorėjo nieko liesti.

Pirmas aukštas buvo toks pats šviesus ir erdvus. Šalia virtuvės įkurdintas didelis valgomasis su židiniu. Dar vienas miegamasis ir kambarys su daug knygų bei patogiu krėslu skaityti. *Ji aiškiai nestokojo vietos*, – pagalvojo inspektorius.

Mintis nutraukė tarpduryje pasirodžiusi Karina Jakobson.

– Ateik čia, Andersai, – šūktelėjo uždususi. – Kai ką radome.

Iki pamokų pabaigos liko ne daugiau kaip penkios minutės. Po jų jis paprastai traukdavo tiesiai namo. Greičiau. Greičiau. Raktas ant virvelės tabaluoja ant kaklo. Kadangi vienintelė išeitis išvengti kankintojų buvo iš karto daug atitrūkti, jis paprastai pradėdavo ruoštis dar nepasibaigus pamokai. Atsargiai ėmė rinktis daiktus. Tyliai užvertė knygą. Įkišo pieštuką į griovelį pieštukinėje, paskui trintuką. Visą

laiką nenuleido akių nuo mokytojos, kuri turi nieko nepastebėti. Lėtai užtraukė pieštukinės užtrauktuką. Jam atrodė, kad garsas kaip griaustinis nuaidėjo per klasę, bet mokytoja ir vėl nieko nepastebėjo. Paprastai klasėje būdavo mirtinai tylu, nes mokytoja buvo griežta ir per pamoką nepakęsdavo jokių kalbų ar žaidimų. Dabar ji pasisukusi nugara. Gerai. Atsargiai atkėlė suolo dangtį. Vos vos, tik kad galėtų sukišti vidun vadovėlius. Paskui pieštukinę. Tvarka. Širdis pašėlusiai daužėsi. Skambutis nuskardės bet kurią akimirką. Jeigu tik mokytoja iki tol nieko nepastebės. Liza, sėdinti šalia, matė, ką jis daro, bet nekreipė dėmesio. Ji elgėsi su juo kaip ir visi kiti, visiškai ignoravo. Kaip ir kitos vištos. Niekas nedrįso su juo draugauti bijodami, kad irgi taps nepakenčiamų demonų aukomis.

Pasikalbėjęs su šaltiniu iš Nynašamo. Kaip tas senis taip greitai viską sužino? Jis spėliojo, kas toks taip noriai dalijasi su juo tokia gera informacija.

Žurnalistas greitai stvėrė nešiojamąjį kompiuterį, mobilųjį telefoną, rašiklius ir išlėkė iš kabineto. Įvykdyta nauja žmogžudystė. Trečia per mažiau kaip tris savaites. Šiurpu ir visiškai neįtikima. Stokholmo redaktoriai norėjo, kad jis nedelsdamas važiuotų į sodybą Nare ir telefonu sukaltų reportažą iš įvykio vietos tiek *Aktuellt*, tiek *Rapport* naujienų programoms. Reikėjo surinkti kuo daugiau informacijos prieš transliaciją. Pasak informatoriaus, scenarijus toks pat, kaip ir ankstesniais atvejais: nužudyta į

ketvirtą dešimtį įžengusi moteris, mirtinai sukapota ir palikta su kelnaitėmis burnoje.

Johanas, laukdamas Peterio, turėjusio paimti jį iš viešbučio, paskambino Knutui. Operatorius buvo išvykęs, bandė vieną iš nesuskaičiuojamų Gotlando golfo laukų. Johanas surado jį per patį žaidimo įkarštį. Vyriausiasis inspektorius neatsiliepė. Jakobson taip pat. Tada jis mėgino paskambinti budinčiam pareigūnui, bet tas liepė susisiekti su tyrimą vykdančios komandos galva, Andersu Knutu. *Šūdas.* Budintis pareigūnas tegalėjo pasakyti, kad kažkas nutiko vienoje sodyboje Nere. Daugiau smulkmenų išduoti atsisakė. Policija nusikaltimo vietoje ir jos darbo kliudyti negalima. Johanas nekantriai prisidegė cigaretę ir apsižvalgė. Kur jis taip ilgai?

Reporteris iš centrinės redakcijos atvyksta pirmuoju lėktuvu. Kelias dienas jis dirbs Švedijos TV nacionalinėms žinioms, o Johanas tęs darbą regioniniam padaliniui. Nacionaliniai reporteriai pasirodydavo tik karštame taške. Kaip dabar, kai įvyko nesuvokiama – trečioji žmogžudystė. Įprastomis aplinkybėmis Johanas įsižeistų, kad nacionalinei žinių redakcijai neužtenka jo parengtų reportažų, tačiau dabar džiaugėsi. Jeigu reiktų dirbti visoms žinių laidoms iš karto, jis neturėtų laiko susitikti su Ema.

– Greičiau. Ateik.

Jakobson atrodė susijaudinusi. Knutas nusekė ją į kiemą. Netoliese, medžių sąžalyne, Sūlmanas su Kilgardu pasilenkę kažką tyrinėjo. Jis nurisnojo arčiau jų.

Sūlmanas pincetu kažką kėlė nuo žemės. Kažkokį pailgą plastikinį daiktą. Pasukiojo į vieną ir kitą pusę. Per sprandą jam tekėjo prakaitas.

– Kas čia, po paraliais? – nugriaudėjo Kilgardas.

– Astmininko inhaliatorius.

– Ar Gunila Olson sirgo astma? – paklausė Knutas.

Kolegos patraukė pečiais.

Knutas vėl parbėgo į namą. Cecilija Engstriom ir policininkė kaip tik rengėsi išeiti.

– Gal žinote, ar Gunila sirgo astma? – paklausė inspektorius.

– Nemanau, – neužtikrintai atsakė velionės draugė. – Ne, nesirgo, – po kurio laiko atsakė jau tvirčiau. – Neturėjo sirgti. Prieš kelias savaites kartu buvome vakarėlyje pas mano draugus, o jie turi ir šunį, ir katę. Gunila dėl jų nesiskundė.

– O jūs ar sergate?

– Ne.

Knutas grįžo pas kolegas, kurie smalsiai į jį sužiuro.

– Taip, – tarė inspektorius. – Labai gali būti, kad jau kai ką žinome apie žudiką. Jis gali sirgti astma.

Johanas apie Narą žinojo tik tiek, kad tai *Ainbusk* grupės gimtinė. Naršydami Gunilos Olson sodybos jie su Peteriu atsidūrė kelyje, vedančiame į vėjuotą Naršamno įlanką. Mažas žvejų kaimelis priminė Norvegiją ar Islandiją. Į jūrą atsikišęs styrojo molas. Ant jo rikiavosi barakai su žuvies prekystaliais. Suposi keli traleriai, riogsojo polistireno dėžės laimikiui, krūvos tinklų. Laiveliai, neišplaukę į jūrą, lingavo prišvartuoti prie prieplaukos. Tolumoje

jie pamatė turistų porą, sunkiai minančią dviračiais prieš vėją į Narsholmeno švyturį. Bangos lūžo tarytum iš anksto nustatytu ritmu.

Johanas nuleido langą. Jūrų dumblių kvapas pažadino prisiminimus. Jis pajuto nenumaldomą norą nužingsniuoti iki pat molo galo ir leisti vėjui pripildyti energijos. Mintys apie Emą dūzgė aplink, suspausdamos tai širdį, tai smegenis, tai genitalijas, tai pilvą. Dabar kita realybė reikalavo jo dėmesio. Peteris apsuko automobilį.

– Prakeikimas! Ne tuo keliu pasukome.

Nuklydę ne ten dar du kartus jie pagaliau pasiekė sodybą. Kad ir kaip vėjuota buvo pakrantėje, prie nužudytosios moters namo buvo visiškai ramu. Policija aptvėrė didžiulę teritoriją, keli smalsuoliai nutraukė Vidurvasario šventę norėdami paspoksoti prie atitvaro.

Iš kaimo sklido tolimi akordeono garsai. Vidurvasario šventės aidai netoli nužudymo vietos. Paklausinėjęs Johanas sužinojo, kad Knutas išvažiavo iš nužudytosios namų vos prieš penkiolika minučių. Jakobson taip pat. Jie buvo vieninteliai žmonės Visbio policijoje, kuriuos jis gerai pažinojo.

Johanas pagaliau prisiskambino Knutui, kuris patvirtino, kad savo namuose nužudyta trisdešimt penkerių metų moteris. Tikslus nusikaltimo laikas nėra žinomas. Policija atsisako komentuoti, kaip ji buvo nužudyta.

Inspektorius, žinojęs, kaip greitai žurnalistai išsiaiškina aukos tapatybę, Johano paprašė reportaže neminėti moters vardo ir nerodyti nuotraukos. Policija dar nespėjo susisiekti su jos šeima.

Prieš eterio laiką Johanui pavyko pasikalbėti su jaunu vaikinu-ku iš minios, susirinkusios prie policijos kardono. Taip, mergina iš tikro gyveno viena. Jai kiek daugiau nei trisdešimt. Dirbo su keramika.

Aktuellt redaktoriui Stokholme jis paskambino be kelių minučių šešios. Buvo sujungtas su studija ir tiesiogiai pranešė televizijos žiūrovams tai, ką pavyko sužinoti.

Baigęs reportažą telefonu bandė rinkti medžiagą vėlesniems reportažams. Spaudos konferencija policijos būstinėje numatyta 21.00. Per tą laiką atvyks nacionalinių žinių žurnalistas ir jie galės dirbti kartu. Johanui tiko tokia perspektyva.

Peteris vaikštinėjo palei policijos atitvarą ir filmavo aplinką. Policininkai atsisakė ką nors komentuoti. Johanas nutarė verčiau pakalbinti žmones, besibūriuojančius ant siauro žvyrkelio prie sodybos. Kai kurie buvo atmynę dviračiais, keli paaugliai atbirzgė mopedais, palei kelią stovėjo ir keli automobiliai. Dauguma buvo kaimynai, pastebėję aplink sodybą sustojusias policijos mašinas.

Johanas prisiartino prie neaukštos, apkūnios pusamžės moters su šortais ir sportiniais marškinėliais. Ji vedėsi šunį ir stovėjo atokiau nuo likusių žioplių.

Žurnalistas prisistatė.

– Ar pažįstate čia gyvenusią moterį? – paklausė jis.

– Galima sakyti, ne, – atsakė moteris. – Girdėjau, kad ji nužudyta. Ar tiesa? Ar to paties, kuris nužudė kitas dvi moteris?

Moteris kalbėjo nelaukdama atsakymo.

– Kažkokia beprotybė. Kaip filme. Negaliu patikėti.

– Kuo ji buvo vardu?

– Gunila Olson.

– Ji turi šeimą?

– Ne, gyveno viena. Žiedė puodus. Dirbdavo ana toje studijoje. – Parodė į žemą pastatą dideliais langais, atitvertą nuo smalsuolių.

– Kokio ji buvo amžiaus?

– Trisdešimt ketverių ar penkerių.

– Jūs gyvenate kur nors netoliese?

– Taip, toliau pavažiavus keliu.

– Ar gerai ją pažinojote?

– Pažinojau jos motiną, kai dar buvo gyva. Mes lankėme tą patį siuvimo būrelį, bet su dukterimi reikalų neturėjau. Susitikusios pasisveikindavome, bet ji neatrodė linkusi pasikalbėti. Buvo uždara. Atsikraustė visai neseniai. Sakyčiau, gal prieš kokius šešis mėnesius. Ilgai gyveno užsienyje. Toli, Havajuose. Tėvai iš Ljugarno, ten ji ir užaugo. Jau keleri metai kaip mirę. Žuvo automobilio avarijoje, kai Gunila gyveno taip toli. Galite įsivaizduoti, negrįžo net jų palaidoti! Galima sakyti, buvo praradę ryšį su ja. Netgi nenorėjo dalytis ta pačia pavarde. Vos tik sulaukė pilnametystės, pasikeitė pavardę į Olson, nors tėvai yra Brostriomai. Žinau, kad motina labai dėl to išgyveno. Ji turi ir brolį, bet jis gyvena žemyne. Man regis, pavardė ta pati, Brostriomas. Bet tėvams daugiausia problemų kėlė ji, duktė.

– Kokių problemų?

– Ji bėgo iš pamokų ir vilkėjo keistus drabužius. Kiek kartų ją sutikdavau, būdavo vis kitokios plaukų spalvos. Jos tėvas buvo pastorius. Man regis, jam buvo ypač sunku. Ji buvo... kaip čia pasakius? Maištininkė. Aišku, tai buvo jaunystėje. Vėliau persikraustė į Stokholmą, į meno mokyklą, paskui girdėjau, kad gyvena užsienyje.

Johaną pribloškė moteris, kuri pasirodė besanti tiesiog vaikščiojanti naujienų agentūra. Peteris prisijungė prie jų ir kamera veikė tol, kol Gunilos kaimynė kalbėjo.

– Šiaip ar taip, šį pavasarį ji buvo surengusi porą parodų, – tęsė plepioji moteriškė. – Man regis, jai sekėsi visai neblogai. Gunila išties žiedė nuostabią keramiką.

Šnekioji moterytė paglostė šunį. Tas iš nekantrumo buvo pradėjęs inkšti.

– Baisus dalykas, pasakysiu. Žmogus bijai kur nors išeiti. Nuėjau į vieną jos parodą, norėjau pasikalbėti, bet nepavyko. Ji vos teikėsi atsakyti į mano klausimą.

– Gal žinote, ar turėjo kokį nors draugą?

– Ne, bet dabar, kai pasakėte, prisimenu mačiusi nepažįstamą vyrą. Aš daug vaikštinėju su šunimis, mačiau jį keletą kartų.

– Tikrai? Kur tai buvo?

– Pirmą kartą gal prieš kelias savaites. Vieną vakarą ėjau pro šalį, o jis kaip tik išėjo iš Gunilos namų.

– Kalbėjotės su juo?

– Ne. Nemanau, kad jis mane pastebėjo.

– Ar galite jį apibūdinti?

– Jis buvo aukštas, labai šviesių plaukų.

– Kokio amžiaus?

– Man pasirodė gana jaunas. Gal apie trisdešimt. Dar porą kartų mačiau tą vyrą vėliau, beveik garantuota, kad tas pats.

– Kada tai buvo?

– Antrą kartą jį pastebėjau maždaug po savaitės. Išėjo iš jos namo ir patraukė keliu į autobusų stotelę. Atrodė, kad labai skuba, nes žingsniavo labai sparčiai. Susitikau jį kelyje ir gerai įsižiūrėjau. Stilingas, labai gražiai apsirengęs. Ne koks dykūnas.

– Sakėte, jis maždaug trisdešimties?

– Na, gal kiek jaunesnis ar vyresnis nei trisdešimt. Sunku pasakyti.

Johanas pajuto, kaip tankėja pulsas. Ši pagyvenusi moteris galbūt matė žudiką.

– Kaip manote, jis turėjo automobilį?

– Taip, porą kartų mačiau čia stovintį nepažįstamą automobilį. Saabą. Ganėtinai seną. Nežinau, kokio modelio, bet mažiausiai dešimties metų senumo.

Baigę interviu Johanas su Peteriu grįžo prie automobilio važiuoti į policijos nuovadą, kur turėjo vykti spaudos konferencija. Johanas susisiekė su nacionalinių žinių žurnalistu Robertu Viklanderiu. *Aktuellt* ketino surengti tiesioginę transliaciją. Gotlande nebuvo furgonų su įranga, kurios reikėjo tiesioginei televizijos transliacijai, bet vienas turėjo pasiekti salą prieš pat spaudos

konferenciją. Tai reiškė, kad Johanas su Peteriu gali eiti į redakciją ir sumontuoti medžiagą to vakaro laidoms.

Iki to laiko jie laisvi. Regioninių žinių redakcija nerengia reportažo apie Vidurvasario šventės išvakares. Robertas su savo operatoriumi perims darbus visam vakarui. Johanui buvo pažadėta išeiginė per šventes. Kolega jau buvo anksčiau dirbęs Gotlande ir orientavosi. Jis pažadėjo paskambinti Johanui kitą dieną, tik jeigu bus visiškai būtina.

Mama, padėk. Taip tamsu. Mama, padėk man. Taip tamsu.

Jis verkė prispaudęs pražiotą burną prie minkštų pūkų pagalvės. Kartojo tuos pačius žodžius. Iš nosies tekėjo snargliai. Taip smarkiai užsimerkė, kad tamsoje matė aplink besirangančius pavidalus. Po jo vokais knibždėjo galybė ryškių kirmėlių, gyvačių milžiniškomis galvomis ir šlitinėjančių pabaisų. Jis gulėjo ant šono, pritraukęs kelius, rankomis apsikabinęs pagalvę, su kietu skausmo kamuoliu pilve. Protarpiais imdavo siūbuoti. Pagalvė sumirko nuo ašarų ir snarglių.

Buvo ketvirta valanda po pietų. Sesuo išėjo į arklides, tėvai grįš ne anksčiau kaip šeštą.

Diena buvo siaubinga. Sugavo jį pakeliui iš mokyklos. Jis netgi pradėjo jaustis laimingas. Buvo pamiršęs, kaip būna – maloniai kirbantis džiaugsmas pilve, sumišęs su viltimi, kad jo padėtis pasikeis. Jo niekas neerzino ir nesikabinėjo visą dieną, per pertrauką berniukas iš kitos klasės netgi užkalbino.

Jie sutarė kitą dieną atsinešti savo ledo ritulio kortelių kolekcijas. Kai po paskutinės pamokos išskubėjo ir pasileido tekinas per žaidimų aikštelę, jie, prakeikti demonai, jau laukė.

Užtvėrė jam kelią. Mėgino ištrūkti, bet jie buvo greitesni. Sugriebė jį ir nutempė laiptais prie sporto salės. Tarp įėjimo į salę ir laiptų buvo niekieno nenaudojamas sandėliukas šluotoms. Nusitempė jį ten. Panika apsiautė jį kaip rūkas. Kietos, sausos, neatlaidžios rankos gniaužė burną. Jis užuodė sūrių savo ašarų skonį, kai jos tekėjo tarp tų pirštų ir jo lūpų. Dviese laikė jį už rankų ir spaudė burną, keliese mušė. Daužė per visą kūną, draskė nagais ir kandžiojo. Vis stipriau ir stipriau. Kai kažkas ėmė sagstyti kelnes, pagalvojo, kad mirs. Stiprios rankos sugriebė ir pargriovė ant žemės.

Vėliau plakė užpakalį šokdyne. Geliantys, atkaklūs kirčiai. Plakė paeiliui, vienas po kito. Visi norėjo prisidėti. Jis stipriai užmerkė akis ir stengėsi galvoti apie ką nors kita. Saulės šviesą, vonią, ledų porciją. Meškeriojimą su seneliu. Persekiotojai vis plakė ir užgauliojo. Balsai sklidini paniekos. Niekingas žliumbike. Kiaule.

Po kurio laiko kvėpuoti darėsi vis sunkiau. Delnai taip spaudė burną, kad jam ėmė trūkti oro. Klykė be garso. Tas riksmas liks jame iki gyvenimo pabaigos.

Pajuto, kaip kažkas šilta nuteka tarp kojų.

– Šūdas, kaip šlykštu. Jis apsimyžo! – išgirdo kažką sakant.

– Dingstam iš čia, – atsakė kitas. Mušimas liovėsi, gniaužtai atsileido ir užpuolikai iš sandėliuko išsinešdino. Jis

susmuko ant cementinių grindų. Nežinia kiek laiko ten gulėjo. Pagaliau pavyko atsistoti ant kojų, pasitaisyti drabužius ir išeiti. Grįžęs namo nuėjo į savo kambarį, uždarė duris ir susisukęs ant lovos išsiverkė. Užpakalį perštėjo, ėmė sunktis kraujas. Per veidą jo nemušė. Tikriausiai nenorėjo palikti žymių. Be viso kito, jis kentė begalinę gėdą. Koks jis netikėlis, kad buvo pasmerktas tokiam priekabiavimui. Jis niekam nedrįso apie tai prasitarti.

– Mama! – šaukė į pagalvę. – Mama!

Nors gerai žinojo, kad jai grįžus namo elgsis kaip visada. Ašaros bus nudžiūvusios, veidas nupraustas. Norėdamas nusiraminti jis bus išgėręs kelias stiklines vandens. Ir kaip daugybę kartų anksčiau, mama nieko nepastebės. Dėl to jis jos nekentė.

Spaudos konferencijai buvo paskirta didžiausia salė Visbio policijos poskyryje. Visos kėdės buvo užimtos. Dabar ir kitų Skandinavijos šalių žiniasklaidą sudomino paslaptingas serijinis žudikas, kurio niekaip nepagauna švedų policija.

Knutas aiškiai paprašė žurnalistų neatskleisti aukos tapatybės. Dar nepranešta visiems jos šeimos nariams. Policija nesugebėjo susisiekti su jos broliu, buriuojančiu vakarinėje Švedijos pakrantėje.

Apie inhaliatorių neužsiminta. Knutas dar niekada anksčiau nejautė tokio spaudimo. Jautėsi mirtinai nuvargęs ir siuto, kad buvo išviliotas iš Vidurvasario vakarėlio. Siuto, kad įvykdyta nauja žmogžudystė. Kad nė per plauką nepriartėjo prie bylos atsa-

kymo. Kelis kartus pažiūrėjo į kolegas – prašė padėti atsakyti į žurnalistų klausimus, dažniausiai į Kariną Jakobson, taip pat ir į Martiną Kilgardą, kuris šioje situacijoje virto akmeniu.

Nepaisant to, kad nepavyko sugauti žudiko, ir vėl pasėjusio mirtį, Knutas buvo priverstas apginti tą milžinišką darbą, kurį jau spėjo atlikti. Žodžiai atrodė tušti netgi jo paties ausims. Mirusios Gunilos Olson vaizdas įsirėžė į raineles ir liko visą spaudos konferenciją.

Susirinkę žurnalistai darė viską, ką galėjo, kad atmestų policijos argumentus ir sutaršytų jau nuveiktus darbus. Kartais Knutas imdavo abejoti, kaip jie gali pakęsti savo darbą: amžinai kritiški, amžinai ieškantys konflikto, nuolat susitelkę į negatyvą. Kaip jie pakenčia save pačius? Apie ką šnekasi sėdėdami prie vakarienės stalo? Karą Vidurio Rytuose? Situaciją Šiaurės Airijoje? Monetarinę sąjungą? Premjero Persono mokesčių politiką?

Jį staiga užplūdo neapsakomas nuovargio jausmas. Klausimai lėkė kaip sukiršintos širšės. Darėsi sunku sutelkti dėmesį. Jis išgėrė stiklinę vandens ir pasistengė susikaupti. Po spaudos konferencijos žurnalistai mygo duoti asmeninius interviu.

Pagaliau po dviejų valandų viskas baigėsi. Pasakęs kolegoms, kad netrukdytų, užsirakino savo kabinete. Ten kone verkdamas susmuko į kėdę už stalo. Dieve švenčiausias, jis suaugęs vyras, bet mirtinai nusikalęs ir alkanas. Tik tada Andersas suprato, kad nuo pusryčių nieko nevalgė, nes jo šventiniai pietūs buvo žiauriai nutraukti. Nieko keista, kad žarna žarną rijo. Jis paskambino žmonai į vasarnamį Likershamne.

– Grįžk namo, brangusis. Svečiai seniai išvažinėjo. Šventė taip ir neįsisuko. Liko galybė maisto. Prikrausiu tau tikrą Vidurvasario lėkštę, turime šalto alaus. Gerai skamba, tiesa? Kodėl tau neišvažiavus tuojau pat?

Švelnus jos balsas šildė ir darė pažeidžiamą.

Johanas gerbė policijos prašymą neviešinti paskutinės aukos vardo ir nuotraukos. Jis net neužsiminė, kad moteris žiedė puodus. Kai Johanas su Peteriu galiausiai baigė darbą, jie nutarė išeiti laukan, nors jau buvo po dvyliktos nakties ir abu jautėsi mirtinai išvargę. Vis tiek Vidurvasario naktis, kaip pabrėžė operatorius.

Johanas sutiko. Kelias dienas jis skambino ir siuntė žinutes į Emos mobilųjį telefoną, bet atsakymo nesulaukė. Ji tikrai kažkurioje saulėtoje pievoje švenčia Vidurvasarį su brangia šeimyna. Nėra reikalo kankintis. Vis tiek nieko neišeis. Tačiau ilgesys kankino, o vienintelis padėdavęs dalykas buvo alkoholis. Johanas norėjo pamiršti Emą, žmogžudystes, depresija sergančią motiną ir visa kita.

Jie nuėjo į užeigą prieplaukoje. Visi smagiai leido laiką, tarsi nebūtų girdėję apie paskutinę žmogžudystę. *Dauguma žmonių greičiausiai turi geresnių užsiėmimų nei žiūrėti žinias per Vidurvasario šventę*, – galvojo Johanas. Kol kas jie mėgaujasi palaimingu nežinojimu.

Johanas ir Peteris užsisakė alaus.

– Kaip sekasi su Ema? – paklausė operatorius.

– O, manau, beviltiškai. Nieko mums neišeis.

– Ką jai jauti?

– Kažką labai stipraus. Tai ir blogiausia. Aš tiesiog nežinau. Esam pažįstami tokį trumpą laiką, bet niekada nesu sutikęs tokios moters. Ji tikra rakštis, – atsakė Johanas ir išsišiepė.

– Tai ką darysi?

– Nežinau. Ko gero, reikia pasakyti jai velniop, paprastai ir aiškiai. Bet dabar nenoriu apie tai kalbėti. Ši diena ir taip buvo sunki.

– Gerai. Su Vidurvasariu, – tarė Peteris. – Į sveikatą! – Jis vienu mauku išlenkė bokalą iki dugno.

Porelė kikenančių ilgaplaukių merginų aptemptomis palaidinukėmis ir plikomis bambomis alkūnėmis prasiskynė kelią per žmones iki baro. Blizgios lūpos ir linksmos akys. Peteris kaipmat išnaudojo galimybę.

– Aš statau, panelės. Ką gersite?

Merginos supratingai susižvalgė. Nužvelgė Johaną su Peteriu mirksėdamos ilgomis, rūpestingai pariestomis blakstienomis.

– Taurę vyno. Ačiū, – atsakė abi vienu balsu.

Peteriui ta naktis buvo smagesnė, nei galėjo tikėtis. Johanas stengėsi įsitraukti į linksmybes, bet nesėkmingai. Padarė klaidą per daug išgėręs. Auštant Vidurvasariui jis pasilenkęs virš unitazo negalėjo liautis žiaukčiojęs.

Šeštadienis, birželio 23-ioji

Kitą dieną paskambino Ema.

– Labas. Čia aš.

– Labas, – sukrankė užsimiegojęs Johanas.

– Atsiprašau, kad anksčiau nepaskambinau, bet buvau išvykusi švęsti Vidurvasario. Be to, turėjau kai ką apgalvoti, – tyliai pridūrė.

Pagirias išstūmė palaipsniui stiprėjanti viltis.

– Kaip gyveni? – tęsė ji. – Atrodai labai pavargęs. Gal pažadinau?

– A-ha.

– Antra popiet.

– Tikrai taip vėlu?

– Noriu su tavimi susitikti. Susipykau su Ule. Pasakiau, kad man reikia pabūti vienai. Bent kelias dienas. Jis liko su vaikais brolio namuose Burgsvike. Man reikia tave pamatyti.

———

Ema atrodė beveik permatoma, papilkėjusiu veidu ir sukritusi, lyg būtų susitraukusi po paskutinio jų pasimatymo. Tiesiog stovėjo raudona nosimi ir užtinusiomis akimis. Jis įtraukė ją į kambarį.

– Kas nutiko?

– Nieko. Aš tiesiog išsekusi. Nežinau, ką daryti.

– Sėskis.

Ema šniurkščiojo. Johanas atnešė jai tualetinio popieriaus. Abu sėdėjo ant lovos.

– Šventės buvo siaubingos, – pradėjo ji. – Nuvažiavome aplankyti Ulės brolio su šeima. Supranti, man reikėjo atitrūkti nuo tavęs, pajusti, lyg nieko nebūtų, ir atitolti. Maudėmės, žaidėme, vakarais lauke kepėme mėsą. Vaikai, žinoma, smagiai leido laiką su savo pusbroliais, seneliais ir šiaip. O man buvo nepaprastai sunku. Kartais jausdavausi visiškai tuščia. Negalėjau patikėti, kad visi elgiasi lyg nieko nebūtų įvykę. Viskas kaip paprastai, supranti. Kepi kepsnius ir verdi kavą. Žaidi *Kubb*. Na, tai vikingų rąsto mėtymo žaidimas, – paaiškino ji pastebėjusi Johano sutrikimą. – Pjauni žolę. Kuo didesnį chaosą jaučiau viduje, tuo sunkiau buvo tvarkytis su įprastais kasdienio gyvenimo dalykais. Supranti?

Ema tęsė toliau nelaukusi atsakymo:

– Ulė kurį laiką su vaikais pagyvens ten . Aš pasakiau, kad turiu grįžti namo. Pabūti viena. Jis mano, kad viskas dėl pastarųjų įvykių, kad išgyvenu šoką. Mano, kad ta krizė praeis. Susiskambino su terapeutu, nori, kad nueičiau pas jį, bet aš nemanau, kad

viskas tik dėl to. Nepanašu. Man atrodo, kad nebeliko daugiau apie ką su Ule kalbėtis. Lyg nebeturėtume nieko bendra.

Ji kelis kartus garsiai išsipūtė nosį.

– Net neįsivaizduoju, ką darysiu toliau. Tai ne vien mūsų su tavimi reikalas. Mes juk tik kelis kartus buvome susitikę. Tai beprotybė. Nežinau, kas man užėjo. Tikriausiai iš proto išsikrausčiau.

– Aš tokią kaip tu sutinku pirmą kartą, bet nenoriu pridaryti bėdos nei tau, nei tavo šeimai, – tarė Johanas.

– Čia visai ne tavo kaltė. Pati šokau atmerktomis akimis. Kodėl? Galbūt todėl, kad tarp mūsų su Ule nieko nebeliko. Nieko nejaučiame vienas kitam. Viskas baigta. Širdyje jaučiu, kad kitaip nebūtų, jei mes ir nebūtume susitikę. Anksčiau ar vėliau išsiskirčiau su Ule.

Ema ėmė verkti.

Johanas apglėbė ją.

– Gal mums reikėtų išsiskirti?

– Ne, nenoriu.

Abu kurį laiką tylėjo. Johanas glostė Emai plaukus. Glaudė prie savęs. Jautė jos kūno šilumą.

– Man reikia cigaretės, – pasakė Ema ir nuėjo pasiimti. Atsisėdo į fotelį prie lango. – Turi ko nors išgerti?

– Žinoma, ko norėtum?

– Kokakolos. Gal yra šokolado?

Johanas atidarė minibarą, išėmė dvi skardines ir šokoladinį batonėlį.

– Ką žinai apie paskutinę žmogžudystę? – paklausė Ema. – Koks košmaras. Greitai aš bijosiu išeiti į lauką. Kas ji? Žinai?

– Ji buvo keramikė. Gunila Olson. Trisdešimt penkerių. Kiek žinau, ilgai gyveno užsienyje, neseniai grįžo. Gyveno viena. Kilusi iš Ljugarno. Pažinojai ją?

– Ne, vargu. Dėl ko jis žudo tas moteris? Neatrodo, kad tarp jų būtų kas nors bendro. Viena ištekėjusi, turėjo vaikų, kita gyveno su partneriu, trečia – viena. Viena gyveno Stokholme, antra Visbyje, trečia kaime.

Ema nugėrė kolos ir prisidegė cigaretę.

– Viena dirbo su kompiuteriais, kita buvo kirpėja, trečia keramikė. Gal jos priklausė kokiai nors keistai sektai ar pokalbių svetainei internete? Gyveno dvigubą gyvenimą? Gal pavyko ką nors išsiaiškinti?

– Ne, – gėdingai teko pripažinti Johanui. – Man nedaug pavyko iškapstyti šioje byloje. – O kiek jis kapstė? Nedaug. Aišku, turėjo informatorių ir kelis pažįstamus pareigūnus, bet nedėjo daug pastangų pats surasti atsakymus. Jam tai nebūdinga. *Emos kaltė*, – pagalvojo jis.

– Man regis, per daug galvoju apie tave.

– Ir aš per daug galvoju, – atsakė ji. – Visą laiką galvoju. Be perstojo.

Ji vėl atsidūrė jo glėbyje. Kartu jie sudarė vieną kūną.

– Aš tave myliu, – bučiuodamas Emai plaukus tarė Johanas. Pirmą kartą tikrai mylėjo moterį. – Svajoju apie tave. Noriu

gyventi su tavimi. Turėti namą čia, Gotlande. Rūpintis tavo ir mūsų vaikais. Auginti savo bulves.

Jis nusijuokė ir suėmė jos veidą abiem delnais.

– Įsivaizduoji, tai sena mano svajonė: turėti bulvių lysvę ir vasarą kada panorėjus pasikasti bulvių prie keptos lašišos. Kai gyvenau kaime, taip mes darydavome vaikystėje.

Važiuodama namo Ema suprato, kad yra įsimylėjusi. Iki ausų įsimylėjusi.

Karina Jakobson neklydo. Trečia per kelias savaites įvykdyta žmogžudystė išgąsdino tiek gotlandiečius, tiek turistus. Daug moterų daugiau nebedrįso vaikščioti vienos. Gotlande sezono pikas prasidėdavo iškart po Vidurvasario šventės ir trukdavo beveik du mėnesius, iki kasmetinės Viduramžių šventės, išpuldavusios antrą rugpjūčio savaitę. Netrukus po to baigdavosi mokyklos atostogos vaikams, ir turistai grįždavo į žemyninę Švediją.

Rugpjūčio viduryje gyvenimas stodavo į įprastas vėžes, vos vienas kitas atsilikėlis mėgaudavosi atostogomis Gotlande. Dabar dar tik birželio pabaiga, sezonas tik įsibėgėja, o į turizmo centrą, viešbučius ir stovyklas plaukia rezervacijų atšaukimai.

Visbio policija jautė spaudimą iš visų pusių. Vidurvasario rytą Knutas sulaukė skambučio iš apygardos policijos viršininko, turizmo vadovo, amatų ir pramonės direktoriaus, savivaldos vykdomosios tarybos pirmininko ir apygardos gubernatorės.

Jau neminint pokalbio su Nacionalinės policijos komisaru. Visi reikalavo paprasto ir aiškaus dalyko. Sugauti žudiką.

Tyrimų komandos nariai greitai grįžo į policijos nuovadą Visbyje ir įsikūrė Kriminalinio skyriaus pasitarimų kambaryje. Buvo vienuolikta valanda ryto.

Susirinkimą pradėjo Knutas. Padėkojo, kad žiniasklaida neatskleidė Gunilos Olson tapatybės. Net ir praėjus dvidešimt keturioms valandoms po kūno radimo policijai nepavyko susisiekti su jos broliu.

– Sveiki sugrįžę, – pasveikino jis visus. – Džiaugiuosi, kad visi galėjote atvažiuoti. Paskutinė auka yra Gunila Olson, trisdešimt penkerių metų amžiaus, kaip spėjama, nužudyta Vidurvasario šventės išvakarėse. Ji vertėsi keramika. Gyveno viena sodyboje Nere. Vaikų neturi. Pradėsim nuo kelių nuotraukų.

Šviesos buvo išjungtos. Kadangi langus slėpė užuolaidos, patalpoje tapo visiškai tamsu. Knutas kalbėjo ir skleidė ant sienos nuotraukas. Daugumai dalyvavusių sunkiai sekėsi išlaikyti įdėmų žvilgsnį, tekdavo nusukti akis, kad nesupykintų.

– Preliminaria paramedikų nuomone, ji patyrė daugiau kirčių nei ankstesnės dvi moterys. Žaizdos taip pat kitokios, nei ankstesnių aukų. Šį kartą žudikas kapojo su dar didesniu įniršiu. Jis žiauriai sumaitojo visą kūną. Sunku pasakyti, kokiu kirviu naudotasi. Žaizdos nelygiais kraštais, kai kurios labai gilios. Nė vienas smūgis nebuvo nukreiptas į lytinius organus. Nėra žymių, kad moteris būtų išprievartauta. Kaip ir kitoms aukoms, į burną buvo sugrūstos kelnaitės. Nužudymo įrankis nerastas, bet aptikome kai ką, kas gali priklausyti žudikui.

Ekrane pasirodė astmininko inhaliatoriaus nuotraukos.

– Tokius inhaliatorius naudoja sergantys astma, – paaiškino vyriausiasis inspektorius. – Jis rastas kieme, už keramikos dirbtuvių. Nei auka, nei jos draugė astma nesirgo. Aišku, inhaliatorius galėjo priklausyti kam nors kitam, kaimynui ar pažįstamam. Mes toliau einame per aplinkinius namus. Ant inhaliatoriaus liko pirštų atspaudų. Tiriama, ar jie nesutaps su turimais policijos duomenų bazėje. Kol kas nusikaltimo vietoje daugiau nieko įdomaus neradome. Pati auka kilusi iš Visbio. Prieš dvidešimt metų jos šeima išsikraustė į Jugarną. Pastaruosius dešimt metų Gunila Olson gyveno Havajuose, Maujo saloje. Ji grįžo čia praeitą sausį ir įsigijo sodybą Nere greičiausiai už paveldėtus iš tėvų pinigus. Jie žuvo automobilio avarijoje prieš šešerius metus. Gal dar prisimenate tą įvykį? Šalia Larbru mikroautobusas susidūrė su sedanu, žuvo penki žmonės. Buvo žiema, labai slidu. Du iš žuvusiųjų buvo vaikai.

Vietos pareigūnai sumurmėjo, kad prisimena įvykį.

– Tai va, Gunilos Olson tėvai buvo tame autobusiukyje. Jų pavardė buvo Brostriomai. Gunila, sulaukusi pilnametystės, pasikeitė pavardę į Olson. Pasiėmė mamos mergautinę pavardę. Greičiausiai nesutarė su tėvais. Turite klausimų?

– Ar esame tikri, kad ji buvo nužudyta dirbtuvėse? – paklausė Vitbergas.

– Taip. Visi įkalčiai rodo, kad nužudyta tenai.

– Gal ką naujo žinome apie galimus ryšius tarp ankstesnių dviejų aukų? – pasiteiravo Norbis.

– Na, pasižiūrėkim. Kilgardai? – Knutas klausiamai pažvelgė į kolegą iš sostinės.

– Hmm. Grupė, dirbusi Stokholme, nemažai atkapstė. Jos abi gyveno Stokholme. Frida visą savo gyvenimą, Helena pastaruosius dvidešimt penkerius metus. Paskutinis abiejų gyvenamas rajonas Siodermalmas. Jei tiksliau, jos abi gyveno šalia viena kitos. Helena Hilerstriom kartu su savo draugu Peru Bergdalu Horno gatvėje, Frida Lind su šeima gyveno Sudegusios bažnyčios gatvėje. Bendrų draugų neturėjo, bet viena sąsaja yra. Abi buvo *Friskis & Svettis* sporto klubo narės. Vienas iš jo padalinių yra Hornstulyje, kuriame abi sportuodavo. Helena Hilerstriom lankėsi klube ketvirtadieniais ir šeštadieniais, o Frida Lind paprastai eidavo pirmadieniais ir trečiadieniais, tik retsykiais šeštadieniais. Jos galėjo susipažinti ten. Mes kalbėjomės su sportuojančiais tame klube, rodėme aukų nuotraukas. Jas abi prisiminė. Apklausėme visus klubo vadybininkus, ir moteris, ir vyrus. Nė vienas neturi jokių ryšių su Gotlandu, nors, aišku, dauguma yra lankęsi per atostogas.

– Na, ne per daugiausia už ko užsikabinti, – sausai pastebėjo Sūlmanas.

– Laikomės nuomonės, kad žudikas yra iš Stokholmo, – neišmuštas iš vėžių tęsė Kilgardas. – Gunila Olson taip pat kelis kartus šį pavasarį lankėsi Stokholme. Krautuvėlė Gamla Stane prekiavo jos gaminiais.

– Aš sutinku, kad žudikas gali gyventi Stokholme, – įsiterpė Johanson. – Tokiu atveju kyla klausimas, kodėl jis jas nužudė Gotlande?

– Nepaisant nieko, reikia pasikapstyti giliau, – nutarė Knutas. – Rytoj ketinu vykti į Stokholmą. Žinoma, Nacionalinė ir Stokholmo policija dirba prie šios bylos, bet ir pats noriu bent porai dienų nuvažiuoti. Karina, siūlau vykti kartu.

– Žinoma, – linktelėjo Jakobson.

– Gerai. Kilgardai, palieku vadovauti tave. Kas nors turėtų patikrinti, ką per šventes veikė Janas Hagmanas ir Kristianas Nordstriomas. Kaip gerai juos pažįstame? Kokie jų ryšiai su Stokholmu? Reikia nedelsiant kapstyti giliau. Norbis su Vitbergu gali tai padaryti. Aš tuo Hagmanu nė per nago juodymą nepasitikiu. Dar kartą noriu, kad būtų įvertintos jo žmonos mirties aplinkybės. Kažkuo čia kvepia. Reikia dirbti kiaurą parą. Negalime leisti, kad žudikas vėl imtų siautėti.

Sekmadienis, birželio 24-oji

Kitą dieną Knutas su Jakobson jau buvo Stokholme. Sėdę į taksi iš oro uosto patraukė į policijos skyrių Kungsholme. Saulė buvo negailestinga. Temperatūra laikėsi apie trisdešimt laipsnių karščio, priartėjus prie Nortulio, eismas visai sulėtėjo. Oras mirguliavo nuo išmetamųjų dujų smarvės ir karščio. Kai tik atkakdavo į sostinę, inspektorių visada žavėjo neįtikimas eismo urzgimas. Netgi vidurvasario sekmadienį automobiliai vos šliaužė.

Jie pravažiavo Šventojo Eriko tiltą, aplenkė Fridhemo aikštę, užkištą spūsčių prie nesuskaičiuojamų šviesoforų, ir įsuko į Amatininkų gatvę Kungsholmo aikštės kryptimi.

Inspektoriui Kungsholmas su apygardos tarybos pastatu, rotuše ir teismu vienoje vietoje visada atrodė impozantiškai. Prisimena, kaip kažkas kartą pasakojo, kad teismo rūmus pastatė architektas, užėmęs antrą vietą Stokholmo rotušės projekto konkurse dvidešimtojo amžiaus pradžioje. Nugalėjo Ragnaras Ostbergas, o antroje vietoje liko Karlas Vestmanas. Būtent jis suprojektavo

teismo rūmus Šėlės gatvėje. Knuto akims jie buvo ne mažiau puikūs nei rotušė. Už teismo rūmų buvo policijos skyrius. Jie sutarė atvykti į pasitarimą senajame pastate, vešliu parku apsuptuose dailiuose geltonuose rūmuose.

Kaip skiriasi nuo mūsų skardinės, – galvojo Knutas, pūkšdamas didingais akmens laiptais vasaros karštyje. Jie ėjo nusivilkę švarkus. Knutas pavydžiai nužvelgė plikas Jakobson kojas. Ji pakeitė kelnes uniforminiu sijonu.

Sekmadienį po Vidurvasario šventės policijos būstinėje buvo ramu. Vienas kitas žmogus dirbo kabinetuose. Akivaizdu, kad prasidėjo atostogų metas.

Kabinete su vaizdu į parką jie susitiko su policijos viršininku ir Nacionalinės kriminalinės policijos grupe. Iškart po susitikimo pietavo gražiame restorane priešais teismo rūmus. Vėliau su vyriausiuoju inspektoriumi Kurtu Fogestamu apsilankė Siodermalmo rajone, kur gyveno Helena. Jos namas stovėjo beveik Horno gatvės gale, labai arti vandens ir garbingo amžiaus Liljeholmo maudyklos ant pantoninio pagrindo. Ne sykį grasinta ją išardyti, bet pirtis stovėjo kaip visada.

Ant Horno ir Longholmo gatvių kampo buvo *Friskis & Svettis* sporto klubas. *Štai kur ji ėjo mankštintis,* – pagalvojo Knutas. – *Galbūt čia susipažino su žudiku.*

Butas buvo viršutiniame aukšte. Siūbuojančiame lifte visiems trims vietos neužteko. Kresnesnių vyrų laimei, Jakobson pasisiūlė užlipti laiptais. Pastatas buvo apverktinas. Už vienų durų girdė-

josi popmuzika, už kitų – tylus pianino skambesys. *Ką žmonės veikia butuose tokią skaisčią vasaros dieną?* – spėliojo Karina.

Peras Bergdalas vis dar turėjo biuletenį, todėl atidarė duris po kelių skambtelėjimų. Jie vos jį atpažino. Buvo įdegęs saulėje ir atrodė sveikas. Trumpai kirptais plaukais ir nusiskutęs.

Jis ramiai pasisveikino.

– Užeikite.

Butas – visiška apšepusios laiptinės priešingybė. Didelis, šviesus, aukštomis lubomis, puikaus parketo grindimis, kurios blizgėjo saulės šviesoje. Išlindęs pro vieną langą galėjai pamatyti blizgančius Orstavikeno vandenis. Svetainė buvo sujungta su didele šiuolaikiška virtuve, kurioje dominavo nerūdijančio plieno šaldytuvas-šaldiklis ir gartraukis. Sienos išklotos plytelių mozaika. Knutas pastebėjo madingą plaktuvą. Ilgas baras su aukštomis kėdėmis iš abiejų pusių skyrė virtuvę nuo svetainės, kuri buvo apstatyta avikailiais apdengtais krėslais ir spalvinga mozaika puoštu stalu. Elegantiška moderni garso sistema užėmė vieną sieną, prie kitos stovėjo elegantiška beržinė sekcija su kompaktinėmis plokštelėmis. Bergdalo skonis, reikia manyti, labai prabangus.

– Eisiu tiesiai prie reikalo, – pradėjo Knutas. – Esu tikras, girdėjote, kad Gotlande jau nužudytos trys moterys. Visais atvejais metodas tas pats. Mes manome, kad visas tris žmogžudystes įvykdė tas pats nusikaltėlis. Atvykome čia ieškoti sąsajų tarp Helenos ir antrosios aukos, Fridos Lind. Frida gyveno čia, Siodermalme. Jeigu tiksliau, ji dar prieš metus gyveno Sudegusios bažnyčios gatvėje, o tada su šeima išsikėlė į Visbį. Jos vyras kilęs iš Gotlando.

Tiek Frida, tiek Helena eidavo sportuoti į vietinį *Friskis & Svettis* sporto klubą. Svarstome, ar jos galėjo ten susipažinti, o gal tame sporto klube susipažino su žudiku.

Knutas nutilo ir įdėmiai stebėjo Bergdalo veidą. Tas atrodė sukrėstas.

– Manote, kad žudikas iš Stokholmo? – paklausė jis.

– Taip, tokia galimybė yra. Ar pažįstate kokių nors žmonių, su kuriais Helena susipažino sportuodama?

– Nelabai, – netvirtai pradėjo Peras. – Ji paprastai eidavo sportuoti su pora kaimynystėje gyvenančių draugių. Nežinau, ar ten dar su kuo nors susitikdavo. Neprisimenu nieko ypatingo. Aišku, kartais pasakodavo apie žmones, su kuriais susipažino. Kartkartėmis susitikdavo kokį kolegą iš darbo, bet nemanau, kad su kuo nors matydavosi dažniau. Galite paklausti draugių, su kuriomis ji sportuodavo. Jos gali žinoti.

– Gerai. Susisieksime su jomis. Ar jums Fridos Lind vardas girdėtas?

– Ne.

– Galbūt kas nors neįprasto įvyko prieš Helenos mirtį? Gal ką prisiminėte vėliau?

– Aš nieko kito nedarau, tik galvoju apie Heleną ir kas galėjo ją nužudyti, bet nieko nesugalvoju. Tiesiog noriu, kad žudiką sugautumėte, ir šitas siaubingas košmaras baigtųsi.

– Darome viską, ką galime, – atsakė Knutas.

– Yra vienas dalykas, kurį noriu jums parodyti. Vakar radau palėpėje. Palaukite čia minutę, – stodamasis tarė Bergdalas.

Jis netrukus grįžo su kartonine dėžute. Nuėmęs dangtį ištraukė pluoštą popierių.

– Nežinau, ar jums dar svarbu, bet aš buvau absoliučiai teisus. – Jis padavė pluoštą Knutui.

Inspektorius pervertė lapus. Meilės laiškai ir rašteliai, elektroniniai laiškai, kuriuos Helena išsispausdino ir išsaugojo.

– Ši dėžė buvo užkišta pačiame palėpės gale, senoje spintoje. Štai kodėl anksčiau jos neradau. Mano brolis persikraustė į didelį namą ir užsigeidė tos spintos. Atidariau pasižiūrėti, ar viduje nieko nėra, ir radau šitą.

Keturi elektroniniai laiškai buvo ketverių metų senumo. Parašyti tą patį mėnesį, spalį. *Rudeninis meilės romanas*, – pagalvojo Knutas, – *karštas romanas*. Siuntėjas buvo Kristianas Nordstriomas.

Tai štai kaip viskas buvo. Visiškai neaišku, kodėl Nordstriomas taip atkakliai neigia, kad tarp jo ir Helenos kas nors buvo, nepaisant to, kad buvo to klausiamas ne vieną kartą.

Knutas paskambino Kilgardui ir paprašė nedelsiant telefonu iškviesti Nordstriomą dar vienai apklausai. Jis keikė save, kad neliko Visbyje. Daug ką atiduotų, kad dabar galėtų pats jį patardyti, tačiau tai buvo neįmanoma. Jie Stokholme ir turi tęsti tai, ko čia atvyko. Neaišku, ar romanas su Nordstriomu kuo nors reikšmingas tyrimui.

Dėžę su laiškais jie pasiėmė.

Užsirašę sportuojančių Helenos draugių vardus ir telefonus nuėjo į *Friskis & Svettis* sporto klubą. Nepaisant vasaros karščio

ir to, kad buvo tik trečia valanda po pietų, salėje buvo pilna žmonių. Jie įžengė į šviesų, erdvų priimamąjį, praėjo pro suolus su daugybe po jais sustatytų batų. Pro stiklinę sieną matė kambarį, kur trisdešimt ar daugiau įdegusių žmonių šokinėjo pagal *latino* muziką, vadovaujami raumeningos merginos aptemptu triko.

Pareigūnai nuėjo pas administratorę, ketvirtą dešimtį pradėjusią šviesiaplaukę. Su kompanijos logotipu puoštais baltais marškinėliais ant priekio ji atrodė tikra sveikuolė. Knutas pristatė kolegę ir prisistatęs pats paprašė pakviesti vadovą.

– Aš esu vadovė, – atsakė blondinė.

– Tada žinote, kad ieškome ko nors, kas galėtų mums papasakoti apie dvi čia ateidavusias sportuoti moteris, – tarė Knutas. – Ar pažįstate kurią nors iš jų? – paklausė traukdamas iš vidinės kišenės voką su dviem nuotraukomis. – Čia Helena Hilerstriom. Ji buvo nužudyta pirmoji.

Moteris už stalo dirstelėjo į nuotrauką ir papurtė galvą.

– Ne, aš jos nepažįstu. Jau esu mačiusi tą nuotrauką. Čia lankosi labai daug žmonių. Viskas priklauso nuo to, kokiu metu ji sportuodavo. Galbūt ateidavo tada, kai aš nedirbu.

Knutas parodė jai Fridos Lind nuotrauką.

Moters išraiška pasikeitė.

– Taip, šitą pažįstu. Frida. Frida Lind. Ji sportavo čia keletą metų.

– Ar ateidavo viena?

– Taip, manau, kad taip. Beveik visada.

– Ar gerai ją pažinojote?

– Na, nemanau, kad galima taip pasakyti. Mes paplepėdavome, bet tik tiek.

– Nežinote, ar ji turėjo čia draugų?

– Ne, nežinau. Paprastai ateidavo viena, tačiau retsykiais atsivesdavo kokį draugą.

– Vyrą ar moterį?

– Drauges, kiek galiu prisiminti.

– Dėkui, – pasakė Knutas.

Nė vienas iš darbuotojų neturėjo ką pridurti. Dauguma atpažino nužudytąsias, tačiau nieko ypatingo negalėjo apie jas pasakyti.

Po valandos pareigūnai paliko sporto klubą ausyse aidint Rikio Martino „She Bangs".

Nordergravaras, Visbio viduramžių įtvirtinimų griovys, dunksojo kitapus pagrindinio kelio žiūrint iš mokyklos, visiškai už šiaurinės gynybinės sienos dalies. Buvo penktadienis, tad jis išspruko iš vadinamosios klasės valandėlės pasakęs mokytojai, kad užsirašė pas odontologą, bet namie pamiršo siuntimą. Taip gavo progą išeiti iš pamokų anksčiau už kitus. Mokytoja patikėjo juo ir išleido. Neįtikėtina, kad nieko nepastebėjo. Ar ji žino, ką kiti jam padarė? Ar tik apsimeta, kad nieko nemato? Jis atsakymo nežinojo.

Tą penktadienį paliko mokyklą nesiekdamas padais žemės. Jautėsi beveik laimingas. Neilgai trukus prasidės vasa-

ros atostogos, visi bendraklasiai išsiskirstys. Jis pradės lankyti vidurinę kitame miesto gale ir atsikratys savo kankintojų. O dabar ketino atšvęsti progą apdovanodamas save prizu. Po komoda namuose aptiko nusiritusią dešimties kronų monetą. Pasiėmė. Dabar nusipirks kokį nors saldainį – ir ne šiaip saldainį! Jis traukė į saldainių parduotuvę Hesto gatvėje, netoli Didžiosios aikštės. Į senovinio stiliaus krautuvėlę su vitrinoje kabančiais dideliais kristaliniais saldainiais. Vizitas į saldaininę buvo vienas iš mėgstamiausių dalykų. Kai jie su seserimi buvo maži, dažnai nueidavo ten šeštadienį su tėvu. Dabar tai nutikdavo retai. Tėvas vis labiau nuo jų tolo, jiems augant vis labiau tilo ir niuro.

Saldainių krautuvė buvo kaip sapnas, ir jis smagiai risnojo palei griovį. Tas kelias buvo labai smagus. Įsivaizduodavo viduramžių kautynes tarp švedų ir danų, kaip čia vyko karai iki paskutinio kraujo lašo. Tekinas lėkdamas aukštyn žemyn kalvomis visiškai pamiršo siaubingą savo kasdienybę.

Pagriebė kažkokią lazdą, ėmė badyti ja orą įsivaizduodamas, kad yra švedų karys, kovojantis prieš danų karalių Valdemarą Aterdagą, kuris keturioliktajame amžiuje užkariavo Grenlandiją ir paskelbė salą Danijos provincija. Jis buvo taip įsitraukęs į savo žaidimą, kad nė nepastebėjo ant kalno viršaus stovinčių keturių vaikų. Staiga jie rėkdami nusileido nuo kalvos ir puolė jį. Kadangi buvo keturiese, nesunkiai patiesė jį ant žemės. Jokių vilčių ištrūkti. Užpuolimas buvo visiškai netikėtas ir jis nespėjo išleisti nė garso.

– Dabar tai tu jau tikrai bijai, tešliau, – nusišaipė jų vadeiva. Kiti piktdžiugiškai prunkštė, tvirtai laikydami jį už rankų.

– Juk šįkart nežadi apsimyžti, ką? Ne, mes pasirūpinsime, kad nesušlapintum kelnyčių ir mama nepyktų. A-ha, nereikės, – erzino ji. Apstulbindama jį atsegė diržą. Kai ėmė sagstyti kelnių sagas, jį apėmė isterija. Nieko blogiau nutikti negalėjo. Jis kaip įmanydamas muistėsi, spardėsi ir šaukė. Bet kur tau. Ji pergalingai nutraukė kelnes. Jis susigėdo, likęs plikomis kojomis ir pilvu. Bandė įkąsti jį laikančioms rankoms.

– Žiūrėkite, koks paršiukas. Pats laikas sėsti ant dietos, nemanai?

Tada vadeiva sučiupo už apatinių ir nutraukė juos.

– Koks mažas pimpalas! – suriko ji, o kiti garsiai nusižvengė. Pažeminimas svilino kaip ugnis, jį paralyžiavo panika. Užsimerkęs ėmė klykti taip garsiai, kol pajuto kažką minkšta burnoje ir užuodė savo apatines kelnaites. Vadeiva ir kita nekenčiama išgama grūdo kelnaites į gerklę.

– Dabar tu užsičiaupsi, – iškošė vadeiva, spausdama delnu trumpikes, kad neiškristų.

Jis pagalvojo, kad uždus. Negalėjo įkvėpti, desperatiškai muistėsi jų gniaužtuose. Akyse aptemo, iš toli pasiekė balsas.

– Baikite. Paleiskite. Jis negali kvėpuoti.

Rankos atsileido, jis girdėjo, kaip užpuolikai traukiasi.

Pagulėjo dar kurį laiką užsimerkęs, jeigu staiga persigalvotų ir sugalvotų grįžti. Kai pagaliau išdrįso atsistoti, nebesumetė, kiek laiko pragulėjo toje įduboje. Kelnaitės gulėjo ant žemės šalia. Jis greitai apsirengė.

Įkišęs ranką į kelnių kišenę suprato, kad dešimties kronų moneta dingusi.

Helenos Hilerstriom tėvai gyveno pasiturinčiųjų rajone, Stoksunde, į šiaurę nuo Stokholmo. Knutas su Jakobson nutarė patys juos aplankyti ir pasikalbėti. Hansą ir Agnetą Hilerstriomus rado namuose, tėvas telefonu pasakė, kad kviečia užeiti.

Nė vienas iš jų anksčiau neturėjo progos lankytis tame rajone, todėl iškart įspūdį padarė didžiuliai namai su erdviais kiemais. Kirto Svartaną su blizgančiu vandeniu. Prabangiai vilkintys Danderiudo gyventojai vaikštinėjo pakrantėje įrengta promenada. Tūkstantmečio pradžios namas, priklausantis Hilerstriomams, stovėjo ant kalvos milžiniškame žemės sklype. Galėjo pasigrožėti juo pro tankios alyvų gyvatvorės properšas.

Duris atidarė Helenos tėvas, aukštas, ištįsęs vyras retėjančia ševeliūra, įdegusiu, rimtu veidu su daugybe smulkių raukšlelių.

– Gerą dieną, – pasisveikino šiek tiek formaliai. – Prašome užeiti vidun.

Pareigūnai atsidūrė vestibiulyje įspūdingo aukščio lubomis. Apvalios kolonos rėmino didingus medinius laiptus į antrąjį aukštą.

Jakobson mintyse atsiduso. Koks didingas rūmas.

Iš vestibiulio vėrėsi vaizdas į svetainę ir kelis kambarius su dideliais langais į kiemą. Iškart pasirodė Agneta Hilerstriom. Ji taip pat buvo aukšta ir liekna, plieno pilkumo plaukais, apsikirpusi žavingu karė stiliumi.

Jie įsitaisė ant minkštos ir patogios kampinės sofos svetainėje. Ant stalo laukė skoningi kavos puodeliai ir sausainių lėkštė. *Kokoso rutuliukai*, – pastebėjo Knutas ir įsikišo vieną į burną. Kaip keista. Kažkodėl tokio tipo saldumynai nederėjo su apstatymu. Paprastai tokius jis pats kepdavo savo dvynių gimtadieniui. Jo vaikai dievino šį gardumyną.

– Mes žinome, kad kelis kartus kalbėjote su policija, bet norėjau susitikti su jumis asmeniškai, – pradėjo Knutas. – Aš vadovauju bylos tyrimui Gotlande. Šiuo metu įtariamojo neturime, tačiau tyrimo metu paaiškėjo įvairios informacijos, kurią norėčiau su jumis aptarti. Ar jūs nieko prieš?

– Žinoma, – atsakė abu kartu, klausiamai sužiurę į inspektorių.

Knutas atsikrenkštė.

– Tada tiesiai prie reikalo. Mums tapo žinoma, kad jūsų duktė užmezgė romaną su vienu gimnazijos mokytoju. Kūno kultūros mokytoju, vardu Janas Hagmanas. Žinojote apie tai?

Atsakė Helenos tėvas. Jis kalbėjo nuolankiai, tarsi su viskuo susitaikęs.

– Taip, mes apie tai žinojome. Helena po kurio laiko pasipasakojo. Ji pastojo nuo to pašlemėko. O buvo vos septyniolikos. – Hanso Hilerstriomo veidas įsitempė, jis ėmė gniaužyti rankas.

– Ji pastojo? – pakėlė antakius Knutas. Šito jie nežinojo.

– Viskas buvo numarinta. Savaime suprantama, jai padarė išvalymą. Uždraudėme su juo matytis. Pasikalbėjome su direktoriumi, Hagmano paprašė išeiti. Gavo darbą kitoje mokykloje, kažkur į pietus nuo Sudreto. Tas tipas buvo vedęs, turėjo du vaikus. Niekšas išdrįso paskambinti mums į namus. Aiškino, kad myli Heleną. Koks mulkis. Daugiau kaip dvigubai už ją vyresnis. Sakė išsiskirsiąs su šeima, pasirūpins Helena ir kūdikiu. Aš pagrasinau jį nudėti, jeigu dar kada nors prisiartins prie jos.

– Kaip Helena visa tai išgyveno? – paklausė Jakobson.

– Iš pradžių jautėsi baisiai prislėgta. Buvo įsimylėjusi tą kvailį, siuto ant mūsų, kad neleidžiame jai daugiau su juo susitikinėti. Manė, kad mes nesuprantame. Abortas irgi ne maloni patirtis. Ji dar ilgai po to liūdėjo. Išvykome į kelionę po Vest Indiją, kad ji viską pamirštų. Rudenį, kaip suplanuota, pradėjo trečius metus gimnazijoje. Iš pradžių buvo sunku, tačiau ji gana greitai atsigavo. Helena visada turėjo daug draugų, o tai, manau, labai svarbu, – susimąstęs pabaigė vyras.

Stojo tyla. Knutas ir Jakobson jautėsi nepatogiai. Liūdna istorija. Ant sienos kabėjo didelis Helenos portretas auksiniais rėmais, nuotrauka iš mokyklos baigimo šventės. Ji šypsojosi, veidą rėmino ilgi tamsūs plaukai. Knutui buvo skaudu į ją žiūrėti, baisu, kad jos gyvenimas baigėsi taip tragiškai.

– Kokie buvo jūsų santykiai su dukra? – pats nutraukė tylą.

– Ne be savų problemų, reikia manyti, – atsiliepė Hansas Hilerstriomas. – Kai suaugo, ji nustojo mums pasakoti svarbius

dalykus. Tapo uždaresnė. Ne su kitais, tik su mumis. Mes nesupratome, kodėl.

– Ar bandėte išsiaiškinti?

– Ne, tiesiogiai ne. Manėme, kad ilgainiui praeis.

– Kiek žinau, vasarą ir toliau važinėdavote į savo vasarnamį Gotlande. Gal žinote, ar Helena kada nors vėliau buvo susitikusi su Janu Hagmanu?

– Ne, kiek mums žinoma, – atsakė tėvas. – Daugiau apie tai nekalbėjome.

Dabar prabilo ir motina:

– Aš mėginau kelis kartus ją prakalbinti. Norėjau išsiaiškinti, kaip ji jaučiasi, kaip jai sekasi. Ji sakė, kad viską pamiršo. Sakė supratusi, kad jų santykiai buvo pasmerkti nutrūkti. Pripažino, kad teisingai pasielgėme nutarę padaryti išvalymą. Ji būtų negalėjusi pati pasirūpinti kūdikiu. Ir nenorėjo to. Vertino jį kaip kažką blogo, ko reikia nusikratyti. Tarsi kokios ligos. – Ji kietai suspaudė lūpas.

– Kokie buvo jos ir Pero santykiai? – pasiteiravo Jakobson.

– Viskas buvo gerai. Jie seniai kartu ir, mano įsitikinimu, Peras labai ją mylėjo. Faktas, kad jis įtartas nužudymu, mums buvo labai skaudus. Man rodos, Helena jam buvo viskas. Esu tikra, jie būtų susituokę. Jeigu viso šito nebūtų įvykę, – pasakė motina ir nutilo.

– Gal žinote, ar ji, gyvendama su Peru, dar su kuo nors susitikinėjo? Ar buvo kritinių jų draugystės laikotarpių? Juk jie kartu ilgus metus.

– Ne, nieko panašaus nesu girdėjusi. Kai paklausdavome, visada viskas būdavo labai gerai. Argi ne? – Agneta Hilerstriom klausiamai pažvelgė į savo vyrą.

– Aš irgi negirdėjau, kad būtų kokių problemų, – pritarė Hansas.

– Radome naujų sąsajų tarp Helenos ir antrosios aukos, Fridos Lind, – pasakė Knutas. – Pirma, jos abi sportavo *Friskis & Svettis* sporto klube Hornstulyje. Gal ji kada užsiminė su kuo nors ten susipažinusi?

Abu Hilerstriomai papurtė galvas.

– Kodėl anksčiau neužsiminėte apie Jano Hagmano istoriją? – paklausė Knutas.

– Nemanėme, kad tai svarbu, – atsakė tėvas. – Viskas vyko labai seniai. Manote, kad Hagmanas nužudė Heleną?

– Mes nieko nežinome. Tačiau viskas, kas susiję su Helena, policijai yra svarbu. Ar yra dar kas nors iš Helenos praeities, ko mums nepasakojate?

– Ne, nemanau, – atsakė Hansas Hilerstriomas.

– Pastaruoju metu nieko neįvyko?

– Ne.

Knutas spėliojo, kaip vyko ankstesnės šios poros apklausos. Kaip galėjo būti, kad ši istorija niekaip neišlindo anksčiau? Nutarė apie tai vėliau padiskutuoti su Karina. *Visos apklausos lygiai tokios pat nepabaigtos, teks atlikti jas iš naujo, visas alei vieną*, – niūriai mąstė jis.

Pilvas gurgė. Metas eiti.

– Ką gi, kol kas tiek. Ar Helena tebeturi savo kambarį jūsų namuose?

– Taip, viršuje.

– Ar galime jį apžiūrėti?

– Taip, žinoma. Policija jau perkratė, bet jūs, žinoma, galite pasižiūrėti patys.

Hansas Hilerstriomas užvedė įspūdingais laiptais į viršų. Antrajame aukšte lubos buvo ne ką žemesnės nei pirmajame. Jie nuėjo ilgu šviesiu koridoriumi pro biblioteką, kur iš balkono inspektorius pastebėjo tviskant vandenį. Visur stovėjo židiniai.

Helenos kambarys buvo gana didelis. Aukšti smulkių langelių langai atsivėrė į kiemą. Atrodė, kad kambariu seniai nesinaudota. Viename kampe stovėjo senovinė medinė lova su aukštais baldakimo stulpais. Šalia jos buvo baltas naktinis stalelis. Prie vieno iš langų stovėjo rašomasis stalas, sena lengva kėdė ir kelios knygų prikimštos lentynos.

Hansas Hilerstriomas paliko juos vienus ir uždarė duris. Jie išnaršė stalčius, lentynas ir spintą, bet nieko įdomaus nerado. Staiga Jakobson švilptelėjo. Už vasarnamio Gotlande nuotraukos sienų apmušaluose buvo padaryta kišenė. Joje kyšojo nuotrauka.

– Pažiūrėk čia, – pašaukė ji.

Nuotraukoje buvo vyras dideliame laive, veikiausiai keleiviniame kelte – Gotlando kelte. Jis stovėjo denyje vėjo taršomais plaukais žydro dangaus fone. Įsikišęs vieną ranką į kišenę, linksmai šypsojosi fotografui. Tai, be jokios abejonės, buvo Janas Hagmanas, bemaž dvidešimt metų jaunesnis ir keturiasdešimt svarų lengvesnis už tą, kurį jie matė paskutiniu metu.

– Žiūrėk, – tarė Jakobson, – jo veide ta kvaila pasitenkinimo išraiška, kokia būna tik ką įsimylėjusio žmogaus. Greičiausiai nuotrauka daryta Helenos.

– Pasiimsim ją, – nusprendė Knutas. – Eime.

Jie lengviau atsikvėpė palikę tuos melancholiškus namus ir išėję į žalią vasarą. Gėlių klombos tryško spalvomis, gatvėje žaidė vaikai, o kieme netoliese kaimynai ant keptuvo kepė kepsnius.

– Mums reikia labiau įsigilinti į tą istoriją su Hagmanu. Dar kartą patikrinti jo alibi. Apie abortą jis neprasitarė. Kodėl slepia šią paslaptį? Bet kam jam žudyti Heleną? Kiek matau, jis tikrai ją mylėjo. Ir dar po šitiek metų? Gal apėmė pavydas? Pamatė ją su nauju vaikinu ir apėmė beprotybė?

– Tai menkai tikėtina, – atsakė Karina. – Nuo jų romano praėjo dvidešimt metų. Kodėl tik dabar žudyti žmoną? Kodėl nepadarė to tada?

– Geras klausimas. Ir kaip visa tai susieti su Fridos Lind mirtimi? O Gunilos Olson?

– Galbūt tai visai nesusiję su Hagmanu, – garsiai svarstė Johanson. – Gal mes pasukome klaidingu keliu. Visos aukos susijusios su Stokholmu. Žudikas gali slėptis kur nors čia.

– Gal ir tavo teisybė, – sutiko Knutas. – Jau po septynių, mano pilvas riaumoja. Rytoj aplankysime Fridos Lind tėvus, o paskui patikrinsime krautuvę Gamla Stane, kur prekiauja Gunilos Olson keramika. Dabar noriu stipraus gėrimo ir normalaus maisto. O tu?

– Skamba puikiai, – pritarė Jakobson ir paplojo jam per petį.

Vitbergas pasibeldė į Kilgardo kabineto duris ir uždusęs įvirto į vidų.

– Surinkome atsakymus į klausimą, kas iš aukų artimųjų serga astma. Pažvelkite, – išpoškino jis ir padėjo popieriaus lapą ant inspektoriaus stalo. – Čia pavardės žmonių, kurie serga astma arba turi kokią nors su kvėpavimu susijusią alergiją.

Kilgardas perskaitė sąrašą, kurį sudarė apie dvi dešimtis pavardžių. Sąraše buvo tiek Kristianas Nordstriomas, tiek Janas Hagmanas.

– Hmmm, – numykė jis, pakeldamas akis į Vitbergą. – Kaip matau, Nordstriomas serga astma. Ką tik iš Knuto sužinojau, kad tarp jų su Helena Hilerstriom vis dėlto buvo seksualinių santykių.

– Šūdas. Neseniai?

– Ne, prieš kelerius metus. Noriu, kad du pareigūnai aplankytų Hagmaną, o kiti du – Nordstriomą. Neskambinkite jiems perspėti. Noriu užklupti nepasiruošusius. Atveskite abu apklausti ir pasirūpinkite jų inhaliatorių pavyzdžiais.

Jie sėdėjo vienas priešais kitą už virtuvės stalo su kavos puodeliais. Vaikai liko kaime su pusbroliais. Ulė grįžo į namus Romoje pasikalbėti su Ema. Jis nervinosi žiūrėdamas per stalą į žmoną ir negalėjo paslėpti savo nusivylimo.

– Kas tau darosi? – pradėjo jis.

– Nežinau.

– Prie tavęs negalima prieiti jau kelias savaites, – pakėlė balsą. – Nuo Helenos mirties. Kas negerai?

– Nežinau, – monotoniškai pakartojo Ema.

– Po velnių, juk negali nuolat kartoti, kad nežinai, – užsiplieskė jis. – Nenori mano apkabinimų, nenori, kad liesčiausi. Nesimylėjome jau velniažin kiek laiko. Stengiuosi padėti tau kalbėdamas apie Heleną, bet tu nenori. Tau nė velnio nerūpiu nei aš, nei vaikai, kas penkias minutes lakstai į miestą palikusi mano motiną už auklę. Kas vyksta? Susiradai ką nors kitą?

– Ne, – skubiai atsakė, užsidengdama veidą delnais.

– Tai ką man, po galais, galvoti? – šaukė Ulė. – Juk tu ne vienintelė kenti, nepagalvojai? Aš irgi pažinojau Heleną. Man irgi atrodo siaubinga tai, kas įvyko. Aš irgi esu šokiruotas, bet tu galvoji tik apie save.

Staiga Ema pratrūko:

– Gerai! Velniop viską. Skirkimės! Vis tiek daugiau tarp mūsų nėra nieko bendra! – Ji pašoko ir nubėgusi į vonią užtrenkė duris.

– Nieko bendra! – užriko Ulė. – Dėl Dievo meilės, mes turime du vaikus. Du mažus vaikus! Tau jie irgi nė velnio nerūpi? Nieko nereiškia?

Ema sėdėjo ant unitazo dangčio ir iki galo atsuko vandens čiaupus, kad negirdėtų vyro rėkimo. Užsispaudė delnais ausis. Jautėsi visiškai sutrikusi. Ką jai daryti? Neįsivaizduojama, kad galėtų papasakoti vyrui apie Johaną. Ne dabar. Ji tiesiog negali. Kad ir kaip pyko ant vyro, kankino nešvari sąžinė. Jautėsi atsidū-

rusi spąstuose. Po kurio laiko užsuko vandenį ir vėl atsisėdo ant unitazo dangčio. Sėdėjo ten labai ilgai. Jos gyvenimas virto chaosu. Kažkas nužudė geriausią jos draugę. Gali būti, kad galbūt net kuris nors jos pažįstamas. Staiga šmėkštelėjusi mintis buvo per šiurpi, kad ja patikėtų.

Ką Ema žino apie ją supančius žmones? Kas pikta slepiasi už uždarų durų? Tas žudikas visiškai sutriuškino jos saugumo jausmą. Kas gali jį sugrąžinti?

Ji mąstė toliau. Yra tik vienas žmogus pasaulyje, kuriuo ji gali visiškai pasikliauti, ir tas žmogus – Ulė. Jeigu ir galėtų kuo pasiremti, tai juo. Jis visad rasdavo laiko išklausyti, jis keldavosi vidury nakties virti arbatos, kai ją kankindavo košmarai, jis rūpinosi ja, kai buvo nėščia. Jis valė jos vėmalus, kai sirgo gastroenteritu, jis šluostė prakaitą nuo kaktos, kai gimdė judviejų vaikus. Jis mylėjo ją verkiančią, tekančia nosimi, kai sirgo vėjaraupiais arba kankino mėnesinės. Ulė. Ką, po galais, ji daro?

Ema ryžtingai atsistojo ir nusiprausė. Kitapus durų buvo visiškai tylu. Ji atsargiai jas pravėrė.

Vyro ten nebuvo. Nuėjo į svetainę. Nerado ir tenai. Namai buvo mirtinai tylūs. Ema užlipo laiptais ir dirstelėjo į miegamąjį. Štai jis, guli ant pilvo lovoje, apsikabinęs pagalvę. Akys užmerktos, lyg miegotų. Ji atsigulė šalia jo ir prisiglaudė. Ulė atsakė ne iš karto. Tada apglėbė ją ir išbučiavo visą veidą.

– Aš myliu tave, – sumurmėjo ji. – Esam tik mudu.

Priešais jį ant stalo gulėjo krūvos ranka prirašytų lapų. Kai kurie buvo numeruoti. Johanas surašė viską, ką žinojo apie tris

žmogžudystes. Paskui ėmė dėlioti po gabalėlį faktus. Pirma Helena. Vakarėlis. Muštynės. Nužudymas pajūryje. Kirvis. Vakarėlio dalyviai. Kristianas. Vaikinas, Peras.

Taip pat jis sudėliojo ir kitas dvi žmogžudystes. Baigęs išrūšiavo lapus į tris krūveles. *Kas jungia visas tris?* – mąstė.

Linksmindamasi su draugėmis bare, Frida Lind susipažino su vyru. Kodėl jis neatsišaukė? Tai gali reikšti, kad yra prisidėjęs prie žmogžudysčių. Jeigu dar neišvyko iš salos.

Ant popieriaus lapo jis užrašė: *Frida + vyras, 30–35.* Po to tas vyras išgaruoja. Pranyksta.

Kaimynė pasakojo Johanui apie vyrą Gunilos Olson namuose. Jis irgi tarp trisdešimties ir trisdešimt penkerių, patrauklus. Ant kito lapo užrašė: *Gunila + vyras, 30–35.*

Helena flirtavo su Kristianu per vakarėlį, nužudymo išvakarėse. Jis trisdešimt penkerių, išvaizdus vyras.

Ant popieriaus lapo užrašė: *Helena + vyras, 35 = Kristianas.*

Kristianą kelis kartus apklausė policija. Jis neabejotinai turi alibi žmogžudystės nakčiai, nes kitaip būtų jį suėmę. Bet vis tiek yra pats akivaizdžiausias įtariamasis. Ar ne jis pasirodė *Vienuolio rūsyje* tą vakarą, kai buvo nužudyta Frida Lind? Jeigu taip, kodėl darbuotojai ar kuris nors lankytojas jo neįsidėmėjo? Juk turėtų jį pažinoti. Kristianas Nordstriomas daug dirba užsienyje, bet vis vien. Aišku, vyras galėjo užsimaskuoti. Bet kokį motyvą turėtų Kristianas?

Johanas atsistojo, perėjo redakciją ir užsiplikė jau trečią kavos puodelį tą vakarą. Buvo be ketvirčio dvylikta. Nusižiovavo jaus-

damas, kaip sunku galvoti. Kas, jeigu Kristianą išbrauktų? Kas tada lieka? Policijos tyrimas Stokholme. Ką tai reiškia? Nauja jam nežinoma informacija. Prieš kelionę jis bandė iškvosti Knutą, bet nesėkmingai.

Ema daugiau nieko apie Heleną negalėjo prisiminti, tačiau jos pažįstamos nuo mokyklos laikų.

Jį apėmė ilgesys.

Ema. Kaip ji atrodė paskutinį kartą susitikus. Šviesa jos plaukuose, kai sėdėjo kėdėje prieš langą, blyškus veidas. Jį kerėjo pati Emos asmenybė. Jos galia baugino ir viliojo. Johanas troško paskambinti, bet suprato, kad jau per vėlu.

Jis padėjo galvą ant popierių krūvos ir užmigo.

Jaunuoliai išėjo iš vakarėlio per patį įkarštį. Visam vakarui buvo išnuomotas *Strand* restoranas Nisevikene, šokių salė buvo sausakimša šventiškai išsipuošusių paauglių. Muzika paleista iki absoliutaus maksimumo. Bare viena po kitos buvo pildomos taurės. Nuotaika pakili, laukinė – paskutinė Vidurvasario švenčių naktis, nors ir sekmadienis, puikus laikas švęsti.

Peterio vedama į paplūdimį Karolina kikeno.

– Kvaileli, ką tu darai?

Jis vedėsi ją pro paplūdimio namelius, kurie buvo išnuomoti turistams vasarai.

– Einam čia, – pasakė jis ir pabučiavo ją į kaklą.

Abu buvo apgirtę ir laimingi. Vos po kelių dienų jiems teks išsiskirti. Karolina išvyks studijuoti į Valstijas, o Peterio šiaurė-

je, Bodene, laukia vienuolikos mėnesių karinė tarnyba. Svarbu buvo mėgautis jiems likusiu laiku.

Jie siautė pliaže, Peteris stūmė priešais save Karoliną ir kartu bučiavo jai sprandą. Susipynusiems kūnams tolstant nuo kranto ir kitų žmonių, jo ranka slankiojo po jos drabužiais.

Buvo beveik trečia nakties, brėško. Kadangi į paplūdimį tikrai ateis dar kelios poros, jie troško susirasti nuošalesnę vietelę. Išėję į iškyšulio smaigalį, aptiko atokią žvejo pašiūrę.

– Eisim ten, – pasiūlė Peteris.

– Tu išprotėjai? Per vėlu, – užprotestavo Karolina. – Ten gali kas nors būti.

– Patikrinkim!

Jis paėmė Karoliną už rankos ir abu nubėgo per akmenis iki pakrantės. Matė, kad pašiūrė apleista. Atrodė jau daug metų nenaudojama.

– Tobula. Einam vidun, – pasakė Peteris.

Kelią jiems pastojo vienintelis dalykas – aprūdijusi spyna.

– Gal turi plaukų segtuką?

– Gal nereikia?

– Kodėl ne? Galėsime likti čia, kiek tik norėsime, ir niekas mums netrukdys.

– O jeigu kas nors grįš?

– A-ha. Matai, kad užrakinta. Manau, kad niekas čia nesilankė jau daug metų, – pareiškė Peteris, krapštydamas spyną segtuku. Karolina, pasistiebusi ant pirštų galiukų, mėgino ką nors įžiūrėti pro langelį kitoje pašiūrės pusėje. Vaizdą užstojo tamsiai mėlyna

užuolaida. *Mums pasisekė*, – džiūgavo ji. Peterio užsidegimas užkrėtė. Kaip smagu. Mylėtis senoje, apleistoje žvejo pašiūrėje.

– Štai, atrakinau.

Durys girgždėdamos atsivėrė. Jie dirstelėjo vidun. Pašiūrėje buvo tik vienas kambarys su mediniu suolu, išklerusiu stalu ir kėde. Sienos murzinai geltonos, šalta. Ant kablio karojo senas sieninis kalendorius iš *ICA* universalinės. Trenkė drėgme ir pridvisusiu oru.

Patenkintas Peteris ant grindų patiesė savo bluzoną.

Numigusi kelias valandas Karolina pabudo, nes užsimanė šlapintis. Iš pradžių niekaip negalėjo prisiminti, kur atsidūrė. Paskui prisiminė. *A, teisingai. Vakarėlis. Pašiūrė.* Ji išsipainiojo iš Peterio glėbio ir šiaip ne taip atsistojo. Pykino.

Išsvirduliavusi iš pašiūrės pritūpė. Paskui apsiprausė skaidriu, šaltu jūros vandeniu.

Reikia pažadinti Peterį. Kaip grįš namo? Jie visiškame užkampyje. Tirtėdama mergina grįžo į trobelę. Peteris tysojo ant grindų užsimetęs seną apklotą. Stalas buvo uždengtas sena dėmėta nuo kavos klijuote. Ant grindų stovėjo termosas. Nors bakūžė atrodė apleista, Karolinai atrodė, kad kažkas neseniai čia lankėsi.

Nuo maudynių ji drebėjo iš šalčio. Apklotas ant Peterio atrodė siaubingai plonas. Bet jai norėjosi dar šiek tiek pagulėti. Numigs truputį, gal ir pykinimas praeis. Ji apsidairė ieškodama, kuo dar galėtų apsikloti, ir pastebėjo, kad suolas pakeliamu dangčiu.

Mergina atvožė jį. Viduje gulėjo drabužių ryšulys, tiksliau, keli ryšuliai.

Ištraukusi vieną daiktą, ištiesė prieš save. Marškiniai su dideliais lopais sukepusio kraujo. Ji ėmė atsargiai tikrinti kitus daiktus. Sijonas, palaidinė, kruvinų džinsų pora, perplėšta liemenėlė, šuns pavadėlis. Jai ėmė suktis galva. Ji ėmė purtyti Peterį.

– Ei, pažiūrėk, kas tame suole! – ragino ji.

Peteris lėtai pabudo ir apžiūrėjo drabužius.

– Kas čia, po velnių?

Jis garsiai užtrenkė dangtį, išsitraukė mobilųjį telefoną ir paskambino policijai.

Pirmadienis, birželio 25-oji

Gamla Stanas daug kuo priminė Visbį. Lankydamasis sostinėje Knutas visada apie tai pagalvodavo. Jam patiko to rajono atmosfera. Daug gražių pastatų su mūro inkarais ant fasadų ir skulptūromis virš įėjimo buvo septyniolikto amžiaus statybos, kai Švedija buvo galingiausia Europos valstybė ir Stokholmas spėriai plėtėsi. Pastatai stovi vienas prie kito ir primena, kaip tankiai miestas buvo apgyvendintas.

Siauros grįstos gatvės kaip aštuonkojo kojos šakojosi į visas puses nuo istorinio miesto centro, Didžiosios aikštės. Dabar Gamla Stanas pilnas restoranų, kavinių ir mažų antikvariatų, rankdarbių ir, žinoma, tūkstančių niekniekių krautuvėlių.

Gamla Stanas su Visbiu turėjo daug bendra. Viduramžiais juos abu veikė didelė vokiečių įtaka. Vokiečių pirkliai dominavo tiek Stokholme, tiek Visbyje, paliko savo pėdsaką pastatuose ir gatvių pavadinimuose. Kadaise Gamla Staną taip pat juosė įtvirtinimai. Gynybinė siena išardyta septynioliktame amžiuje, kai

prireikė vietos didingiems pastatams palei krantinę. Už gatvėn išeinančių fasadų, kaip ir Visbyje, galima rasti žalumos oazes ir žydinčius sodus.

Knutas su Jakobson traukė Esterlongo gatvės link, kuri Knutui patiko labiau nei komercinė Vesterlongo gatvė. Rytinėje gatvėje buvo daugiau galerijų, rankdarbių parduotuvių ir restoranų.

Kaip tik šioje vietoje Gunila Olson pardavinėjo savo dirbinius. Parduotuvės vitrinoje buvo pridėta įvairių keramikos gaminių. Pravėrus duris suskambo varpelis.

Krautuvėlė buvo tuščia. Ji priklausė stilingai šeštą dešimtį baigiančiai moteriai.

Knutas prisistatė pats ir pristatė kolegę, paskui paaiškino, kas juos čia atvedė.

Moteris susirūpino:

– Kokios šiurpios tos žmogžudystės! Visiškai nesuvokiama.

– Taip, – sutiko Knutas. – Kiek žinau, jūs prekiaujate Gunilos dirbiniais. Kiek laiko?

– Tik kelis mėnesius. Jai neblogai sekasi. Pastebėjau jos kūrybą Gotlande surengtoje parodoje praėjusią žiemą, iškart krito į akis. Ji buvo talentinga. Ir klientams taip atrodė. Parduodavau jos kūrinius iškart, kai tik gaudavau. Šie dubenys yra ypač populiarūs, – pasakojo verslininkė, rodydama aukštą, platų indą su daugybe smulkių duobučių. Dubuo buvo užkeltas ant atskiros lentynėlės.

– Ar Gunila pasakojo apie savo asmeninį gyvenimą? – paklausė Jakobson.

– Ne. Ji buvo labai uždara. Asmeninio kontakto neužmezgėme. Paprastai susitardavome telefonu. Kažkas kitas rūpinosi prekių pristatymu. Ji kartą lankėsi mano krautuvėlėje pavasarį, vėliau aš dar aplankiau ją Gotlande, paskutinį kartą mačiau vos prieš kelias savaites.

– Ką veikėte Gotlande?

– Na, aš apsistojau Visbio viešbutyje. Norėjau aplankyti keletą menininkų. Vieną dieną nuvykau į jos sodybą, buvo gana malonu. Kartu papietavome, apžiūrėjau jos dirbtuves.

– Gal pastebėjote ką nors neįprasta?

– Ne, ničnieko.

– Ar ji pasakojo apie naujus pažįstamus, galbūt savo vaikiną?

– Ne, bet ten buvo vienas jaunuolis, kuris sustojo važiuodamas pakeliui. Mes kaip tik valgėme pietus, jis nenorėjo kliudyti jai, kol turi svečių. Bet kokiu atveju, labai maloniai pasisveikino, mes truputį šnektelėjome ir jis išvažiavo.

– Ar prisimenate, kuo jis vardu?

– Henrikas. Prisimenu, nes pati turiu brolį Henriką.

– O jo pavardė?

– Neprisistatė.

– Ar jie atrodė artimi draugai?

– Na, sunku pasakyti. Jis tik pravažiuodamas užsuko. Man pasirodė, kad gyvena netoliese, gal net yra jos kaimynas.

– Kaip jį apibūdintumėte? – pasiteiravo inspektorius.

– Maždaug jos amžiaus. Aukštas, gerai sudėtas. Tankūs pelenų pilkumo plaukai. Ypač gražių akių. Man regis, žalių.

Kaip puiku, kad menininkai tokie pastabūs, – galvojo Knutas.

– Gal dar ką nors pastebėjote?

– Taip. Nors man ir atrodo, kad jis kaimynas, negalėjo būti kilęs iš Nero, nes kalbėjo su ryškiu stokholmietišku akcentu. Nestatyčiau nė penkių erių, kad jis iš Gotlando.

Suskambo Knuto mobilusis. Jis išgirdo susijaudinusį Kilgardo balsą. Vyras pranešė, kad jaunuoliai rado nužudytų moterų drabužius apleistoje žvejo pašiūrėje Nisevikene.

Knutas greitai baigė pokalbį su galerijos savininke ir padėkojo už pagalbą. Tada su Karina išėjo į gatvę. Papasakojo jai apie rastus drabužius.

– Galim grįžti namo, – pasakė jis. – Padarėme viską, ką galime čia, tačiau žudikas yra Gotlande. Tiek tai jau aišku.

Po poros valandų jie jau sėdėjo lėktuve atgal į Visbį.

Ema miegojo prastai. Kai pabudo, atrodė, kad dar labai anksti. Dirstelėjo į laikrodį. Tik pusė šešių.

Ulė gulėjo šalia jos. Atrodė kietai įmigęs. Miegojo plačiai prasižiojęs, su kiekvienu iškvėpimu ji užuodė blogą burnos kvapą. Ji atsikėlė ir nuėjo į vonią. Kai atsisėdo nusišlapinti, šmėkštelėjo Johano prisiminimas, bet ji nuvijo tą mintį šalin. Nuo šiol tarp jos ir Ulės viskas bus gerai. Ji atsuko dušą ir mėgavosi per kūną bėgančio vandens srove. Paskui susisuko į rankšluostį ir grįžo atsigulti šalia vyro, prisiglaudė galva prie jo galvos. *Aišku, kad aš jį myliu,* – galvojo kartu jausdama ir abejonės šešėlį. – *Šiaip ar taip, jis mano Ulė.*

Kaip ji nuo savęs pavargo! Kiek galima šitaip mėtytis? Kodėl negali apsispręsti?

Ema atsisėdo ir pažvelgė į vyrą. Jis gulėjo nejausdamas, kad žmona jį tyrinėja, nuogas ir pažeidžiamas kaip vaikas. Galbūt ji nebemyli jo. Galbūt viskas baigta. Bet ar svarbiausia visą laiką būti įsimylėjusiai ir kažko geisti? Ji pažadėjo jam savo gyvenimą. Mylėti jį, kai sveikata tvers ar ligos suims. Koks skirtumas, kad nejaučia jam traukos?

Žvilgsnis nuslydo vyro kakta ir vokais. Ema spėliojo, kas po jais, kokios mintys sukasi.

O kaip vaikai? Jų du nuostabūs vaikai? Kaip tėvai, jie turi pareigą, didelę kaip visata.

O kaip ji pati? Kas ji per žmogus, jei nori viską atiduoti taip paskubomis ir rizikuoti visu gyvenimu? Tai juk labai pavojinga. Kaip drįsta? Svarbu ne ji su Ule. Nuo to priklauso visos šeimos ateitis. Vaikų ateitis.

Vis dėlto jausmai Johanui vertė ją kilti ir kristi kaip laivą audringose bangose.

Ema pakilo ir nuėjusi į virtuvę prisidegė cigaretę, nors buvo tik ketvirtis po šešių. Ji nesuko galvos dėl to, kad rūko namuose. Užteks laiko viską išvėdinti iki vaikams sugrįžtant.

Mintys mainėsi su kiekvienu nauju dūmu. Gal jai tiesiog reikia palaukti. Susitaikyti su vidine suirute. Nebūtina tuojau pat apsispręsti. Geriau kol kas palūkėti. Pasižiūrėti, kaip klostysis reikalai.

Ema nebenorėjo daugiau eikvoti energijos savo chaotiško emocinio gyvenimo apmąstymams.

Staiga suskambo jos mobilusis. Išsitraukusi jį iš rankinės spustelėjo žinučių mygtuką.

NEGALIU MIEGOTI. O TU? JOHANAS

Ji išėjo ant laiptų ir jam paskambino.

Johanas atsiliepė iš karto.

– Taip?

Karšta liepsna perliejo ją nuo galvos iki pilvo ir nutekėjo rankomis iki pačių pirštų galiukų.

– Labas, čia aš, Ema.

– Sveika, pasiilgau tavęs.

– Aš taip pat.

– Kada galėtume susitikti?

– Nežinau. Ulė grįžo namo. Mes kalbėjomės. Jis šiandien grįžta pas vaikus. Jie pas Ulės brolį Burgsvike. Seneliai taip pat ten.

– Tai mes galime susitikti, taip?

– Nežinau. Kaip?

– Jeigu tavo vyras išvažiuos, liksi viena. Galiu tave aplankyti.

– Čia? Ne, tai neįmanoma, turi tai suprasti. Negalime susitikinėti mano namuose.

– Tada galėtum atvažiuoti čia.

– Negaliu slankioti mirtinai išsigandusi, kad kas nors mane pastebės.

Staiga Emai šovė į galvą mintis. Beprotiška, aišku, bet kam tai rūpi.

– Aš ką tik prisiminiau, kad kurią nors dieną turiu nuvažiuoti į tėvų namus Forėje. Ten nieko nėra. Jie išvykę ilgoms atostogoms, pažadėjau prižiūrėti jų namus. Galvojau pasikviesti draugę Vive-

ką ir kelias dienas ten pagyventi. Gali vietoj jos važiuoti tu. Norėčiau šiandien iš čia ištrūkti. Namuose baigiu išprotėti. Man tikrai reikia išvažiuoti. Namas visai prie pat jūros. Nuostabi vieta.

– O kaip tavo draugė?

– Tai ne problema. Esu tikra, kad ji galės atvažiuoti vėliau. Pasikalbėsiu su ja. Iš tiesų, Viveka žino apie tave.

– Žino? – Johanas pajuto, kad dega žandai, jautėsi pamalonintas.

– Tada nuostabu, bet kelioms dienoms likti negalėsiu. Turiu dirbti, tai susiję su paskutine žmogžudyste. Bet vieną vakarą ištaikysiu. Galėsiu rytoj vėliau pradėti dirbti, tačiau be šešių vakaro šiandien ištrūkti nepavyks.

– Nesvarbu, nuvažiuosiu ten pirma.

Ema grįžo į namus. Neišvengiamybės jausmas mišo su nekantravimu ir kaltės doze.

Ulei atsibudus, ji atnešė jam į lovą pusryčius.

– Radau sprendimą, – pasakė. – Man reikia pamąstyti. Reikia erdvės. Tiek daug paskutiniu metu visko įvyko. Tikrai nežinau, ką galvoti. Nebežinau, ko noriu.

– Bet vakar sakei... – Vyras atrodė nusivylęs.

– Žinau, bet nesu įsitikinusi, – atsiprašė ji. – Ar tarp mūsų dar kas nors liko. O gal taip yra tik dėl Helenos ir tų kitų nužudymų. Turiu iš čia išvažiuoti.

– Suprantu, – užjausdamas atsakė jis. – Žinau, kad tau tikrai buvo nelengva. Ką ketini daryti?

– Na, pirma važiuosiu į tėvų namus. Juk vis tiek pasižadėjau užmesti akį. Išvažiuoju šiandien.

– Viena?

– Ne. Viveka pažadėjo važiuoti kartu. Jau kalbėjausi. – Ema pajuto, kaip suspaudė širdį. Dar vienas melas. Kaip baisu suprasti, kad meluoti taip lengva.

– Tikėjausi, kad šiandien grįši su manimi. Ką pasakyti vaikams?

– Pasakyk jiems tiesą. Kad turėjau išvažiuoti ir kelias dienas prižiūrėti senelių namus.

– Gerai. Esu tikras, kad jie supras, – atsakė Ulė. – Šią vasarą mes dar turėsim daug laiko.

Ema jautėsi kalta, kad vyras toks supratingas. *Jau būtų lengviau, jeigu supyktų*, – galvojo ji. Pakilo susierzinimas.

– Ačiū, mielasis, – tepasakė ir trumpai jį apkabino.

Knutas paprašė Kilgardo sukviesti visus į pasitarimą tą pačią popietę, kai su Jakobson grįš į Gotlandą. Susirinkimą pradėjo vyriausiasis inspektorius.

– Taigi žvejo pašiūrėje Nisevykene mes greičiausiai radome aukų drabužius. Jie šiuo metu tiriami mūsų teismo medikų, paskui bus išsiųsti į ŠKL. Pašiūrė aptverta, aiškinamės, kam ji priklauso. Iš pažiūros ji seniai apleista ir nenaudota. Aukų šeimų nariai atvyksta atpažinti drabužių. Šis radinys įrodo, kad žudikas gyvena Gotlande, todėl turime susitelkti būtent čia. Ką dar naujo sužinojome?

– Šiandien gavome atsakymą dėl pirštų atspaudų ant inhaliatoriaus, rasto Gunilos Olsen kieme, – pradėjo Kilgardas. – Policijos kartotekoje tokių nėra. Patikrinome, kas iš aukos draugų serga astma ar kvėpavimo takų alergija. Paaiškėjo, kad Janas Hagmanas ir Kristianas Nordstriomas serga astma. Vėliau jų inhaliatoriai bus palyginti su rastu Gunilos Olson namuose.

– Gerai, – tarė Knutas. – Kaip praėjo jų apklausa?

– Apklausdami Janą Hagmaną, mes prirėmėme jį prie sienos, kodėl jis nepasakojo mums apie abortą anksčiau. Jo atsakymas buvo gana įtikimas. Negalvojęs, kad abortas mums atrodys svarbus. Be to, jo vaikai nieko nežino apie santykius su Helena Hilerstriom, todėl nenorėjo leistis į detales. Kol ten buvome, jis atrodė persigandęs, kad sūnus gali nugirsti mūsų pokalbį.

– Galiu suprasti, – pasakė Knutas. – Vertėjo išsikviesti jį čia. O kaip Nordstriomas?

– Man buvo nesuvokiama, kodėl jis atkakliai tvirtino neturėjęs jokių santykių su Helena, o kai papasakojau jam apie laiškus, iškart prisipažino. Kita vertus, nesugebėjo paaiškinti, kodėl anksčiau tai neigė. Tik pasakė nenorėjęs tapti įtariamuoju.

– Kas dar?

– Liudininkai teigia Gunilos namuose kelias paskutines savaites matę nepažįstamą žmogų. Pastebėję jos kieme tiek ryte, tiek vakare, tad visai gali būti, kad kalbame apie jos draugą, – tęsė Kilgardas. – Liudininkų žodžiais, vyras buvo aukštas, išvaizdus, maždaug panašaus amžiaus kaip Gunila.

– Ar liudininkams parodytos nuotraukos? Pavyzdžiui, Kristiano Nordstriomo ar Jano Hagmano?

– Ne, nerodytos, – susigėdęs pripažino Kilgardas.

– Kodėl gi?

– Jeigu visai sąžiningai, nežinau. Kas nors turi nuotraukų? – Kilgardas nužvelgė kolegas.

– Turime pripažinti, kad to nepadarėme. Prasprūdo, – įsiterpė Vitbergas.

– Pasirūpinkite tuo iškart po susirinkimo, – griežtai nurodė Knutas. – Kaip Nordstriomo ir Hagmano alibi? Ar patikrinote dar kartą?

– Taip, – atsiliepė Sūlmanas, – atrodo įtikinamai.

– Atrodo?

– Hagmano alibi paremia sūnus ir kaimynas. Kaimynas tvirtina, kad pirmos žmogžudystės metu jie traukė tinklus. Kai buvo nužudyta Frida Lind, pas tėvą svečiavosi sūnus. Abu tvirtina nužudymo metu miegoję, nes tai nutiko vidurnaktį. Paskutinės žmogžudystės metu Hagmanas buvo išplaukęs su tuo pačiu kaimynu žvejoti. Vidurvasario šventės išvakarėse. Vėliau šventė kaimyno namuose, ir Hagmanas smigo ant sofos.

– O kaip Nordstriomas?

– Iš visko sprendžiant, pirmai žmogžudystei alibi jis neturi, – tęsė Sūlmanas. – Jis buvo Helenos Hilerstriom vakarėlyje iki trečios nakties. Paskui kartu su Beata ir Džonu Dunmarais vienu taksi išvažiavo į Visbį. Jiems išlipus, Kristianas nuvažiavo toliau. Pasiekė namus prieš keturias ryto. Jis gyvena Brisunde. Taksi vairuotojas patvirtino, kad išlipo iš taksi prie namų ir kad buvo labai girtas. Švelniai tariant, nelabai tikėtina, kad grįžo atgal šešiasdešimt keturis kilometrus iki Hilerstriomų vasarna-

mio ir laukė Helenos pakrantėje. Be to, tą pačią dieną išskrido į Kopenhagą. Iš Visbio į Stokholmą išskrido popiet. O kai buvo įvykdytos kitos dvi žmogžudystės, jo netgi nebuvo Gotlande. Kai buvo nužudyta Frida Lind, jis lankėsi Paryžiuje, kai mirė Gunila Olson, buvo Stokholme. Tą vakarą, kai nužudyta antroji auka, Kristiano Nordstriomo *Vienuolio rūsyje* niekas nematė. Jį būtų pažinę. Žinoma, jis galėjo laukti pakeliui namo. Tokia galimybė irgi tikėtina. Kita vertus, vyras, su kuriuo tą vakarą bare kalbėjosi Frida, neatsiliepė, todėl yra įtariamųjų sąrašo viršuje. Jis švedas, todėl niekaip negalėjo negirdėti policijos prašymo atsiliepti.

– Na, galbūt yra kitų priežasčių, kodėl jis tyli. Gal turi ką slėpti, ką nors visai nesusijusio, – pastebėjo Jakobson.

– Žinoma, tai visai įmanoma, – sutiko Sūlmanas.

– Moteris, prekiaujanti Gunilos Olson keramika, pasakojo, kad jos namuose buvo susidūrusi su maždaug trisdešimt penkerių metų vyru. Jis buvo aukštas ir patrauklus, – tarė Knutas. – Prisistatė Henriku. Gotlando akcento kalboje nebuvo girdėti. Moteris teigė, kad kalbėjo kaip stokholmietis. Fridos Lind draugės tvirtina, kad vyras, su kuriuo Frida susipažino *Vienuolio rūsyje*, taip pat buvo vardu Henrikas. Barmenas teigia, kad su ja už baro sėdėjęs vyras kalbėjo stokholmietiškai. Žinoma, tai visiškai nereiškia, kad jis ne vietinis. Gali būti kilęs iš Gotlando, tik seniai išsikraustęs į Stokholmą. Gal vienas iš jo tėvų yra kilęs iš žemyno. Tai paaiškintų, kodėl jis nekalba Gotlando tarme, tiesiog jis gali slėpti akcentą, kad nebūtų atpažintas. Žinoma, yra tikimybė, kad jis gimęs Stokholme, bet gerai pažįsta salą ir šiuo metu čia gyvena. Aš labiau linkęs manyti, kad reikia ieškoti saloje gimusio

žmogaus. Taigi, ką mes žinome apie žudiką? Jo vardas gali būti Henrikas. Jis yra aukštas, avi vienuolikto su puse dydžio batus, trisdešimties keturiasdešimties metų amžiaus, serga astma. Mūsų saloje tik penkiasdešimt aštuoni tūkstančiai. Nedaug turėtų būti vyrų, atitinkančių šį paveikslą. Turime labai daug liudininkų apibūdinimų, tad galime nupiešti žudiko portretą. Ko gero, pats laikas.

– Aš nesutinku, – atsakė Kilgardas. – Tai tik sukels paniką.

Keli sėdintys už stalo pritariamai sumurmėjo.

– Kas nors turi geresnį pasiūlymą? – skėsteldamas rankomis paklausė Knutas. – Viskas liudija, kad žudikas yra saloje. Serijinis žudikas, bet kurią akimirką galintis rasti naują auką. Mes radome drabužius, bet ką dar svarbaus turime? Nesugebame rasti esminio ryšio tarp aukų. Nė viena žmogžudystė neturi liudininkų. Jis puolė, kai aukos buvo visiškai vienos. Visais atvejais dingo greitai kaip žaibas. Niekas nieko negirdėjo, niekas nieko nematė. Ir tuo pat metu daug žmonių turėjo jį sutikti. Dėl Dievo meilės, jis važinėja po salą: Friojelis, Visbis, Naras, Nisevykenas. Eina į užeigą, važiuoja į pajūrį, vaikštinėja po miestą, pasiekia Narą. Portretas leistų greičiau jį sugauti.

– Atrodo, tai vienintelė alternatyva, – sutiko Sūlmanas. – Reikia imtis ko nors ypatingo. Jis bet kada vėl gali žudyti. Paskutines žmogžudystes skiria vos savaitė. Gal liko tik kelios dienos iki kito nužudymo. Neturime laiko.

– Tai visiška beprotybė, – griaudėjo Kilgardas. – Kaip manote, kas nutiks, kai žmonės pamatys portretą? Susies jį su praktiškai kiekvienu pažįstamu. Būsime užversti spėjimais. Prasidės ab-

soliuti isterija, prisiekiu. Ir dėl visko būsime atsakingi mes. Kaip tada rasime laiko spręsti problemą? Ir taip turime ką veikti medžiodami tą beprotį.

– Kuo remsime tą nusikaltėlio portretą? – paklausė Jakobson. – Turime du liudininkus, mačiusius galimą nusikaltėlį: moterį, prekiaujančią Gunilos Olson keramika, ir kaimynę, pastebėjusią kažkokį vyrą netoli jos namų. Dar turime Fridos Lind drauges, mačiusias tą vyrą bare, bet vis dar negalime tvirtinti, kad jis yra žudikas. Tik įtariame. Kiek jų liudijimai sutampa? O kas bus, jeigu jos klysta? Labai rizikuojame paskelbdami portretą. Pirma, liudininkės gali prisiminti netiksliai, todėl pakišime paveikslą, neatitinkantį realybės. Antra, lieka tikimybė, kad jos matė visai ne žudiką. Man regis, per daug rizikuotume skelbdami įtariamojo portretą. Dabar atrodo kvaila naudoti tokį drastišką būdą.

– Drastišką? – sarkastiškai pakartojo Knutas. – Nejaugi keista, kad tokioje byloje mums tenka griebtis drastiškų priemonių? Įvykdytos trys žmogžudystės. Visa sala iš baimės paralyžiuota. Moterys nedrįsta iškišti nosies laukan pačiame vasaros įkarštyje, o visa šalis kvėpuoja mums į nugarą. Premjeras ir tas greitai mums paskambins! Privalome išspręsti šią bylą. Noriu bet kokia kaina sugauti žudiką per savaitę. Nieko nelaukę iškviesime policijos dailininką ir liepsime užmesti eskizą. Noriu, kad jis būtų išspausdintas kaip įmanoma greičiau. Taip pat reikia dar kartą apklausti Hagmaną ir Nordstriomą. Pats asmeniškai pasikalbėsiu su kiekvienu, dalyvavusiu vakarėlyje pas Hilerstriomus. Su kiekvienu. Taip pat ir su Fridos Lind draugėmis. Kaip sekasi aiškintis aukų gyvenimą? Ko nors pasiekėme?

Atsakė Bjornas Hansonas iš Nacionalinės kriminalinės policijos.

– Stengiamės išsiaiškinti kiek galima daugiau. Helena Hilerstriom persikėlė į Stokholmą dvidešimties ir, atrodo, niekada nebuvo susitikusi su Frida Lind. Helena ir Gunila Olson mokėsi skirtingose įstaigose, neatrodo, kad būtų turėjusios bendrų interesų. Negalime susieti ir Gunilos su Frida. Kaip visi žinome, Frida Lind gyveno Stokholme. Tikrasis jos vardas Ani-Frid, gimė ji būdama Person. Viską išsiaiškinti užtrunka. Vasara situacijos irgi nepataiso. Atrodo, kad kas antras reikalingas žmogus atostogauja.

– Žinau, žinau, – nekantriai atsiliepė Knutas. – Toliau kapstykitės ir kuo labiau spartinkite tempą. Negalime švaistyti laiko.

Po susirinkimo inspektorius pasišalino į savo kabinetą. Jis siuto ant visų ir ant visko. Atsisėdo prie savo darbo stalo. Marškiniai lipo prie kūno. Pažastyse išsiplėtė prakaito dėmės. Knutas negalėjo pakęsti savęs tokio purvino. Karštis, kurio visi taip laukė, jau dabar vertė jaustis apgailėtinai. Sunku galvoti, beveik neįmanoma sutelkti dėmesio. Labiau už viską jis troško grįžti namo ir ilgai stovėti po šaltu dušu, o paskui išmaukti porą kvortų ledinio vandens. Knutas atsistojo ir užtraukė žaliuzes. Policijos būstinė neturėjo oro kondicionavimo sistemos. Per didelės investicijos dėl kelių dienų per metus. Jis nekantriai laukė šį rudenį numatytos renovacijos. Vylėsi, kad tada užteks sveiko proto įrengti oro kondicionavimo sistemą. Dėl Dievo meilės, žmogus turi turėti sąlygas mąstyti, kad galėtų išspręsti sudėtingą žmogžudystės bylą.

Laimė, drabužių suradimas yra žingsnis į priekį. Vėliau galės nuvažiuoti apžiūrėti tos pašiūrės. Dabar tegu nusikaltimo vietos tyrėjai nekliudomi dirba savo darbą. Jis ėmė versti aplankus su apklausų išrašais. Trys aplankai: vienas Helenos Hilerstriom, antras Fridos Lind, o trečias – Gunilos Olson. Kamavo neaiškus jausmas, kad įvairūs bylų momentai tiesiog jį aplenkė. Kelionė į Stokholmą tai įrodė: pokalbis su Helenos Hilerstriom tėvais, abortas, kurio niekas anksčiau neminėjo. O kaip kitos apklausos? Jis nusprendė dar kartą patikrinti visus apklausų išrašus, pradedant nuo tėvų.

Gunila Olson tėvų neturėjo, jiems vis dar nepavyksta surasti jos brolio. Atsivertė Fridos Lind aplanką. Gosta ir Majvoras Personai. Gulvivegrando 38, Jakobsbergas. Planavo aplankyti juos Stokholme, bet sukliudė žinia apie rastus drabužius. Pradėjo skaityti. Apklausa atrodė tvarkinga, bet Knutas vis vien norėjo pats pasišnekėti su tėvais.

Ragelį pakėlė po kelių signalų. Atsiliepė silpnas moters balsas: „Personų namai“.

Jis prisistatė.

– Geriau pasikalbėkite su mano vyru, – pasiūlė moteris. Kalbėjo dar tyliau, bemaž negirdimai. – Dabar jis kieme. Palaukite minutę.

Po minutės ragelį perėmė jos vyras.

– Taip, klausau.

– Čia vyriausiasis inspektorius Andersas Knutas iš Visbio. Aš esu atsakingas už jūsų dukters nužudymo bylos tyrimą. Žinau,

kad buvote apklausiami policijos, bet norėčiau užduoti dar kelis klausimus.

– Taip, klausau.

– Kada paskutinį kartą matėte savo dukterį?

Trumpa pauzė.

Tėvas atsakė bejausmiu balsu.

– Seniai. Deja, matydavomės labai retai. Mūsų santykiai galėjo būti ir geresni. Paskutinį kartą matėmės, kai jie išsikraustė. Vaikai norėjo mus aplankyti.

Vėl pauzė, tačiau jau ilgesnė.

– Bet praėjusią savaitę aš kalbėjausi su ja telefonu, – vėl prakalbo tėvas, – kai Linėjui sukako penkeri. Juk seneliui turi būti leista pasikalbėti su savo anūku bent jau per gimtadienius.

– Kokia tada pasirodė Frida?

– Atrodė laiminga, ne kaip visada. Sakė, kad jai pradeda patikti Gotlande. Iš pradžių buvę sunku. Ji visai nenorėjo ten kraustytis. Padarė tai tik dėl Stefano. Kaip ironiška, kad susipažino su gotlandiečiu, nors nekentė Gotlando. Niekada nenorėjo kalbėti apie tuos laikus, kai ten gyvenome.

Knutui atėmė žadą. Jam buvo sunku suvokti, ką vyras kitame laido gale ką tik pasakė.

– Alio? – po kelių sekundžių paklausė tėvas.

– Ką jūs pasakėte? Jūs esate gyvenę Gotlande? – išspaudė inspektorius.

– Taip, mes buvome atsikėlę pagyventi čia, bet išbuvome vos kelis mėnesius.

– Ką čia veikėte?

– Aš dirbau kariuomenėje ir buvau perkeltas į P18 dalinį. Tai buvo seniai. Aštuntajame dešimtmetyje. Nuomojomės namą Jakobsberge, bet mums ten nepatiko. Frida jautėsi ypač nelaiminga. Ji vengė mokyklos ir namuose atrodė visai pasikeitusi. Nesuvaldoma.

– Kodėl neminėjote to per pirmą policijos apklausą? – pasipiktinęs paklausė Knutas. Jam darėsi vis sunkiau suvaldyti nekantravimą.

– Nežinau. Tai truko labai trumpai, be to, ir labai seniai.

– Kuriais metais gyvenote Visbyje?

– Leiskite pagalvoti... Na, ko gero, 1978-aisiais. Fridai tie metai buvo nesėkmingi. Šeštoje klasėje jai teko keisti mokyklą viduryje semestro. Persikraustėme per Velykas.

– Kiek laiko ten gyvenote?

– Planavome likti bent metus, bet žmona susirgo vėžiu, todėl norėjome grįžti į Stokholmą, arčiau jos šeimos. Sugrįžome vasaros pradžioje.

– Kur gyvenote?

– Hm, koks tas gatvės pavadinimas? Netoli išorinės miesto sienos. Prasideda Iris... Irisdalso gatvė. Taip, tikrai ši.

– Vadinasi, Frida lankė Norbakos mokyklą?

– Teisingai, toks jos pavadinimas.

Padėjęs ragelį Knutas stvėrė savo mobilųjį ir paskambino Kilgardui, kuris pranešė jam besimėgaująs avienos žlėgtainiais Lindgardeno restorane.

– Frida Lind vaikystėje gyveno Visbyje.

– Ką pasakei?

– Ką girdėjai. Ji gyveno čia kelis mėnesius, kai buvo šeštoje klasėje. Tėvas tarnavo kariuomenėje, buvo paskirtas į Visbį.

– Kada tai buvo?

– 1978 metais. Pavasarį. Ji lankė Norbakos mokyklą, gyveno Irisdalso gatvėje. Tas pats rajonas kaip ir Rutės gatvė, kur gyveno Helena. Tai gali būti sąsaja, kurios mes taip ieškojome.

– Tu teisus, nedelsdamas atvažiuoju.

– Gerai.

Neilgai trukus policija nustatė, kad Gunila Olson taip pat lankė šią mokyklą. Frida Lind buvo metais jaunesnė už kitas, bet pradėjo lankyti mokyklą šešerių. Policija pagaliau aptiko bendrą vardiklį: visos trys nužudytosios lankė tą pačią šeštą vidurinės mokyklos klasę.

Kaip ir žadėjo meteorologai, oras keitėsi. Dangus papilkėjo, pajuodo, iš vakarų slinko tamsus debesis, pranašaujantis gausų lietų. Ema stovėjo automobilių kelto pirmagalyje, stebėjo, kaip artėja Forės sala. Kelionė per sąsiaurį truko tik kelias minutes, bet ji norėjo įkvėpti jūros oro ir pasimėgauti vaizdais. Forė buvo mėgstamiausia jos vieta. Ne ją vienintelę traukė ši laukinė, tuščia sala su kalkakmenio uolomis ir ilgais smėlėtais paplūdimiais. Vasarą čia knibždėdavo turistų.

Prieš dešimt metų jos tėvams nepaprastai pasisekė, kadangi gavo nusipirkti akmeninį namą prie Norsta Aureno, kelis kilometrus besidriekiančio pliažo. Šeimos bičiulis pažinojo moterį,

sugalvojusią parduoti savo nuosavybę. Norėjo parduoti tik kam nors iš Gotlando. Paprastai tie keli parduodami namai atitekdavo pasiturintiems stokholmiečiams. Daug garsenybių – aktorių, dailininkų ir politikų – mėgdavo pabėgti į salą ieškodami privatumo, jau nekalbant apie Ingmarą Bergmaną, gyvenusį čia visus metus. Tėvai nedvejodami persikraustė ir nė akimirką dėl to nesigailėjo.

Ema pakeliui užsuko į *Konsum* prekybos centrą šio bei to apsipirkti. Užėjusi į parduotuvę užmetė akį į vakarinių laikraščių antraštes. Abiejuose didelė paskutinės žmogžudystės aukos nuotrauka. Joje maždaug bendraamžė moteris ilgomis tamsiomis kasomis. Dabar prie nuotraukos jau nurodyta ir pavardė. Ema nusipirko abu laikraščius. Automobilyje permetė straipsnius. Moteris, kaip ir kitos dvi aukos, nužudyta žiauriai. Pilvą sugniaužė nerimas. Pasiekusi namus, ramiai perskaitys laikraščius. Greitai nuvažiavo keliu į šiaurinę Forės salos dalį. Kryžkelėje netoli Sudersando pasuko į kairę. Stabtelėjo prie vietinės kepyklėlės, kur visada sustodavo atvažiavusi aplankyti tėvų. Paplepėjo su merginomis už prekystalio. Visus čia pažinojo.

Dangus vis labiau niaukėsi.

Pasukusi į paskutinę duobėtą kelio atkarpą jūros link, kur stovėjo tėvų namas, už savęs pastebėjo raudoną saabą. Prie vairo sėdėjo vyras. Ant automobilio prietaisų skydelio įžiūrėjo žiūronus. *Paukščių stebėtojas*, – pagalvojo ji. Iškyšulys netoli tėvų namų buvo populiari ornitologų vieta. Sustojusi prie namo pastebėjo, kad vyras apsisuka ir grįžta keliu atgal. *Taip ir yra, paukščių stebėtojas be orientacijos*, – pagalvojo Ema.

———

Vos tik Ema spėjo užverti duris, prapliupo lyti. Koridoriuje padėjusi pirkinių krepšius, už lango pastebėjo žaibo blyksnį. Sudundėjo griaustinis, skardinį stogą ėmė skalbti lietus. Dėl audros namo viduje buvo labai tamsu.

Oras kambariuose atrodė priplėkęs. Tėvai jau savaitę kaip išvykę. Ji nuėjo į virtuvę ir pamėgino atidaryti langą, bet stiprus vėjas neleido jo atplėšti. Pasidėjo maišus ant virtuvės suolo ir ėmė pildyti spinteles. Kaip gerai, kad atsivežė maisto, nes namuose mažai ko rado. Tėvai suplanavę ilgas atostogas. Keliaus per Kiniją ir Indiją dar tris savaites. Kai abu prieš kelerius metus išėjo į pensiją, kasmet išvykdavo vienai ilgai kelionei.

Ema išpakavo daiktus. Pirmiausia sudės maistą virtuvėje, o paskui pervilks švarią patalynę tėvų miegamojo lovoje. Ji laukė Johano. Nekantravo praleisti su juo visą vakarą ir naktį. Kartu pavakarieniauti ir papusryčiauti.

Paskutiniu metu jos emocinis gyvenimas primena amerikietiškus kalnelius. Vieną minutę ji nori toliau saugiai gyventi su Ule, o kitą trokšta viską mesti ir bėgti pas Johaną. Ji tikrai įsimylėjo žurnalistą iš Stokholmo, bet ką iš tiesų apie jį žino?

Vasarą lengva įsimylėti, o tai, kad jiems tenka susitikinėti slapčia, tik pakursto aistrą. Johanui nereikia prisiimti jokių įsipareigojimų. Jis gyvena vienas, neturi vaikų, gali galvoti tik apie save. Aišku, jam lengva. O ji turi mąstyti apie visą šeimą, ypač vaikus. Ar tikrai pasirengusi sugriauti visą jų gyvenimą vien todėl, kad kažką įsimylėjo? Kiek laiko truks ta meilė?

Ema nustūmė mintis į šalį, įsijungė radiją ir užlipo į viršų kloti lovos. Pagalvojus, ką netrukus čia išdarinės, kūną užliejo karščio banga.

Lietus barbeno į langus, tačiau ji troško į kambarį įleisti šviežio oro. Viršuje buvo geriau. Miegamojo langas išėjo į miško pusę.

Viską sutvarkiusi, išsivirė kavos ir atsisėdusi už virtuvės stalo su cigarete pažvelgė pro langą. Namą supo akmeninė tvora. Už jos aiškiai matyti jūra vėjo šiaušiamomis bangomis. Čia paplūdimys buvo visai siaurutis. Toliau, link iškyšulio, jis vis labiau platėjo. Pačiame gale, kur pliažas plačiausias, mėgo rinktis nudistai. Daug kartų ir ji pati nuoga bėgo į jūrą krykštaudama iš džiaugsmo, o jos balsas paskęsdavo bangų riaumojime.

Galbūt galėsime išsimaudyti nuogi rytoj iš ryto, – pagalvojo ji, – *prieš Johanui išvažiuojant į darbą.* Kad tik oras pasitaisytų.

Viveka pažadėjo atvažiuoti rytoj pietų. Ema nenorėjo likti viena.

Ji atsistojo ir išėjo paklaidžioti po namus. Jau seniai čia nesilankė. Nelabai bendraudavo su tėvais. Tarp jų visad buvo atstumas, netgi tada, kai buvo visai maža. Jai visad rodėsi, kad turi kaip nors juos nudžiuginti, ir žinoma, jie būdavo patenkinti gražiu jos piešiniu, teisingai atsakytais testo klausimais ar geru pasirodymu gimnastikos varžybose. Tačiau atstumas tarp Emos ir tėvų metams bėgant nesumažėjo, o dabar tapo visai neįveikiamas. Ji paprastai jausdavosi kalta, kad jiems nepaskambina ir neaplanko. Kartu galvodavo, kad būdami pensininkai ir turėdami marias laiko jie galėtų patys dažniau ją lankyti. Galėjo padėti auginti vai-

kus, dabar galėtų išsivežti juos į iškylą ar į taip vaikų mėgstamą Pepės Ilgakojinės šalį. Jie su Ule retai rasdavo laiko. O kai tėvai pagaliau pasirodydavo, prilipdavo prie sofos ir tikėdavosi, kad bus apšokinėti. Neretai Ema sulaukdavo priekaištų, kokie prišniaukšti namai arba kad vaikams jau laikas į kirpyklą. Tai sekino, bet ji nežinojo, kaip pakeisti situaciją. Tėvai negalėjo pakęsti jokios kritikos, o jeigu Ema kada ir atsikirsdavo, jie imdavo gintis. Viskas baigdavosi tėvo įsiūčiu.

Svetainė atrodė kaip visada. Sofa gėlėtais apmušalais ir antikvarinis staliukas, pirktas aukcione, kuriuose taip mėgo lankytis tėvai. Židinys, ko gero, senokai nenaudotas, kuo švariausiai išvalytas. Ji apsidžiaugė radusi malkų pintinėje šalia židinio.

Mediniai laiptai į antrą aukštą girgždėjo. Ji nuėjo į svečių kambarį, kurį abi su seserimi Julija laikė savu. Kai lankydavosi pas tėvus, čia jos visada miegodavo, rasdavo išsikrausčius paliktus daiktus.

Ema atsisėdo ant lovos. Kambaryje oras buvo dar tvankesnis, kampuose prisikaupė dulkių kamuoliukų. Viena siena buvo pilna lentynų su knygomis. Žvilgsniu permetė nugarėles. *Katytė*, *Mūsų penketukas*, *312 vaikai*, knygelės apie arklius, *Kula-Gula*, motinos vaikystės knygos. Vieną išsitraukė ir nusijuokė paskaičiusi senovinės kalbos ir pamačiusi iliustraciją. Liauna moteris raudonai dažytomis lūpomis ir skarute aprištais plaukais šoko į sportinį automobilį, prie kurio vairo sėdėjo Keno išvaizdos vyrukas. *Meilės kliūtys*, sensacingas bestseleris.

Visai kaip aš, – sausai pastebėjo ji.

Ema rado storą krūvelę nučiupinėtų knygų iš *Starlet* ir *Mano gyvenimo istorija* serijų. Šyptelėjo prisiminusi, kaip su seserimi rijo jas ir aptarinėjo kvapą gniaužiančius šioms merginoms tekusius likimus. Ant kitos lentynos rado krūvą senų nuotraukų albumų. Ji ilgai sėdėjo apžiūrinėdama savo vaikystės nuotraukas. Gimtadieniai, jodinėjimo stovykla, paskutinės dienos mokykloje. Su draugais paplūdimyje, iškyla vasaros vakarą, su motina, tėvu ir seserimi Julija Griona Lundo pramogų parke Stokholme. Daugelyje nuotraukų buvo ir Helena.

Draugės visur būdavo kartu: laibos vienuolikmetės pajūryje, akių kontūro padauginusios trylikametės klasės vakarėlyje, tvarkingai stovinčios chore. Laimingos mergaitės, mėgusios arklius ir lankiusios jojimo mokyklą. Baltai pasipuošusios per Sutvirtinimo sakramento ceremoniją. Damos žvilgančiomis ilgomis suknioms per išleistuvių vakarą.

Žvilgsnį užkliudė mokyklos vinječių krūvelė. Ema ištraukė vieną ir nužvelgė klasę, kurioje mokėsi abi su Helena. Viršuje užrašyta 6A. Po užrašu mokyklos nuotrauka, direktorius ir jų mokytoja, žemiau bendraklasių nuotraukos su pavardėmis apačioje. *Kokie mes buvome jauni,* – pagalvojo Ema. Kai kurie atrodė visai vaikai, rausvais, putliais skruostais. Kiti buvo išblyškę, nuobodžiaujančiomis išraiškomis. Trečių veiduose jau buvo matyti paaugliškų kompleksų ženklų. Kai kurios mergaitės buvo pasidažiusios, kai kurių berniukų viršutinė lūpa šiek tiek atsikišusi nuo *snufo*, kurio demonstratyviai neišėmė. Ji pažvelgė į save pačioje puslapio apačioje, kadangi jos mergautinė pavardė Ustberg buvo paskutinė pagal abėcėlę. Ir Heleną, tokią mielą, tamsiais plaukais

prisidengusią pusę veido. Ji žvelgė tiesiai į kamerą rimta veido išraiška.

Ema braukė pirštą nuo vienos nuotraukos prie kitos. Eva Alberg, Fredrikas Andersonas, Gunila Brostriom. Jos pirštas stabtelėjo prie šviesiaplaukės mergaitės su šaliu aplink kaklą, žvelgiančios į fotografą iš po plaukų garbanos.

Gunila Brostriom. Ji ką tik matė jos suaugusios portretą. Tai ta moteris iš laikraščių. Ta pati Gunila, nužudytoji. Ema šovė į virtuvę vakarinių laikraščių. Ten tikrai ji. Kadaise buvo šviesiaplaukė, bet veidas tas pats. Ji visai pamiršo apie Gunilą. O juk buvo labai geros draugės.

Tiek Gunila, tiek Helena tapo to paties žudiko aukomis.

Kitą akimirką, supratusi, kas jas sieja, pasijuto tarsi gavusi kūju per galvą.

Ani. *Kur Ani-Frid? Ji tikriausiai Frida...* Negali būti. Ema naršė akimis portretus... Kodėl čia nėra Ani? *A, teisybė, ji atvyko tik pavasarį. Iš Stokholmo. Paskui vėl išsikraustė. Vadinome ją Ani, nors tikrasis jos vardas buvo Ani-Frid,* – galvojo Ema. Suprato, kad tai tas pats žmogus.

Visos trys iš vienos klasės. Dabar iš šutvės liko tik ji viena.

Šutvei priklausiusios mergaitės draugavo ne visos. Aišku, ji su Helena buvo geriausios draugės, bet prie jų prisijungė ta keistuolė Gunila su naujoke Ani. Kažkodėl jos nutarė laikytis kartu ir kankinti jį. Tai truko gal kelis mėnesius. Prasidėjo gana nekaltai, nuo erzinimo ir pastumdymų. Paskui priekabės vis rimtėjo. Jos viena kitą užvesdavo. Dalyvaudavo visos, bet viskam vadovavo Helena.

Iš tikro jas visas siejo vienas dalykas – jo persekiojimas. Galbūt Gunila ir Ani šitaip norėjo susibičiuliauti su ja ir Helena, mokyklos šaunuolėmis? Gal šitaip troško pritapti prie šutvės?

Bet taip nenutiko. Atėjus vasaros atostogoms, visos išsibarstė. Ani grįžo į Stokholmą, ir Ema daugiau jos nematė. Tik Ema ir Helena atsidūrė toje pačioje klasėje vidurinėje mokykloje. Joms tos patyčios nieko nereiškė. Po tos vasaros visos keturios apie tai pamiršo.

Jis, matyt, ne.

Emos rankos, vartant vinjetės lapus, drebėjo. Pora puslapių toliau. 6C klasė. Ji perbėgo akimis per veidus. Štai jis. Penkta nuotrauka iš kairės.

Blyškus jo veidas buvo rimtas, matyti pagurklio užuomazga. Trumpai kirpti plaukai. Tai jis. Jis yra bendras vardiklis.

Ją staiga smarkiai supykino. Nespėjusi sureaguoti žiaugtelėjo čia pat ant grindų.

Kaip tik tada suskambo telefonas. Skambutis atkakliai aidėjo visame name.

Užuot atsiliepusi, Ema nuėjo į vonią nusiprausti. Jautėsi tokia apsvaigusi, kad linko keliai. Jis išžudė jas vieną po kitos. Liko tik ji viena.

Vėl suskambo telefonas. Ema nušlitiniavo laiptais žemyn.

Skambino Johanas.

– Labas. Čia aš. Baigiau anksčiau. Išvažiuoju.

Ema negalėjo išspausti nė žodžio.

– Kas yra? Kas nutiko?

Ji susmuko ant grindų prispaudusi ragelį prie skruosto. Išspaudė pakuždomis.

– Aš išsiaiškinau ryšį tarp aukų. Jos visos iš tos pačios šeštos klasės. Mano klasės... Mes buvom gauja mergaičių ir kabinėjomės prie vieno berniuko iš kitos klasės. Žudikas turėtų būti jis. Vieną kartą įgrūdome jam į burną kelnaites. Lygiai taip pat, kaip žudikas padarė savo aukoms. Išžudė visas, išskyrus mane, supranti? Dabar mano eilė. Kas, jeigu jis čia? Gal ir persūdau, bet paskui mane keliu iki namo važiavo viena mašina. Paskui apsisuko. Ją vairavo kažkoks vyras.

– Kokia tai buvo mašina?

– Senas saabas. Manau, raudonas ir...

Staiga telefono linija nutrūko.

Suskambus mobiliajam, iš dušo ant išmuilintų plaukų kaip tik ėmė trykšti šalto vandens srovė. Knutas padarė pertrauką ir grįžo namo pavalgyti. Dabar stovėjo po šaltu dušu, kad bent kiek praskaidrėtų galva. Jis išgirdo, kaip žmona atsiliepia telefonu.

Vos dvidešimt sekundžių užteko, kad ji atbėgusi imtų baladoti į vonios duris.

– Andersai, Andersai, išeik! Būtinai turi atsiliepti, skubu!

Jis užsuko čiaupą, atplėšė duris ir siektelėjo telefono. Kol klausė, žmona čiupo rankšluostį ir ėmė jį šluostyti. Iš mikrofono buvo girdėti sunerimęs balsas.

– Čia Johanas Bergas iš „Regioninių žinių“. Siųskite automobilius ir žmones į Forę. Tuojau pat! Ema Vinarvė ten viena tėvų

namuose ir mano, kad ją atsekė žudikas. Dabar jis kaip tik gali ten būti. Ema surado sąsają. Visos aukos iš vienos šeštos klasės. Jos buvo susibūrusios į šutvę, kuri priekabiavo prie berniuko iš kitos klasės. Jis nužudė visas, išskyrus ją.

– Ką tu sakai?

– Ema įsitikinusi, kad tai berniukas, kurį jos kankindavo. Jis yra žudikas. Jos kartą į burną subruko jam kelnaites.

– Kuo jis vardu?

– Nežinau. Nespėjo pasakyti. Linija nutrūko. Bet Ema mano, kad jis ten. Visą kelią iki namo ją sekė automobilis. Paskui dingo. Senas saabas. Raudonas. Privalote tuojau pat ten nuvykti. Aš jau pakeliui.

– Kur konkrečiai Fare?

Johanas perskaitė nurodymus, kuriuos jam užrašė Ema.

– Pravažiuojate Ekevikeną ir Skaro ženklą. Privažiuojate apleistą ledų kioską. Pasukate kairėn į miško keliuką jūros kryptimi. Važiuojate tol, kol baigiasi kelias. Ten stovi namas.

– Palaukite mūsų, – ramiai atsiliepė Knutas. – Neaplenkite.

– Nė nemanau, po velnių. Varykite ten, ir greitai. – Johanas nutraukė pokalbį.

Knutas sumaigė budinčio pareigūno numerį.

– Išsiųsk tris mašinas į Forę. Nedelsiant! Žudikas greičiausiai tenai. Perspėk vietos policiją Foriosunde, pasakyk, kad važiuotų iki Norsta Aureno, pasiimtų šautuvus ir neperšaunamas liemenes. Įtariamasis greičiausiai vairuoja seno modelio raudoną saabą. Liepk jiems nedelsiant išvykti. Vėliau duosiu tikslesnius nurodymus. Kol atvažiuosime, užblokuokite keltą, bent jau Forės

pusėje. Lai niekas neišvyksta iš salos. Supratote? Paskambinsiu Jakobson. Tu susisiek su Vitbergu ir Norbiu. Perduok, kad man paskambintų. Noriu, kad ir jie važiuotų į Forę. Taip pat kas nors turi susisiekti su Ule Vinarve. Liepk jam man paskambinti.

Knutas baigė pokalbį ir surado Jakobson mobiliojo numerį.

– Andersas. Kur esi?

– Apsipirkinėju Hemkiope.

– Palik prekes ir išėjusi lauk Šiaurinės Hansės gatvėje. Toje pačioje pusėje, kaip policijos būstinė. Aš tave paimsiu.

– Kas vyksta?

– Vėliau papasakosiu.

Knutas užsitraukė apatinius ir kelnes. Žmona nieko neklausinėjo. Tik laikė jo neperšaunamą liemenę ir tarnybinį pistoletą. Jam nereikėjo nieko sakyti. Už tai jis buvo dėkingas.

Po minutės jis jau sėdėjo savo automobilyje su mėlynu švyturėliu, kaukiančia sirena ir plaukuose likusiu neišskalautu šampūnu.

Jis kruopščiai nusimazgojo rankas. Trynė ir gramdė su muilu. Atėjus laikui, norėjo jaustis visiškai švarus. Ilgai maudėsi po karštu dušu, išsitrinko plaukus, nusiskuto. Tikrai švaistė karštą vandenį, kaip mėgo priekaištauti tėvai. Tada susirado marškinius, kelnes, kaklaraištį ir rūpestingai apsirengė.

Tą kaklaraištį motina buvo padovanojusi per Kalėdas. Šia proga tobulai tiko. Jis vienas namuose.

Tėvas išplaukęs žvejoti su kaimynu. Motina išvažiavusi apsipirkti, bet netrukus sugrįš.

Automobiliui įsukus į kiemą, išgirdo grikšint žvirgždą. Jautėsi visiškai ramus. Rūpestingai pasirengė. Viskas, ko reikėjo, guli dėžėje. Dailiai ir tvarkingai sudėta.

Jis pasižiūrėjo į veidrodį ir liko patenkintas tuo, ką pamatė. Vyras pačiame jėgų žydėjime, pagaliau imantis vadžias į savo rankas, *– pagalvojo prieš uždarydamas vonios duris ir lipdamas pasitikti motinos.*

Jos rankos buvo užimtos pirkiniais.

– Kodėl neišėjai prie mašinos man padėti? – priekaištingai pratrūko ji. – Negirdėjai, kad atvažiavau? Juk žinai, kiek daug turiu nešti.

Kalbėdama ji net nežvilgtelėjo į jį. Motina nepastebėjo, kiek jis vargo norėdamas gražiai atrodyti. Tiesiog nusiavė, pakabino šlykštų savo paltą ant kabliuko koridoriuje ir ėmė nešti maišus. Kaip visada priekaištaujantis kankinės balsas, sklidinas savigailos. Jis tiesiog liko stovėti tyliai ją stebėdamas. Visada nuvildavo motiną. Jos lūkesčiai niekad nesutapdavo su realybe. Ji visada reikalavo iš jo kažko daugiau. Kažko dar. Niekada nejuto, kad motina visiškai juo patenkinta. Kita vertus, sesuo jai visada tiko. Mažoji sesutė. Jai visad viskas taip gerai sekėsi. Ji niekada nesiginčijo, niekada nekėlė jokių problemų. Mokykloje gerai mokėsi, turėjo daug draugų, niekada neinkštė ir nesiskundė. Visus tuos metus jis ilgėjosi šilto apkabinimo ir besąlygiškos meilės. Motinos, nieko iš jo nereikalaudavusios, o tiesiog būdavusios šalia. To jis niekada neturėjo. Motina jį atstūmė ir nepaliaudama ieškojo priekabių. Jis nepaprastai stengėsi, bet nepavykdavo. Motina

net neįtarė, kad prie jo priekabiauja, kad jį skriaudžia. Jis užvėrė viską viduje ir gėdijosi, viską kentė vienas. Ir negalvojo, kad galės kam nors kada nors atsiverti.

Motina kaltino jį dėl savo nesėkmių. Dėl sūnaus ji negalėjusi išpildyti savo svajonės tapti sesele. Todėl dėl nenusisekusio jos gyvenimo kentėti turėjo jis. Ji nemylėjo savo vyro, virto pagiežinga, sausa ir savigailos sklidina moterimi.

Ar kada nors dėl ko nors ji prisiėmė atsakomybę? Už savo gyvenimą? Už savo vaikus? Už jį?

Neapykanta kilo blokuodama visas kitas mintis, kol motina bambėdama krovė pirkinius iš maišelių.

Koks ji šlykštus žmogus. Ilgiau laukti nebegalima. Žengė tris didelius žingsnius jos link ir stvėrė iš nugaros.

– Ką tu darai? – suspigo, atsidūrusi jo gniaužtuose.

Jis išsitraukė virvagalį, turėtą kišenėje, ir surišo jai už nugaros rankas. Tada nutempė į koridorių, alkūne nulenkė durų rankeną ir ištempė per kiemą į daržinę. Ji spardėsi ir žviegė. Taip smarkiai įkando jam į ranką, kad ištryško kraujas. Bet skausmo jis nepajuto. Neištarė jai nė žodžio. Dabar jis viską kontroliuoja. Laikė ją tol, kol pasiėmė storą iš ryto pasiruoštą virvę. Ji jau buvo sumegzta kilpa ir tvirtai pririšta prie vienos stogo sijos. Jis smarkiai suspaudė jos riešus, privertė ją išskėsti pirštus ir paliesti kėdę prieš užkeldamas ją ant viršaus. Pats pasilipo ant kopėčių šalimais ir privertė paliesti siją, virvę su kilpa, mazgus ir viską aplink.

Kai viskas buvo baigta, ji stovėjo ten su kilpa ant kaklo ir spoksojo į jį apstulbusia veido išraiška. Nutilo, viršutinė jos

lūpa drebėjo. Kokia ji bjauri, – šaltai pastebėjo jis ir paskutinį kartą patikrino kilpą.

Tada įsitaisė tiesiai priešais motiną ir pažvelgė į akis. Žiūrėjo su panieka. O viduje jautė tokią ramybę, kokios daugiau niekada nejuto. Absoliučią ramybę, į kurią paniro kaip į šiltą pieną.

Galiausiai nedvejodamas paspyrė kėdę.

Telefono linija tylėjo. Kodėl ryšys nutrūko? Teisingai, pasitaikydavo, kad blogu oru telefonas neveikdavo. O gal nukirptas laidas? Ta mintis Emai kėlė šiurpą. Reikia turėti prie savęs mobilųjį. Jis virtuvėje. Ji nulėkė ten ir surinko Johano numerį. Nesėkmingai. Ryšys čia, žinoma, varganas. Po velnių. O jeigu žudikas netoliese? Jis negalėjo patekti į namą, būtų išgirdusi. Johanas nepasirodys čia anksčiau kaip per valandą. Gal net pusantros.

Ema prisiminė, kad paliko atvertą miegamojo langą, todėl nubėgo laiptais aukštyn jo uždaryti. Kai išlindo sugriebti lango skląsčio, pamatė jį. Jis stovėjo kitapus akmeninės tvoros, šalia kiemo. Ji suprato, kad ten jis, nors jo ir nepažino. Jis pažvelgė į ją. Ema spėjo pastebėti, kad vyras tamsiai apsirengęs, o tada skubiai pasislėpė už užuolaidų.

Ji neturi šansų jam pasipriešinti. Ema nulėkė į miegamąjį paieškoti ko nors, ką galėtų panaudoti kaip ginklą.

Johanas turėjo paskambinti policijai, – mąstė ji. – *Man reikia tik sulaikyti jį, kol atvyks policija.* Bet kaip, po galais, tai padaryti?

Jis neabejotinai veršis vidun. Daugiausia vilties rasti kokį nors ginklą yra virtuvėje. Ten bent jau yra peilių. Nespėjusi pasiryžti kelionei į apačią išgirdo atsidarančias lauko duris.

Jai pasidingojo, kad bus pamiršusi jas uždaryti. *Kaip ji galėjo neužsirakinti?* – keikė save.

Žvilgsnis užkliuvo už sesers beisbolo lazdos, kuri stovėjo atremta į sieną svečių kambaryje. Julija parsivežė ją namo iš Valstijų, į kurias buvo metams išvykusi kaip mainų programos studentė. Jos taip niekam ir neprisireikė, bet dabar pravers.

Tingstėdė, Larbru, paskui visu greičiu į Foriosundą. Knutas vėl žvilgtelėjo į laikrodį prietaisų skydelyje. Minutės švilpė raketos greičiu. Jis kalbėjosi su dviem vietos policijos pareigūnais iš Foriosundo, bet vyrukai pasirodė per lėto mąstymo. Dabar jie ties Sudersando kryžkele ir ką tik įsuko į Ekevikeną ir Skarą. Priešais automobilio priekinį stiklą lietus kabojo tarsi užuolaida, todėl vairuoti buvo itin sunku. Buvo ketvirtis po šeštos, tad, jeigu sėkmė nenuvils, kelyje daug automobilių neturėtų būti. Jakobson sėdėjo šalia su prie ausies prispaustu mobiliuoju ir skubiai pasakojo Kilgardui paskutinius įvykius.

Jie daug kartų mėgino pasiekti Emą mobiliuoju telefonu. Įrašytas balsas atkakliai kartojo, kad abonentas šiuo metu nepasiekiamas. Pamėginkite vėliau. Namų telefono linija neveikė.

Knutas lėkė greitai, sutelkęs dėmesį į pagrindinį kelią, vedantį į Foriosundą. Jie turi laiku pasiekti Emą Vinarvę. Iki galo nuspaudęs akseleratorių stengėsi ką nors įžiūrėti pro lietaus užuolaidą ir kuo greičiau įveikti posūkius.

Jakobson baigė kalbėti telefonu.

– Kilgardas atvažiuoja su keliais kitais iš komandos. Jie už mūsų. Tai siaubinga, – tarė, nenuleisdama nuo inspektoriaus akių.

– Kiek jų pakeliui į tą namą?

– Netrukus ten turi atvykti du vietos policininkai, paskui mes du ir trys kiti automobiliai. Iš viso apie dešimt. Visi su neperšaunamomis liemenėmis, išskyrus mane.

– Turėsi likti nuošalyje ir stebėti, – pasakė Knutas. – Jeigu tik jis neatsidurs ten prieš mus. Bet mums reikia daugiau pastiprinimo. Galbūt jis užtvėrė kelią. Iškviesk daugiau žmonių. Tegu atsiveža ir šunis. Ir dar tas išprotėjęs televizijos reporteris važiuoja. Mėginau jį sulaikyti, bet jis neatsiliepia. Kad tik visko nesugadintų.

Dešinėje pasirodė *Bunge* liaudies buities muziejus, iškart po jo ir Foriosundas. Keltų krantinę jie rado atitvertą policijos juostomis ir saugomą savanorių gaisrininkų, paprašytų vietos policijos. Dėkingas Knutas su jais pasisveikino. Ilgai netrukus jų laukęs keltas pasuko per sąsiaurį.

Lietus ir griaustinis liovėsi. Ema stovėjo už svečių kambario durų. Daugiau nesugalvojo kur pasislėpti. Laiptais iš apačios sklido tyli radijo muzika. Ji troško susilieti su siena ir išnykti. Raumenys buvo įsitempę, susikaupusi stengėsi sulaikyti kvėpavimą. Galvoje šmėžavo vaikų veidukai. Norėjo pravirkti, bet tvardėsi.

Staiga išgirdo pažįstamą laiptų girgždesį. Pro durų plyšelį atsargiai dirstelėjo į koridorių. Širdis daužėsi taip smarkiai, kad tikriausiai turėjo girdėtis. Pamatė jo ranką. Laikančią pagalį. Kirvį. Nesusitvardžiusi kūktelėjo. Ji įsikando sau į ranką, kad nurimtų. Vyras nuslinko į jos tėvų miegamąjį. Ema žaibiškai išpuolė į koridorių, žengė du didelius žingsnius laiptais ir tuo pačiu metu išgirdo jį vejantis. Ji užkliuvo ir išsitiesė kaip ilga ant svetainės grindų. Užpuolikas stvėrė ją už kojos kaip tik tada, kai mėgino stotis. Ema kriokdama apsivertė ir taikliai šniojo jam per ranką beisbolo lazda. Vyras surikęs paleido koją, ir ji spėjo atsistoti.

Kūkčiodama iššlubčiojo į koridorių ir pasuko lauko durų link. Griebė už durų rankenos, bet durys buvo užrakintos. Nespėjusią atrakinti užpuolikas pasivijo, stvėrė už plaukų ir nusitempė atgal į virtuvę.

– Tu sumauta kale, – urzgė jis. – Kekše, prakeikta kekše. Dabar priversiu tave maldauti. Šlykšti kale.

Jis pasodino ją smarkiai gniauždamas gerklę.

– Dabar tavo eilė, prakeikta šliundra. Po velnių, atėjo tavo eilė.

Jo veidas, vos per kelis centimetrus nuo jos, buvo pajuodęs iš įsiūčio. Iš burnos tvoskė mėta, kuri jai priminė senelį iš tėvo pusės. Jis irgi taip kvepėjo. Gerklės pastilės. Didelės, baltos ir permatomos, galėjai čiulpti amžinai. Būdavo supakuotos į rudą popierinį maišelį. Senelis visus jomis vaišindavo.

Vos tik jis iškėlė kirvį į orą ir nusitaikė, šiek tiek atsileido jos gerklę suspaudęs gniaužtas. Nežinia iš kur įgavusi antžmogiškų

jėgų, krioktelėjusi abiem rankomis atplėšė kaklą smaugiančią ranką ir parbloškė žudiką ant žemės, tada užgulė jį ir įkando į žandą taip smarkiai, kad burnoje pajuto kraują. Šį kartą jai pavyko atrakinti duris ir išbėgti į lauką. Ji nulėkė prie akmeninės tvoros ir persirito į kitą pusę. Atsidūrė pakrantėje. Keikėsi, kad vis dar šviesu, bet nesustojo. Smėlis buvo kietai suplūktas, todėl bėgti tapo lengviau. Ema šimtus kartų bėgiojo pakrante ir anksčiau. Atitolusi nuo namo nesusilaikė neatsigręžusi pasižiūrėti, kaip arti užpuolikas. Nustebo pamačiusi, kad jo niekur nematyti. Ji sustojo ir nustėrusi apsidairė. Nė dvasios, kiek akis užmato.

Sužeidžiau labiau, nei galvojau, – pasakė sau. Palengvėjusia širdimi pasileido švyturio link. Ten paprastai būna žmonių. Jeigu tik pavyktų pasiekti švyturį, ji būtų saugi. Tačiau bokšto dar nematyti. Iš pradžių teks aplenkti iškyšulį, o ir jis tolokai. Bėgo jau ramesniu tempu. Paplūdimys atrodė vaiduokliškai, visiškai tuščias. Girdėjo tik savo alsavimą ir žingsnių dunksėjimą.

Paskutinę pakrantės atkarpą smėlį pakeitė akmenys. Ji vos nepargriuvo, bet atgavo pusiausvyrą. Pasiekusi kitą pliažo galą, jautėsi išsekusi. Nugara sruvo prakaitas. Ten taip pat buvo tuščia, bet netrukus ji pasieks kelią ir bus saugi.

Pakeliui į švyturį leido sau atgauti kvapą. Keli nameliai šalia švyturio atrodė tušti. Ema toliau risnojo automobilių aikštelės link. Pamiškėje stovėjo automobilis.

Prisiartinusi pamatė, jog tai raudonas saabas.

Bėgo tuščiai.

Iki pajusdama smūgį į galvą, spėjo pagalvoti, kad užpuolikas sėdo į mašiną ir nuvažiavo iki švyturio.

Johanui pagaliau pasiekus Emos tėvų namus, policijos pareigūnai jau buvo vietoje. Emos niekur nebuvo matyti. Jis paliko automobilį už tvoros ir įžengė į kiemą.

– Aš esu Johanas Bergas. Žurnalistas, – prisistatė ir parodė jiems savo žurnalisto pažymėjimą. – Esu Emos Vinarvės draugas. Kur ji?

– Nežinome. Namas tuščias, laukiame pastiprinimo. Privalote nedelsdamas palikti teritoriją, pone.

– Kur Ema?

– Jau sakiau, kad nežinome, – griežtai atšovė vienas iš policininkų.

Johanas apsisuko ant kulno ir apibėgo namo sieną pakrantės link.

Jis nekreipė dėmesio į jam šaukiančius pareigūnus. Vos tik pasiekęs pliažą, pamatė pėdsakus smėlyje. Labai aiškius pėdsakus.

Johanas bėgo Emos pėdomis, apsuko iškyšulį ir pamatė švyturį. Pėdsakai tęsėsi tolyn. Su palengvėjimu pastebėjo, kad bėgta vieno žmogaus. Ema skubėjo pagalbos į švyturį. O kur žudikas?

Žurnalistas nužvelgė iškeltą žole apaugusią bermą, kuri ėjo palei pakrantę iki pat miško. Jis galėjo sekti ją iš ten. Ir iš šitos vietos vaizdas neblogas.

Uždusęs ir nuvargęs Johanas pasiekė švyturį ir patraukė takeliu automobilių stovėjimo aikštelės link.

– Ema! – pašaukė.

Jokio atsakymo. Aikštelė tuščia, nematyti jokių žmonių. Kur ji dingo?

Žolėje mėgino įžiūrėti kokius nors pėdsakus, bet niekas nekrito į akis. Todėl toliau nuėjo tuščiu asfaltuotu keliu. Tyliu ir tuščiu, iš abiejų pusių supamu miško. Dairėsi į gretimai stovinčius namus. Nė ženklo gyvybės. Staiga priartėjo variklio gausmas.

Policijos automobilis staigiai sustodamas sužviegė padangomis, iš jo iššoko Knutas su Jakobson.

– Matei ar girdėjai ką nors? – griežtai paklausė inspektorius.

– Ne, bet smėlyje greičiausiai užtikau Emos pėdsakus. Atvedė čia.

Suskambo Knuto mobilusis. Pokalbis buvo trumpas.

– Greičiausiai žudikas yra Jensas Hagmanas, – pranešė baigęs kalbėti. – Jano Hagmano sūnus. Surado jį mokyklos archyvuose. Jis tokio paties amžiaus kaip aukos. Buvo iš kitos šeštos klasės. Jo tėvas, Janas Hagmanas, turi raudoną 1987 metų saabą. Kuris dingęs.

Jakobson nustebusi spoksojo į jį.

– Sūnus? – aiktelėjo ji. – Kodėl mes anksčiau neišsiaiškinome!

– Ne dabar, – nutraukė ją Knutas. – Vėliau rasim laiko sau papriekaištauti. Dabar privalome jį sugauti.

Pagrindinis kelias į keltų prieplauką keliose vietose buvo užblokuotas. Policija įkūrė laikiną bazę Sudersando stovyklos teritorijoje. Policininkų komandos su šunimis ėmė šukuoti miškingą vietovę tarp Skarsandės ir švyturio. Atvažiavo Ulė Vinarvė.

Pasikalbėjęs su Grenforsu iš Stokholmo, Johanas paskambino Peteriui. Žinoma, jie privalo padaryti reportažą apie tai, kas vyksta, tačiau kartu jį draskė susirūpinimas dėl Emos.

Radęs laišką, nutarė nužudyti Heleną. Jis sėdėjo motinos miegamajame. Jo tėvai ilgus metus miegojo atskiruose kambariuose. Jam tai neatrodė keista. Jis nebuvo matęs, kad jie apsikabintų ar kitaip parodytų vienas kitam švelnumą. Motina karojo daržinėje. Tėvas namo grįš negreitai. Jis turi kelias valandas perkuisti jos kambarį, kol reikės skambinti policijai ir pranešti, kad rado motiną negyvą. Ištraukė jos komodos stalčius ir viską patikrino. Seni popiergaliai su beveik neįskaitomais užrašais, receptai, kvailos katės, kurią motina mylėjo, nuotraukos. Ji mylėjo tą katę labiau už mus, – pagalvojo su kartėliu. Keli šlykštūs papuošalai, antpirštis, šratinukai išdžiūvusiu rašalu. Kada paskutinį kartą tvarkė savo stalčius? – pagalvojo sunerimęs.

Tada rado kai ką, kas sudomino. Vieno stalčiaus dugne gulėjo suglamžytas, nuo amžiaus pageltęs vokas. Ant voko buvo užrašyta: Gunvorai.

Rašyta tėvo ranka. Suraukęs antakius praskleidė voką ir viduje rado vieno lapo laišką. Be datos.

*

Gunvora,

visą naktį nemiegojau. Galvojau ir dabar esu pasiruošęs pasakyti, kas man paskutiniu metu darosi.

Žinau, spėliojai, kas nutiko, nors, kaip paprastai, nepasakei nė žodžio.

Tiesa ta, kad aš sutikau kitą. Manau, pirmą kartą gyvenime supratau, kas yra tikra meilė. Aš šito neplanavau. Tiesiog taip atsitiko. Niekaip negaliu atsikratyti užplūdusių jausmų.

Mes susitikinėjame jau šešis mėnesius. Maniau, kad bus laikina, greitai praeis, bet atsitiko priešingai. Myliu ją iš visos širdies ir nusprendžiau su ja gyventi. Ji laukiasi. Noriu pasirūpinti ja ir mūsų kūdikiu.

Abu žinome, kad niekada manęs nemylėjai. Kiek kartų mane nustebino ir išgąsdino tavo šaltumas. Tiek man, tiek ir vaikams. Ji yra mano mokinė. Helena Hilerstriom. Kai rasi šitą laišką, aš jau gyvensiu bute mieste. Vėliau paskambinsiu.

Janas

Iš akių trykštant ašaroms jis suglamžė laišką. Kas jau kas – ta pati Helena Hilerstriom! Apsispręsti buvo labai lengva.

Ema atsipeikėjo, nes stingo iš šalčio. Buvo tamsu, ore kybojo drėgmė. Ji gulėjo ant kažko kieto ir šalto. Prireikė kelių minučių, kol akys apsiprato su tamsa. Siauras šviesos ruoželis smelkėsi pro plyšį vienos sienos palubėje. Atrodė, kad ji kažkokiame pusrūsyje. Grindys ir sienos cementinės, patalpa tuščia, tik du suolai pri-

tvirtinti iš abiejų pusių. Ji gulėjo ant vieno iš jų. Jos apskaičiavimu, kambarėlis buvo maždaug dviejų su puse kvadratinių metrų. Nuožulnios lubos buvo žemai, todėl patalpa atrodė dar ankštesnė. Iki aukščiausio taško ne daugiau kaip du metrai dešimt. Jokių durų, tik geležinis liukas lubose. Iki tos angos vedė prie sienos pritvirtintos aprūdijusios kopėtėlės. Ji suprato, kad yra įkalinta kuriame nors iš senovinių gynybos bunkerių. Gotlande ir Forėje jų ne vienas. Vaikystėje draugai tokiuose dažnai žaisdavo.

Burna buvo perdžiūvusi, jautėsi gaižus vėmalų kvapas. Pakaušis pulsavo nuo skausmo. Norėjo paliesti žaizdą ir pasižiūrėti, ar kraujuoja, bet tai pasirodė neįmanoma. Jos rankos ir kojos buvo surištos virve. Ema nužvelgė drėgnas pilkas sienas, liukas lubose – vienintelis išėjimas, tačiau jis uždarytas. Gal net užrakintas iš lauko. Ką ji čia veikia? Kur Hagmanas? Kodėl jis nenužudė jos iš karto? Faktas, kad tebėra gyva, leido tikėtis, kad viltis nemirusi. Virvė nutrynė odą. Ji neįsivaizdavo, kiek dabar laiko ir kaip ilgai čia guli. Kūnas nutirpo, sopėjo. Įdėjus pastangų pavyko atsisėsti. Ema kilstelėjo mėgindama pažvelgti pro plyšį, bet nepasiekė. Bandė apsukti rankas, tačiau virvė neleido. Galėjo pajudėti iš vietos vos kelis centimetrus.

Moteris įsiklausė: iš lauko jos nepasiekė joks garsas. Patalpa buvo visiškai tyki. Ant grindų lapus šiureno skersvėjis. Į bunkerį prasmuko rudai taškuota varlė. Vėliau pastebėjo dar vieną. Ant lubų kabojo kelios drugių lėliukės. Oras priplėkęs, drėgnas.

Ji vėl atsigulė ir užsimerkė tikėdamasi, kad skausmas apmalš. Reikia pasistengti blaiviai mąstyti.

Staiga pasigirdo traškėjimas. Dangtis lubose buvo nukeltas, pasirodė pora kojų ir į bunkerį nulipo vyras, Jensas Hagmanas.

Žudikas, priglaudęs vandens butelį jai prie lūpų, šaltai į ją spoksojo. Jam padedant Ema godžiai nurijo kelis didelius gurkšnius ir nedrįso pakelti akių. Tada tyli liko sėdėti. Nežinojo, ko griebtis, bet nutarė likti budri, stebėti, kaip jis reaguos.

Jensas atsisėdo ant suolo priešais ją. Liuką uždarė, todėl patalpoje vėl tapo beveik aklinai tamsu. Ji girdėjo, kaip grobikas kvėpuoja. Galop neišlaikė.

– Ką ketini daryti?

– Užsičiaupk. Neturi teisės kalbėti.

Jis atsilošė į sieną ir užsimerkė.

– Aš noriu šlapintis, – sušnibždėjo Ema.

– Kokių velnių man rūpi?

– Prašau. Prišlapinsiu kelnes.

Nenoriai pakilęs atlaisvino virvę. Jai teko atsitūpti ir nusilengvinti jam matant. Kai baigė, vėl ją surišo. Piktai nudelbęs užlipo kopėčiomis į viršų ir dingo.

Slinko valandos. Ji gulėjo ant šono tai nugrimzdama, tai vėl pakirsdama iš sapno. Sapnai mišo su mintimis. Nepajėgė atskirti vienų nuo kitų. Kartais užslinkdavo tirštas apatijos debesis. Ji Jenso rankose. Daugiau nieko negali padaryti. Tik ramiai atsigulti ir numirti. Baigti savo dienas šitame Forės bunkeryje. Paskui mintyse kaip kristalo skeveldros blykstelėdavo vaikų veidukai. Sara ir Filipas. Paskutinį kartą juos matė Ulės brolio namuose. Ji nufotografavo vaikus mojuojančius jai prie vartelių. Ar tai paskutinis kartas, kai juos matė?

Sąnarius gėlė, rankas dilgčiojo, jos greitai visai nutirps. Ema prikišo jas prie siauro šviesos plyšelio. Nuo tvirtos virvės rankos paraudo. Ji nutarė mąstyti konstruktyviai ir vėl atsisėdo. Kokių dar turi galimybių? Ar mėginti jį įveikti, kai kitą kartą atidarys liuką? Vargu ar pavyktų. Jis daug stambesnis, o čia nėra nieko, kuo galėtų pasinaudoti kaip ginklu. Įdomu, kur yra šitas bunkeris. Greičiausiai toli nuo artimiausių namų, nors šiuo vasaros metu visur būna žmonių: žmonės eina į žygius, vaikštinėja po miškus ir laukus, naudojasi privalumu, kad Švedijoje kiekvienas turi teisę užeiti į privačias valdas. Ji pažvelgė pro siaurą plyšį. Gal mėginti šaukti? Hagmanas gali būti šalia. Greičiausiai savo automobilyje. Ką praras, jeigu pagrobėjas išgirs ją? Ji tikriausiai tebėra gyva, nes jam reikalinga kaip pabėgimo garantas. Tai reiškia, kad policija jau ieško jos. Kol jie Forėje, Jensas negali jos nužudyti.

Emos kojos buvo supančiotos taip pat tvirtai, kaip ir anksčiau. Pajudėti buvo sunku, bet pavyko. Nuslinko iki priešingos sienos. Pasilenkė kuo arčiau ertmės ir pradėjo šauktis pagalbos, kiek leido plaučiai. Šaukė tol, kol pavargo. Tada atsisėdo ant suolo ir laukė atkakliai įsmeigusi akis į plyšį. Tiksėjo minutės. Nė ženklo Hagmano ar kieno nors kito. Ji dar keletą kartų šaukėsi pagalbos, kol galiausiai nebepajėgė rėkti.

Vėl atsigulė. Galbūt verta išmėginti kokią nors strategiją. Kalbėtis su juo. Prašyti atleidimo. Įtikinti, kad gailisi.

Taip, Ema taip ir padarys.

Antradienis, birželio 26-oji

Andersas Knutas sėdėjo baraką primenančiame pastate, kuris Sudersando stovyklai atstojo kavinę ir sandėlį. Priešais jį stovėjo kavos puodelis ir sumuštinis su sūriu.

Buvo pusė septynių ryto, Emos Vinarvės rasti nepavyko. Policija suėmė Janą Hagmaną ir nuvežė į policijos nuovadą. Jie dar nežinojo, ar Janas prisidėjęs prie žmogžudysčių, bet rizikuoti nenorėjo.

Nerimas graužė Knutą. Ar Ema dar gyva? Hagmanas tikrai turi būti kažkur saloje. Persikėlimai keltu sustabdyti nedelsiant, pagrindinis kelias prie kelto užblokuotas. Jis niekaip negalėjo palikti salos, nebent savo valtimi. Knutui ta galimybė atrodė labiausiai įtikima. Policija naršo Forės pakrantę. Į kurią pusę jis pabėgo? Arti nėra jokių pusiasalių ir salų, kur jis galėtų rasti priebėgą. Nebūtų galėjęs pasiekti Gotska Sandiono ar žemyno niekieno nepastebėtas. Vienintelė galimybė, kad jis keliavo savo valtimi ir išlipo į krantą kur nors Gotlando pajūryje. Ne, tai absurdiška.

Vadinasi, turime daryti prielaidą, kad jis čia, saloje, – mąstė Knutas, čiulpdamas cukraus kubelį ir į lėkštutę pildamasis kavos. Kai būdavo vienas, gerdavo iš lėkštutės, kaip jo tėvas. Šliurpė kavą pro dantyse sukąstą cukraus gabalėlį.

Kiek pavyko sužinoti, Jensas Hagmanas saloje neturėjo nei draugų, nei giminių. Anot tėvo, šeima saloje nieko nepažinojo, nors vaikams augant čia praleido daug laiko. Kelias vasaras jie nuomojosi namelį Ekevikene. *Tai reiškia, kad apylinkės Hagmanui gerai pažįstamos,* – galvojo Knutas.

Šiaurinėje salos dalyje apieškomi visi namai, daržinės, trobelės, kotedžai, palapinės ir kelioniniai vagonėliai. Paieška tęsiasi.

Gal jis slapstosi kur nors kitur? Aišku, įmanoma, kad slepiasi gamtoje, bet menkai tikėtina. Per didelė rizika būti pastebėtam. Ar gali turėti padėjėją? Žinoma, nors tai menkai tikėtina. Per kelias savaites nužudė tris moteris. Kas norės tokiam padėti? Jis beprotis, galintis padaryti bet ką.

Kol liukas atsivėrė antrą kartą, Ema jau buvo sugalvojusi kelis planus. Hagmanas atsinešė peilį.

– Prašau, neskriausk manęs, – meldė ji, kai Jensas leidosi žemyn ir sustojo priešais ją su peiliu rankoje. Blankioje šviesoje žybtelėjo geležtė.

Hagmanas žvelgė į ją su neperprantama išraiška veide.

– Kodėl turėčiau neskriausti?

– Aš suprantu, kodėl nužudei kitas. Tai, ką mes tau padarėme, buvo siaubinga.

– Tu nieko nesupranti, – iškošė jis ir akys žybtelėjo pykčiu.

Vienintelis Emai likęs ginklas buvo įtikinėjimo galia. Ji tęsė:

– Žinau, kad tai neatleistina, aš tiek kartų norėjau tave susirasti. Norėjau paprašyti atleidimo. Aš taip gailiuosi. Bet mes buvome tik vaikai.

– Tik vaikai, – drėbė jis su panieka. – Lengva tau pasakyti. Mano gyvenimas virto pragaru dėl to, ką man padarėte. Aš visada buvau prakeiktas bailys. Per jus niekada nesusipažinau su jokia mergina, nedrįsau užmegzti santykių su žmonėmis, jaučiausi toks prakeiktai vienišas. „Tik vaikai“, – paniekinamai pakartojo. – Jūs žinojote, ką darote. Per jus sugriuvo visas mano gyvenimas. Dabar jūsų eilė susimokėti.

Ema karštligiškai mėgino sugalvoti, kur nukreipti kalbą, laimėti laiko, bet labai bijojo savo žodžiais jį išprovokuoti.

– Tad kodėl iš karto manęs nenužudei? – paklausė.

– Negalvok, kad čia laimingas atsitiktinumas. Aš viską labai kruopščiai suplanavau.

– Ką nori pasakyti?

– Norėjau pašalinti kiekvieną, kankinusį mane, vieną po kito, pradedant nuo blogiausios. Kai tai padariau, atėjo metas Helenai.

– Nuo ko pradedant?

Akimirką siaubas atlėgo, užleidęs vietą nuostabai.

Jis žiūrėjo į ją tamsoje.

– Vadinamosios motinos. Visi tiki, kad ji pati nusižudė.

Jis nelinksmai nusijuokė.

– Policininkai tikri mulkiai. Prarijo visą scenarijų. Iš tiesų tai mano darbas. Nužudžiau ją mėgaudamasis. Motina, kuri pagimdo vaikus ir jais nesirūpina, neturi teisės gyventi. Kas tai per motina? – Jenso Hagmano balsas darėsi vis šaižesnis. Jis praktiškai rėkė. Atrodė, kad bunkeryje neliks oro.

– Ji tavimi nesirūpino? – sušnibždėjo Ema, siekdama jį nuraminti.

– Aš vaikščiojanti aborto liekana, štai kas. Nelauktas, – šiurkščiai atšovė jis. – Bet ta kalė galiausiai už viską sumokėjo, – triumfuodamas pareiškė.

Ji negalėjo nepastebėti jo žvilgsnyje tūnančios beprotybės.

Staiga galvon šovė galingas suvokimas – išeities nėra. Ji daugiau niekada nepamatys savo vaikų. Iš paskutiniųjų stengėsi nepravirkti, susitvardyti.

Tą akimirką pasigirdo tylus sraigtasparnio tratėjimas. Hagmanas krūptelėjo ir įsiklausė.

– Nejudėk, nes iškart nudėsiu, – suniurzgė. – Ir užsičiaupk.

Sraigtasparnis, regis, suko ratus tiesiai virš bunkerio. Staiga per garsiakalbį pasigirdo Knuto balsas:

– Jensai Hagmanai! Čia policija. Mes žinome, kad tu bunkeryje. Pasiduok. Esi apsuptas, suradome tavo automobilį. Pabėgti neturi šansų. Geriausia būtų pasiduoti. Išlipk sudėjęs rankas virš galvos!

Hagmanas nutraukė Emą nuo suolo taip staigiai, kad ji vos nenugriuvo. Jis prispaudė peilį jai prie gerklės ir atbulas prislinko prie plyšio sienoje. Žvilgtelėjo laukan. Ema įžiūrėjo jūros kraštelį.

Akivaizdu, kad Hagmanas sutrikęs. Užspeistas į kampą, todėl dar pavojingesnis. O, kad jis bent kiek atleistų ranką, gniaužiančią jai kaklą.

Kurį laiką buvo tylu.

Tada vėl balsas pro megafoną paragino:

– Hagmanai! Čia policija. Viskas baigta. Išeik iškėlęs rankas virš galvos!

Jensas Hagmanas veikė greitai ir ryžtingai. Jis perpjovė virvę, juosusią Emos kulkšnis, atvėrė liuką ir pastūmė ją lipti pirma savęs. Pats lipo neatsilikdamas. Viršuje Emą pasitiko šiltas oras. Moteris pajuto, kad yra vilties pasprukti. Ji aplenks savo užpuoliką. Kopėtėlės tokios siauros, o slėptuvės liukas toks mažas, kad jiems abiem nepavyks vienu metu išlipti. Vos tik atsidūrė virš žemės ir žengė į viršų paskutinį žingsnį, iš visų jėgų spyrė į Hagmaną. Pataikė į veidą, Jensas prapliupo keiktis. Po akimirkos Ema pajuto jo leteną ant kulkšnies ir išvirto iš kojų.

Bandymas pabėgti baigėsi net neprasidėjęs.

Hagmanas sušnypštė jai į ausį:

– Jei pamėginsi dar kartą, tu mirusi. Perspėju.

Ji prisimerkė nuo ryškios ryto šviesos ir bandė akimis aprėpti kuo daugiau, kiek galėjo iš savo beviltiškos padėties. Jie miško pakraštyje, vienoje pusėje jūra, kitoje žali kalnai, apsupti policininkų su atstatytais ginklais. Ant šlaito netoliese stovėjo Andersas Knutas su garsiakalbiu rankoje.

Hagmanas dangstėsi ja kaip skydu.

– Visi traukitės! Kitaip nudėsiu ją čia ir dabar. Noriu, kad liktų tik vyriausiasis inspektorius. Man reikia mašinos su pilnu baku

ir šimtu tūkstančių kronų grynaisiais. Taip pat vandens ir maisto trims dienoms. Jeigu nedarysite, kaip liepiu, perrėšiu jai gerklę. Supratote? Ir greitai! Jeigu negausiu mašinos po dviejų valandų, aš ją nužudysiu.

Knutas nuleido ranką su garsiakalbiu. Praėjo minutė. Paskui atsakė.

– Darysim, kaip reikalauji!

Inspektorius pasisuko į artimiausią kolegą, jie persimetė keliais žodeliais. Po penkių minučių visi pareigūnai pasitraukė. Hagmanas iš savo vietos nepajudėjo. Ema matė jūrą, kelias virš vandens sklendžiančias žuvėdras, žydinčias aguonas, mėlynus ežeinius, rausvus migdolus ir trūkažoles. Buvo taip gražu, kad net spaudė širdį. Ji ir vėl pagalvojo apie savo vaikus. Jų vasaros atostogos ką tik prasidėjo, o ji per plauką nuo mirties.

Knutas kalbėjosi mobiliuoju telefonu. Baigęs pokalbį, suriko:

– Mums sudėtinga taip greitai parūpinti pinigus, reikia daugiau laiko.

Gniaužtas ant Emos kaklo susispaudė.

– Man nerūpi jūsų problemos. Neškite pinigus. Turite lygiai vieną valandą ir penkiasdešimt minučių. Kitaip ji mirs!

Ir lyg pabrėždamas savo žodžius čirkštelėjo peiliu Emai per kaklą taip, kad nutekėjo kraujo. Moteris netgi nepajuto skausmo.

Beveik po dviejų valandų į kelią įsuko žalias „Audi“ ir pririedėjo per šimtą metrų iki slėptuvės. Išlipo policininkas.

Knutas suriko Hagmanui:

– Automobilis su pilnu baku. Rakteliai spynelėje.

Pareigūnas ištraukė lagaminą, atidarė ir parodė turinį. Iškėlė kelis banknotų paketus.

– Lagamine yra šimtas tūkstančių kronų šimto kronų banknotais, – toliau šaukė Knutas. – Su maistu ir vandeniu. Kaip ir norėjai.

– Gerai, – atsakė jam Hagmanas. – Pasitrauk bent du šimtus metrų nuo mašinos. Noriu saugiai pasiekti keltą. Jis perkels mus į Foriosundą. Priešingu atveju ji mirs, – pakartojo Jensas.

– Supratau, – atsakė jam Knutas.

Jensas Hagmanas nusivarė Emą priešais save prie mašinos. Jis be atvangos šaudė akimis į visas puses. Variklis suriaumojo. Tada „Audi“ apsisuko ir jie išlėkė į kelią, vedantį Foriosundo kryptimi.

Ema karštligiškai svarstė, ko griebtis. Vos tik jie nusikratys policijos, jis užmuš ją. Nė kiek tuo neabejojo. Jie jau artėja prie kelto, suprato iš ženklų ant kelio asfalto.

Hagmanas sumažino greitį. Keltas jau laukė. Ji matė ant tiltelio stovintį kapitoną. Ant denio laukė jūreivis atsišvartuoti.

Tada viskas įvyko akimirksniu. Iš visų pusių sulėkė policijos automobiliai. Jensas Hagmanas žaibiškai sureagavo ir aplenkė juos. Pareigūnai bandė atlupti dureles, bet Hagmanas staigiai apsuko automobilį, šiek tiek pavažiavo į kalniuką ir pasileido bekele tarp kadagių ir riedulių. Staiga mašina trenkėsi tiesiai į pušį. Ema sukliko. Smūgis buvo kurtinantis. Ją sviedė į priekinį stiklą, kuris sutrupėjo į šukeles ir pažiro ant jos kaip stiklo lietus. Ji dar

matė, kaip Hagmanas rangosi iš mašinos ir sprunka. Ją apsupo tiršti dūmų debesys. Moteris išspyrė koja dureles ir išvirtusi ant žemės nualpo.

Karina Jakobson pastebėjo automobilį iš toli. Tada pamatė, kad šalia ant žemės guli Ema. Hagmanas bėgo tolyn. Ji ištraukė iš makšties pistoletą ir nuėmė saugiklį.

– Hagmanas! – sušuko kitiems policininkams. – Jis ten!

Tą akimirką Jensas Hagmanas pastebėjo ją ir pasileido į mišką. Už nugaros Jakobson girdėjo kitų balsus. Bėgdama paskui jį Karina nusitaikė į kojas.

– Stok! – sukomandavo.

Bet žudikas išnyko už seno vėjo malūno.

Jakobson sulėtino žingsnį. Ji žinojo, kad bėglys ginkluotas. Nesunkiai ją įveiks, jeigu nebus atsargi. Moteris lėtai slinko malūno siena. Paskui kažkas barkštelėjo ir ji atsigręžė. Hagmanas užgriuvo ant jos ir abu nusirito žeme. Pasigirdęs šūvis apkurtino. Kūnas ant jos suglebo.

Kai Ema pabudo Visbio ligoninėje, ne iš karto prisiminė, kas jai nutiko. Tada vienas po kito grįžo vaizdai: slėptuvė, Knutas su garsiakalbiu, Hagmanas prispaudęs peilį jai prie gerklės. Tada avarija.

Ji atsimerkė. Sumirksėjo. Šalia jos lovos stovėjo dvi išsiliejusios figūrėlės. Kažkas sėdi ant kėdės tolėliau.

– Mamyte, – ištarė tylus balselis.

Filipas. Dabar aiškiai jį matė. Liesas ir pablyškęs veidelis, blizgančios akys. Po sekundės jis buvo jos glėbyje, Sara neatsiliko.

– Mano brangiausi vaikeliai. Dabar viskas bus gerai, – ramino juos Ema. Akies kampeliu pastebėjo, kaip vyras pakyla nuo kėdės ir eina artyn prie jos. Jis prisėdo ant lovos krašto ir paėmė jos rankas. Baigta. Pagaliau baigta.

Įėjusi slaugė paaiškino, kad lankytojai galės ateiti rytoj. Jie apkabino ją dar kartą.

Ema suprato, kokia yra pavargusi. Jai reikia išsimiegoti. Tik atsikels nusišlapinti. Visas jos pasaulis apvirto aukštyn kojomis. Laikas, kurį išbuvo įkalinta bunkeryje, virto amžinybe, taip jai atrodė šlapimui čiurlenant į unitazą. Ema apsiprausė, išgėrė stiklinę vandens ir grįžo į palatą.

Šalia jos lovos stovėjo vazelė su saulutėmis ir rugiagėlėmis. Prie vieno stiebelio buvo kortelė. Skaitydama nusišypsojo. Nuo Knuto. Linkėjo atsigauti ir žadėjo rytoj paskambinti.

Įsirangiusi į lovą pasitaisė pagalvę. Kūnas buvo nusėtas mėlynių, smarkiai skaudėjo galvą. Dabar norėjo tik pamiegoti.

Kai jau rengėsi išjungti šviesą, žvilgsnis užkliuvo už geltonų rožių vazos, pastatytos ant palangės.

Ema sunkiai išlipo iš lovos ir rado puokštėje įkištą voką. Atvirukas nuo Johano: „Ar nori turėti su manimi bulvių lysvę?“

Knutas giliai užtraukė pypkės dūmo ir smarkiai užsikosėjo. Paprastai jis niekada nerūkydavo. Tiesiog žaisdavo su pypkute,

kimšdavo tabaką, čiulpdavo taip ir neprisidegęs. Labai efektyvus būdas išvengti plaučių vėžio, tačiau per pastarąsias kelias dienas, deja, ėmė pešti kaip kaminas. Po pusvalandžio tyrėjų komanda susirinks aptarti dramatiškų įvykių, šią vasarą sukrėtusių visą Gotlandą.

Knutas nenustojo galvoti.

Kai sėdėjo Sudersando stovyklos barake, iš Visbio paskambino kolega Larsas Norbis. Jis pranešė, kad vienas iš Gunilos Olson kaimynų identifikavo Jensą Hagmaną kaip vyrą, kurį matė Gunilos namuose kelios savaitės prieš nužudymą. *Tai štai koks jis šaltakraujis*, – mąstė Knutas. Prieš ją nužudydamas pasistengė susipažinti.

Pačiam inspektoriui kilo mintis, kad Jensas Hagmanas gali slapstytis viename iš senų gynybinių Forės bunkerių. Saloje jų galybė. Kai policija ėmė tikrinti šiaurės vakarinę Forės dalį, netruko aptikti miške paslėptą Hagmano automobilį. Saabas buvo negrabiai paslėptas kadagių krūmuose, bet iš oro jo nebuvo matyti.

Inspektorius kaltino save, kad drama baigėsi Hagmano mirtimi.

Karina Jakobson patyrė šoką ir turėjo kelias dienas praleisti ligoninėje. Anksčiau ji net nebuvo nieko sužeidusi, o dabar rizikuoja būti apkaltinta būtinosios ginties viršijimu, gal net žmogžudyste. Tyrimą atliks policijos vidaus skyrius, reikės įrodinėti. Dėl visko reikėtų kaltinti Knutą. Jis vadovavo operacijai. Galbūt įvykiai būtų pakrypę kitaip, jeigu jie nebūtų sutikę su Hagmano reikalavimais. Išsikvietę derybininką. Arba šturmavę slėptuvę.

Andersas giliai atsiduso. Dabar pasakyti neįmanoma.

Jis daug galvojo apie Hagmaną. Visas pastarojo gyvenimas buvo nudažytas neapykanta, taip smarkiai įskiepyta vaikystėje. Paaiškėjo, kad tai paveikė visus santykius su moterimis. Jam nepavyko užmegzti ilgalaikių santykių, jis gyveno vienas ir sunkiai mezgė socialinius ryšius. Metė studijas universitete, dirbo bilietų surinkėju Stokholmo metro. Netgi santykiai su seserimi buvo įtempti. Jie niekada netapo gerais draugais, nors amžiaus skirtumas buvo vos keleri metai.

Tėvai nepadarė nieko, kad brolis su seserimi bendrautų. Motina niekada neslėpė, kad labiau myli dukrą. Tėvui, Janui Hagmanui, ilgainiui šeima rūpėjo vis mažiau ir mažiau. Jis užsisklendė savyje. Kaip ir motina. Nė vienas nepastebėjo, kas vyksta su jų sūnumi: nematė patyčių, jo vienišumo, kamuojančio nerimo. Ir štai rezultatas.

Vaikai kaip dvi atskiros salos plaukė per gyvenimą be kieno nors paramos ir pagalbos. Abiem teko tvarkytis su savo problemomis ir emocijomis. Jokio bendrumo jausmo, jokios šeimos vienybės.

Tam tikra prasme Knutas galėjo suprasti Jensą Hagmaną. Žmogus nebūtinai turi būti psichiškai nesveikas, kad įvykdytų žmogžudystę. Kartais užtenka būti rimtai įskaudintam.

Prastų ryšių su tėvais tema kaip raudonas siūlas ėjo per visą žmogžudystės tyrimą. Ne kitaip ir aukų atveju. Helenos Hilerstriom, Fridos Lind ir Gunilos Olson santykiai su gimdytojais taip pat buvo įtempti. Knutas nujautė, kad ir Ema Vinarvė turi

problemų. Tai buvo gija, siejanti aukas su žudiku. Inspektorius spėliojo, koks momentas perpildė jo kantrybę.

Knutas atsistojo ir pažvelgė per saulės išdegintą automobilių stovėjimo aikštelę. Lango rėmu ropojo boružė. Jis leido jai užlipti ant piršto, o tada atvėrė langą.

Vabaliukas išskleidė sparnelius ir nuskrido.

PABAIGA

Padėka

Ši istorija yra išgalvota. Bet kokie veikėjų sutapimai su realiais asmenimis yra atsitiktiniai. Aplinka tokia, kaip realybėje, su keletu išimčių. Kartais leisdavau sau paimprovizuoti siužeto labui. Pavyzdžiui, uždariau TV redakciją Gotlande ir perkėliau į Stokholmą. Taip man buvo lengviau regzti pasakojimą. Aš labai žaviuosi Švedijos televizijos Regioninių žinių programa, *Ostnyt* reportažais iš Gotlando ir vietine reporterių komanda. Jeigu praslydo klaidų, jos tik mano.

Labiausiai noriu padėkoti savo vyrui žurnalistui Cennethui Niklassonui už kritiką, idėjas ir įkvėpimą dirbant prie šios knygos. Jis didžiausias mano rėmėjas.

Dėkui Göstai Svenssonui, buvusiam Visbio policijos vyriausiajam inspektoriui, už neįkainojamą pagalbą rašant apie policijos darbą; Annai-Majai Persson, Švedijos televizijos žurnalistei, už nuolatinius padrąsinimus ir paskatas; Martinui Csatlosui iš Solnos teismo ekspertizės skyriaus; Johanui Gardeliusui, Visbio policijos kriminalistikos ekspertui; Matsui Wihlborgui, Visbio

ygardos prokurorui; Claesui Kullbergui ir Peteriui Sandströmui iš Gotlando apygardos; savo anytai Berit Niklasson iš Sandos ir Conny Niklasson iš Visbio už fotografavimą.

Už vertingą indėlį dėkoju savo mokytojams Lenai Allestram, Lillian Andersson, Bosse ir Kerstin Jungstedt. Švedų kalbos redaktorei Ulrikai Åkerlund už tai, kad padėjo rašant šią knygą, ir manimi patikėjusiam *Bonniers* leidėjui Jonasui Axelssonui.

Galiausiai tariu ačiū savo vaikams, Rebekai ir Sebastianui, už didžiulę kantrybę, kol mama rašė.

Mari Jungstedt
Alta, 2003 m. balandis